

ZOO PRÔTE WEIJ IN NUEJNE MI MEKAÂR

**Nuejnes is gin wirreldaâl
Én dè zal 't ók nojt worre
Mén wirreldje is 't wùl
Umdè 'k 'r bèn geborre**

ZOO PRÔTE WEIJ IN NUEJNE MI MEKAÂR

**BUUKSKE MI WOORDE, UITSPRÂKE EN
ÂNDER NUEJNES SPUL**

BIJEENGEBRACHT, SAMENGESTELD EN VERKLAAR DOOR

GERARD DE LAAT

UITGEGEVEN DOOR

HEEMKUNDEKRING DE DRIJHORNICK

NUENEN 2011

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Inleidend woord	9
Spelling van het Nuenens dialect	11
Woorden Nuenens – Nederlands	13
Bijlage 1	130
Bijlage 2	130
Colofon	130

Voorwoord

U slaat dit boekje op en het voorwoord loopt u voor de voeten. U schrikt daar niet van want u weet: elk boekje dat zich niet domweg en zonder nadenken wil laten opslaan vereist vooraf wat nadenken over wat de lezer wel of niet mag verwachten. Zo levert het voorwoord een beetje een verantwoording. Of beter misschien een karakterisering die een beetje een verantwoording genoemd kan worden.

Dit "buukske" gaat over het Nuenens. Dat wist u al voordat u met de lezing van deze regels bent begonnen. Maar wat is dat: het Nuenens? Dat is een taal, zult u zeggen. Nee nee, zegt iemand anders, het is een dialect. Hoezo, zegt u, is een dialect dan geen taal? Ieder dialect is toch evengoed een taal? En, geleerd als u bent, voegt u eraan toe: en iedere taal is op haar beurt weer in zekere zin een dialect van het een of ander. Ga maar na: het Nuenens is een of ander soort Brabants of Nederlands. En het Nederlands een of ander soort Westgermaans of Germaans. Als het voorwoord op dergelijke vragen en problemen zou ingaan, zou het noodzakelijk een wetenschappelijke verhandeling bij u willen introduceren. Het boekje zou dus een wetenschappelijk werkstuk moeten willen zijn om zo'n introductie passend en ter zake te maken.

Van een uiteenzetting over een taal of een dialect moet men iets als het volgende verwachten. Er worden door geleerde mensen (taalkundigen of linguïsten) volgens de algemene wetten van de wetenschap (taalwetenschap of linguïstiek) algemene en objectieve uitspraken gedaan over de grammaticale structuren van een taal (het Nuenens) wat aangaat de klanken, de woordvervoegingen en -verbuigingen, en de zinsbouw. Welnu, kort en goed, dat doet dit buukske niet. En wanneer dit zo is en dit voorwoord geschreven wordt door een taalkundige - ik heb mijn leven lang de indruk gehad, dat ik zoiets zou moeten zijn - dan heeft het eigenlijk niet zoveel zin dat ik daar iets over in het midden zou brengen. Toch doe ik dat en wel, omdat het nodig is de verhoudingen tussen wat u in dit boekje gaat lezen en de taalwetenschap duidelijk naar voren te brengen en mogelijke vergissingen in het hoofd van een lezer te voorkomen.

Welnu. Gaat dit boek over het Nuenens? Geenszins. Er wordt geen enkele uitspraak over het verschijnsel Nuenens in gepresenteerd en er wordt zelfs helemaal niets in beweerd. Uitspraken die het zou kunnen bevatten zouden taalwetenschappelijk van aard moeten zijn. Immers, het Nuenens kan niet anders zijn dan een taal of een dialect en wetenschappelijke uitspraken daarover zouden taalwetenschappelijk van aard moeten zijn. En zulke

uitspraken zult u hier niet aantreffen. Wel worden er ik mag wel zeggen menigten van uitlatingen *in* (en dus niet *over*) het Nuenens gepresenteerd. En daarvan zal elk verstandig mens verwachten en eisen dat die, als taalverschijnselen en taalgebeurtenissen, op een taalkundig verantwoorde wijze worden aangeboden. En dat gebeurt dan ook.

Het is geen echt woordenboek geworden wat Gerard de Laat heeft gemaakt. In het misschien wat dorre alfabetische ritme komen al die bijzondere maar natuurlijk ook aller-gewoonste Nuenense woorden aan bod en worden met treffende citaten in de herinnering geroepen en gedocumenteerd. Samen met al die alledaagse maar toch ook altijd weer bijzondere situaties waarbij ze te horen waren. Uitdrukkingen, die je je nu plotseling - en als je eerlijk bent: met wat heimwee - herinnert. Heel dat Nuenense verleden, waar het natuurlijk allemaal om te doen is. Altijd in je herinnering gebleven. Of misschien zelfs vergeten? Nee, dat is een vergissing. Ze zijn altijd in je hoofd gebleven, al die misschien ongewichtige maar treffende en karakteristieke uitlatingen en zegswijzen, waarin het eenvoudige alledaagse leven in die taal, onze taal, zich spiegelde. Juist door die verbinding van alledaagsheid en bijzonderheid komt die vrede en eenvoud van dat Brabantse leventje zo overrompelend in ons hoofd en herinnering terug.

Maar - en ik hoef u niet te waarschuwen - dat alles wat u hier vindt lijkt voorbij. Is voorbij zou ik denken. Natuurlijk schrikt u daar niet van. Het gaat voor u als u het buukske leest - niet anders dan voor mij, ook een Nuenenaar - gepaard met een zweem van heimwee wanneer u al die Nuenense woorden en uitdrukkingen langsloopt en in uw overpeinzingen dompelt. Stuk voor stuk herinneringen aan warmte en beslotenheid, aan die kleinschalige, huiselijke gang van zaken. Aan die tijden van weleer. Die nu voorbij zijn. Die zo typerend waren voor dat vroegere leven. Ons leventje. Wat waren we toen eigenlijk gelukkig. Zonder dat we dat wisten. Maar goed dat er nou dit buukske is.

Jan van Bakel

Nijmegen, 8 september 2011

Inleidend woord

U hebt het Nuejnes buukske "Zoo prôte wèij in Nuejne mi mekaâr" in handen. Een buukske dat woorden bevat die wij Nuenenaren veelvuldig gebruiken. Woorden die wij anders uitspreken dan de Van Dale aangeeft. Een woord dat elders in het Brabantse een soortgelijke uitspraak en betekenis heeft, doet daar niet aan af. Vele woorden krijgen een toelichting in de vorm van het gebruik in een zinnetje. Deze zinnetjes bevatten delen van alledaagse gesprekken. Vandaar de titel.

In de loop van de laatste vijf decennia is er veel veranderd in Nuenen. Nuenen is van ruim 5.000 inwoners naar ruim 20.000 gegroeid. Velen die hier kwamen wonen, kwamen niet uit Brabant. Hierdoor is het spreken van het dialect sterk verminderd. In het bijzijn van niet-Nuenenaren probeer je immers Nederlands te praten. Dit vinden wij in Nuenen beleeft.

Mede hierdoor hebben woorden een andere uitspraak gekregen. Zo is "ête" bijna verdwenen en is dit "eete" geworden. Een duidelijke verschuiving naar het Nederlandse eten. Dit nieuwe dialect is aangegeven door naast het oorspronkelijke woord het nieuwe woord te vermelden met "ook ...".

Als de uitspraak van een woord hetzelfde is als in het Nederlands maar een andere betekenis heeft, staat dit woord ook in dit boekje. Veelvuldig gebruikte woorden met nauwelijks een andere klank staan er ook in.

Soms lijkt een woord dialect te zijn omdat het in het Nederlands minder in gebruik is. Staat dit woord in de Van Dale, is de betekenis dezelfde en spreken we het op dezelfde wijze uit, dan is het niet opgenomen.

De spelling van het Nuejnes in dit boekje is gebaseerd op de Brabantse referentiespelling, zoals beschreven in: "Hoe schrijf ik mijn dialect?". Het bleek niet mogelijk om deze spelling altijd te volgen. Ik heb een paar kleine uitbreidingen toegevoegd.

In bijlage 1 is deze spelling met toelichtende opmerkingen opgenomen.

De woorden die in dit buukske staan, zijn door velen bij elkaar gebracht. Ook heb ik gebruik gemaakt van woordenboekjes van andere dorpen en steden en van geschreven verhalen in het Brabants dialect. Interviews met oude Nuenenaren waren eveneens welkome bronnen.

In bijlage 2 staan deze bronnen vermeld.

Velen hebben met veel plezier, inzet en enthousiasme meegewerkt. Ik ben hen veel dank verschuldigd.

In het bijzonder wil ik Jan van Bakel noemen, die mij, met zijn werken over het Nuenens dialect, aanzette tot dit buukske. Ik heb van hem ook zeer bruikbare adviezen gekregen.

Ook Jos Swanenberg, streektaalfunctionaris bij Erfgoed Brabant, was uitermate behulpzaam. Vooral bij het toepassen van de spelling.

In bijlage 3 staan degenen die bijdragen hebben geleverd.

Mijn zoektocht was een ontdekkingsreis met plezierige verwondering. Nuenens dialect is vele keren mooier dan je op het eerste gezicht zou verwachten. Er zit heel veel gevoel in omdat het zo verfijnd is in zijn klanken. Je hoort er de werkelijkheid van het leven van alledag in zingen.

Ik raad u aan op uw gemak in dit buukske te snuffelen en te wroeten en ben ervan overtuigd dat u zich ook zult verwonderen over de rijkdom van 't Nuejnes dialect.

Ik wéns oe 'r hul veul plezier mi.

Gerard de Laat

Nuenen, november 2011

PS. Opmerkingen en aanvullingen zijn altijd welkom. Stuur ze naar g.delaat@onsnet.nu

Spelling van het Nuenens dialect

Uitgangspunt voor de schrijfwijze van het Nuenens dialect in dit boekje is de Brabantse referentiespelling, zoals die staat in het boekje: "Hoe schrijf ik mijn dialect?" Slechts een paar toevoegingen bleken noodzakelijk om alle klanken, die in het Nuenens voorkomen, te kunnen weergeven.

Deze spellingregels zijn zo consequent mogelijk toegepast. In een enkel geval was deze consequentheid niet vol te houden.

De ij en ui klinken hetzelfde als in het Nederlands.

Klank	Nuejnes Nederlandse klank	Opmerking (andere taal)
ie		bietje lied
iê		iêk bier
i		dil, hi, dizze lip
ee		zeel, mee peer
é	duidelijk geen tweeklank	dér, mér bed
ê		lêre, bêr air
è		bèk, pèrd, dè
èè	back (Engels)	slèècht, èèremoej
	bag (Engels)	
	langere è	
uu		stuupke, duu
	fuut	
uû		muûjg, gruûjn
	guur	
u ²⁾		langere uu tunneke, zu, stu
	put	

eu		veul, steuke	
	<i>deur</i>		
ù		wùl, bedùrve	
	<i>must (Engels)</i>		
èù		blèùw, spèùwe	
	<i>freule (Frans)</i>		
á		wátter, ás	
		<i>face (Frans)</i>	
oe		boeremoes,	
	<i>boek</i>		
oê		zoêr	<i>boer</i>
	<i>langere oe</i>		
ó		bók, zó, nónne	
	<i>tolerant</i>		
<i>heel korte oo</i>			
oo		loope, zoo	
		<i>groot</i>	
	<i>duidelijk geen tweeklank</i>		
oô¹⁾		doôs	<i>boor</i>
<i>langere oo</i>			
o		toffel, no, ko	
	<i>pot</i>		
ô		dôr, pôter	
		<i>corps</i>	
	<i>lange o</i>		
ò¹⁾		gòn, schòn	
		<i>toll (Duits)</i>	
a		par, wa, afdèkske	
	<i>van</i>		
â		âchter, brôjpân	
	<i>large (Engels)</i>		

aâ¹⁾

zaâl, paârs

langere â

¹⁾ *Deze klanken wijken af van de Brabantse referentiespelling.*

e²⁾

béngèle

de, wonen

stomme e

²⁾ *De schrijfwijze van de stomme of toonloze e, de sjwa, volgt de Nederlandse spelling. Als een klinker in het Nuenens dialect in een toonloze e-klank verandert, schrijven we normaliter een e. Soms heeft de lettergreep waar de klank van verandert ook - een beetje - klemtoon, we schrijven dan een u. Een enkele keer is de leesbaarheid in het geding. Dan heeft de u ook de voorkeur gekregen, waardoor moeilijkheden bij de uitspraak worden voorkomen. Een '(apostrof) kan ook. Het wordt daarom immel voor eenmaal, ôvund voor avond en kurwèèj voor karwei.*

Klanken met j

Nuejnese vurbilde

eej

Keejs, ideeëj

eij

jôrgeteij, veijne

Ned.

ei of ij met een duidelijke j

èij

hèij,

nèijschierig, wèije

èèj

wèèje, zèèje

êj

blêj

euj

deujgeniejt

iej

driej, iejt

iêj

liêjge, wiêjk

oj
proj
ooj

moj,

booj, koojkes

oej

goej, voejer

uij

kruijnâgel, struijf

Opmerking: de j wordt hier duidelijk uitgesproken.

Klanken met w

Nuejnese vurbilde

âw

âwoere, hâwkes

èw
spèwmuur
èèw

èw,

èèwd, mèèwe,

oew

oew, goewd, toew

uw
wuwwer

luw,

èùw

grèùw, flèùw

iw
iwwig

wiw,

Opmerking: de w wordt hier duidelijk uitgesproken.

A

Aâle, Aâle-Riksel, Aarle-Rixtel

aâp, aap âpe, apen

Toon d'n Aâp is een bijnaam voor een zonderling persoon.

aârd, aard, karakter

Thuis goewd d'n aârd hébbe. Graag thuis zijn.

Och, dè's nèw immel d'n aârd van 't bisje. Och, dat is nu eenmaal het karakter van het beestje. Zo zit hij nu eenmaal in mekaar.

Âcht, acht, Acht

Wa is de hélft van âcht? Wat is de helft van acht? Het antwoord is of vier of, van het dorpje Acht, boer. Het antwoord zal dus altijd fout zijn volgens dit kinderraadseltje.

achtentwintig, blokken woningen, totaal achtentwintig, aan de

Opwettenseweg

Volkse benaming.

âchter, achter

âchterdur, achterom, binnendoor

Ik kom wùl âchterdur. Ik kom wel achterom.

Âchterdur no school loope. Binnendoor naar school lopen.

âchterèn, achteraan, na, erna

Âchterèn in de klas zitte. Achteraan in de klas zitten.

Wâ ête we âchterèn? Wat eten wij na?

âchterènloope, achteraanlopen

âchterènsluite, achteraanluiten

Âchterènsluite, nie veurschiejte! Achteraanluiten, niet voorschieten!

âchterènzitte, achternazitten, achtervolgen

âchterin, achtereen, achterelkaar, achterin

Bèts wón drij kirres âchterin d'n uurste prijs. Betsie won drie keer achtereen de eerste prijs.

âchtermekaâr, onmiddellijk, achterelkaar

En now âchtermekâre te bed. En nu onmiddellijk naar bed.

"En now âchtermekaâr âchter mekaâr in de reij stòn", zeej de mister. "En nu onmiddellijk achter elkaar in de rij staan", zei de onderwijzer.

âchternô, achterna

"Wor gòdde hinne?" "M'n neus âchternô". "Waar ga je naar toe?" "Mijn neus achterna". Gezegde tegen een al te nieuwsgierig kind.

âchternôdoewn, *achternazitten, achtervolgen*

Boer Jehántje deej óns âchternô toen wèij èn z'n èppelkes zâte. *Boer Johan zat ons achterna toen we aan zijn appeltjes zaten.*

âchternôgòn, *volgen, achternagaan; zie voor vervoeging gòn*

Hèij gónk z'n vádder âchternô én wier ók mister. *Hij volgde zijn vader en werd ook onderwijzer.*

âchternôkomme, *achtervolgen*

âchternôloope, *achternalopen, opdringerig achter een jongen/meisje aanzitten*

Óns Mien lupt al wa bóks èn hi âchternô. *Onze Mien loopt al wie een broek aan heeft achterna. Ze is al te gek op jongens.*

âchternôzitte, *achtervolgen, achternazitten*

âchteroover, *achterover*

âchteroover, *in ne stómmen âchteroover, een erg grote stommerik*

âchterstevurre, *achterstevoren*

Diejen dolle zât âchterstevurre óp de pakkendrâger. *Die pias zat achterstevoren op de bagagedrager.*

âchteruit, *verslechterd, naar achteren, terug*

âchteruitboere, *achteruitgaan in zaken of gezondheid*

âchteruitgòn, *achteruitgaan, via de achterdeur weggaan*

âchterum, *achterom*

Âchterum ist kèrmis. *Achterom is het kermis. Achterom zijn wij bereikbaar.*

afdèkske, *afdakje*

Goej geridschap héngt ónder 'n afdèkske. *Goed gereedschap hangt onder een afdakje. Plat gezegde door iemand die zijn stevig buikje wil vergoelijken.*

afdoewn, *afwerken, afdoen*

Die zaâk is afgedòn. *Die zaak is afgewerkt.*

Hannes hi vur mén afgedòn. *Hannes heeft voor mij afgedaan. Ik heb het vertrouwen in Hannes verloren.*

afdoewn óp, *naartoe gaan*

Wor doede óp af mi de vekantie? *Waar ga je naartoe in de vakantie?*

afdreuge, *afdrogen, droogmaken, afranselen*

affeseere, *opschieten*

Affeseert is 'n bietje. *Schiet eens een beetje op.*

affeseerplènkske, *step*

Alleen gebruikt om naar een wonderlijk Belgisch woord te verwijzen.

affikke, *afbranden*

afgemeete, kortaf, korzelig

afgòn, afgaan, blameren; voor vervoeging **gòn**

Rinie góng af ás ne gieter. *Rinie ging af als een gieter.*

Dè wèèrk gòt 'm goewd af. *Dat werk gaat hem goed af. Hij kan het heel goed.*

afhéffe, ervan afbrengen, verdelen

Dè hé d'r goewd afgehéft. *Dat heb je er goed van afgebracht.*

Stok kaârte afhéffe. *Stok kaarten willekeurig in twee stapeltjes verdelen.*

afkanne, aankunnen, afkunnen

Ik kan 't nie mér alleen af. *Ik kan het niet meer alleen aan. Het werk is mij te veel.*

aflasse, afgelasten

Ze moese 't foeballe aflasse, umdètter wátter óp 't vèld stón. *Ze moesten het voetballen afgelasten, omdat er water op het veld stond.*

aflèbbere, opgewonden zoenen

aflôt, aflaat

afmâke, afrasteren, afmaken

De wèèj afmâke. *De wei afrasteren.*

'n Kurwèèj afmâke. *Een karwei afmaken.*

afpeere, afslaan, klappen uitdelen

afprôte, uitpraten, afspreken

We moete die zaâk is goewd afprôte. *We moeten ons geschil eens goed uitpraten.*

afrèffele, afraffelen

't Rozzenuuje wier dik afgerèffeld. *Het rozenhoedje werd dikwijls afgeraffeld.*

afrôje, afraden

Afrôje is ènrôje. *Afraden is aanraden. Het afraden van een verkering leidt tot een hechtere band.*

afschèèje, ophouden, stoppen; **scheej af**, **afgescheeje**, hield op, opgehouden

Schèèjt 'r toch van af. *Hou er toch mee op.*

Ik ben 'rvan afgescheeje. *Ik ben ermee gestopt.*

afschèèjing, perceelsgrens, afscheiding

afschiejte, geld geven, afschieten

Flink afschiejte. *Veel geld geven.*

afseijt, buitenspel, offside

afslòn, pak rammel geven, afslaan; zie **slòn**

Naast afgeslagge gebruiken kinderen ook afgeslòn.

afstreupe, afstropen, afstruinen

Ik zal 't knijn vur oe afstreujpe. *Ik zal het konijn voor jou afstropen.*
Wèij hébbe hil 't bós afgestrupt, mèr niks gevónde. *We hebben het hele bos afgestruind, maar niets gevonden.*

aftreeje, *aftreden*

aftrèèje, *met de voeten afmeten*

Vaak gebuikt in kinderspelletjes om te bepalen wie het eerst iets mag kiezen.

afzuujke, *doorzoeken, afzoeken*

ajakkes, *bah*

Uitroep van afkeer.

Ajakkes in hèllige Ajakkes, *patroon van de schuine moppentappers*

âkelig, *akelig*

al, *alles*

Al wa wénslek is. Alles wat wenselijk is. Vaak gebruikt bij een nieuwjaarswens.

alderânder, *allerlei, allerhande*

Hèij hi alderânder boeke. Hij heeft allerlei boeken.

allemol, *iedereen, allemaal*

allemol, *louter, allemaal*

Wa zèij zi, is allemol ónzin. Wat zij zegt, is louter onzin.

allèngskes, *langzamerhand*

't Wier allèngskes teijd óp huis èn te gòn. Het werd langzamerhand tijd om naar huis te gaan.

Allerhèllige, *Allerheiligen*

áling, *helemaal, geheel*

allinnig, *in zijn eentje, alleen*

âlt, *altijd; ook âltè*

Tis nog âlt nie gedòn. Het is nog altijd niet afgelopen. Er is nog hoop.

alzeleeve, *heel zijn leven, altijd, steeds*

Joôke hi alzeleeve geploeterd. Joke heeft heel haar leven geploeterd.

Grádje zât alzeleeve in de kroeg. Gradje zat altijd in de kroeg.

ammenojtnie, *absoluut nooit*

ammazuur, *embouchure, lucht en lipspanning om op een instrument te kunnen blazen*

ammel, *allemaal, alles bij elkaar*

't Gift ammel niks. Het geeft allemaal niets.

't Stélde ammel nie zu veul vur. Het stelde alles bij elkaar niet veel voor.

ânder, *ander persoon, ander*

Hèij hèwt 't mi 'n ânder. *Hij heeft een andere vrouw.*

ander, ander, volgende

D'n anderen dag góng 't goewd. *De andere dag ging het goed.*

ânder, ander

Dè's wùl 'n ânder iejt. *Dat is wel een ander iets.*

andersum, andersom

Annekemâlie, Animali

Dit vogel- en dierenpark in Eindhoven werd schertsend zo genoemd.

âpegâpe, apegapen

appelsien, sinaasappel

apperénsie mâke, opschieten

ârdig, lief, aardig, vreemd, eigenaardig; ook ârig

Hanneke is 'n hil ârdig vrowke. *Hanneke is een heel lief vrouwtje.*

D'n dieje, dè's n'n ârige. *Die man is een eigenaardig persoon.*

ârighèijd, plezier, zin

Ónze Mart hi ârighèijd in pólletiek. *Onze Mart heeft plezier in politiek.*

ârighèijdje, kleinigheid, aardigheidje

Och, 't is mèr 'n ârighèijdje. *Och, het is maar een kleinigheid.*

ás, als

Ás de as brikt, vélt de kêr. *Als de as breekt, valt de kar. Verwijtend gezegde aan iemand die alsmaar nieuwe voorwaarden (als dit, als dat) aanvoert.*

Zèij liejp zu hard ás ze kón. *Zij liep zo hard als ze kon.*

askrùske, askruisje

'n Askrùske hâle. *Een askruisje halen. Op Aswoensdag worden in de kerk askruisjes uitgedeeld.*

ástebliëft, alstubliëft

Dankoewùl ástebliëft. *Dankjewel alstubliëft. Aansporing tot een bedankje.*

Bedekte vraag om teruggave.

avvekôt, advocaat

Ás nen avvekôt de hél in gòn. *Als een advocaat de hel in gaan. Een advocaat heeft een niet zo goede reputatie.*

âw, oud, ex, vroeger

Mén âw vriendin is getrèùwd mi 'n bruur van mén. *Mijn vroegere vriendin is getrouwd met een broer van mij.*

âwbèt, kletsmajoor

âwbètte, kletsen

âwerdóm, ouderdom

âwfiep, *leuteraar*

âwfiepe, *leuteren*

âwlèùj, *ouders*

âwoêr, *kletskous, ouwehoer*

âwoêre, *kletsen, ouwehoeren*

'r Kan niemes zu goewd âwoêre ás Woutje. *Er kan niemand zo kletsen als Wout.*

Âw-Prinse, *soos van de Oud-Prinsen Carnaval*

b

badhandschoentje, *washandje*

bag, *big*

bagge, *biggetjes werpen*

Fien, óns zóg, hi gebagd. *Fien, onze zeug, heeft biggetjes geworpen.*

bakkeskèèj, *grote kei*

bakkesvól, *een groot stuk snoep*

Vaak een grote toverbal.

bamzèèje, *opjatten, bluffen, bamzaaien*

bamzèèjer, *bluffer*

Dit woord wordt vooral bij het toepen gebruikt.

bántje, *baantje* **bân**, *baan*

'n Par bántjes schètse. *Een paar baantjes schaatsen.*

bardje, *baardje* **bârd**, *baard*

bás, *baas* **báske**, *baasje*

Bas spult d'n bás. *Bas speelt de baas.*

Ónze jónge is al 'n hil báske. *Onze jongen is al een heel baasje. Het kind weet heel goed wat het wil.*

bázzeloewn, *overhemd*

bázzeroewn, *boezeroen, boerenkiel*

bèbbel, *babbel*

Unne goejen bèbbel hébbe. *Een vlotte babbel hebben.*

bèbbel, *babbelkous, kletstante*

bèbbele, *brabbelen*

Ónze klènne begint al wa te bèbbele. *Onze kleine begint al wat te brabbelen.*

béddegoewd, *beddengoed*

béddehand, *bijdehand*

béddezak, in **luilak** **béddezak**, *enorme luilak*

Spotversje naar een langslaper.

bedèèrve, *bederven*; **bedùrf**, **bedùrve**, *bedierf, bedorven*

Di vlis is bedùrve. *Dit vlees is bedorven.*

bedinne, *dadelijk, zo meteen*

Ik kom bedinne. *Ik kom dadelijk.*

bédspón, *bedsponde*

Rèècht van de bédspón zwanger. *Recht van de bedsponde zwanger.*

Gezegde over een vrouw, die heel vlug na haar trouwen zwanger is.

bedûrve, *verwend, vertroeteld, bedorven*

'n Bedûrve mèijdje. Een verwend meisje.

beduure, *borduren*

beduurgárre, *borduurgaren*

bèèj, *beiden, beide*

Ze wâren 'r bèèj bèij. Ze waren er beiden bij.

Bèèst, *Best*

beevert, *bedevaart; ook bêvert*

begâje, *het bont maken, verprutsen*

Jónge jónge, wa héddet toch begâjd. Tjonge jonge, wat heb je het toch bont gemaakt.

begirrig, *begerig, verlangend*

Kék 'r toch is begirrig keijke no hurre checlâdenbol. Kijk haar toch eens begerig kijken naar haar Bossche bol.

begòn, *begaan*

Lòt 'm mèr begòn. Laat hem zijn gang maar gaan.

begòn, *in begòn zén mi*, *medelijden hebben met*

begós, *begon*

Hèij begós mi vèèchte! Hij begon met vechten!

begráffenis, *begraffenis*

begrâve, *begraven; begrôve*, *begraven*

behèèwe, *behouden*

beij, *bij, honingbij; ook biej*

bèij, *bij, nabij*

D'r wâr 'n beij bèij. Er was een bij bij.

bèij *in nie goewd bèij (oew verstand) zén*, *dom zijn*

Och, ge bént nie goewd bèij gèij. Och, jij bent wel heel erg dom.

bèijhèèwe, *bijhouden*

bèijin, *bij elkaar, bijeen*

Die twee zén al lang bèijin. Die twee zijn al lang bij elkaar.

bèijinbeijne, *bijeenbinden*

bèijinhèèwe, *bijeenhouden, bij elkaar houden*

Hèwt ze mèr is bèijin, dè vélt nie mee. Houd ze maar eens bij elkaar, dat valt niet mee. Vaak van grote gezinnen gezegd.

bèijinkomme, *samenkomen*

bèijinzuujke, *bij elkaar zoeken*

bèij jâ, *welja*

Bèij ja, dè kan 'r ók nog wùl bèij. *Welja, dat kan er ook nog wel bij.*

Verzuchting van ongeloof en berusting.

beijne, *binden*; ook **binge**

'n Pèkske op oewe fiets beijne. *Een pakje op je fiets binden.*

Èn hând én voewt gebónde zén. *Aan handen en voeten gebonden zijn.*

bèijzette, *bijzetten*

Ze hi nie veul bèij te zétte, Ze heeft niet veel bij te zetten. Ze heeft weinig (fysieke) reserves.

bekant, *bijna*

Ik bèn bekant klôr. *Ik ben bijna klaar.*

bekeijke, *bekijken, beschouwen*; **bekeijk**, **bekékt**, *bekijk, bekijkt*

Bekeijk 't mèr! *Bekijk het maar.*

't Is mèr hoe g't bekékt. *Het is maar hoe je het bekijkt.*

bekéks, *bekijks*

Veul bekéks hébbe. *Veel bekijks hebben.*

bekleeje, *bekleden*

bekleejing, *bekleding*

bekomme, *opknappen, verwerken*; **bekumt**, **bekomme**, *knapt op, opgeknapt*

Hèij is flink bekomme van de ópperâtie. *Hij is flink opgeknapt van de operatie.*

Dè't oe mag bekomme. *Dat het u bekome. Dat u het goed moge verwerken.*

Wens na het nuttigen van spijs of drank.

bèkske, *kopje, bakje*

Lust 'n bèkske koffie? *Lust je een kopje koffie?*

belâjtâfele, *bedonderen*

Bénde now hillemol belâjtâfeld! *Ben je nu helemaal bedonderd!*

bèls, *Belgisch trekpaard*

Bèlze knol. *Groot stevig Belgisch trekpaard.*

bèmmele, *bengelen*

bèn, *mand* **bènneke**, *mandje*

bénde, *zie zén*

bènde, *troep, bende*

Wa hé d'r toch 'n bènde af gemakt. *Wat heb je er toch een troep van gemaakt.*

bèndje, *bandje*

bè nê, *ach nee, welnee*

Bè nê, dè gebeurt nie. *Ach nee, dat gebeurt niet.*

beneeje, *beneden*

benèèwd, *benauwd*

bènkske, *bankje*

benôdèijle, *benadelen*

Bêr, *Bert, Lambert*

bêr, *beer* **birre**, *beren*

D'n bêr rèèje. *Flink tekeergaan.*

Hédde wùl is unne gesproetelden bêr gezeijn? *Heb je wel eens een beer met sproeten gezien? Als je dan nee zei, spuugde de vrager een fijngekauwde noot of kastanje in je gezicht. Vies kinderspelletje.*

bèrrevoets, *barrevoets, op blote voeten*

bèrzie, *troep, rotzooi*

beschámd, *tot schande, beschaamd*

Iemes beschámd mâke. *Iemand te schande maken.*

beschèèje, *papieren, inlichtingen, bescheiden*

Ik héb m'n beschèèje èn m'n nen boekhèèwer gegivve. *Ik heb mijn papieren aan mijn boekhouder gegeven.*

beschèèje, *eenvoudig, bescheiden*

Hans is nen hille beschèèje méns. *Hans is een heel eenvoudig man.*

beschèèje, *in dè's beschèèje, dat hoort erbij*

bescheete, *bescheten*

't LEEVE is ás 'n kinderhèmpje: kort én bescheete. *Het leven is als een kinderhemdje: kort en bescheten. Het leven heeft niet zoveel waarde.*

beschèijd, *uitsluitse, bescheid*

Gif toch is eijnlek beschèijd. *Geef toch eens eindelijk uitsluitse.*

Hèij wit van gin beschèijd. *Hij weet niet hoe te handelen.*

beschiejte, *opleveren*

't Beschiet nóvvenant nie. *Het levert navenant niet op.*

besjokke, *gek, niet goed wijs, mesjokke*

beslag, *hersensbloeding*

besniejte, *ervoor opdraaien, bezuren*

Kârel moes 't besniejte. *Karel draaide ervoor op.*

béssem, *bezem*

béssem in béssem hébbe, *thuis de vrijheid hebben*

'n Gezegde voor als je ouders niet thuis zijn.

bésseme, *vegen, bezemen*

Èrges hinne bésseme. *Ergens heen stiefelen.*

besteeje, *besteden*

bestéld, *in 'n kiendje* **bestéld**, *zwanger geraakt*

bestintere, *knikkeren met grote stalen kogels*

bestruijve, *streek uithalen; ook bestreuve*

bestuite, *vleien, compliment geven*

bèt, *vrouw*

Bèts, *Bets, Betsie; ook Bètsie en Bèt*

bèttéds, *bijtijds*

bèùke, *hardop en onfatsoenlijk boeren; bùkt, gebùkt, boert, geboerd*

bèùl, *buil, papieren zak, zak, lamstraal* **bèùleke**, *zakje, builtje*

'n Bèùleke friet bèij Keej kostte, veul jorre geleeje, 'n dùbbeltje. Een zakje friet bij Kee kostte, vele jaren geleden, een dubbeltje.

beure, *een pak slaag krijgen, geld ontvangen*

Ge zâlt ze beure. Jij zult een pak slaag krijgen.

Vrèijdes is 't beure geblôze. Vrijdags is het beuren geblazen. Vrijdags wordt het loon ontvangen.

bevrieje, *bevriezen; bevrórre, bevroren*

bevurbild, *bijvoorbeeld*

bewôre, *bewaren; bewôrd, bewaard*

Eer bewôrd én koste gespôrd. Eer bewaard en kosten gespaard.

bèw, *bouw*

Óp d'n bèw wérke. In de bouw werken.

bèww, *bouwen; ook bèèwe*

bezêjes, *naast, bezijden, op zij van*

Oewe fiets stu bezêjes 't huis. Jouw fiets staat naast het huis.

bezêjes, *van terzijde*

Iemes van bezêjes ènkijke. Iemand van terzijde aankijken.

bezétting, *longontsteking, bezetting*

bezuujke, *bezoeken*

bezùrgd, *bezorgd*

bezùrgdhèijd, *bezorgdheid*

bezwèèj, *drukke, gevaarte*

bezwit, *bezweet*

bidde, *bidden; bidde, gebid, bad, gebeden*

Sjorske bidde nie meej. *Sjors bad niet mee.*

bieje, *bieden*; **booj**, **gebójje**, *bood, geboden*

Mrienuske booj nie meer dan hónderd eujroow. *Marinus bood niet meer dan honderd euro.*

biejezwèerm, *bijenzwerm*

biejescoopzakke, *broekzakken waar een gat in zit*

Het veronderstelt dat je dan met je piemel kon (laten) spelen in de bioscoop.

biêkùrf, *bienkorf*

biemeeske, *pimpelmees*

bietje, *beetje, ietsje*

Mag 't 'n bietje meer zén? *Mag het een beetje meer zijn?*

Tis me allemol 'n bietje te veul. *Het is mij allemaal een beetje te veel.*

Uiting van verdriet.

biezunders, *bijzonders, aparts*

Dè is niks biezunders. *Dat is niets bijzonders.*

bikkesemènt, *mond*

Kék uit, dâlek brande oew bikkesemènt. *Pas op, dadelijk verbrand je je mond.*

Bikstrôt, *Beekstraat*

De Beekstraat was vroeger de belangrijkste straat van Nuenen.

Stippunt in 'n mikske

Gèèrve in 'n strikske

Nuejne in nen oôve

De Bikstrôt blétt'r boôve!

Rivaliteitsvers. Meestal door jongeren zangerig opgezegd.

bild, *beeld* **bildje**, *beeldje*

bildegoyje, *beelden gooien*

Kinderspelletje.

billekes, *billetjes*

De achttiejn billekes. *De achttien billetjes.*

Het huis waarin negen meiden woonden, werd in Nuenen zo genoemd.

billekeskèrmes, *billenkoek, straf*

billewâge, *te voet*

Ás oewe fiets kepot is, zalde mi d'n billewâge moete. *Als je fiets kapot is, zul je te voet moeten gaan.*

binke, *beentje*

binnendur, *binnendoor, niet over de gebruikelijke weg*

birput, *beerput*

birremuts, *berenmuts, bontmuts*

birrig, *ruizig, geslachtsdriftig (van een zeug), berig*
Óns vèèrke is birrig. *Ons varken is ruizig.*

biskop, *bisschop*

Biskops, *Bisschops*
Familienaam.

bist, *beest* **bisje**, *beestje*
D'n bist uithange. *Zich losbandig gedragen.*
D'n bist speule. *Beestachtig tekeergaan.*

bistebènde, *grote rommel, zootje*

bistèèchtig, *beestachtig*

bistereij, *treiterij, beestachtigheid*

bitter, *beter, gezond; zie ook goewd*
Hèij is wir bitter. *Hij is weer gezond.*

bittere, *beteren, genezen*
Èn de bitterende hand zén. *Aan de beterende hand zijn.*

bizzig, *bezig*

bizzige, *gebruiken*

bizzighèèwe, *bezighouden*

blad, *blad, tijdschrift* **blâr**, *bladeren, bladen* **blèèjke**, *tijdschriftje, blaadje*

bladveer, *bladveer*
Hèij hi z'n bladveer kepot. *Hij heeft zijn bladveer kapot. Hij loopt mank.*

blâj, *nonchalante, ruimdenkende vrouw, verwaande vrouw*

blâje, *bladeren; ook blâjere*
Blâjt is dur ditte buukske hinne. *Blader eens door dit boekje heen.*

blêj, *blij*

blèèjk, *bleekweide*
't Park waar vruuger de blèèjk van de nónne in 't klóster. *Het Park was vroeger de bleekweide van de zusters in het klooster.*

blèèjke, *zie blad*

blèèke, *bleken*

blêre, *blaten, huilen van een kind*

bleijke, *blijken; blékt, gebleejke, blijkt, gebleken*
Dè blékt mèt wir is. *Dat blijkt maar weer eens.*

bleijve, *blijven; blé(t), blif, geblivve, blijf(t), bleef, gebleven*
Dè blé nie lang schòn stòn. *Dat blijft niet lang mooi staan.*

Blét 'r af! *Blijf er af!*

blék, *stofblik, blik*

blékke, *blikken, van blik gemaakt*

Blékke trómmel. *Blikken trommel.*

blékschup, *schopje om bomen van schors te ontdoen*

blèùw, *blauw*; **blùwwer**, **blùwst** *blauwer, blauwst*

Van d'n blèuwe kneup is Dórrus nie. *Van de blauwe knoop is Dorus niet.*

blèùw, *blauw*

Délfs blèùw. *Delfts blauw.*

blèùwvérvé, *katoendrukken*

blèùwvérvé, *katoendrukker*

blèùwvérvé, *katoendrukkerij*

Vlisco in Helmond had een grote katoendrukkerij waar ook Nuenenaren werkten.

bliejkbakkes, *enorm nieuwsgierig persoon, gluurder*

bliejke, *gluren, loeren*

Zit 'r nie zó te bliejke, kékt vur oew. *Zit niet zo te gluren, kijk voor je.*

bliejkerd, *gluurder*

bloeye, *bloeden*

Hèij bloeyt ás 'n vèèrke. *Hij bloedt als een varken.*

bloewd, *bloed*

blojjer, *blaar*; ook **blôr**

Ik hé blojers in m'n hând van 't wêrke. *Ik heb blaren in mijn handen van het werken.*

blôk, *walm*

blôke, *walmen, blaken*; **blokt**, **geblokt**, *walmt, gewalmd*

Pas óp, 't òlliestélleke blokt. *Pas op, het olietoestelletje walmt.*

blôs, *blaas*

blôskepèl, *blaasorkest, blaaskapel*

blôspépke, *blaaspijpje*

Blôspoepers, **De -**, *De Blaespoepers*

De hofkapel van carnavalsvereniging De Dwèrsklippels heet zo.

blótkops, *blootshoofds*

blòwt, *bloot*; ook **bloôt**

blôze, *blazen*

De bus moete blôze. *Het gelag moeten betalen.*

blùkske, *blokje*

'n Blùkske hèwt. *Een blokje hout.*

'n Blùkske um loope. *Een blokje om lopen. Eventjes wandelen.*

blùwke, *heggenmus*

blùwke, *in 'n blùwke loope, een blauwtje lopen*

bócht, *onsmakelijke drank, troep, bocht*

bódschap, *boodschap*

Ik gunde vruuger m'n bódschappe âlt èn Dórke van Bôkel. Ik gunde vroeger mijn boodschappen altijd aan Dora van Bakel. Dora had een kruidenierszaak.

boebes, *hoofd, kop* **boebeske**, *hoofdje, kopje*

boekhèèwer, *boekhouder*

boerèèchtig, *op zijn boers, lomp*

boereknecht, *boerenknecht*

boeremoes, *boerenkool*

boeremoespetázze, *stampot van boerenkool*

Boerkamps, *Boerenkamp*

Familienaam.

boesboes, *kreupelhout*

boetsenbol, *gestoten hoofdje*

Kindertaal.

bojjem, *bodem, basis*

Mi bojjem én scheel. Met bodem en deksel. Zeer deugdelijk.

bók, *bok* **bókje**, *bokje*

Bók, *in D'n Bók*

Bijnaam van meester Van Bakel van de jongensschool in Nuenen.

Bôkel, *Bakel*

Bôkel, Van -, *Van Bakel*

Familienaam.

bókke, *bokken, mokken*; **gebókt**, *gebokt*

bókkebardje, *bokkenbaardje*

bóks, *broek* **bukske**, **bruukske**, *broekje*

Tis bèij hum 'n pónð bóks én 'n óns kónt. Het is bij hem een pond broek en een ons kont. Hij heeft, letterlijk, een veel te grote broek aan.

Doe ze de bóks óp. Doe ze de broek op. Laat je invloed gelden.

bókster, *baakster*

bol, *bal, bol bülleke, balletje*

Gojt diejen bol is no mén. *Gooi die bal eens naar mij.*

bôlketoewn, *baalkatoen*

bolstierig, *koppig, onhandelbaar, balsturig*

bóm, *bom, projectiel*

'r Viel nen bóm óp dieje grooten bôm. *Er viel een bom op die grote boom.*

bòm, *boom* **bjùmke** of **bumke**, *boompje* **beum**, *bomen*

bón, *bekeuring, bon*

Ik hé wir is 'n bón gekrigge. *Ik heb weer eens een bekeuring gekregen.*

bòn, *boon*

Oew bònne kommen uit. *Je bonen komen uit. Gezegde als je een gat in je sok hebt waar een teen doorsteekt.*

Ge zâlt oew èijge bònne moete doppe. *Je zult je eigen bonen moeten doppen.*

bónbuukske, *bonnenboekje*

bónke, *bonzen, eenvoudig kaartspel*

Óp de deur bónke. *Op de deur bonzen.*

bònne, *in groote bònne, tuinbonen; zie ook labbònne*

bónstaâk, *lang mager persoon, bonenstaak*

bonzjoêre, *uitgaan, stappen*

boogerd, *boomgaard*

booj, *bode*

boove, *boven; ook bówve*

boovekâmer, *hoofd, hersenen*

Ge bént nie goewd bèij oew boovekâmer. *Jij bent niet goed bij je hoofd. Meestal gezegd tegen iemand met eigenaardige ideeën.*

boovenèn, *bovenaan*

Nuejne-een van 't foeballe stu wir is nie boovenèn. *Nuenen één, het voetbalelftal, staat weer eens niet bovenaan.*

boovenin, *bovenin*

Die boeke ligge boovenin. *Die boeken liggen bovenin.*

boovenóp, *bovenop*

't Report li boovenóp. *Het rapport ligt bovenop.*

bôrd, *baard; ook baârd*

Bórd, *Boord*

Bórdseweg, *Boordseweg*

Boord en Boordseweg vormen samen de landelijke weg tussen Nuenen en Eindhoven/Woensel.

bôrsel, *borstel*

bôrsele, *vechten, borstelen*

bottram, *boterham* **bottrèmke**, *boterhammetje*

Go nor ùllie moeder én vrôg unne bottram mi suiker. Ga naar je moeder en vraag een boterham met suiker. Wat ben je toch een onnozelaar.

bótsautookes, *autoscooters*

Een kermisattractie.

bótje, *bootje*

bòtje, *botje*

bòtter, *boter*

bòtterfebriek, *boterfabriek*

Er stond een boterfabriek in de Boterstraat, nu Lindenlaan.

bòttersèws, *jus, gemaakt van boter*

Bòtterstrôt, *Boterstraat*

De vroegere Boterstraat heet nu Lindenlaan.

bòtternèt, *zo vet als boter*

bóvvenin, *boven elkaar, boveneen*

brak, *schakel van een ketting*

braskloot, *brasser, knoeierd*

brasse, *met eten knoeien*

breej, *breed*; **breejer**, **breejst** of **bridst**, *breder, breedst*

brèèjnold, *breinaald*

breeke, *breken*; **brikt**, **gebrooke**, *breekt, gebroken*

Nèw brikt munne klómp. Nu breekt mijn klomp.

breekhammer, *moker*

breekbòntjes, *sperziebonen*

brémbiezje, *braambessen*; ook **brémbizzeme**

brénge, *brengen*; **brôcht**, **gebrocht** *bracht, gebracht*

Jan brôcht mén óp 't idee. Jan bracht mij op het idee.

Brès, **D'n -**, *Bressers*; ook **D'n Brésser**

Familienaam.

breujke, *broodje* **breuj**, *broden*

brèùwer, *brouwer*; ook **brôwer**

Wor d'n brèùwer zit, kan d'n bakker nie zén. *Waar de brouwer zit, kan de bakker niet zijn.*

Brèùwer, De -, De Brouwer
Familiennaam.

bridte, breedte

brikt, zie breeke

brits, hinkelbaan

britse, hinkelen

Bróbbelskónte, verzonnen plaatsnaam

Als antwoord op de vraag: "Waar ga je naar toe?", zegt men: "Nor Bróbbelskónte". Ontwijkend antwoord.

brôcht, zie brénge

broeje, broeden

Dôr zit unne mirrel te broeje óp vier èèjkes. Daar zit een merel op vier eitjes te broeden.

broekhoeste, scheten laten, winderig zijn

broekrèije, kind aan broek en kraag optillen en zo laten lopen

Broer, Broer

Ónzen Theo nuûjme ze âlt Broer. Onze Theo noemt men altijd Broer. Dit was vooral gebruikelijk als het tweede kind, na een dochter, een zoon was.

brôj, dikke slome vrouw

brôje, braden

brôje in 'r niks af brôje, prulwerk maken

Hèij brôjt 'r niks af. Hij maakt prulwerk.

brôjpân, braadpan

brôjvlis, runderlap, braadvlees

Brôjvlis moete lâng brôje. Braadvlees moet je lang braden.

brokkelepap, pap van melk en brokken (oud) brood

Vooraf in arme gezinnen een gebruikelijk eten.

brómòllie, petroleum

Browwus, Brouwhuis

bruidspâr, bruidspaar

bruid, bruid; ook brèùjd

brùkske, brokje

brulluft, bruiloft

brùske, *brosje*

bruukske, *zie bóks*

bruur, *broer* **bruurke**, *broertje*

Buisman, *peekoffie, surrogaatkoffie*

'n Buske "Buisman". *Een busje peekoffie van Buisman.*

buitebintje, *buitenbeentje*

buitendùrpse, *iemand die van buiten het dorp Nuenen komt, allochtoon*

buitenuit, *naar buiten*

Ik gój 's éfkes buitenuit. Ik ga eens even naar buiten. Dikwijls gebruikt om te zeggen dat je naar de plee ging, die in de tuin stond.

bukkem, *bokking*

bùldere, *hoesten*

Ik héb d'n hille nâcht ligge bùldere. Ik heb de hele nacht liggen hoesten.

buljarte, *biljarten*

buljartbol, *biljartbal*

bulleke, *bulken, veel hebben; ook bùlke*

Die boere bulleke van 't gèld. Die boeren bulken van het geld.

bùlleke, *zie bol*

bultaf, *naar beneden*

Vooraf bij het fietsen gebruikt.

bultóp, *naar boven*

burd, *bord*

bùrgemister, *burgemeester*

burrie, *dominant wijf*

burries, *draagbaar*

In de burries stòn. Klaar staan om aan het werk te gaan. Zwanger zijn.

In de burries zétte. Stevig vrijen. Zwanger maken.

buske, *bosje* **bós**, *bos*

buske, *busje* **bus**, *bus*

busselke, *bundeltje*

buts, *deuk*

Ik hé nen buts in ménnen autoo. Ik heb een deuk in mijn auto.

butse, *botsen, kaatsen*

butskèèje, *bekijk het*

Jaa heej, butskèèje! Ja he, bekijk het! Je gaat te ver!

buttere, karnen, boteren

buujke, beuken

'n Buujke hég. *Een beuken heg.*

buujt, buit

Dirk hi de buujt binne. *Dirk heeft de buit binnen. Dirk heeft zijn zaken met succes afgerond.*

buûjte, melden; buujte, gebuut, meldde, gemeld

Gebruikelijke term bij het verstoppertje spelen.

buukske, boekje

Ditte, wagge now in oew hând hét, dè's 'n buukske. *Dit wat je nu in je handen hebt, dat is een boekje.*

Buul, Budel

buut, grappig praatje

Dit praatje vindt in Nuenen plaats vanuit een ton tijdens een carnavaleske pronkzitting.

C

Cánniedas, (*Canadese*) populier, *canada*
Cánniedasse beum. *Canadese populieren*.

carbooleejum, *carbolineum*

cattéchissemus, *catechismus*

cénteneuker, *gierigaard*

céntepik, *vrek*

checlâde, *chocolade*

checlâdenbol, *Bossche bol, moorkop*

chuffeur, *chauffeur*

Cis, *Ciska*

Climménsprochie, *Clemensparochie*

Er is een Clemensparochie in Nuenen en een in Gerwen.

cloon, *clown*

cópperâtie, *coöperatie*

crimmetorium, *crematorium*

cuffeej, *café*

cujjak, *cognac*

cultiefâter, *cultivator, schoffelploeg*

cultiefâtere, *met de cultivator werken*

cummuunie, *communie*

Uurste hellige cummuunie. De eerste heilige communie.

curbiet, *carbid*

Hèij zó curbiet in z'n kónt moete kreijge. Hij zou carbid in zijn kont moeten krijgen. Hij moet eens wat vlugger worden.

curnállie, *canaille, gemene vrouw*

cursjèt, *corselet*

Cuttó, *Cato*

D

dâg, *houdoe, goedendag*

Jâ, dâg! *Ja, bekijk het!*

dag, *dag dâg, dagen*

Tis nie alle dâg kèrmes. *Het is niet alle dagen kermis. Het is niet alle dagen feest.*

Lâng dâg mâke. *Lange dagen maken.*

Dâgs no de mèrt komme. *Dagen na de markt komen. Te laat komen.*

dâlder, *daalder*

Óp de mèrt is oewe gulde unnen dâlder wèrd. *Op de markt is jouw gulden een daalder waard.*

dâlek, *zo meteen, dadelijk*

Jâ, ik kom dâlek! *Ja, ik kom zo meteen! Vaak met frisse tegenzin toegezegd.*

Dams, *Daams*

Familienaam.

dan d'rbèij, *bovendien*

dankoewùl, *dankjewel*

dansgarde, *groep dansmariekes*

Dansende garde van Prins Carnaval

dansmarietje, *dansmarieke*

Meisje dat danst in de dansende garde van Prins Carnaval.

dè, *dat; ook dètte*

Ók dè nog! *Ook dat nog!*

Dètte dôr is vur èùw én ditte hier vur mén. *Dat daar is voor jou en dit hier voor mij.*

dè, *dat dètje, datje*

'n Ditje én 'n dètje. *Een ditje en een datje. Kleinigheidjes.*

dè, *dat*

't Vriejst dè 't krakt. *Het vriest dat het kraakt.*

dèbbere, *drentelen*

Ónze klènne dèbbert d'n hillen dag rónnd. *Ons kindje drentelt de hele dag rond.*

dèbberke, *peuter, die net kan lopen*

deej, *zie doewn*

d'een no d'ânder, *de een na de ander*

Het gaat dan over vrouwen.

Als het over mannen gaat, zegt men: d'n inne no d'n andere.

dèèrm, darm, darmen

dees, deze; ook **dizze**

Dees toffel. *Deze tafel.*

Dizze stoewl. *Deze stoel.*

dèijl, deel, gedeelte

dèijle, delen; **dèijl**, **dèlt**, **dèlde**, **gedèld**, deel, deelt, deelde, gedeeld; ook **dèèle**

Ik dèijl in de winst. *Ik deel in de winst.*

Hé d'r al is mi gedèld? *Heb je er al eens mee gedeeld? Bedoeld is: heb je er al eens een erfenis mee gedeeld? Deze uitspraak komt na een opmerking over iemands goedheid, waaraan men twijfelt.*

Dèkker, de akkers achter de H. Clemenskerk

Nu heet dit gebied Nuenen-Oost.

dèkske, dakje

't Go van 'n lèèje dèkske. *Het gaat van een leien dakje.*

dèlleke, vies, zedeloos meisje

dénke, denken **docht**, **gedocht**, dacht, gedacht

Dè hák nie van oe gedocht. *Dat had ik niet van jou gedacht.*

Ik docht 't nie! *Ik dacht het niet! Dat gaat echt niet door!*

dér, daar

Dér, dur héddet! *Daar, daar heb je het!*

dèske, dasje

deujge, deugen; **dugt**, **gedeujge**, deugt, gedeugd

Hèij dugt van gin kante. *Hij deugt van geen kanten.*

Die lapzwans hi nojt gedeujge. *Die lapzwans heeft nooit gedeugd.*

deujgeniejt, deugniet

deuske, zie **doôs**

dèùw, duw; ook **dow**

dèùwe, duwen; ook **dowwe**

Dèùw nie zó! *Duw niet zo!*

dè wùl, dat wel

Zég dè wùl! *Zeg dat wel! Daar ben ik het grondig mee eens!*

di, dit; ook **ditte**

Di pèrd. *Dit paard.*

Ditte wâr 't dan. *Dit was het dan.*

di, zie **doewn**

diej, die, gindse

Dees dinger nie, mèr diej dôr mádde hébbe. *Deze dingetjes niet, maar die daar mag je hebben.*

diej, die

Oo, de diej. *Oh, die vrouw.*

Oo, d'n dieje. *Oh, die man.*

diekumsa, die omvang, dik

Ria hi 'n kónt van diekumsa. *Ria heeft een kont met die omvang. Meestal wordt dan met de handen de grootte aangegeven.*

dik, vaak, dikwijls, groot; dikker of dikkelder, dikst, vaker, vaakst

Dè hék oe al zu dik gezeed. *Dat heb ik jou al zo vaak gezegd.*

Dik kans dè 't fisje durgo. *Grote kans dat het feestje doorgaat.*

Dè hédde dikker gedòn. *Dat heb je vaker gedaan.*

dikkónt, persoon met een stevige kont

Scheldwoord voor iemand, meestal een vrouw, met een stevige kont.

dikkop, dikkop

Scheldwoord voor iemand, meestal een man, met een groot hoofd.

dikkùpke, dikkopje, kikkervisje

diksenteijd, meestal

Diksenteijd stoj ik um âcht uure op. *Meestal sta ik om acht uur op.*

dikzat, vaak genoeg

Dè hék ók dikzat gedòn. *Dat heb ik ook vaak genoeg gedaan. Hier zit vaak bluf bij.*

dil, veel, boel; ook dèl

In die mùlderhég zitte 'n dil mùlders. *In die beukenheg zitten veel meikevers.*

din, zie doewn

ding, meisje, dametje; ook dingeske

Wá'n lèkker ding dôr! *Wat een lekker meisje daar! Ze is dan knap en aantrekkelijk.*

Ge bént 'n lèkker ding, gèij! *Je bent een mooi dametje, jij! Ze is dan koppig en geniepig. Een eufemistische uitdrukking.*

Wá'n schrôl dingeske. *Wat een mager meisje.*

ding, in dè's nie mén ding, dat is niet mijn specialiteit

Daar heb ik geen verstand van.

dinge, kleren

Doew oew goej dinge èn as ge no die vejôrdag gòt. *Doe je goede kleren aan als je naar die verjaardag gaat. Bedoeld worden je zondagse kleren.*

dinger, dingetjes

Pa, kènde gèij 'n par dinger vur mén uitzuujke? *Pa, kun jij een paar dingetjes voor mij uitzoeken?*

Dinnènd, Eeneind; ook **Djinnènd**

Woon- en industriegebied in Nuenen.

dinsdig, dinsdag

Dinsdig kan ik wùl, mèr dónderes nojt. *Dinsdag kan ik wel, maar donderdags nooit.*

dinzes, *dinsdags*; ook **dinsdes**

disse, *zie doewn*

djùrske, *meisje*; ook **dùrske**

dobbel, *dubbel*

Di préntje hék dobbel, zalle we rèùle? *Dit prentje heb ik dubbel, zullen we ruilen?*

docht, *zie dénke*

dódsbenèèwd, *doodsbenauwd*

dódspréntje, *bidprentje, doodsprentje*

doese, *douchen*

doewn, *doen*

In goejen doewn zén. *In goeden doen zijn.*

Ermeej van doewn hébbe. *Ermee te maken hebben.*

doewn, *doen*; ook **doen**

Vervoeging van doewn, doen

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik doew	doek	ik deeje, din	deeje, din ik
gèij doet	doede (gèij)	gèij deejd, dint	deejde, dinde (gèij)
hèij, zèij, 't duu	duutie, duuse, duuget	hèij, zèij, 't deeje, din	deejie, deejze, deejet, dinnie, disse, dinnet
wèij doewn	doewn wèij	wèij deejde, dinne	deejde, dinne wèij
gullie doet	doede gullie	gullie deejd, dint	deejde, dinde gullie
zèij doewn	doewn zèij	zèij deejde, dinne	deejde, dinne zèij

Gebiedende wijs: doe, doew. Voltooid deelwoord: gedòn.

Dè moete nie doewn, Amâlia. *Dat moet je niet doen, Amalia.*

Zèij deej 't nie goewd. *Zij deed het niet goed.*

Slèècht gedòn dus. *Slecht gedaan dus.*

Doe hur de groete. *Doe haar de groeten.*

Zoo ge doet, zoo worde gedoet. *Zo je doet, zo word je behandeld. Taalgrapje.*

doewn, *in óp huis èn doewn, naar huis gaan*
Hèij din óp huis èn. *Hij ging op weg naar huis.*

dóf, *doof, dof*
Bénde dóf? *Ben je doof?*

dójje, *dode*

dojjer, *dooier*

dol *in sloomen dol, enorm sloom persoon*

dólgedrèèjd, *dolgedraaid, de kluts kwijt*

dónderes, *donderdags*

dónderig, *donderdag*

dónker, *donker, duisternis*

Én vur d'n dónkere thuis! *En voor het donker thuis!*

dónker, *donker, duister*

De dónkere dâg vur kèrsmus. *De donkere dagen voor Kerstmis.*

d'óns, *de onze, die van ons; d'n ónze*, *die van ons*

D'óns zén no school. *Die van ons (onze kinderen) zijn naar school.*

D'óns is vendâg no de mèrt. *De onze (mijn vrouw) is vandaag naar de markt.*

D'n ónze wérkt dag én nâcht. *Die van ons (mijn man) werkt dag en nacht.*

doodmuûjg, *doodmoe*

doojfuntske, *begraffenisverzekering*

dookes, *sloom persoon; ook doôk*

doôs, *slome vrouw, doos*

Tante Julia dè's me toch 'n doôs een! *Tante Julia, die is me toch een slome vrouw!*

dópsel, *doopsel*

dôr, *daar, ginds; ook dur*

Dôr, óp diej plèts. *Daar, op die plaats.*

Dur hédde hum wir! *Daar heb je hem weer!*

dôrdur, *daardoor*

dôrèn, *daaraan*

dôrhinne, *daar naartoe, daarheen*

Hèij go dôrhinne. *Hij gaat daar naartoe.*

dôrin, *daarin*

Dórke, *Dora; ook Dórreke*

dorrentoew, *daaraan toe, daar*

Dè's nog ten dorrentoew. *Dat is nog tot daar aan toe. Dat zou ik nog wel door de vingers kunnen zien.*

Tót dorrentoew én nie weijter. *Tot daar en niet verder.*

dôrum, daarom; ook **durum**

Op de vraag: "Worum?" komt het nietszeggende antwoord: "Dôrum", met sterke nadruk op de ô. Dit lokt het antwoord uit: "Dôrum is gin reeje, as ge van de trappe valt, dan bende gèew beneeje. Daarom is geen reden, als je van de trappen valt, dan ben je gauw beneden". Opzegversje om je ongenoegen over het antwoord weer te geven.

drankùrgel, zuiplap

drèèj, draai

Onze Frits wit óvral nen drèèj èn te geeve. *Onze Frits weet overal een draai aan te geven.*

'n Drèèj um oew órre kande hébbe. *Een draai om je oren kun je krijgen.*

Antwoord aan een alsmaar vragend kind.

drèèjbóm, draaiboom

drèèje, draaien

Dôr komde gèij nie mi gedrèèjd. *Daar krijg jij het niet mee voor elkaar.*

drèèjer, persoon die draait, vakman op een draaibank

drèèjkónt, draaikont

drèèjmeule, mallemolen, draaimolen

drèèjtoffel, platenspeler, pick-up

drèèjùrgel, draaiorgel

dreijnoor, zeurpiet, klager

dreug, droog

dreuge, drogen

Mi dizze weijnd dreugt de was goewd. *Met deze wind droogt de was goed.*

Gedreugde èppelkes worre nie rot. *Gedroogde appeltjes worden niet rot.*

dreuge, droogstoppel

D'n Dreuge. *Gerrit Smits, als buutreedner met droge humor.*

dreughèèwe, drooghouden

We hèèwen 't dreug vendâg. *We houden het droog vandaag. Het zal vandaag niet gaan regenen.*

We hèèwen 't nie dreug. *We houden het niet droog. Er zal stevig gedronken gaan worden.*

Bèij de begráffenis kós 't niemes nie dreughèèwe. *Bij de begrafenis kon niemand het drooghouden. Iedereen hilde.*

dreugmâke, *droogmaken, afdrogen*

dreugmeule, *droogmolen*

dreugzulder, *droogzolder*

driedes, *derde; ook dèrde*

driej, *drie*

Dè hék al driej kirres gezeed! *Dat heb ik al drie keer gezegd!*

driejklèts, *paardengetrappel, galop*

Driejkunninge, *Driekoningen*

drôd, *draad drèùjke, draadje*

droezele, *sluimeren*

drôge, *dragen; drugt, droeg, gedrôge, draagt, droeg, gedragen; ook drâge*

Hèij drugt de jorre goewd. *Hij draagt de jaren goed. Hij ziet er goed uit voor zijn leeftijd.*

drugt, *waslijn, drooglijn*

De was héngt óp de drugt. *De was hangt aan de waslijn.*

drugte, *droogte*

drukknùpke, *drukknoopje*

drùlleke, *schatje, innemend meisje, drolletje*

Wa bénde toch 'n drùlleken een. *Wat ben je toch een schatje!*

Drùlleke drèèje. *Poepen. Vies taalgebruik.*

drùpke, *druppeltje, dropje*

Gif me nog 'n drùpke. *Geef me nog een druppeltje. Bedoeld is wel een vol borreltje.*

drùppel, *druppel, droppel*

D'n uursten drùppel nie afwâchte. *De eerste druppel niet afwachten. Gezegd van buitenwerkers die bij de minste regen een schuilplaats opzoeken.*

dùbbeltje, *dubbeltje*

Zèij is zu plat ás 'n dùbbeltje. *Zij is zo plat als een dubbeltje. Zij heeft een hele kleine boezem.*

Gin dùbbeltje wèrd zén. *Geen dubbeltje waard zijn. Weinig waarde hebbend.*

Élk dùbbeltje driej kirres umdrèèje. *Elk dubbeltje drie keer omdraaien.*

Spaarzaam zijn.

dugt, *zie deujge*

dùmke, *lengtemaat, duimpje*

dùpke, *dopje*

Ùpke dùpke siemele sùpke ùpke dùpke dom, al in 'n boerewâgentje van rikke tikke tom. *Aanwijversje.*

dur, zie dôr

dur, door

Dur de beum 't bos nie mér ziejn. *Door de bomen het bos niet meer zien.*

durdè, doordat

durdèùwe, doordouwen, doordrijven

durdèùwer, doorzetter

durdoewn, doorwerken

durdrèèje, overwerkt raken, doordraaien

Piet is hillemol durgedrèèjd. *Piet is zwaar overwerkt geraakt.*

De wirreld drèèjt mèr dur. *De wereld draait maar door.*

durgòn, doorgaan, aan de gang blijven; zie voor vervoeging gòn

Dè go in een moeite dur. *Dat gaat in een moeite door.*

Gèij moet nie durgòn tó ge'r bèij nirvalt. *Je moet niet aan de gang blijven tot je er bij neervalt.*

durgòns, doorgaans

durhébbe, doorhebben, begrijpen

Ik héb oe dur! *Ik heb je door!*

durhinne, doorheen

Ik sloj me dur wùl durhinne. *Ik sla me er wel doorheen.*

durin, door elkaar, dooreen

Ruur 't mèr goewd durin. *Roer het maar goed door elkaar.*

durlêre, doorleren; ook durleere

Dè weejt ik, want dur hék vur durgelêrd. *Dat weet ik want daar heb ik voor doorgeleerd.*

durlôte, doorlaten, laten passeren

Gò's ópzej én lèt mén 'r dur. *Ga eens opzij en laat mij er door.*

durlôtend, doorlatend, poreus

durojjeme, doorademen

dùrp, dorp dùrpke, dorpje

Nuejne is 'n gruûjn dùrp. *Nuenen is een groen dorp.*

dùrpspómp, dorpspomp

Onder de Lindeboom aan de Berg staat zo'n dorpspomp.

Dùrpwérkplèts, Stichting Dorpswerkplaats Nuenen

dùrpel, dorpel

Pas óp vur dien dùrpel, vélt 'r nie oover. *Pas op voor die dorpel, val er niet over.*

durslôpe, *doorslapen*

durre, *deuren*

Gojt ástebliëft nie zoo mi die durre. *Gooi alstublieft niet zo met die deuren.*

durre, *zie hurre*

durruum, *zie dôrum*

dursneej, *doorsnede, doorsnee*

dùrve, *durven*

Dè moete is dùrve! *Dat moet je eens durven!*

Dè dùrf ik grust! *Dat durf ik zeker wel!*

durwèèrder, *deurwaarder*

durzuujke, *doorzoeken; durzuukt, durzôcht, doorzoekt, doorzocht*

Ik hé 't hil huis durzôcht. *Ik heb het hele huis doorzocht.*

dutselèèchtig, *suffig, vergeetachtig*

duu, *zie doewn*

duujvel, *duivel*

Tis of d'n duujvel 'rmi spult. *Het is of de duivel ermee speelt. Dit wordt gezegd als men veel tegenvallers achterelkaar te verwerken krijgt.*

duujzend, *duizend*

duujzendste, *duizendste*

Dè's nen duujzendsten trèf. *Er is een hele kleine kans.*

duukske, *doekje*

Hoe wuldet hébbe: dik, dun of dur 'n duukske. *Hoe wil je het hebben: dik, dun of door een doekje? Schamper gezegd tegen kinderen die alsmaar blijven zeuren om iets.*

duuse, *zie doewn*

duutie *zie doewn*

dwèèl, *dweil*

dwèijle, *dweilen, stappen, cafés aflopen*

dwèrs, *dwars*

Nuejne dwèrs. *Nuenen dwars. Nuenen heet een dwarse bevolking te hebben.*

Van't dwèrs zén. *Dwars, tegendraads zijn. Óp z'n Nuejnes dus!*

dwèrsdursneej, *dwarsdoorsnede, gemiddelde*

dwèrsfluit, *dwarsfluit*

dwèrsgestriept, *dwarsgestreept*

dwèrsklippel, dwèrsklippelinneke, *lid (m/v) van carnavalsvereniging De Dwèrsklippels*

Dwèrsklippels, De Dwèrsklippels, *carnavalsvereniging in Nuenen-dorp*

dwèrsligger, *dwarsligger, dwarskop*

Dwèrspad, Dwarspad

Straatje in Nuenen.

dwèrsstrôt, *dwarsstraat*

Ik noem mèr 'n dwèrsstrôt. Ik noem maar een dwarsstraat. Ik noem maar iets willekeurigs.

E

èèj, *ei* **èèjer**, *eieren* **èèjke**, *eitje*; ook **èij**

èèje, *aaien*

èèjerbónd, *gebouw waar men eieren afleverde.*

Dit stond links aan het begin van de Papenvoort.

èèjerdùpke, *eierdopje*

eejnig, *mooi, leuk*

eejzele, *stangen, jennen*

Lit'r nie zu te eejzele! *Stang niet zo!*

eejzele, *kaartspel*

eejzelsoor, *smalle weegbree*

èèk, *bah, vies*

Uitroep van walging

èèrd, *zand, aarde*

't Haj hil wa voewte in d'èèrd. *Het had heel wat voeten in de aarde.*

Hèij stu boove èèrd. *Hij staat boven aarde. Hij ligt opgebaard.*

èèremoej, *armoede*

Tis een en al èèremoej wa de klok slu. *Het is een en al armoede wat de klok slaat.*

èèremoej, in **èèremoej hébbe**, *armoede hebben*

Toepterm. Je staat bij het toepen dan op één punt van verlies.

èèremoejig, *armoedig, schamel*

èèrm, *arm, armen* **èrmke**, *armpje*

èèrve, *erven; ùrf, geùrve, erfde, geërfd*

eeve, *even, deelbaar door twee, hetzelfde; ook éffe*

Tis mén um 't eeve. *Het is voor mij hetzelfde.*

Tiejn is 'n éffe getal. *Tien is een even getal.*

Zèij zén éffen èèwd. *Zij zijn even oud.*

eeveveul, *evenveel; ook éffeveul*

Ik wul eeveveul traktemènt ás hèij. *Ik wil evenveel traktement als hij.*

Hèij zit 'r vur éffeveul bèij. *Hij zit er voor evenveel, voor spek en bonen, bij.*

èèwd, *oud; èwwer, èwdste, ouder, oudste*

Ikke èèwd? D'n duujvel is nog nie èèwd! *Ik oud? De duivel is nog niet oud!*

Gezegde van een senior die zich jong voelt.

Óns Ria is 't èwdste bèij óns thuis. *Onze Ria is het oudste bij ons thuis.*

èèwd, *oud*

Èèwd én nèij viere. *Oud en Nieuw vieren. Oudejaarsavond vieren.*

Èèwd én jóng wâr erbèij. *Oud en jong was erbij.*

Èèwe Kerkhof, *Oude Kerkhof*

Het kerkhof aan de Smits van Oyenlaan, waar de vader van Vincent van Gogh is begraven.

Èèwen Dèijk, *Oude Dijk*

Straat in Nuenen.

èèwjôr, *oudjaar*

éffe, *zie eeve*

éffelank, *even lang*

Tis éffelank ás 't breed is. *Het is even lang als het breed is. Het komt op hetzelfde neer.*

éffenaf, *humeurig, korzellig, kortaf*

Wa hittie toch, hèij duu zu éffenaf. *Wat heeft hij toch, hij is zo humeurig.*

éffentjes, *eventjes*

éfkas, *eventjes, even; zie ook eeve*

Éfkas wochte, ik kom 'rèn. *Eventjes wachten, ik kom eraan.*

èij, *ei, watje, bangerd*

Wá'n èij bénde gèij. *Wat een ei ben jij. Hij is dan een watje.*

èijge, *niet aan anderen, eigen*

Mi èijge gèld. *Met eigen geld.*

Èijge is èijge én blé èijge. *Eigen kinderen gaan voor.*

Èijge is gin vùdje. *Eigen (familie) is geen vod. De eigen familie heeft, als het er op aankomt, de meeste waarde.*

èijge, *eigen, zelf, vertrouwd*

Kék uurst is nor oew èijge. *Kijk eerst eens naar jezelf.*

't Vuult hil èijge. *Het voelt heel vertrouwd.*

Óp oew èijge zitte. *Een eigen huishouden voeren.*

èijgegemaakt, *zelfgemaakt, eigengemaakt*

Dè's èijgegemaakte zult. *Dat is zelfgemaakte zult.*

èijgegerèijd, *eigengereid*

èijgendunk, *hoog denkbeeld van zichzelf, eigendunk*

èijgeste, *eigen*

Ik héb 't mi m'n èijgeste ooge geziejn. *Ik heb het met mijn eigen ogen gezien.*

èijkel, *eikel*

Èijndoove, *Eindhoven*

Èijndoove, Van - , Van Eijndhoven

Familienaam.

èijs, ijs

Hool èijs, kraâk èijs, zakt'r in dan worde wèijs. Hol ijs, krakend ijs, zak je erin dan word je wijs. Dit versje zei je op als je door een sloot of karrenspoor liep en het holle ijs kapottrapte.

èijscoow, ijsje

èijshèllige, ijsheiligen

12, 13 en 14 mei.

Èkker, akker, akkers; zie ook Dèkker

Ékkerman, een verzonnen gemenerik

Deze zou in diep water huizen. Als kind werd je zo gewaarschuwd voor diep, gevaarlijk water.

èl, el

't Vâgevuur is 'n èl bóvve de grónd. Het vagevuur is een el boven de grond. Een el boven de grond is de broekzak van de pastoor. Hierin verdwijnt het geld dat nodig is om je uit het vagevuur te redden. Aan hemel of hel was niets te verdienen. Spottend gezegde.

én, en

èn, aan

Èn dizze kant. Aan deze kant.

èn, in èn zén, doodop zijn

Ik bèn èn. Ik ben doodop.

ènd, einde èndje, eindje

Dur kumt gin ènd èn. Daar komt geen einde aan.

Èndjes èn mekaâr kneupe. De eindjes aan elkaar knopen.

Èn 't kortste èndje trékke. Aan het kortste eindje trekken.

èndèùwe, aanduwen; ook èndowwe

èndèùwer, initiatiefnemer, aanduwer; ook èndowwer

Kees is mee d'n èndèùwer van de dùrpwérkplèts. Kees is mede de initiatiefnemer voor de Dorpswerkplaats.

èngetrèùwd, aangetrouwd, schoonfamilie

Èngetrèùwd is mèr èngedèùwd. Aangetrouwd is maar aangeduwd. Aangetrouwd en zullen nooit echt tot de eigen familie behoren.

èngeeve, aangeven, aanreiken

Gif is éfkes de appelmoes èn. Geef eens eventjes de appelmoes aan.

Dè zó de hum nie èngeeve. Dat zou je niet van hem denken.

èngòn, tekeergaan, bezoek brengen, aangaan; zie voor vervoeging **gòn**
Óns Trina kan um niks verrèkkes èngòn. *Onze Trina kan om niks enorm tekeergaan.*

We zén nog éfkes bèij tante Keej èngegòn. *We hebben tante Kee nog eventjes een bezoekje gebracht.*

Mi hum kande gin gesprék èngòn. *Met hem kun je geen gesprek aangaan.*

ènhâle, bij elkaar scharrelen, knuffelen, vaster trekken, aanhalen

Ik kré 't ête nie èngehald. *Ik krijg het eten niet bij elkaar gescharreld.*

Óns Marietje wul âlt gèèr èngehald worre. *Ons Marietje wil altijd graag geknuffeld worden.*

Ge moet die knubbel wa strakker ènhâle. *Je moet die knoop wat strakker trekken.*

ènhébbe, aanhebben

Ge kant mi di weer hèndig unnen dikken duffel ènhébbe. *Je kunt met dit weer makkelijk een dikke duffel aanhebben.*

Ik hé de kachel èn, want 't is kèèw. *Ik heb de kachel aan, want het is koud.*

ènhèèwe, aanhouden, steeds doorgaan

ènhèèwend, voortdurend, steeds weer

Hèij lupt mén ènhèèwend vur de voêwte. *Hij loopt mij voortdurend voor de voeten.*

ènhèèwer, aanhouder

D'n ènhèèwer wint. *De aanhouder wint.*

ènkachele, vertrekken, wegrijden met de auto

Ik zal is ènkachele. *Ik zal eens vertrekken.*

ènkeere, aanvegen

ènkeere, in oewe kant **ènkeere**, voor jezelf opkomen, in verweer komen

Ge moet meer oewen kant ènkeere! *Je moet meer voor jezelf opkomen.*

ènkloote, aanmodderen

Ik klót mèr wa èn. *Ik modder maar wat aan.*

Ermi ènkloote. *Ermee aanmodderen. In berusting verder prutsen.*

ènkomme, aankomen, bestemming bereiken, zwaarder worden

Ge moet is ènkomme wèèje. *Je moet eens aankomen waaien. Je moet eens onverwacht op bezoek komen.*

Ik bèn vijf kieloow èngekomme. *Ik ben vijf kilo zwaarder geworden.*

ènlégge, aanleggen; **èngeleed**, aangelegd

'n Fietspad ènlégge. *Een fietspad aanleggen.*

No 't fietse hên we bèij cuffeej "De Zwaân" èngeleed. *Na het fietsen hebben we bij café "De Zwaan" aangelegd.*

ènîêre, aanleren; **èngelêrd**, aangeleerd

Hum krédde niks èngelêrd. *Hem krijg je niets aangeleerd.*

ènloope, aanlopen

Ge moet is komme ènloope. *Je moet eens komen aanlopen. Kom eens (onverwachts) op bezoek.*

Blèùw ènloope. *Blauw aanlopen. Woedend worden.*

ènmâke, aanmaken; **èngemakt**, opgescheept, aangemaakt

't Vuurke ènmâke. *Het vuurtje aanmaken. Zowel letterlijk als figuurlijk.*

Hèij is 'rmi èngemakt. *Hij zit ermee opgescheept.*

ènpâse, aanpassen

Zowel aanpassen van kleren als aan omstandigheden.

ènpote, doorwerken

We moete steevig ènpote um 't wèèrk klôr te kreijge. *We moeten flink doorwerken om het werk klaar te krijgen.*

ènprôte, aanpraten, aansmeren

Lot oe niks ènprôte! *Laat je niets aanpraten!*

ènsnèèje, aansnijden, aankaarten

'ne Mik ènsnèèje. *De eerste snee brood snijden.*

'n Zaâk ènsnèèje. *Een zaak aankaarten. Bijvoorbeeld in een vergadering.*

ènrèèje, vertrekken; **èngereeje**, vertrokken

Ik wâr al um vier uure èngereeje. *Ik was al om vier uur vertrokken.*

ènrôje, aanraden; **èngerôje**, aangeraden

ènslòn, aanslaan, zich druk maken; zie voor vervoeging **slòn**

De mooter wul mèr nie ènslòn. *De motor wil maar niet aanslaan.*

Liza kan ènslòn um niks. *Liza kan zich druk maken om niets.*

ènstalte mâke, voorbereidingen treffen, aanstalten maken

ènstéle, overdrijven, aanstellen

ènstéllerietus, aanstellerij

Lò mèr schrùwwe, 't is allemol ènstéllerietus. *Laat maar janken, het is allemaal aanstellerij.*

ènstòn, bevallen, aanstaan; zie voor vervoeging **stòn**

Di zal oe ènstòn. *Dit zal je bevallen.*

Gòt 'r mèr ènstòn. *Ga er maar aanstaan. Je zult het er zwaar mee krijgen.*

ènstooke, aanstoken; **èngestókt**, **èngestooke**, aangestookt

'n Vuurke ènstooke. *Een vuurtje aanstoken.*

Hèij hi 't vuurke èngestókt. *Hij heeft het vuurtje aangestookt. Hij is met de ruzie begonnen.*

ènstooker, *aanstoker, ophitser*

ènstooker, *aansteker*

èntélle, *zwanger raken*

Óns vrôw is èngetéld. *Mijn vrouw is zwanger.*

èntùldere, *in 'rmi èntùldere, het beste ervan maken*

Och, we tùldere 'r mèr mi èn. *We maken er maar het beste van.*

ènuuvere, *aansporen*

Suuccés uuvert èn. *Succes spoort aan.*

ènvange, *beginnen, aanvangen; zie vange*

De vurstélling véngt um âcht ure èn. *De voorstelling begint om acht uur.*

Deugnijtereij ènvange. *Deugnieterij uithalen.*

ènvatte, *aanpakken, aanvatten*

ènvuuje, *aanvoelen, snappen*

Dè kande óp oew klómpe ènvuuje. *Dat kun je op je klompen aanvoelen. Dat is wel heel eenvoudig.*

ènwèèje, *aanwaaien*

Hum kumt âlt alles ènwèèje. *Hem komt altijd alles aanwaaien.*

Ge komt mèr is èngewèèjd. *Je komt maar eens onverwachts op bezoek.*

ènwèèrk mâke, *voorbereidingen treffen, begin maken met een werk*

ènwénsel, *gewoonte, aanwensel*

ènzégge, *aanzeggen, bekend maken*

Piet kwamp de dood van Hannes ènzégge. *Piet kwam de dood van Hannes aanzeggen.*

ènzétte, *aanlopen, dik maken, aanzetten*

Onzen buurman kwamp óp hóg poote ènzétte. *Onze buurman kwam op hoge poten aanlopen.*

Mâger spèk zét èn. *Mager spek maakt dik.*

ènzitte, *aanzitten*

Zit toch nie óvral èn mi oew klótjesvingers. *Zit toch niet overal aan met je grijpgrage vingertjes.*

ènzitte, *in 'r nie ènzitte, geen geld voor hebben*

't Zit 'r dees mònd nie èn. *Het zit er deze maand niet aan. Er is deze maand geen geld voor uit te geven.*

èppelke, *appeltje appel, appel, appels*

Mi èùw hék nog 'n èppelke te schélle. *Met jou heb ik nog een appeltje te schillen.*

erâchter, *erachter*

eraf, eraf

eraf zén, in de war zijn

erèn, eraan

Hèij kumt erèn. *Hij komt eraan. Hij is er zo.*

't Vèèrke zal erèn moete. *Het varken zal dood moeten.*

èrdbiejze, aardbeien

èrdkâr, kiepkar

Hoge kar die achterover kan kiepen. Onder andere gebruikt om mest uit te rijden.

èrdschalle, paardenbloemen

Óns knijn frit gèèr èrdschalle. *Ons konijn vreet graag paardenbloemen.*

èrg, hevig, intens, erg; èrger, èrgst, heviger, hevigst

Nie èrger mâke dan 't al is. *Niet erger maken dan het al is.*

't Èrgste hén wèij wùl gehad. *Het ergste hebben we wel gehad.*

èrg, kwade bedoeling

Zónder èrg. *Zonder kwade bedoeling.*

Zónder èrg zén. *Onnozel zijn.*

Dè's 'r inne zónder èrg. *Hij is een onnozelaar. Men vindt dan dat hij in (het gekkenhuis in) Vught thuishoort.*

èrgere, in teejge d'n èrgere, tijd vlak voor de menstruatie

Vrouwen zijn in die tijd wel eens korzellig; ze zitten dan "teejge d'n èrgere".

érges, ergens

Wor érges? *Waar ergens?*

ermeej, ermee

't Kan ermeej dur. *Het kan ermee door.*

ernéffe, ernaast, erlangs

Ge zit ernéffe. *Jij zit ernaast. Zowel letterlijk als figuurlijk.*

ernéffe in ernéffe doewn, zich onbehoorlijk gedragen, miskleunen

Hèij hit 'r lillik néffe gedòn. *Hij heeft zich erg onbehoorlijk gedragen.*

ernô, erna; ook ternô

erno, ernaar; ook ernor

Hèij higget erno gemakt. *Hij heeft het ernaar gemaakt.*

erónder, eronder

't Is eróp of erónder. *Het is erop of eronder.*

eróp, erop

Alles zit eróp én erèn. *Alles zit erop en eraan. Vaak van een gezonde baby gezegd.*

Eróp peere. *Erop slaan. Afranselen.*

èrpel, aardappel, aardappelen

Unne méns is ginnen èrpel. *Een man is geen aardappel. Een aardappel plant zichzelf voort. Een man doet het liever zelf.*

èrpel, in èrpel afgiejte, pissen

Plat taalgebruik.

èrpel, in niks gehad ás klèèn èrpel, niets anders gehad dan kleine aardappelen
Gezegde tegen iemand die klein gebleven is.

Ook gezegd van een varken dat met kleine aardappelen is gevoerd en hierdoor er goed uitziet.

èrpeleeters, aardappeleeters

De Aardappeleeters, het beroemde schilderij van Vincent van Gogh, is in Nuenen gemaakt.

èrpelkèùl, aardappelkuil

èrpelrâper, aardappelraper

Ás èrpelrâper krigde vèijf cènte de mând. *Als aardappelraper kreeg je vijf cent per mand.*

èrpelriejk, aardappelriek

èrpelschélle, aardappelschillen

èrpelschélmèèndje, aardappelschilmandje

èrpelschélméske, aardappelschilmesje

èrtreijze, rijshout voor klimerwten

ertussendur, ertussendoor

erumhinne, eromheen

Erumhinne drèèje. Eromheen draaien.

ervandur, ervandoor

erveur, ervoor

Ik zâg niks, want Piet stónd erveur. Ik zag niets, want Piet stond ervoor.

ervur, ervoor

't Wâr ervur en nie ernô. Het was ervoor en niet erna.

ête, eten

't Ête wâr nie um te freete. Het eten was niet te vreten.

ête, eten; ât, geête, at, gegeten; ook eete

"Ik hé goewd geête". "Dan zalde todde kanne scheijte". "Ik heb goed gegeten".

"Dan zul je todde kunnen schijten". Typisch woordenspel. Goewd krijgt dan de betekenis van textiel.

étterbèùl, *rotzak, etter*

éttermènneke, *vervelend mannetje, etterbak*

eugske, *oogje*

Wa hi ullie klènne toch moj eugskes. *Wat heeft jullie baby toch mooie oogjes.*
Óns Toonja hi 'n eugske op die jónge van hiernéffe. *Onze Tonia heeft een oogje op de jongen van hiernaast.*

èùr, *klungel*

Wa bénde toch 'n èùr! *Wat ben je toch een klungel!*

èùw, *jou*

Zónder èùw wâr ik nérges. *Zonder jou was ik nergens.*

evél, *evenwel, echter*

èw, *au*

Èw, dè duu zir! *Au, dat doet pijn!*

ewég, *weg*

Ik goj ewég, howdoe. *Ik ga weg, het beste ermee.*

F

fáttuuël, fauteuil

Als geintje zo uitgesproken.

febriek, fabriek

Willem krój vur de durrefebriek van Rossus. *Willem kruide voor de deurenfabriek van Raessens.*

feeter, veter

lemes èn zunne feeter zitte. *Iemand aan zijn veter zitten. Iemand stevig de les lezen.*

femielle, familie

fên, kwezelachtig, overdreven godsdienstig

Zuster Itta wâr un hil fên nunneke. *Zuster Itta was een kwezelachtig nonnetje.*

férmecèllie, vermicelli

fesoewn, fatsoen, netjes

Ge moet is lêre oew fesoewn te hèèwe. *Je moet eens leren je fatsoen te houden!*

fesoewnlek, fatsoenlijk

fief, kwek, levendig

fiejool, kont, viool

Go mi oew fiejool van toffel af zitte. *Ga met je kont van de tafel af.*

Rooland wul géér de uurste fiejool speule. *Roland wil graag de eerste viool spelen.*

fiejoolspeule, vioolspelen

fielezoof, slijmbal, kontlikker, vleier; ook fiellezoof

fieliefèèwe, flikflooien; ook fielifèèle

fielseteere, feliciteren

Kindertaal.

fiep, speen

fiepe, zaniken,

Zit 'r toch nie zó te fiepe. *Zit toch niet zo te zaniken.*

fietsemâker, kluns, fietsenmaker

Wa bénde toch ne fietsemâker inne. *Wat ben je toch een kluns.*

fietsemâker, werktuigbouwer

Schertsend gezegde voor de vakman in de metaal.

fikkes, fikken, vingers

Blét 'r af mi oew fikkes! *Blijf er af met je fikken! Grove taal.*

fikske, vuurtje; ook **fikkie**

'n fikske stooke . *Vuurtje stoken.*

firtig, veertig

fist, feest **fisje**, feestje

fistbist, ervaren feestvierder

fiste, feesten

fistjôr, feestjaar

fistôvund, feestavond

fistvèèrke, feestvarken, feesteling

flèùjt, vrouw die het met de zeden niet zo nauw neemt

flèùw, flauw, kinderachtig, slap

Wa bénde gèij toch unne flèùwe vént inne. *Wat ben je toch een flauwe vent.*

flèùwekul, onzin, flauwekul

flèùwerik, flauwerik

flèùwvalle, flauwvallen, onderuitgaan

fliere flùtje, vlierfluitje

Fliere fliere flùtje

Én ás ge 'r dan nie af wult gòn

Dan zal ik is teejgen oew kùpke slòn

Liedje dat gezongen werd bij het maken van een fluitje uit een boomtakje; meestal van een els.

flikkerse boel, troep, reutemeteut

De hille flikkerse boel kan mén gestólle worre. *De hele troep kan mij gestolen worden.*

flikvlojje, flikflooien

flip, vrijer

Moete alwir nor oewe flip? *Moet je alweer naar je vrijer?*

flodderbònne, tuinbonen

flodderjèn, slordige vrouw, slons

floddermiej, slordige vrouw, slons

fluitkittel, fluitketel

fluitmoor, fluitketel

flùtje, fluitje

Dè is 'n flùtje van ne cènt. *Dat is een fluitje van een cent.*

fluuterke, *piemeltje*

foeballe, *voetballen; ook voebolle*

Gòdde mee 'n pùtje foeballe? *Ga je mee een potje voetballen?*

foep, *dik persoon*

foepkónt, *dikzak*

foepzak, *dikzak*

foetele, *vals spelen, bedriegen, foefelen*

Mi 't kârte foetele ze nog al is ins. *Bij het kaarten speelt men nog al eens vals.*

foezele, *oneerlijk spelen*

foj, *fooi*

fokkie, *hondennaam*

foors, *kreng, stijfkoppige, loeder*

Bèij dè foors stutten 'n kùpken óp. *Bij dat kreng staat er een kopje op. Dat loeder is hevig stijfkoppig.*

foorske, *stijfkoppig kind*

Dè 's 'n foorske een! *Dat is een stijfkoppig kind!*

fránnies, *franjes, rafels, losse draadjes*

Ge hét de fránnies èn oew rùkske hange. *Je hebt de rafels aan je rokje hangen.*

frat, *wrat*

freet, *blij, trots, gemotiveerd*

Wa wâr ie freet mi zonne neije fiets. *Wat was hij blij met zijn nieuwe fiets.*

Bèrt is freet um én de slag te gòn. *Bert is gemotiveerd om aan de slag te gaan.*

freetbèùl, *vreetbuil, gulzigaard*

freete, *vreten, onfatsoenlijk eten; frit, frât, gefreete*, *vreet, vrât, gevreten*

Frit nie zó, it nètjes. *Vreet niet zo, eet netjes.*

freete, *vreten, voer voor dieren*

Higget vèèrke z'n freete gehad? *Heeft het varken zijn vreten gehad?*

freetzak, *gulzigaard, vreetzak*

frètte, *met een fret konijnen vangen*

friemele, *in friemele vur 'n frènkske*, *friemelen voor een Belgische frank*

Voor een frank even gewaagd aan een vrouw frutselen. Zo werd door mannen onder elkaar gezegd. Maar ook gedaan?

froemele, *frommelen*

frót, *in elkaar zittend iets*

'n Frót pepier. *Een verfrommeld stuk papier. Prop papier.*

'n Frót brèèjgárre. *In de war zittend breigaren.*

frótte, frutselen, prutsen

Óns Miej zit âlt âchter d'r nèèjmesjien te frótte. *Onze Ria zit altijd achter haar naaimachine te frutselen.*

frut, narigheid

Tis een én al frut! *Het is een en al narigheid!*

In de frut zitte. *In de nesten zitten.*

frutje, propje, fopspeen

Froemel 't mèr tót 'n frutje. *Frommel het maar tot een propje.*

fruûjt, gezicht

Zak oe is óp oew fruûjt slòn? *Zal ik jou eens op je gezicht slaan?*

fruûjte, wroeten, graven

Ik héb d'n hille middig in de grónd ligge fruûjte. *Ik heb de hele middag in de grond gewroet.*

fujjiet, failliet

Jan is fujjiet, hèij higget nie kanne hâle. *Jan is failliet, hij heeft zijn zaak niet kunnen redden.*

furtoin, fortuin

Z'n furtoin gemakt hébbe. *Zijn fortuin gemaakt hebben. Dit gezegde bezit een verwijtende toon wegens een verlaagde inzet voor activiteiten.*

G

gâje, *aanstaan*

't Gâjt 'm hillemol niks. *Het staat hem helemaal niet aan.*

gallige, *bretels*

galpert, *onhandige domoor; ook galper*

gânzetónge, *paardenbloemen*

Gò is gânzetóng stêke vur óns kneent, jónge. *Ga eens paardenbloemen steken voor onze konijnen, jongen.*

gárre, *gare; ook gorre*

Jân, ik só gèèr 'n klùske blèuw gárre hébbe. *Jana, ik zou graag een klosje blauw garen hebben. Jana Heijmans had een manufacturenwinkeltje aan de Berg.*

gebid, *zie bidde*

gebinte, *gebeente*

gebóije, *zie biej*e

gebooje, *geboden gebod*, *gebod*

De tiejn gebooje. *De tien geboden. De tien vingers*

Friet mádde mi oew tiejn gebooje ête. *Friet mag je met je vingers eten.*

gebórre, *geboren*

Gebórre én getooge in Nuejne. *Geboren en getogen in Nuenen.*

Heej, bénde in de kêrk gebórre. *He, ben je in de kerk geboren? Gezegde als je een deur open laat staan.*

gebórte, *geboorte*

gebruike, *gebruiken; gebruik, gebrùkt, gebruik, gebruikt*

Gebrùkte spulle zén twiddehands. *Gebruikte spullen zijn tweedehands.*

gedilte, *gedeelte, deel*

gedocht, *gedachte*

Ik hé 'r zoo mén èijgeste gedocht oover. *Ik heb er zo mijn eigen gedachte over.*

gedoentje, *bedrijfje, boerderijtje*

gedomme, *verdomme*

Krachtterm.

gedommes, *verdomd*

Gedommese klótveeger dè ge d'r bént. *Verdomde kluns dat je bent.*

gedòn, *zie doewn*

gedrivve, *gedreven*

Unne gedrivve pelietiecus. *Een gedreven politicus.*

gèdverdèrrie, *gadverderrie*

Krachtterm van viezigheid. Vaak gebruikt voor onsmakelijk eten.

gèèjt, *domme griet*

gèèr, *graag*

Gèèr gedòn! Graag gedaan!

Gèèr of nie! Graag of niet!

Gradje had 'm gèèr. Gradje dronk stevig.

Gèèrve, *Gerwen*

Gèèrve, Van -, *Van Gerwen*

Familienaam.

geeve, *geven*; **gif(t)**, **gegivve**, *geef(t), gegeven*

't Gift allemol niks. Het geeft allemaal niets. Volgens het liedje.

Ins gegivve bléft gegivve. Eens gegeven blijft gegeven.

gèèw, *vlug, gauw*; **gèwwer**, **gèwst**, *vlugger, vlugst*

gèèwd, *goud* **gèèwe**, *gouden*

Gèèwe brulluft. Gouden bruiloft.

gefreete, *in 't gefreete hébbe*, *doelwit van pesterij zijn*

gèij, *jij, gij*

Witte gèij 't? Weet jij het?

gèijt, *geit*; ook **gèùjt**

Witte gèijt. Witte geit. Vergelijk witte gèij 't?

Zèij hi van de gèùjt gehad. Zij heeft van de geit gehad. Zij is zeer nieuwsgierig.

gekwèèk, *geschreeuw*

Hèw toch is óp mi oew gekwèèk. Hou toch eens op met je geschreeuw.

geleegenighèijid, *gelegenheid, omstandigheid*

Geleegenighèijid makt d'n dief. Gelegenheid maakt de dief.

geleeje, *geleden, voorbij*

't Hi veul geleeje. Het heeft veel geleden. Het is bijna voorbij.

geleejge, *gelegen, geschikt moment*

Kumt 't geleejge? Komt het gelegen? Is het een geschikt moment voor u?

gelèijk, *vlak, dezelfde, identiek*

Gelèijke vloer. Vlakke vloer.

Gelèijk wie. Om het even wie.

gelèijk, *rechtvaardigheid, billijkheid, redelijkheid*

't Grótste gelèijk van de wirreld hébbe. Het grootste gelijk van de wereld hebben.

gelèijk, *gelijktijdig, meteen*

Gelèijk óvversteeke. *Gelijk oversteken. Bij het ruilen, op hetzelfde moment afgeven.*

Ik kom gelèijk. *Ik kom meteen.*

gelèijk, zoals, terwijl

Tis gelèijk ik oew al zeej. *Het is zoals ik u al zei.*

Gelèijk de waârd is, zoo vetrèùwd ie z'n gaste. *Zoals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten.*

Gelèijk ik umkeek, liejp m'nnen hónd de strôt óp. *Terwijl ik omkeek, liep mijn hond de straat op.*

gelèijk, allemaal

Hèij kôcht ze gelèijk. *Hij kocht ze allemaal.*

gelèijke, gelijke, evenknie

Oew gelèijke kénne. *Je gelijke kennen. Vaak gebruikt als het over rang en stand gaat.*

gelógge, zie liejge

gemakt, zie mâke

gemeete, in gemeete kreijge, de mantel uitgeveegd krijgen, uitgefoeterd worden

geminte, gemeente

gemintebooj, gemeentebode

geminterôd, gemeenteraad

geneujgt, geneugte

't Hébbe van 't geneujgt is 't ènd van de vreujgd. *Het hebben van de geneugte is het einde van de vreugde. De vreugde is weg als het doel is bereikt.*

gèngske, gangetje, smal weggetje

Het straatje "Achter de Heggen" heette vroeger in de volksmond " 't Gèngske". Eerder nog werd het Jóstiaâns gèngske genoemd.

Gènnup, Van - , Van Gennip

Familienaam.

gepiel, gepeuter, lastig precisiewerk

geprôt, gepraat

Mi al oew geprôt bénde nog gin steek weijzer geworre. *Met al je gepraat ben je nog geen steek wijzer geworden.*

geprul, gepruts

gerakt, ontstemd, geraakt; ook gerokt

Dur die beleejdegging wâr ik flink gerakt. *Door die belediging was ik flink ontstemd.*

geridschap, *gereedschap; ook gerizzep*

geriffurmeerd, *gereformeerd*

gerôje, *zeer aan te raden, raadzaam*

't Is oe mèr gerôje ók! *Het is je maar geraden ook.*

geschrivve, *zie schreijve*

gesneeje, *vleeswaren*

Brengde ók wa gesneeje meej van de slachter? *Breng jij ook wat vleeswaren mee van de slager?*

gespeul, *het spelen, gespeel*

Van dè gespeul kumt hêrsgespeul. *Van dat spelen komt herrie.*

gestriept, *gestreept*

Unne gestriepten bloes. *Een gestreepte bloes.*

getèw, *getouw, weefgetouw*

getrèùw, *getrouw, stipt*

Liza góng getrèùw no de kêrk. *Liza ging getrouw naar de kerk.*

getrójje, *geraakt, op zijn ziel getrapt*

Joost is dur die vurvalle steevig getrójje. *Joost is door die voorvallen stevig geraakt. Men heeft hem zeer op zijn ziel getrapt.*

getùg, *tuig*

't Getùg van 't pèrd li in de pèèrdestal. *Het tuig van het paard ligt in de paardenstal.*

geut, *goot, gootsteen*

gevuûjl, *gevoel*

gewârworre, *merken, ondervinden*

Dè zalde gewârworre! *Dat zul je ondervinden! Dreigende taal.*

Jâ, dè bèn ik gewârgeworre. *Ja, dat heb ik gemerkt! Vaak een sarcastisch bedoelde uitspraak.*

gewéd, *in ás 't gewéd is, als het er op aan komt*

geweete, *geweten, gemoed*

'n Kôj geweete hébbe. *Een slecht geweten hebben.*

gewist, *zie zén*

gewònd, *zie woone*

gewónd, *gewond*

gewònte, *gewoonte*

geworre, *geworden, ten deel vallen*

Lòt 'm mèr geworre. *Laat hem maar even met rust.*

geworrig, *gezeglijk, gehoorzaam*

gèwwighèijd, *haast, gauwigheid*

In de gèwwighèijd wâr ik 't vergeete. *In de haast was ik het vergeten.*

gezánnik, *gezanik*; ook **gezânik**

gezeejd, zie **zégge**

gezónd, *gezond*

Gezónd én mâger. *Gezond en mager. Het gaat goed met mij.*

Vaak geantwoord op de vraag hoe het met je gaat.

giebelkónt, *giechel*

gif, *vlak, egaal*

Die stoep is moj gif geleed. *Die stoep is mooi vlak gelegd.*

gift, zie **geeve**

gigget, zie **gòn**

gihónger, *plotselinge honger, geeuwhonger*

Gimmert, *Gemert*

Gimmert, Van -, *Van Gemert*

Familienaam.

gimmestiek, *gymnastiek*

Als geintje ook gimmelestiek.

gin, *geen*

In alle woordsoorten hetzelfde.

Ik hé gin dùbbeltje óp zak. *Ik heb geen dubbeltje op zak.*

Gin van bèèj wisse wèij 'r iejt af. *Geen van ons beiden wisten wij er iets van.*

ginins, *zelfs geen, geeneens*

Hèij hi ginins ginne radio. *Hij heeft zelfs geen radio.*

ginnekant, *overkant*

't Sportpark is èn ginnekant. *Het sportpark is aan de overkant.*

ginneninne, *niemand, niet één*; ook **gin**

D'r had 'r ginneninne alle vrôge goewd. *Niemand had alle vragen goed.*

gins, *ginds*

Gins lupt ie. *Ginds loopt hij.*

ginsins, *geenszins*

ginsóp, *die kant op*

ginsweijd, *ginder, in de verte*; ook **ginderweijd**

Girrard, *Gerard*; ook **Grârd**, **Grádje** en **Gird**

gist, *geest, gist*

Hèllige Gist. *Heilige Geest*

gisteleke, *geestelijke*

gistelekhèijd, *geestelijkheid*

glad, *glad*

Iemes te glad af zén. *Iemand te vlug af zijn.*

Hèij is zu glad ás 'ne pòlling in 'nen émmër snot. *Hij is zo glad als een paling in een emmer snot. Hij is zeer gewiekst.*

glattig, *glad*

Kék mèr goewd uit, want tis glattig. *Kijk maar goed uit, want het is glad.*

glattighèijd, *gladheid*

glèèske, *glaasje*

Glèèsken óp? Lòt oe rèèje! *Glaasje op? Laat je rijden!*

gleije, *glijden*; **gleej**, **gegleeje**, *gleed*, *gegleden*

gleijer, *autoped met luchtbanden*; zie ook **stép**

gleufke, *gleufje*

gleuve, *geloven*; **gleuft**, **gleufde**, **gegleufd**, *gelooft*, *geloofde*, *geloofd*

Tis toch nie te gleuve! *Het is toch niet te geloven!*

Oo, dè gleuf ik gèèr. *Oh, dat geloof ik graag! Met jouw onwaarschijnlijke verhaal ben ik het roerend eens.*

Én gèij gleuft dè! *En jij gelooft dat! Jij denkt dat dit waar is, onnozelaar!*

gloejendig, *gloeiend*; ook **gloejend**

'r Gloejendig bèij zén. *Er gloeiend bij zijn. Er is geen ontkomen aan.*

gòdde, zie **gòn**

godsammelièfhébbe, *god zal me liefhebben*

Verlenging van de vloek godsamme om de vloek te vergoelijken.

godsganslekendag, *voortdurend*, *de hele dag*

Go toch speule, ge lópt mén de godsganslekendag in de weeg. *Ga toch spelen, je loopt me voortdurend in de weg.*

godsgloejendig, *vreselijk*, *zeer erg*

'n Godsgloejendige heekel èn iemes hébbe. *Een vreselijke hekel aan iemand hebben.*

godwit, *God mag het weten*

Uitroep van vertwijfeling.

goedzat, *goed genoeg*

goej, *goede*, *goeden*

Dè's 'n goej, de diej dôr. *Zij daar, is een goede vrouw.*

De goej moeten 't âlt vur de kôj besniejte. *De goeden moeten altijd boeten voor de kwaden.*

goejbôtter, roomboter; ook **goejboowter**

goeje, goede

Keejs, dè is 'nne goeje. *Kees, dat is een goed mens.*

goejekoop, goedkoop; **goejekópper**, **goejekópst**, goedkoper, goedkoopst

Goejekópper ás óp de mèrt kande 't nérges kreijsje. *Goedkoper dan op de markt kun je het nergens krijgen.*

goejighèijd, goedheid, welwillendheid

Dè duutie uit puure goejighèijd. *Dat doet hij uit pure goedheid.*

goejkâmer, zondagse kamer, deftige voorkamer

Kamer die slechts voor "hoog" bezoek werd gebruikt.

goejke, goed stukje werk

't Is 'n goejke. *Het is een goed stukje werk. De maker geeft hiermee aan dat hij tevreden is.*

goejkommendeweeg, de goede kant opgaand, nadert zijn einde

't Wèèrk is óp goejkommendeweeg. *Het werk gaat de goede kant op.*

goewd, goed; **beejter** of **bitter**, **bést**, beter, best

Och, gèij bént nie goewd bèij! *Och, jij bent niet goed wijs!*

't Kón nie beejter. *Het kon niet beter.*

goewd, goed

Wie goewd duu, goewd teegekumt. *Wie goed doet, goed ontmoet.*

goewd, linnengoed

goewdveijne, goedvinden

gogget, zie gòn

gojje, gooien

Mi klippels ónder de noote gojje. *Met stokken walnoten van de notenboom gooien.*

Dizze rómmel goj ik weg. *Deze rommel gooi ik weg.*

gòn, gaan

Vervoeging van **gòn**, gaan.

Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
ik goj	gok	ik góng	góng ik
gèij gòt	gòdde (gèij)	gèij gónkt	góngde (gèij)
hèij, zèij, 't gi, go, gu	gittie, gòttie, guttie, gisse, gòsse, gusse, gigget, gogget, gugget	hèij, zèij, 't góng, gónk	gónk ie, góng ze, góng 't

wèij gòn	gòn wèij	wèij góngé	góngé wèij
gèllie gòt	gòdde gullie	gèllie gónkt	góngde (gullie)
zèij gòn	gòn zèij	zèij góngé	góngé zèij

Gebiedende wijs: go. Voltooid deelwoord: gegòn.

Ik goj al. Ik ga al. Ik ben al weg.

Gónk ie kòd weg? Ging hij kwaad weg?

Go èn de kant! Ga aan de kant!

gòndewég, *langzaamaan, van lieverlee, gaandeweg*

Gòndewég krigge hur uitzónderleke creejâsies meer begrip. Langzaamaan kregen haar uitzonderlijke creaties meer begrip.

gòndewég, *tijdens het verloop van, gaandeweg*

Gòndewég 't gesprék wier ie alsmèr stiller. Tijdens het verloop van het gesprek werd hij alsmèr stiller.

gòns, *in 'n uur gòns, een uur gaande*

gótsteen, *gootsteen*

graâs, *garage*

grâties, *gratis*

Dè kré d'r grâties én vur niks bèij. Dat krijg je er gratis en voor niets bij.

grèèj, *spul, gerei*

grèèje, *graaien*

grèùw, *grauw, grijs*

'n Grèùw lócht. Een grauwe lucht.

griesel, *hark*

griesele, *harken*

Sotteres moese m'n bruurs én ik de plèts veege én de rëndjes griesele.

Zaterdag moesten mijn broers en ik het erf vegen en de randjes harken.

grif, *zeker, zonder meer*

Ás ge dè ónzen Arjôn vrôgt, duutie dè grif. Als je dat aan onze Adriaan vraagt, doet hij dat zeker.

Grintje, *Van de Griendt*

Familienaam.

groezelemènte, *gruzelementen*

grof, *in grof in zénne mónd zén, onbeschaafd praten*

groot, *groot; gróttter, grótst, groter, grootst*

grótmoejer, *opoe, grootmoeder, oma*

gróts, *groots, fier; ook gruts*

grótsighèjd, verwaandheid

't Is niks ás grótsighèjd bèij de diej. *Het is niets dan verwaandheid bij haar.*

gróttter, zie groot

grótvádder, grootvader, opa

grummels, kruimels

Dè's ónze Grârd, die de grummels uit z'n bóks schârt. *Dat is onze Gerard, die de kruimels uit zijn broek schaaft. Gerard is erg precies.*

grutje, opoe, grootje

gruts, zie gróts

gruûjn, groen; gruûjner of gruunder, gruujnst, groener, groenst

In 't vurjôr zén 'r veul klurre gruûjn. *In het voorjaar zijn er vele kleuren groen.*

gruunighèjd, groente, planten, onkruid

gruunighèjd, salade

Van alleen die gruunighèjd kreijg ik m'n mâg nie vól. *Van alleen salade krijg ik mijn maag niet vol. Minachtende uitdrukking.*

gruunte, groente

gruuntetuín, groentetuín, moestuin

Ik héb 'nne gruuntetuín èn huis. *Ik heb een groentetuín aan huis.*

gruunsig, groenachtig

gruupke, groepje

guld, gilde, schut

Dur hédde de guld! *Daar heb je het schut!*

gullie, julle; ook gèllie

Gullie kant de pot óp. *Jullie kunnen de pot op. Ik heb genoeg van jullie.*

gùlp, gulp

Oew gùlp sti oope! *Je gulp staat open!*

gummiegalge, domkop, onnozelaar

gùrgele, gorgelen

H

ha, zie **hébbe**

haffel, *handvol* **hèffélke**, *handjevol*

haffele, *flikflooien, liefkozen, tortelen*

Zit 'r toch nie d'n hillen teijd mi oew mèijdje te haffele. *Zit toch niet de hele tijd met je meisje te flikflooien.*

haffelkètje, *katje dat veel geliefkoosd wordt*

haffelkètje, *meisje dat zich graag door jongens laat knuffelen*

hakke in **èn oew hakke**, *ik geloof je niet*

hâle, *halen, behalen*; **halde**, **gehald**, *haalde, gehaald*

Èfkes iejt hâle bèij den Boerenbónd. *Eventjes iets halen bij de Boerenbond.*

Óns team halde d'n uurste prijs. *Ons team behaalde de eerste prijs.*

halfnâcht, *diep in de nacht, halve nacht*

Ik héb tót halfnâcht ligge leeze. *Ik heb tot diep in de nacht gelezen.*

halfzenteijd, *geruime tijd*

Halfzenteijd zitte te nikse. *Geruime tijd niets uitvoeren.*

hammer, *hamer*

hamschénk, *heup*

Tante Anna hagget âlt óvver peeng èn hurren hamschénk. *Tante Anna had het altijd over pijn aan haar heup.*

hân, *haan* **hántje**, *haantje*; ook **hôn** **hòntje**

hând, *hand, handen* **hèndje**, *handje*

Veul hând mâke licht wèèrk. *Vele handen maken licht werk.*

Hèij hi 'n hántje in z'n hèndje. *Hij heeft een haantje in zijn handje.*

Èrges 'n hèndje van èn hébbe. *Ergens een handje van hebben. Een kwalijke gewoonte hebben.*

handpeer, *oorvijg*

'n Handpeer kande kreijge! *Een oorvijg kun je krijgen! Een antwoord aan een kind dat alsmaar van alles wil hebben.*

hange, *hangen*; **héngt**, **hóng**, **gehange**, *hangt, hing, gehangen*

Hèij hóng mèr wa te hange. *Hij hing maar wat te hangen.*

hangórrre, *hangoren*

Uurst groote ménse, dan hangórrre. *Eerst grote mensen, dan hangoren. Eerst zijn ouderen en dan pas kinderen aan de beurt.*

hánnik, *gemenerik, dwarsligger*

har in van **hót** nor **har**, alle kanten op, van hot naar her
Zèij wier van hót nor har gestuurd. Zij werd alle kanten op gestuurd.

haróp, bevel aan een paard om naar links te gaan

harses, hersenen, verstand; ook **hérses**

Ik zal is teejge oew harses slòn, ás ge nie uitkékt. Ik zal eens tegen je hersenen slaan, als je niet uitkijkt. Dreiging met een stevig pak slaag.

hâwkes, peultjes

Doew goewd de drèùjkes van de hâwkes af. Haal goed de draadjes van de peultjes af.

HBS, Hannes, Baltus en Sien

Hannes, Baltus en Sien woonden samen in een huis.

HBS verwijst naar de hogereburgerschool (hbs). Kindergrap

hébbe, hebben

Vervoeging van hébbe, hebben.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik hé, héb	hék	ik ha, háj	hak, hájk
gèij hét	hédde (gèij)	gèij had	hádde (gèij)
hèij, zèij ,’t hi	hittie, his ze, higget	hèij, zèij, ’t ha, ’t háj	hátte, hás ze, hagget
wèij hén, hébbe	hén, hébbe wèij	wèij hán, hájn	hán, hájje wèij
gullie hét	hédde gullie	gullie had	hádde gullie
zèij hén, hébbe	hén, hébbe zèij	zèij hán, hájn	hán, hájje zèij

*Gebiedende wijs: **hé, ha** Voltooid deelwoord: **gehad***

Mèèrge hék ’t kurwèèj klôr. Morgen heb ik het karwei klaar.

Hás ze nog iejt gezeed? Had zij nog iets gezegd?

Zèij hán gin zin um te komme speule. Zij hadden geen zin om te komen spelen.

Hé ’t hart nie! Heb het hart niet. Waag het niet!

Gehad is lùllek, hébbe is de kunst. Gehad is lelijk, hebben is de kunst.

hèèj, heide

Ha mèr hèèj gefreete, dan hádde béssems kanne scheijte! Had maar heide gegeten, dan had je bezems kunnen schijten! Wat voorbij is, kun je niet meer terugdraaien. Blijf niet zaniken!

hèèjkneuter, pummel, lummel

hèèrk, gemene vrouw

Hees, Heeze

heetevijfmenuujte, opvliegers

Plotselinge aanval van warmte bij vrouwen in de overgang.

hèèwe, houden; **hield**, **gehèèwe**, **hield**, gehouden

Hèèwe wa'k héb én lèije wa kan. Houden wat ik heb en geven wat kan. Geven is goed maar niet meer dan het lijden kan.

Ge moet oewe kop is hèèwe! Je moet je mond eens houden!

hèèwes, in **vur hèèwes**, voor de winst, om in bezit te houden

We knikkere vur hèèwes. We knikkeren voor de winst. De gewonnen knikkers worden niet teruggegeven.

hèij, *hij*

hèijte, heten, de naam dragen; **hèijt of hit**, **hèijte**, **geheete**, heet, heette, geheten

Hèij hit Tòntje. Hij heet Toontje.

Óns âw buurvrouw hèijte Miet. Onze vroegere buurvrouw heette Miet.

hèkke, schotten voor een hooikar

hèksele, hakselen

Stroj hèksele. Stro hakselen.

hèl, gezond, levendig

Tante Mieneke is bekant niggentig én nog goewd hèl. Tante Mien is bijna negentig en nog goed gezond.

Hél, Helsestraat, hel

Eric wònt in de Hél. Eric woont in de Helsestraat.

Hèllemónd, Helmond; ook **Hèllemónd**

Hèllemónd is napraterij van het Helmonds dialect.

hèllig, heilig

Hèllig bòntje. Heilig boontje.

hèlligendag, heiligendag

Seere Heemelvaârt is ne gebójje hèlligendag. Hemelvaart is een verplicht te vieren heiligendag.

hèlpe, helpen, verhelpen; **hólp**, **gehólpe**, *hielp*, geholpen; ook **hèèlpe**

Ik kan 't nie hèlpe. Ik kan het niet helpen.

hèmmelek, heimelijk, stiekem

hèmsknùpkes, boerenwormkruid

hèndig, makkelijk, eenvoudig

Lówieke is ginnen hèndige. Louis is geen gemakkelijk persoon.

Dè's hèndig. Dat is makkelijk.

hèndighèijdje, handigheidje

hèndje, *zie hând*

hèngstenboer, *houder van hengsten voor de fokkerij*

héngt, *zie hange*

Hénkie, *in gèkke Hénkie, onnozelaar*

Ik bèn gèkke Hénkie nie. Ik ben geen onnozelaar. Mij houd je niet voor de gek.

hénneke, *hennetje, kippetje*

hénnekoj, *kippenhok*

hénnepreut, *kippenkont*

Gezegd van een kapsel dat aan de achterkant van het hoofd naar elkaar gekamd is. Vaak met gebruik van veel gel.

hénnepriester, *kuikensorteerder*

hèrd, *woonkeuken*

hèrmeniej, *harmonie; ook hèrremeniej*

hèrring, *haring; ook herring*

hèrringhappe, *haringhappen*

Gebruik op Aswoensdag, na vier dagen carnaval vieren.

heufkâr, *huifkar*

hèùke, *haken; hùkt, hùkte, gehùkt, haakt, haakte, gehaakt*

Pótje hèùke. Pootje haken.

Wa hédde toch 'n schòn sprèèj gehùkt. Wat heb je toch een mooie spreij gehaakt.

hèùr, *hoorn*

Als je hèùr laat smeulen, stinkt dit vreselijk. Dit was een geliefde bezigheid van kinderen.

heurs, *horzel*

Zeuve heurze kanne 'n pèrd kepotstêke. Zeven horzels kunnen een paard doodsteken.

heuve, *tuinieren*

hèwt, *hout hèwtje, houtje*

Dè's 'n moj stukske hèwt. Dat is een mooi stukje hout.

Óp 'n hèwtje moete beijte. Op een houtje moeten bijten.

hèwtère, *van hout, houten*

'n Hèwtère toffel. Een houten tafel.

Amtênâre hébbe dik 'n hèwtère kónt. Ambtenaren hebben vaak een houten kont. Van het stilzitten, zegt de volksmond.

hèwtère, *in ginnen hèwtère hébbe, ook wel wat lusten*

Ik hé ginnen hèwtère. *Ik lust ook wel wat. Meestal gezegd als men overgeslagen wordt bij het ronddelen van iets lekkers.*

Hèwt, Van - , Van Hout

Familienaam.

hiernéffe, hiernaast

Zèij is van hiernéffe. Zij woont hiernaast.

hies, warm, heet

Pas óp, dè's hies! Pas op, dat is warm! Kindertaal.

hil, heel, geheel; ook hul

Hil dil. Heel veel. Groot aantal.

Ik veijn dè stiekem gedoe hul gemeen! Ik vind dat achterbakse gedoe heel gemeen!

Frans mènt dèt ie hil wa is. Frans meent dat hij heel wat is. Hij gaat te prat op zijn functie.

hillemol, helemaal; ook hóllemol en hullemol

't Gift hillemol niks. Het geeft helemaal niets.

himmel, hemel

himmele, hemelen

Gehimmeld zén. Gestorven zijn.

hinkelbrits, hinkelbaan

Vaak bespeeld met een met zand gevuld schoensmeerdoosje (meestal Erdal) dat je hinkelend met de voet in een volgend vak moest schuiven.

hinne, heen, naartoe

Wor gòdde hinne? Waar ga je heen?

hinne in weijd hinne, bijna versleten, vergevorderd

Dees bóks is weijd hinne. Deze broek is bijna versleten.

't Kurwèèj is weijd hinne. Het karwei is vergevorderd.

hinnedoewn, omgaan, samenwerken, naartoe gaan

Ge moet same goewd hinnedoewn. Je moet goed met elkaar omgaan. Vaak een advies aan een echtpaar dat geregeld ruzie maakt.

Wor doe d'r mi hinne? Waar ga je ermee naar toe?

hinnejâge, heensnellen, snel naar toe gaan

Wor bénde hinnegejagge? Waar ben je heengesneld?

hinwég, heenweg

hirke, heertje, te deftig uitgedoste man

Pieter is 'n echt hirke. Piet is een echt heertje. Vaak met enig cynisme gezegd.

Óns Lief Hirke

Gift moj wirke
Gift moj dag
Dè 't zunnene scheijne mag
Kinderbede.

hiroom, *fatsoensrakker, heeroom*
Hiroom prikt. Heeroom preekt. De fatsoensrakker spreekt. Gezegd van iemand die heel precies is op de letter en voorgeeft strikt te zijn in de moraal.

hirre, *heren*

Hirrendónk, *Heerendonk*
Straat in Nuenen (Nederwetten).

hirschap, *bedrieglijk persoon, heerschap*

his, *hees*
Ik bèn his. *Ik ben hees.*

hoempa, *dikke vrouw*

hoen, *wat voor; ook hoewn*
Hoen weer is 't? *Wat voor weer is het?*

hoeneer, *wanneer*
Hoeneer kumt ie? *Wanneer komt hij?*

hoêst, *in 't reegent dè 't hoêst, het regent dat het giet*

hoeste, *hoesten*
Ik héb oew te hoeste. *Ik vertik het.*

hoeveul, *hoeveel*
Hoeveul poszegels hédde gèij? *Hoeveel postzegels heb jij?*

hoewd, *hoed huûj, hoeden huudje, hoedje*
Ménnen hoewd die hi vier deujke. *Mijn hoed die heeft vier deuken.*
Hans hi 'n huudje óp. *Hans heeft een hoedje op.*

hof, *moestuin, tuin*
Ónze Sjaâk is in d'n hof èn 't heuve. *Onze Sjaak is in de moestuin aan het tuinieren.*

hóg, *hoog; hógger, hógst, hoger, hoogst*
Hóg beum vange veul weijnd. *Hoge bomen vangen veel wind.*
Dè zén de hóg hirre. *Dat zijn de hoge heren. Mannen van aanzien.*

hógfist, *hoogfeest*
Hógfist van Pòsse. *Hoogfeest van Pasen.*

hóggeróp, *hogerop*
't Hóggeróp zuujke. *Het hogerop zoeken. Recht zoeken bij een hogere instantie.*

hóγκâr, *kar met zijschotten om hoog geladen te kunnen worden*

Bijvoorbeeld met hooi.

hógmis, *hoogmis*

hógmoewd, *hoogmoed*

Hógmoewd kumt vur de val. *Hoogmoed komt voor de val.*

hógstes, *hoogstens*

hoj, *hooi*; ook **hój**

hojje, *hooien*

Moete nog gòn hojje? *Moet je nog gaan hooien? Waarom zo'n haast?*

hojvùrk, *hooivork*

hojwâge, *langpootmug, hooiwagen*

hojzulder, *hooizolder*

hòk, *haak* **hùkske**, *haakje*; ook **haâk** en **hèùk**

hòke, *haken*; ook **hâke** en **hèùke**

hòknold, *haaknaald*

hollewèèj, *luchtige, lichtzinnige vrouw*

hólp, *zie hèlpe*

hónsgezèijk, *kleinigheid, wissewasje*

Élk hónsgezèijk kumt ie hier èngezet. *Voor elke kleinigheid komt hij hier aangezet.*

hóndstrèùw, *hondstrouw*

hònning, *honing*

Dè's 'r een mi hònning èn d'r kónt. *Zij is er een met honing aan haar kont. Zij trekt veel jongens aan.*

hoôw, *halt, wacht, ho, stop*; ook **hów**

Om een paard te laten stoppen zegt men: "Hoôw!"

Hów is éfkes. *Wacht eens eventjes.*

hopzakke, *flikflooien, kroelen*

Lit 'r toch nie d'n hillen teijd te hopzakke. *Lig er toch niet de hele tijd te flikflooien.*

hòr, *haar, haren* **hùrke**, *haartje*

Veul hòr hittie nie mér. *Veel haren heeft hij niet meer.*

hòre, *haren, aanscherpen van een zeis*

hórñ, *hoorn, blaasinstrument*

hórres, *hoorns* **hóre**, *hoorn*

De koew bèij z'n hórres vatte. *De koe bij de hoorns vatten.*

hort, *tijd* **hortje**, *tijdje, poosje*

't Kan 'n hul hort duure. *Het kan een hele tijd duren.*

No 'n hortje kwamp ie èngeloop. *Na een tijdje kwam hij aangelopen.*

hort, *in de hort óp gòn, naar bed gaan, uitgaan*

Ik goj de hort óp. Ik ga naar bed. Ik ga uit.

hôs, *haas*

Hèij is zeeker dur nen hôs gedékt? *Hij is zeker door een haas gedekt? Gezegde over een haastig persoon.*

hòst, *bijna, haast*

Ik bén hòst klôr. Ik ben bijna klaar.

hòst, *haast, snelheid*

Er is hòst gebójje. Er is haast geboden.

hòste, *haasten*

hòstig, *ongedurig, ongeduldig, haastig*

De Nuejnese pestoor Aldenhuijsen wâr unnen hòstige mens. De Nuenense pastoor Aldenhuijsen was een ongedurige man.

hót um, *rechtsom*

Opdracht bij het mennen van een paard.

houtwèùrm, *timmerman*

Schertsend gezegde voor de vakman.

hôwdoe, *tabee, 't beste ermee; ook howdoe*

hôwmôw, *druk bezige vrouw, windhoos*

Hôwt, *in 't Hôwt, Mierlo-Hout*

Hèij kumt van 't Hôwt. Hij komt uit Mierlo-Hout

huijle, *huilen; hùlt, hùlde, gehùld, huilt, huilde, gehuild*

Huijle is een deftige manier van janken. Schreije is nog deftiger.

huiske, *plee in de tuin, huisje*

huishèèwe, *huishouden, dagelijkse gang van zaken in een gezin*

Bèij de buure is 't 'n huishèèwe van Jan Steen. Bij de buren is het een huishouden van Jan Steen.

huishèèwe, *tekeergaan, huishouden*

Die stùrm hi flink huisgehèèwe. Die storm is flink tekeergegaan.

huisrôd, *huisraad*

hùkske, *hokje; zie ook hôk*

hul, *zie hil*

hùlleke, *holletje*

hullemol, *zie hillemol*

hullie, hun

Hullie vádder. *Hun vader.*

hullie, zij, hun, hen; ook zèij en hun

Hullie hén dè gedòn. *Zij hebben dat gedaan.*

hult, in hult én bult, zeer ongelijk

hum, hem, zijn

Dè's hum z'n boek. *Dat boek is van hem. Dat is zijn boek.*

hundje, hondje hónd, hond heund, honden

hupke, hoopje

huppelpupke, dansmarieke

huppeltrutje, dansmarieke met een chagrijnig gezicht

Als woordspeling gebruikt op huppelpupke.

hur, hurre haar; ook durre

Ze hi hurren hónd weggedòn. *Zij heeft haar hond weggedaan.*

Hurdut

Naam van een carnavalsdweilorkest in Nuenen.

hurre, horen; gehurd, gehoord; ook heure en gehùrd

Héddet gehurd van diejen brand? *Heb je het gehoord van die brand?*

Di hurt zoo. *Dit hoort zo.*

Moete heure! *Moet je horen!*

hurre, hoor

Tis goewd, hurre! *Het is goed, hoor!*

husele, schudden, hutselen

Unne stok kârte husele. *Een stok kaarten schudden.*

"Husele!" "Hutselen!" *Wenk naar de omroeper bij het kienen.*

huûj, zie hoewd

huûj, ho

Huûj pèrd. *Ho paard.*

huuje, hoeden, bewaken van vee

huujpe, jongensspel

Huujpe *lijkt op bokspringen.*

huukske, hoekje

I

iejt, *iets*

Hé d'r iejt èn gedòn? *Heb je er iets aan gedaan?*

iejt of wa, *een beetje*

iêk, *bah, o jee, vies; ook iêjk*

Uitroep van schrik of afkeer.

lêk, 'n spin! Bah, een spin!

iemes, *iemand; ook iemend*

Iemes moet 't toch doewn. Iemand moet het toch doen.

ietskes, *ietsjes, een beetje*

Ietskes nor links. Ietsjes naar links.

illestiek, *elastiek*

illéktrieke, *elektrische*

Illéktrieke deeke. Elektrische deken.

ilt, *eelt*

immel, *eenmaal*

Zoo gigget now immel. Zo gaat het nu eenmaal.

impesant, *intussen, tegelijkertijd; ook meejimpesant*

Ik zal de èrpel schélle, kande gèij dan impesant de gruunte schònmake? Ik zal de aardappelen schillen, kan jij dan intussen de groente schoonmaken?

inbeijne, *inbinden, minder hoog het woord voeren*

Heej, heej, Jozeej, beijn is wa in! Hé, hé, Jose, bind eens wat in!

inbilde, *inbeelden*

inbilding, *inbeelding*

't Is allemol mèr inbilding. Het is allemaal maar inbeelding.

ind, *eend indje, eendje*

inder, *hetzelfde, gelijk*

Hul die reij huize is inder. Die hele rij huizen is hetzelfde.

indrèèje, *indraaien*

Z'n kónt èrges indrèèje. Zich ergens tussen wringen.

ingeleeje, *ingelegde, met pekkel of zuur geconserveerd*

Ingeleeje herring. Zure haring.

inhébbe, *lang duren, inhouden*

't Hi hul wa in vurdèttie is begint. Het duurt lang voordat hij eens begint.

inhèèwe, *inhouden*

Hèwt 'r de moewd mèr in! *Hou er de moed maar in!*

inin, *in elkaar*

inins, *plotseling, ineens, opeens*

Inins stónd ie vur de deur. *Plotseling stond hij voor de deur.*

inkhórn, *eekhoorn*

inkomme, *inkomsten, inkomen*

inkoope, *een kindje krijgen; ingekôcht, een kindje gekregen, bevallen*

Óns buurvrouw hi ingekôcht. *Onze buurvrouw heeft een kindje gekregen.*

inlâje, *veel eten, inladen*

Ónzen Tinus kan me toch inlâje. *Onze Tinus kan toch veel eten.*

inne, *een, ene, eentje*

Dè duutie mèr inne keer! *Dat doet hij maar één keer!*

Dè's 'r inne van De Lèw. *Dat is er eentje van de familie De Louw.*

innig, *enig, uniek; inniger, innigst, eniger, enigst*

Di is de innige menier. *Dit is de enige manier.*

Jan is innigst kiendje. *Jan is enigst kind.*

innig, *warm, innig, intiem*

'n Innige omhélzing. *Een warme onhelzing.*

innigerleij, *enigerlei*

innigzins, *enigszins*

ins, *overeenstemming, van dezelfde mening*

We zén 't ins geworre. *We hebben overeenstemming bereikt.*

ins, *eens, eenmaal*

Vur ins én vur âltè! *Voor eens en voor altijd!*

inselang, *dubbel zo lang; ook inselank*

Tis inselang ás 't breed is. *Het is dubbel zo lang als het breed is.*

inseveul, *eens zo veel*

intersant, *interessant*

intrékke, *gaan inwonen*

Ménne zoon én z'n vrouw trékke bèij hur âwlèùj in. *Mijn zoon en zijn vrouw gaan bij haar ouders inwonen.*

intrèùwe, *introuwen*

ir, *eer, voordat*

Bezint ir ge begint. *Bezint eer je begint.*

irdâgs, *eerdaags*

irdè, *eerdad, alvorens*

irder, eerder

Ha dè irder gezeed! *Had dat eerder gezegd!*

irgistere, eergisteren

irlek, eerlijk

Irlek is braâf. *Eerlijk is braaf. Variatie op eerlijk duurt het langst.*

irlekhèjd, eerlijkheid

irre, ere

Irre wie irre toewkumt. *Ere wie ere toekomt.*

Irsel, Eersel

irwaârde, eerwaarde

is, eens; zie ook ins

Lòt dè nèt is ligge. *Laat dat nu eens liggen.*

itkâmer, eetkamer

ivangillie, evangelie

iw, eeuw

iwwig, eeuwig

Hèij zit 'r iwwig én âltè durhinne te prôte. *Hij zit er voortdurend doorheen te praten.*

iwwighèjd, eeuwigheid

Ik hé in gin iwwighèjd iejt van hum gehurd. *Ik heb in geen eeuwigheid iets van hem gehoord.*

J

Jaân, *Jana, Johanna*

jâge, *opjagen, jagen, ongedurig zijn*

Jâg me toch nie zu. *Jaag me toch niet zo op.*

Jâg toch nie zu. *Ben toch niet zo ongedurig.*

jakkerdoes, *uitdrukking voor enorm grote troep.*

Bènde van jakkerdoes. *Enorme bende. Vaak gebruikt voor een troep kleren of rondslingerend speelgoed.*

Jan Gaspie, *een verzonnen naam*

Op de vraag "wie?" antwoord je: "Jan Gaspie, dan witte nog nie wie". Een met-een-kluitje-in-het-riet-antwoord.

janke, *huilen*

Janke um 'n scheet. *Huilen om niets.*

janoeârie, *januari*

Jâpie Todde, *voddenboer*

Zo genoemd omdat hij in de straat steeds riep: "Jâpie, Jâpie Todde". Zo liet hij de mensen horen dat hij er was.

jeeriemieneeje, *jammeren, jeremiëren*

Zit 'r toch nie zoo te jeeriemieneeje. *Jammer toch niet zo.*

jepón, *japon, jurk*, **punneke**, *japonnetje*

jèske, *jasje*

jeuke, *jeuken*; **jukt**, **gejukt**, *jeukt, gejeukt*

D'r stò geschrivve én gedrukt, ge moet krabbe wor 't jukt. *Er staat geschreven en gedrukt, je moet krabben waar het jeukt.*

jód, *jood*

jóddekêrk, *jodenkerk*

Ás 't mèr wor is zegge ze in de jóddekêrk. *Als het maar waar is, zeggen ze in de jodenkerk. Het drukt twijfel uit over wat iemand beweert.*

jóddevèt, *ouderwets snoepgoed, jodenvet*

joenkere, *krijzen, jammeren, kermen*

Hèij joenkert of ie 'r in zal bleijve. *Hij krijgt alsof hij er in zal blijven. Hij krijgt alsof zijn leven ervan afhangt.*

Ónzen hónd kan zu joenkere dè g'r millèèj mi krét. *Onze hond kan zo jammeren, dat je er medelijden mee krijgt.*

jóng, *jong, kind, kinderen*; ook **joong**

Dieje mirrel hi driej vlug jóng. *Die merel heeft drie jongen, die op uitvliegen staan.*

Bèij de Cooles hén ze virtiejn joong. *Bij de familie Coolen hebben ze veertien kinderen.*

jóng, jong, jeugdig; ook jónk

Jóng gelêrd is èèwd gedòn. *Jong geleerd is oud gedaan.*

Och, gèij bént toch ók jónk gewist! *Och, jij bent toch ook jong geweest!*

jónge, zoon, jongen jungske, jongetje, knaapje

Ónze jónge hi tiggeworrig 'n mèijdje. *Onze zoon heeft tegenwoordig een meisje.*

Ónze klènne is 'n junkske. *Onze baby is een jongetje.*

jóngesèèchtig, jongensachtig

jóngesgèk, meisje dat jongens achterna loopt

jôr, jaar jorre, jaren

Óns Zus is afgeloopé zóndig âcht jôr geworre. *Onze Zus is afgelopen zondag acht jaar geworden.*

jôrgeteij, jaargetijde

jôrmèrt, jaarmarkt

jôrtal, jaartal

Józzef, Jozef

juinsèws, uiensaus, ajuinsaus

Vrèijdes âte wèij dik juinsèws. *Vrijdags aten wij vaak uiensaus. Vrijdag was visdag en bij vis was uiensaus gebruikelijk.*

jùllie, jullie

Jùllieje Keejs hi wir is wa uitgefreete. *Jullie Kees heeft weer eens streken uitgehaald.*

jung, ui, ajuin

jungske, zie jónge

K

kaârt, kaart kártje, kaartje; ook kortje

Unne kaârt of unne klippel. *Een kaart of een klippel. Aansporing tot het spelen van een kaart.*

kachele, stangen, tergen

kachelhèwt, kachelhout

Alle hèwt is gin kachelhèwt. *Alle hout is geen kachelhout. Niet iedereen is hetzelfde.*

kachelhèwtjes, houtjes om de kachel aan te maken

kaljakker, lefgozer, kapsoneslijer

kamgárre, kamgaren

kámmerôd, kameraad kámmerèùj, kameraden

kânes, kop

Gèij moet oewe kânes is dichthèèwe! *Jij moet je kop eens dichthouden!*

kanne, kunnen

Vervoeging van kanne, kunnen.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik kan	kan ik, kank	ik kón	kón ik, kónk
gèij kant	kande, kunde (gèij)	gèij kónt	kónde (gèij)
hèij, zèij, 't kan	kánnie, kan ze, kannet	hèij, zèij, 't kón, kós	kónnie, kón ze, kónnet, kóssie, kós ze, kósset
wèij kanne	kanne wèij	wèij kónne, kósse	kónne, kósse wèij
gullie kant	kande gullie	gullie kónt, kóst	kónde gullie
zèij kanne	kanne zèij	zèij kónne, kósse	kónne, kósse zèij

Gebiedende wijs: bestaat niet   Voltooid deelwoord: gekanne

Dè kande nie mâke! *Dat kun je niet maken!*

Umdè ge 't nie kónt zeeker! *Omdat je het niet kon, zeker!*

Ik kan 't nie mér én ik hé 't âlt gekanne. *Ik kan het niet meer en ik heb het altijd gekund.*

Heej motje, kánnie? *He, maatje, kan het gebeuren?*

't Kós kojjer. *Het kon slechter.*

't Kós kósse. *Het zou (kon) kunnen. Taalgrapje.*

kappuist, grote houten puist

Vaak de broek van een grote boom. Hierop werden onder andere kachelhoutjes gekapt.

kaptol, werptol

kaptolle, met een werptol spelen; zie ook **keijle**

kâr, kar

'n Kâr burgemister mâke. *Een kar burgemeester maken. De burries van de kar werden dan onder de kar gedraaid, zodat deze niet direct te gebruiken was. Bij het toffele gebeurde dit nogal eens.*

karrewiel, rijksdaalder, karrenwiel

De grote ronde zilveren munt van fl. 2,50.

kárs, kaars kèrske, kaarsje

Ik hé 'n kárs ópgestooke bèij Maria. *Ik heb een kaars opgestoken bij Maria.*

kásjeweijle, dood, kapot, verdwenen

Peeroom is kásjeweijle. *Oom Peer is dood. Grof gezegde.*

Lòt nie valle, anders is 't kásjeweijle. *Laat niet vallen, want dan is het kapot.*

kassa, grote boezem, kassa

De diej dôr, die hi me toch 'n kassa! *Die vrouw daar, die heeft me toch een grote boezem! Plat gezegde door mannen onderling.*

kattekôd, kattenkwaad

kattepies, kleinigheid, kattenpis

Dè's gin kattepies. *Dat is geen kleinigheid.*

kebâl, lawaai, rumoer, kabaal

kedaster, kadaster

kedâver, kadaver

kedâverhuiske, tijdelijke bewaarplaats voor kadavers

Óp d'n Broekdèijk stónd 'n kedâverhuiske. *Op de Broekdijk stond een huisje voor kadavers.*

kedètje, kadetje, zacht broodje

Keej, Cornelia, Kee

kèèj, steen, kei

Óp oewe kèèj. *Dat wil ik absoluut niet.*

kèèjgoewd, keigoed, erg goed

Erik is kèèjgoewd in wiskunde. *Erik is keigoed in wiskunde.*

kèèjkepot, doodop, uitgeput

kèèjmoj, zeer mooi

Keejs, Kees

kèèlfke, kalfje

keere, keren, wenden

Oew kónt nie kanne keere. *Geen ruimte hebben.*
Tis hier nie te keere. *Het is hier niet uit te houden.*

kèèrel, *vent met lef, kerel*

Gèij bént unne schónne kèèrel inne. *Jij bent een mooie kerel. Niet dus.*
Verbloemende uitdrukking.

kèèrme, *janken, kreunen*

kèèw, *koud*

't Is kèèw vendâg. *Het is koud vandaag.*

Kèèwe kant. *Schoonfamilie.*

Kèèw schóttel? Mak wèèrm, mak wèèrm! *Koude schotel? Maak warm, maak warm! Grappig bedoelde woordspeling.*

kèèw, *kou, verkoudheid*

Doe unnen das um, anders vatte nog kèèw. *Doe een das om, anders loop je nog een verkoudheid op.*

Kèèwe kak is 't, meer nie! *Koude kak is het, meer niet!*

kèèwe, *kauwen*; **kèèwde**, **gekèèwd**, *kauwde, gekauwd*

kèèwkrimper, *koukleum*; ook **kèèwkrimp**

Krùp in de kachel, kèèwkrimper. *Kruip in de kachel, koukleum! Gezegd tegen iemand die zich heel dicht bij de kachel warmt.*

keijke, *kijken*; **kék**, **keek**, **gekeeke**, *kijk, keek, gekeken*

Kék dôr! *Kijk daar!*

Kék, kék, kék m'n èè! *Kijk, kijk, kijk mijn ei! Nadoen van het kakelen van een kip, die een ei gelegd heeft.*

keijle, *met een werptol de tol van een ander proberen te raken*
Jongensspel.

keijnder, *zie kiendje*

keijnderèèchtig, *kinderachtig*

kèijnds, *kinds, dement*

kék, *zie keijke*

kèmke, *kammetje*

Hédde éfkes 'n kèmké vur mén? *Heb je even een kammetje voor mij?*

Ge kant èn de kèmkés van óns kuikes zien of 't hántjes zén. *Je kunt aan de kammetjes van onze kuikens zien of het haantjes zijn.*

kènneke, *kannetje*

kénnis, *bewustzijn, kennis, bekende*

Ónzen Driek hi kénnis èn 'n boeredôchter. *Onze Harrie heeft verkering met een boerendochter.*

kèntje, *kantje kant, kant*

De kèntjes eraf loope. *De kantjes eraf lopen.*

Ginne kant óp kanne. *Geen kant uit kunnen.*

kepèl, *kapel*

keplôn, *kapelaan keplòntje, kapelaantje*

kepoerewiets, *kapot*

M'n schoewn zén kepoerewiets. *Mijn schoenen zijn kapot.*

kepot, *kapot, stuk, dood*

Hédde oew bóks wir kepot? *Heb je je broek weer kapot?*

't Vèèrke is kepot. *Het varken is dood. Het is geslacht.*

kepotspeule, *kapotspeulen*

kêr, *keer kirres, keren; ook keer*

Nog inne kêr én dan zak oe is mooresleere. *Nog één keer en dan zal ik je eens mores leren.*

Dè hék al driej kirres gezeejd! *Dat heb ik al drie keer gezegd!*

kêrk, *kerk*

kérkegèld, *kerkgeld, kleingeld*

Muntgeld om in de kerk in de collecteschaal te doen.

Ik hé allinnig wa kérkegèld. *Ik heb alleen wat kleingeld.*

kèrmenèèj, *karbonade*

Bèij de slacht van 'n vèèrke góng de kèrmenèèj dik no de pestoor of no de nónne. *Bij de slacht van een varken ging de karbonade dikwijls naar de pastoor of naar de nonnen.*

kérsendief, *spreeuw*

kérskiendje, *kerstkindje*

kérsstèlleke, *kerststalletje*

kês, *kaas; ook kees*

Kês, *in De Kês*

Bijnaam van meester Van der Schoor van de jongensschool in Nuenen.

kèske, *kastje kâst, kast*

Hannesoom kèske heet zoo, umdè Hannesoom dè zèèlf gemakt hi.

Hannesoom kèske heet zo omdat oom Hannes dit kastje gemaakt heeft.

ketier, *kwartier, verblijf, woning*

Nuejnes ketierke. *Nuenens kwartiertje. Vergaderingen e.d. beginnen in Nuenen altijd een kwartier later dan aangekondigd, zegt men.*

Rèw ketier. *Slordig huishouden.*

ketoewn, *katoen*

kètse, *kaatsen*

kètsenbol, *kaatsbal*

*In liedjes wordt **kaatsenbal** gebruikt.*

kèùl, *kuil **kuuleke**, kuiltje*

kèùre, *kuieren, wandelen; ook **kuiere***

Ik bèn nog éfkes wiste kèùre. Ik ben nog even wezen kuieren.

kèùster, *koster; ook **kùster***

Harrieke is lîng kèùster gewist in de Climméns. Harrie is lang koster geweest in de H. Clemenskerk.

kèw, *kauw*

*Als deze tam gemaakt was, heette hij **tjan***

kèws, *kous*

kèwsefebriek, *kousenfabriek*

Deze waren er diverse in Nuenen.

kèwwelek, *kouwelijk*

kiejze, *kiezen; **kiejst**, koôs, gekózze, kiest, koos, gekozen*

Ik héb ervur gekózze nie te kiejze. Ik heb ervoor gekozen niet te kiezen.

Zèij koôs vur ne witte trèùwjepón. Zij koos voor een witte trouwjapon.

kiendje, *kindje **keijnder**, kindjes, kinderen*

Juffrow Ria hi slès innentwintig keijnder in hur groep driej. Juffrouw Ria heeft slechts eenentwintig kinderen in haar groep drie.

kiendjesèèchtig, *kinderachtig*

kiep, *kip, hen*

Van 'n kaâl kiep kande gin virre plukke. Van een kale kip kun je geen veren plukken.

kiepekoj, *kippenhok; ook **hénnekoj***

Ruimte waar veel vrouwen samen kakelen, noemt men schertsend wel kiepekoj.

kiepestrónt, *kippenstront*

Tis tussen die twee zu wit ás kiepestrónt. Die twee hebben stevig verkering.

kiepevèl, *kippenvel*

kikkerdril, *eendenkroos*

Tegen eendenkroos wordt vaak kikkerdril gezegd. Foutieve benaming.

kikvorsbloem, *pinksterbloem*

kilsgat, *keelgat*

Kimmenâde, Van -, *Van Kemenade*

Familiennaam.

kinderkùpke, *veldkei, kinderkopje*

kirres, *zie kêr*

kisje, *kistje*

kisjes, *lompe soldatenschoenen, kistjes*

kitsmuûjg, *kotsmoe*

Ik bèn dieje klètsjânus kitsmuûjg. Ik ben die kletsmaajor kotsmoe.

kittel, *ketel*

In Nuejne hadde vruuger Nèt Kittel. In Nuenen had je vroeger Nèt Kittel. Bijnaam van een armoedig vrouwtje.

kittelbuunder, *ketelbikker*

kjèl, *kerel, grote vriend*

Zoo kjèl, bénd'r wir? Zo kerel, ben je er weer?

klak, *pet*

klamper, *sperwer*

klapbus, *blik met carbid erin*

Met wat water erbij knalde je dan het deksel eraf.

klaplâzerus, *in zeer hoge mate, stomdronken*

Z'n èijge 't klaplâzerus ête. Zoveel eten tot je er ziek van wordt.

Z'n èijge 't klaplâzerus zuijpe. Zich stomdronken zuipen. Comazuipen!

klapzuur, *apezuur*

Zich het klapzuur wérke. Zich het apezuur werken.

klázzieneere, *redeneren zonder structuur*

klèdje, *restje eten*

klèdjesdag, *de dag dat etensrestjes tot een maaltijd verwerkt worden*

Meestal op maandag.

kleetje, *kleden; geklid, gekleed*

Ónze jónge is al geklid. Onze zoon heeft al een priestertoog aan.

kleetje, *kleedje*

klèèn, *klein, jong; klènder of klènnner, klènst, kleiner, kleinst*

Klèèn bietje. Klein beetje.

Toen wârde nog mèr klèèn mènneke. Toen was je nog maar een jong ventje.

Van klèns af èn. Van kleins af aan. Van jongsaf aan.

klénder, *kalender*

De klénder is di jôr klènder. De kalender is dit jaar kleiner.

klènne, *baby*

Hoe isset mi de klènne? Hoe is het met de baby?

klènnighèjd, *kleinigheid*

Klein geschenk of kleine dienst.

klép, *waffel, klep*

Hèwt oew klép toch is toew! Hou je waffel toch eens dicht!

klép in kèèw klép, *openstaande deur, die veel kou geeft*

Ge hét mèr 'n kèèw klép oope stòn. Die openstaande deur geeft veel kou.

klépspaân, *klikster*

kléptoot, *klikspaan*

klèts, *verkoudheid, klap*

Ge hét zoo 'n klèts te pakke. Je hebt snel een verkoudheid opgelopen.

Hier, hédde 'n klèts um oe orre. Hier, heb je een klap tegen je oren.

klèts, *kletskous, (vermakelijk) geleuter*

Tónprôter Chris hi 'n schòn klèts gehèèwe. Buutreedner Chris heeft vermakelijk geleuterd.

klètsjanus, *kletsmajoor*

klètskop, *kaal hoofd*

klètskónt, *kletskont, klets*

klètsmiej, *kletstante*

klètsmuts, *kletskont*

klètsprôt, *kletspraat, onzin*

kliêrkop, *klier, vervelende vent*

klinkklôr, *klinkklaar, totaal, louter*

Klinkklôre ónzin. Klinkklare onzin.

klippel, *knuppel, klepel, brandhout*

Klippeleaters

Blaasband in Nuenen.

klirbôrsel, *kleerborstel*

klirmâker, *kleermaker*

Willy wâr klirmâker in hart én niere. Willy was kleermaker in hart en nieren.

klirre, *kleren*

klivvere, *klaveren*

Ik speul klivverenòs uit. Ik speel klaverenaas uit.

klócht, *klucht*

klófje, *werkkleding*

klôge, *klagen; ook klâge*

klôger, *klager*

Klôgers gin noôd én zwetsers gin broôd. *Klagers geen nood en zwetsers geen brood.*

klómp, *klomp, vormeloze massa*

klómp, *klomp, houten schoeisel* **klumke**, *klompje*

Dè moete óp oew klómpe ènvuuje. *Dat moet je op je klompen aanvoelen.*

kloote, *slecht, beroerd*

Tis kloote mi mén. *Het gaat beroerd met mij.*

klootjavaan, *klootzak*

klôr, *voor elkaar, klaar*

Dè krédde gèij nie klôr! *Dat krijg jij niet voor elkaar!*

Dur bénde moj klôr mi. *Daar zit je mooi mee te kijken.*

Mi hum Bén ik hillemol klôr. *Met hem heb ik het helemaal gehad.*

klôrbrôje, *klaarmaken, verprutsen*

Wa brôjde me nèw klôr? *Wat maak je me nu klaar? Wat ben je nu aan het verprutsen?*

klôre, *jenever*

Er is èèwe én jónge klôre. *Er is oude en jonge jenever.*

klôrkomme, *gereedkomen, klaarkomen*

klôrmâke, *klaarmaken, presteren*

Ête klôrmâke. *Eten koken.*

klôrspeule, *klaarspelen*

klôrstòn, *klaarstaan*

klosjebreije, *breien op een klosje met vier spijkertjes, punniken*

klóster, *klooster*

Klóster, *in 't Klóster, Het Klooster*

Sociaal Cultureel Centrum met theater in Nuenen.

klósterfist, *kloosterfeest*

Zuster Cluttilde hi hur gèèwe klósterfist gevierd. *Zuster Clothilde heeft haar gouden kloosterfeest gevierd.*

klot, *turf*

klótjesvingers, *onervaren vingertjes, al te grijpgrage vingers*

Blétter af mi oew klótjesvingers. *Blijf ervan af met je onervaren vingertjes.*

klótjesvolk, *mensen die niet netjes of eerlijk zijn*

klótjóng, *vervelende kinderen*

klótveeger, *sukkel, kluns*

Ménne méns is me toch zonne klótfveeger. *Mijn man is me toch zo'n sukkel.*

klùkske, *klokje*

Zooás 't klùkske thuis tikt, tikt 't nérges. *Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens.*

't Klùkske van gehoorzaamheid. *Het klokje van gehoorzaamheid. Kinderbedtijd.*

kluntje, *klontje*

'n Kluntje bòtter. *Een klontje boter.*

't Is zu klôr ás 'n kluntje. *Het is zo klaar als een klontje.*

klurre, *kleuren* **kleur**, *kleur* **klurke**, *kleurtje*, *blosje*

De Nuejnese vlag hi vijf klurre. *De Nuenense vlag heeft vijf kleuren.*

Wa hédde toch 'n schòn klurke. *Wat heb je toch een mooi blosje.*

klùske, *klosje* **klos**, *klos*

klùtje, *hoopje*, *kluitje*

Veeg 't mèr óp 'n klùtje. *Veeg 't maar op een hoopje.*

We zâte mi z'n alle óp 'n klùtje te vernikkele van de kèèw. *We zaten met zijn allen dicht bij elkaar te vernikkelen van de kou.*

Van oew klùtje afgòn. *Flauwvallen.*

klùtjes, *briketten*

knaâl, *kanaal*

Ik bén in de knaâl weeje visse. *Ik ben in het kanaal wezen vissen.*

knârie, *kanarie*

knâriekoj, *kanariekooi*

knâriepiet, *kanariepiet*

knárrievuggelke, *kanarievogeltje*

knèècht, *knecht*

knèèwe, *onbeschoft kauwen*

kneup, *knoop*, *knopen* **knupke**, *knoopje*

Zèij hén ginne kneup te verteere. *Zij hebben geen knoop te verteren. Zij zijn straatarm.*

kneupe, *knopen*; **knupt**, **geknupt**, *knoopt*, *geknoopt*

Knupt dè mèr goewd in oew orre. *Knoop dat maar goed in je oren.*

kneuter, *deugniet*, *rakker*

knibbeurs, *knipbeurs*, *portemonnee*

kniej, *knie* **kniejes**, *knieën*

kniejp, *zakmes*

knijn, *konijn*, **knijne**, *konijnen*; ook **kneent**

Tis bèij de knijne af. *Het is ongehoord.*

knijp, *in tis de knijp, je durft het niet*

Tis de gloejende knijp! *Je durft het helemaal niet!*

Knillus, *Cornelis*

knip, *bouwvallig huis*

Die knip is een "onbewoonbaar verklaarde woning". Een bord met die tekst trof je nogal eens aan op een bouwval. Als deze toch bewoond werd, werd er met een taalkundige knipoog "onverklaarbaar bewoonde woning" van gemaakt.

knippe, *flitsen, foto maken*

Ik bén dur de verkeerspliesie geknipt. De verkeerspolitie heeft mij geflitst.

knipperbol, *meisje dat telkens van vriend wisselt*

knips, *manier van knippen met je vingers om een knikker in een kuiltje te krijgen*

*Bijvoorbeeld **duimknips**, met je duim knippen, of **pinkknips**, met je pink knippen. Kindertaal.*

knipscheer, *knipschaar*

knipvlieger, *eenvoudige vlieger*

Vlieger die vaak gemaakt is van krantenpapier en strootjes.

knoebel, *bult* **knoebeltje**, *bultje*

knoeibêr, *kliederaar*

knoeperd, *kanjer*

Ik hé ne knoeperd van ne vis gevange. Ik heb een kanjer van een vis gevangen.

knoerel, *kraakbeen*

Op knoerel moete lang kèèwe um die fijn te kreijge. Op kraakbeen moet je lang kauwen om het fijn te krijgen.

knoest, *lomperik, knoest*

knol, *groot stevig paard*

knolderôp, *knolraap, koolraap*

knoôk, *knoest, bot*

Hèij higget nie in zonne knoôk. Hij is het absoluut niet van plan.

Knops, *Knoops*

Familiennaam.

knubbel, *knoop; ook kneup*

Lég mèr unne steevige knubbel in dè zeel. Leg maar een stevige knoop in dat touw.

knùlleke, *knolletje*

Vur 'n knùlleke kumt 't knijn wùl uit z'n hùlleke. *Voor een knolletje komt het konijn wel uit zijn holletje.*

knulleke, knulletje

Óns knulleke it toch zu gèèr knùllekes. *Ons knulletje eet graag knolletjes.*

knùpke, knopje

knupke, zie kneup

knupsgâte, knoopsgaten

Jâ, knupsgâte! *Ik geloof je niet!*

knùrft, lomperik

knutje, knotje knót, knot

Tante Mriej ha d'r hôr âlt óp 'n knutje. *Tante Marie had haar haar altijd op een knotje.*

kò, vervelend, moeilijk

Tis kò hébbe. *Het is vervelend om te hebben.*

Tis kò doewn. *Het is moeilijk om te doen.*

kôd, boos, kwaad; kojjer, kojst, bozer, boost

koew, koe koej, koeien

Óns koew, Bèrta zeuve, hi gekalfd. *Onze koe, Berta zeven, heeft gekalfd.*

koffiedras, koffiedik

koffiezétsterke, nakomertje

Als haar ouders op leeftijd zijn, is zij oud genoeg om voor hen koffie te zetten, is de achterliggende gedachte.

koj, kooi kojke, kooitje

Doe is wa stroj in de koj. *Doe eens wat stro in de kooi.*

kôj, slecht, onvoldoende; kojjer, kojst, slechter, slechtst

Mi de kèrst hajk 'n kôj report. *Met Kerstmis had ik een slecht rapport.*

kôj, slechte vrouw

Dè's 'n kôj, de diej dôr. *Die daar, dat is een slechte vrouw.*

kojjighèjd, gemeenheid, slechtheid

In óns Nilleske zit gin spat kojjighèjd in. *In onze Nelis zit totaal geen gemeenheid.*

kôl, kaal; ook kaâl

kólle, kool

kólzôd, koolzaad

De wáttermeule van Ópwètte verwérkte kólzôd. *De Opwettense watermolen verwerkte koolzaad.*

kômer, *kamer*; ook **kâmer**

komme, *komen*; **kumt**, **kwamp**, **gekomme**, *komt, kwam, gekomen*

Óns pluugske kwamp 'r nie èn te pas. *Ons ploegje kwam er niet aan te pas. We verloren dik.*

Kommende zóndig is 't Pòsse. *Komende zondag is het Pasen.*

kónt, *kont*

Kónt wordt veel gebruikt als tweede deel van een samenstelling, zoals in leuterkónt, klètskónt, rakkónt. *Zij duidt dan een onaangename eigenschap van een persoon aan.*

Ik héb m'n kónt strak. *Ik heb ruim genoeg gegeten. Plat gezegde.*

kóntefoor, *achterkant van een schoen*

kóntekruiper, *slijmbal*

kooje, *uitgebakken stukjes veervet, kaantjes*

kook, *hoeveelheid groente voor een maaltijd*

Unne kook bònne. *Een kook bonen. Hoeveelheid bonen voor een maaltijd.*

koope, *kopen*; **kupt**, **kôcht**, **gekôcht**, *koopt, kocht, gekocht*

kooper, *koper*; ook **kópman**

Ik hé unne kooper vur m'n huis. *Ik heb een koper voor mijn huis.*

Gèij bént kópman. *Jij bent de koper. Vaak als afsluiting van onderhandelen gezegd.*

Koôs, *Koos*

koôs, *zie kiejze*

kópper, *koper*

Chemisch element.

kópperblôzer, *koperblazer*

kóppere, *koperen*

Kóppere kittel. *Koperen ketel.*

kórre, *koren*

Kórre palme. *Koren palmen. Korenvelden met Palmpasen van palmtakjes voorzien opdat het koren niet door onweer vernietigd zal worden.*

korsje, *korstje*

Korsmus, *Kerstmis*; ook **Kérsmus**

kort *in kortmâke*, *kleiner maken*

Groot gèld kortmâke. *Geld wisselen in kleinere waarden.*

kortbèij, *dichtbij*

kórts, *koorts*

korts, onlangs

Korts hék nog kórts gehad. *Onlangs heb ik nog koorts gehad.*

kós, zie kanne

kôst, eten, kost kosje, kostje, levensonderhoud

Hèij hit 'r de kôst bèij. *Hij heeft er het eten bij. Vaak over boerenknechten gezegd.*

Oew kosje is gekôcht. *Jouw kostje is gekocht. Je hebt het goed. Men zegt dit wel als iemand niet meer zijn best doet op zijn werk.*

kóttelek, kortaf, kwaad, nijdig

krántje, kraantje kraân, kraan

kré, zie kreijge

krèèj, kraai

'n Vliegende krèèj véngt âlt wa. *Een vliegende kraai vangt altijd wat.*

Hèij vloog er ás 'n blinde krèèj óp af. *Hij vloog er als een blinde kraai op af. Hij stapte er onbezonnen op af.*

krèèje, kraaien

Frans wul âlt kunning krèèje. *Frans wil altijd koning kraaien.*

krèèjenbèk, nijptangetje, kraaienbek

kreijge, krijgen; kré, krig, gekrigge krijg(t), kreeg, gekregen

Hèij kré dè wùl én ik krig 't nie. *Hij krijgt dat wel en ik kreeg het niet.*

Zèij hi gedòn gekrigge. *Zij heeft ontslag gekregen.*

Zèij hi subsidie van de geminte gedòn gekrigge. *Zij heeft subsidie van de gemeente verkregen.*

Doe nie, anders krédd'r óp. *Doe niet, want je krijgt straf. Vaak is een uitbrander of pak slaag bedoeld.*

krèijse, krijzen, gillen

krèk, precies, juist

Wa gèij dôr hét, is krèk wa ik nòddig héb. *Wat jij daar hebt, is precies wat ik nodig heb.*

krèk, zojuist, zoëven

't Hi krèk drij ure geslâge. *Het heeft zojuist drie uur geslagen.*

krèkgoewd, eigen schuld, dikke bult

krèkinder, precies gelijk

Dè blé mén krèkinder. *Dat blijft voor mij precies gelijk. Het maakt me niet uit.*

Krèkinder, tweeling Van den Heuvel in Nuenen die als buutreedners optraden tijdens pronkzittingen.

krèkwakwo, precies wat ik wilde

Komt nog al eens voor als naam voor een eigen buitenhuisje.

krèntje, *krantje*

kreujge, *kruiwagen*; ook **kruijwâge**

kriejm, *gedoe, moeizaam werk*

Tis 'n hil kriejm oewe stamboom uit te zuujke. Het is een heel gedoe om je stamboom uit te zoeken.

krintemik, *krentenbrood*

kroesel, *kruisbes*

krôm, *kraam krùmke*, *kraampje*

krómmeñèrm, *cadeautje bij kraamvisite*

kruije, *kruien*; **krój**, **gekrójje**, *kruide, gekruid*

kruijjetùntje, *kruidentuintje*

kruijnâgel, *sering, kruidnagel*

Kruijnâgels rèuke hil lèkker. Seringen ruiken heel lekker.

kruijpe, *kruipen*; **krùpt**, **gekroope**, *kruipt, gekropen*

't Bloewd krùpt wor 't nie gòn kan. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan.

kruistikkertje, *vorm van tikkertje*

Kinderspel.

krukske, *krukje*

'r Stu 'n krùkske óp 't krukske. Er staat een kruikje op het krukje.

krùkske, *kruikje*

Krùksken òllie. Kruikje olie.

krulhôr, *krulhaar*

Ás vèèrkes krulhôr kreijge, moete óppâse. Als varkens krulhaar krijgen, moet je oppassen. Als men sterk van mening verandert, moet je goed opletten.

krùnscheering, *kruinschering*

krùntje, *kruintje* **kruin**, *kruin*

krùpt, *zie kruijpe*

krùske, *kruisje*

Wèij moete allemol óns krùske drôge. Wij moeten allemaal ons kruisje dragen.

krutje, *dennenappel*

Vur 't râpe van krutjes in de Pestoorasmast wâre wèij wùl te veijne. Voor het rapen van dennenappels in de Pastoorasmast waren wij wel te vinden.

kumke, *kopje*; ook **keumke**, **kùpke**, **tas**

Luste 'n kumke koffie? Lust je een kopje koffie?

kummelek, *humeurig*

Wa bénde toch kummelek de lésten teijd. *Wat ben je toch humeurig de laatste tijd.*

kunning, koning

Mi de kermis go 't schut kunningschiejte. *Met de kermis gaat het gilde koningschieten.*

kunningin, koningin

De kunningin kumt vendâg óp 't wèèrk. *De koningin komt vandaag op het werk. Gezegde op de betaaldag. Het geld droeg immers de beeltenis van de koningin.*

kuntje, kontje; zie ook kónt

't Zal d'r kuntje voore. *Het (nieuwe) zal haar tegenvallen.*

'n Kuntje geeve. *Zetje tegen de kont omhoog geven.*

Bloot kuntje. *Een kadetje met een diepe snede.*

Bloote kuntjes in 't gras. *Groente van witte bonen met snijbonen.*

kuntje, korstje van een brood

Ik wul gèèr 't kuntje. *Ik wil graag het korstje van het brood.*

kùpke, kopje, hoofdje

Kùpke koffie. *Kopje koffie.*

Wa hi ùllie Jantje 'n schòn krullekùpke. *Wat heeft jullie Jantje een mooi krullenkopje.*

kupt, zie koope

kurdje, touwtje, koordje kórd, koord

Dè hédde nog nie èn 'n kurdje. *Daar kun je nog niet zeker van zijn.*

kurdôt, kordaat

kùrf, korf

kurmister, keurmeester

kurwèèj, karwei

't Kurwèèj is plat én dè's mèr goewd ók. *Het karwei is klaar en dat is maar goed ook.*

kustanje, kastanje

Tamme kustanjes kónde râpe in d'n dokter zonnen hof. *Tamme kastanjes kon je rapen in de tuin van de dokter. Deze tuin was aan het Houtrijk gelegen.*

kùster, koster; ook kôster

kuttel, keutel, dreumes

Ge zâlt oewe kuttel moete intrékke. *Je zult je keutel moeten intrekken.*

kuukele, vallen

kuukske, koekje

Hier, vat er 'n kuukske bèij. *Hier, pak er een koekje bij.*

Witte 'n woord mi een q? Quukske! *Taalgeintje.*

kuuleke, kuiltje

'n Kuuleke um te knikkere. *'n Kuiltje om in te knikkeren.*

Di's gèld um in m'n kuuleke te komme. *Dit is geld om in mijn kuiltje te komen.*

Dit is geld om mijn begrafenis te betalen.

kuus, varken, lomp persoon

kwab, hulpeloos vogeltje, dat maar net uit het ei is

kwat, onnozelaar, zot, dwaas

't Zén nog mèr kwalle. *Het zijn nog maar onnozelaars.*

Meestal gaat het dan om jongeren, die wat gek en aanstellerig doen.

kwalèèchtig, aanstellerig

kwalle, gek doen, zich aanstellen

Wa bénde toch wir èn 't kwalle. *Wat ben je toch weer gek aan het doen.*

kwallerig, melig, kwallig, aanstellerig

kwâst, kwibus, kwast

kwats, quatsch, kletspraat, onzin

kweejzel, kwezel, sukkel, al te vroom kind

kwèèk, mond

'n Groote kwèèk ópzette. *Een grote mond opzetten.*

kwèèk, vrouw met een brutale mond, schreeuwlelijk

kwèèke, gillen, hard roepen; kwèkt, gekwèkt, gilt, gegild

Ónze Wim kwèkt al vurdèt ie geslâgen is. *Onze Wim gilt al voordat hij geslagen is.*

kwèèker, schreeuwlelijk

kweijtspeule, wegspeken, overtuigend winnen

kwèkske, kleine hoeveelheid, beetje, kwakje

kwèllek, kwalijk; ook kwollek en kollek

Dè kan ik oe nie kwèllek nème. *Dat kan ik je niet kwalijk nemen.*

kwèps, blut; ook kèps

Ik bén kwèps. *Ik ben blut. Vooral bij het knikkeren gebruikt.*

kwikbil, jongensgek

kwikke, met of op de hand het gewicht schatten

Kwik is hoe zwôr di is. *Schat eens hoe zwaar dit is.*

kwikstart, kwikstaart

kwojjónge, kwajongen

kwojjóngesstreek, kwajongensstreek

'n Kwojjóngesstreek uithâle is niemes vrimd. *Een kwajongensstreek uithalen is niemand vreemd.*

kwôl, kwaan

kwollek, zie kwèllek

L

laât, *laat*; **lâtter**, **lâtst**, *later*, *laatst*; ook **lést** en **lètst**

Laât is nie vruug. *Laat is niet vroeg.*

Tjeu kwamp lâtter én Bén wâr de lâtste. *Tjeu kwam later en Ben was de laatste.*

't léste woord wulle hébbe. *Het laatste woord willen hebben.*

De lètste eer bewijze. *De laatste eer bewijzen.*

laâtmars, *persoon die dikwijls erg laat thuiskomt*

labbònne, *tuinbonen*; ook **groote bònne**

lâj, *lade*

lâje, *laden*; **lâjde**, **gelâje**, *laadde*, *geladen*

Ik hé munne wâge vól gelâje, vól mi ... *Ik heb mijn wagen vol geladen, vol met..*

Lambêr, *Lambert*

lamménteere, *weeklagen*, *zeuren*

lammighèijd, *lamlendigheid*

Lampegat, *carnavalsnaam van de stad Eindhoven*

lâng, *lang*; ook **lank**

Petra is 'n lâng ènd. *Petra is een lang en dun persoon.*

Lâng dâg mâke. *Lange dagen maken. Vele uren per dag werken.*

Lank zal 't nie duure. *Lang zal het niet duren.*

lange in hèij li âchter de lange, *hij ligt achter de lange*

Met de lange is de kerktoren bedoeld. Hierachter is het kerkhof.

langs, *in langs elkaâr leeve*, *naast elkaar leven*

Zonder vriendschap en betrokkenheid.

langs, *in langs komme*, *op bezoek komen*

Ge moet is langs komme. *Je moet eens op bezoek komen.*

lantèèrn, *lantaarn*

lantèèrnpôl, *lantaarnpaal*

lâst, *last*, *hinder*

Van ùllie kiepe hék gin lâst af. *Van jullie kippen heb ik geen last.*

lâstig, *hinderlijk*, *lastig*

lèbbere, *sabbelend kussen*

lèèj, *lei*, *schrijfbord*

lèèje, *lijden*, *verdragen*; **lèijt**, **leej**, **geleeje**, *lijdt*, *leed*, *geleden*; ook **lèije**

't Kan wa lèèje. *Het kan wat lijden. Het kan wat tegenslag verdragen.*

Lèijt 't èijs? *Lijdt het ijs? Is het ijs sterk genoeg?*

Ik mag m'n jóngste zuster gèèr lèije. *Ik vind mijn jongste zus heel aardig.*

leej, leden, ledematen

Iejt ónder de leej hébbe. *Iets onder de leden hebben. Iets mankeren dat nog niet zichtbaar is.*

lèèjtoeper, persoon die bij het toepen geen risico neemt

lèène, lenden

M'n lèène doewn zeer van 't wêrke. *Mijn lenden doen pijn van het werken.*

leesplènkske, leesplankje

leevertrôn, levertraan

Èèk ba, leevertrôn. *Bah vies, levertraan.*

légge, leggen

Vervoeging van **légge, leggen**

Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
ik lég	lég ik	ik li	leej ik
gèij légt	légde (gèij)	gèij lit	leejde (gèij)
hèij, zèij, 't li	littie, li ze, ligget	hèij, zèij, 't leej, lin	leejie, leej ze, leejet, lin ie, lin ze,
wèij légge	légge wèij	wèij leeje, linne	leeje wèij
gullie légt	légde gullie	gullie leej, lint	leejde gullie
zèij légge	légge zèij	zèij leeje, linne	leeje zèij

Gebiedende wijs: lég. Voltooid deelwoord: geleed.

Légde (gèij) mee 'n kartje? *Leg je een kaartje mee?*

Hèij lin 't boek óp de toffel. *Hij legde het boek op de tafel.*

Leej ze de záddoeke in de kâst? *Legde zij de zakdoeken in de kast?*

Gèllie hét de teegels moj rèècht geleed. *Jullie hebben de tegels mooi recht gelegd.*

Lég trug! *Leg terug!*

lèije, leiden

Wa ge dôr doet, lèijt nérges toe. *Wat je daar doet, leidt nergens toe.*

lèije, zie lèèje

lèijf, lijf

Gezónð van lèijf én leeje zén. *Goed gezond zijn.*

lèijk, lijk

lèijke, lijken, gelijken; lèkt, lijkt

Lèijkestrùtje, Lijkenstraatje

De lijkstoet ging door dit straatje vanuit de Beekstraat naar het oude kerkhof in 't Dèkker. In de volksmond zo genoemd.

lèijkmis, *uitvaartdienst*

leijsels, *leidsels*

lèijster, *lijster*

lèijzig, *zeurderig, lijzig*

Lèijzig prôte. Zeurderig praten.

lèk, *zoals, gelijk*

Lèk de èèw zónge, zoo piejpe de jónge. *Zoals de ouden zongen, zo piepen de jongen.*

lèkke, *likken*

lèkkers, *in 't is me wa lèkkers, het stelt niet veel voor*

Lèkmevésje, *waardeloos, Likmevestje*

Gèij bént 'r inne van Lèkmevésje. *Jij bent er een van Likmevestje. Jij bent een waardeloze vent.*

lèksnup, *snoeper*

lèksteel, *zuurstok, staaf snoep*

lèksteen, *brok zout waaraan koeien likken*

lèkstok, *zuurstok, kaneelstok*

lèktoewt, *snoeper*

lèmke, *lampje*

Lèmkesfebriek, *Philips' Gloeilampenfabrieken*

Zèij wérkt in de Lèmkesfebriek. *Zij werkt bij Philips.*

lénge, *langer worden*

Ás de dâg lénge, zal de winter strénge. *Als de dagen lengen, zal de winter strengen.*

lèpke, *lapje*

lêr, *leer, ladder lirke, laddertje; ook leer*

Lirke stòn. *Laddertje staan. Je ging dan met je armen gestrekt naar beneden en handen gevouwen staan, als opstapje voor het klimmen.*

lêr, *leer, lirke, leertje lirre, van leer gemaakt*

Lirre jèske. *Leren jasje.*

lêre, *leren, onderwijzen; ook leere*

Ónze jónge kan goewd lêre. *Onze zoon kan goed leren.*

lésróster, *lesrooster*

lètje, *latje*

lètst, *laatst; ook lést*

Hédde lètst ónzen Bèrt nog geziejn? *Heb je onlangs onze Bert nog gezien?*

Óp 't lést loope. *Op het laatst lopen. Bijna moeten bevallen.*

lèùgske, zie **lôg**

lèùj, *lui, gemakzuchtig*

Hèij is nog te lèùj um z'n kónt te krâse. *Hij is nog te lui om zijn kont te krabben.*

Liever lèùj ás muûjg zén. *Liever lui dan moe zijn.*

lèùj, *lieden*

Vaklèùj. *Vaklieden.*

lèùjweijvepap, *beschuitpap*

Pap, die in een handomdraai te maken is.

lèùjweijvesoep, *soep uit een pakje*

lèùw, *lauw*

Lèùw wátter. *Lauw water.*

leujge, *leugen*

Dè's 'n pértinénte leujge. *Dat is een absolute leugen*

leupese, *een zesde hectare*

lêve, *leven; ook leeve*

Lêve én lôte lêve, zék âlt mèr. *Leven en laten leven, zeg ik altijd maar.*

Lèw, De -, *De Louw*

Familienaam.

lewèijt, *lawaai, drukte, hard pratende vrouw; ook lewèèj*

Zónder unnen hoop lewèijt gigget tiggeworrig nie mèr. *Zonder heel veel lawaai gaat het tegenwoordig niet meer. Vooral van muziek gezegd.*

Tis nen hoop lewèijt um niks. *Het is een hoop drukte om niets.*

Lewie, *Louis; ook Lewieke*

lichelek, *altijd wel, gauw, gemakkelijk, lichtelijk*

D'r blè lichelek iejt van hange. *Daar blijft altijd wel iets van hangen.*

't Is hum nogal lichelek te veul. *Het is hem nogal gauw te veel.*

lichtmènneke, *opnemer van de elektriciteitsmeter*

lichvèrrig, *nogal eens, gemakkelijk*

In óns dùrp is 'r lichvèrrig iejt te doewn. *In ons dorp is nogal eens iets te doen.*

Ónze pâ zi lichvèrrig jâ. *Onze pa zegt gemakkelijk ja.*

liêjgbakkes, *leugenaar*

liêjgbènkske, *liegbankje*

Een bank in het Park waarop, meestal ouderen, aan elkaar sterke verhalen vertellen. Scherts van de volksmond.

liêjgbèùl, *leugenaar*

liêjge, *liegen*; **lóg**, **gelógge**, *loog*, *gelogen*

Hèij liêjgt of 't gedrukt stò! *Hij liegt alsof het gedrukt staat!*

Zónder liêjges! *Zonder te liegen! Uitroep om de waarheid van uitspraken te benadrukken.*

Dè's nie wor, dè's gelógge! *Dat is niet waar, dat is gelogen!*

liêjgebist, *liegbeest*; ook **liêgbist**

liejke, *liedje*

liejvemènnkes, *duizendschonen*

liejverkuukskes, *liever iets anders*

Als een kind liever iets anders wilde, kreeg het als antwoord: "Liejverkuukskes worre in Den Bósch gebakke". Koekjes die je liever hebt, worden in Den Bosch gebakken. Wat je liever wil, bestaat wel, maar niet hier.

Lierup, *Lierop*

Lierup, Van -, *Van Lierop*

Familienaam.

Lieshèwt, Van -, *Van Lieshout*

Familienaam.

Liesunt, *Lieshout*

Liesuntseweg, *Lieshoutseweg*

lieveheerebisje, *lieveheersbeestje*

lig, *laag*; **ligger** of **liggerder**, **ligst**, *lager*, *laagst*

ligge, *liggen*

Vervoeging van ligge, liggen.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik lig	lig ik	ik lag	lag ik
gèij ligt	ligde (gèij)	gèij lagt	lagde (gèij)
hèij, zèij, 't li	littie, lisse, ligget	hèij, zèij, 't la ook lag	laggie, lag ze, lagget
wèij ligge	ligge wèij	wèij lâge	lâge wèij
gullie ligt	ligde gullie	gullie lâgt	lâgde gullie
zèij ligge	ligge zèij	zèij lâge	lâge zèij

Gebiedende wijs: li, lig Voltooid deelwoord: **geleege**

Wa li, li. Wat ligt, ligt. Gebruikt bij het kaarten.

Littie wir te verveele? Ligt hij weer te vervelen?

Zèij lâge nâkend óp 't strand. Zij lagen naakt op het strand.

Li toch nie zoo te snûrke. Lig toch niet zo te snurken.

lillik, gemeen, vreselijk, erg; vergelijk **lùllek**

Wa bénde gèij lillik! *Wat ben jij gemeen!*

Die wónd ziet 'r lillik uit. *Die wond ziet er vreselijk uit.*

Ónze mister kan toch zu lùllek doewn. *Onze onderwijzer kan toch zo tekeergaan.*

lillikkerd, rotzak, geniepig persoon, deugniet

Dè's me ne lillikkerd inne. *Die persoon vind ik een rotzak.*

Tegen kinderen, zogenaamd boos, gezegd: "Och gèij, lillikkerd", heeft vaak de betekenis van het vriendelijkere woord "deugniet".

limkèùl, leemkuil

limmenâde, limonade; ook **limmenâd**

Lind, Leende

lindenbòm, lindeboom

Er staat een grote, inmiddels tot prieel geknotte, eeuwenoude lindeboom aan de Berg in Nuenen.

lings, binnenstebuiten, links

Ge hét oew trèùj links èn, sukkel dè ge bént. *Je hebt je trui binnenstebuiten aan, sukkel dat je bent.*

Lings zén. *Linkshandig zijn. Linkse politiek voorstaan.*

Linke, Leentje, Lena

lippel, lepel **lippelke**, lepeltje

lirke, zie **lêr**

lirre, zie **lêr**

liske, lusje

't Liske van m'n jèske is kepot. *Het lusje van mijn jasje is kapot.*

litteniej, litanie, droge opsomming

De litteniej van Allerhèllige. *De litanie van Allerheiligen.*

Hèw toch is óp, die litteniej hék al wùl hónderd kirres gehurd. *Hou toch eens op, die litanie heb ik al honderd keer gehoord.*

livvere, leveren

livvend, levend

't Veej is livvend verbrand. *Het vee is levend verbrand.*

livvendig, druk, levendig

't Wâr dôr 'n livvendige mèrt. *Het was daar een levendige markt.*

lócht, lichtzinnig, slecht

Fien is 'n lóchte mèijd. *Fien is een lichtzinnige meid.*

Lóchte grónd. *Slechte grond. Onvruchtbare grond.*

lócht, *lucht*

Kék toch is wá'n dónkere lócht. *Kijk toch eens wat een donkere lucht.*

lóchtig, *onbezorgd, nonchalant*

'r Lóchtig tiggenèn keijke. *Er onbezorgd tegenaan kijken.*

loejstèèrk, *zeer sterk*

loerie, *slappe koffie*

loerieje, *slobberen, lurken, loom koffiedrinken*

lóf, *loof*

lôg, *laag, lagen; lèùgske, laagje*

Lojjer, De -, *De Looijer*

Familienaam.

lôke, *laken lôkes, lakens*

Wie dèlt hier de lôkes uit? *Wie deelt hier de lakens uit?*

lòntje, *loontje*

Bòntje kumt um z'n lòntje. *Boontje komt om zijn loontje.*

loop, *gang, beek*

De loop in ónze zaâk zit 'r goewd in. *De gang naar onze zaak zit er goed in.*

Loop, in De Loop, *de Hooidonkse Beek, Lissevoortse Loop*

In de volksmond De Loop genoemd.

loope, *lopen; lópt of lupt, liejp, geloope, loopt, liep, gelopen*

Hèij lupt veuróp. *Hij loopt voorop.*

Gèij liejpt nie hard zat. *Jij liep niet hard genoeg.*

loopes, *te voet, lopend*

We gòn vendâg loopes nor óns opoe. *We gaan vandaag te voet naar onze oma.*

loors, *geniepig persoon*

losteurze, *lostornen; ook lostoorze*

lôte, *laten; lo of lòt, liejt, gelôte, laat, liet, gelaten*

Lo dè! *Laat dat!*

Lòt mèr. *Laat maar.*

Ze liejt 't 'r nie bèij zitte. *Zij liet het er niet bij zitten.*

lowke, *winde*

Zoetwatervisje dat in "De Loop" zwom.

lowloene, *zonder bezieling, vrij onverschillig*

lózzie, *kluns, horloge*

Wa bénde toch ne lózzie inne. *Wat ben je toch een kluns.*

Hi iemes munne lózzie geziejn? *Heeft iemand mijn horloge gezien?*

luduvudu, *liefdesverdriet; ook geschreven als ldvd*

Lòt ze mèr gewòrre, ze hi luduvudu. *Laat haar maar met rust, ze heeft liefdesverdriet.*

lùjje, *luiden*

lukke, *in nèèw lukke, bijna niet anders kunnen*

't Moet nèèw lukke of 't gò dur. *'t Kan bijna niet anders of het gaat door.*

lulbóks, *kletsmajoor*

lulbèt, *kletstante*

lulfiep, *kletsmajoor*

lùllek, *lelijk, niet mooi; vergelijk lillik*

Toon d'n Aâp is zu lùllek ás de nâcht. *Toon de Aap is zo lelijk als de nacht. Heel lelijk dus.*

lùllekerd, *lelijkerd*

Iemand die niet mooi is.

luloer, *zeveraar, kletskont*

't Gròtste luloer van óns gruppe wâr Sjorske. *De grootste zeveraar van ons groepje was Sjors.*

lulpetat, *kletsmajoor*

lulpestoor, *kletsmajoor*

lunning, *leuning*

lups, *loops*

Ónzen hónd is lups. *Onze hond is loops.*

lupt, *zie loope*

lusse, *lusten, houden van*

Hèij lust 'm gèèr. *Hij drinkt stevig.*

Dè w'm nog lang mâge hébbe, lusse zalle w'm wùl. *Dat we hem nog lang mogen hebben, lusten zullen we hem wel. Gezegde bij het proosten.*

lut, *in óp de lut hébbe, foppen, beetnemen*

lùtje, *lotje*

'n Lùtje uit de lootereij. *Een lotje uit de loterij.*

lutske, *tijdje*

'n Lutske látter kwamp ie èngezét. *Een tijdje later kwam hij opdagen.*

luw, *leeuw*

m

Maâsèkkers, Van - , Van Maasakkers

Familienaam.

mând, mand mèèndje, mandje

Gif me dè mèèndje mi stopgárre is èn. *Geef mij dat mandje met stopgaren eens aan.*

magge, mogen

Vervoeging van **magge, mogen**.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik mag	mak	ik móg	móg ik
gèij magt, mát	mádde (gèij)	gèij mógt	mógde (gèij)
hèij, zèij, 't mag	maggie, mag ze, magget	hèij, zèij, 't móg	móggie, móg ze, mógget
wèij magge	magge wèij	wèij mógge	mógge wèij
gullie magt	mádde gullie	gullie mógt	mógde gullie
zèij magge	magge zèij	zèij mógge	mógge zèij

Gebiedende wijs: mag. Voltooid deelwoord: gemooge.

Wèij magge ók nojt niks! Wij mogen ook nooit iets!

Mádde (gèij) nie weg venôvund? Mag je niet weg vanavond?

Toen mógge wèij no binne. Toen mochten wij naar binnen.

Dè ha nojt gemooge! Dat had nooit gemogen!

Mag mèt is nie mee! Mag maar eens niet mee!

maggenêz, mayonaise

Keej, van Duitse afkomst en houdster van een frietkraam, gaf ons dit woord.

maggezên, magazijn

mâje, maden, wormen

mâke, maken; makt, gemaakt, maakt, gemaakt

Hoe makt 't? Hoe maak je het? Hoe gaat het met je?

Dè hédde moj gemaakt, jónge. Dat heb je mooi gemaakt, jongen.

mallemeule, draaimolen, mallemolen

mangelmesjien, snijmachine voor mangelwortels

manken tjoep, persoon die mank loopt

Scheldwoord.

mânskèèrel, sterke, grove kerel, manskerel

Ook gezegd van een grote, grove vrouw. Zeker als zij ook nog zwaar werk doet.

mânsvolk, mannen, manvolk

't Mânsvolk zât âlt rèchs in de kêrk. *De mannen zaten altijd rechts in de kerk.*

mariejkuukske, *mariekoekje*

masjeseej, *marechaussee*

markûrf, *Vlaamse gaai*

mars, *rug, mars*

Koosje, kom mèr op munne mars zitte. *Koosje, kom maar op mijn rug zitten.*

mâte in pùtje mâte, *partijtje voetbal met twee teams en slechts een doel*

mátje, *zie môt*

medállie, *medaille, keerzijde*

Vètliirre medállie. *Vetleren medaille. Een waardeloze onderscheiding.*

Medállie *uit te spreken met dubbele l.*

medinne, *zo meteen, dadelijk; ook mundjinne*

mee, *meteen, direct*

Dè doek mee. *Dat doe ik meteen.*

meej, *mee*

Heej, dè moet nog langer meej! *Hé, dat moet nog langer mee!*

mèèj, *mei*

De mèèj eróp. *De mei erop. Het plaatsen van een vlag op het hoogste punt van een bouwwerk. De opdrachtgever dient dan op bier te trakteren.*

meejblôze, *meeblazen*

mèèjbluumke, *madeliefje; ook mèèjzoentje*

meejdèèle, *meedelen*

Iedereen lôte meejdèèle. *Iedereen laten meedelen. Vooral gebruikt bij het uitdelen van iets lekkers.*

meejdeeje, *vertellen, mededelen*

mèèje, *maaien*

meejgòn; *zie voor vervoeging gòn*

Heej, gòdde meej? *Hé, ga je mee?*

Hèij góng mee meej. *Hij ging meteen mee.*

meejgònd, *meegaand, volgzzaam*

meejimpesant, *intussen, tegelijkertijd; ook impesant*

meejkanne, *meekunnen*

Ge kant nie meej. *Je kunt niet mee.*

Goewd meejkanne óp school. *Goed meekunnen op school. Goede leerling zijn.*

meejkomme, *meekomen*

Zèij kan nie meejkomme. *Zij kan niet meekomen.*

meejmâke, *doorstaan; meejgemakt, beleefd, doorstaan, meegemaakt*
Veul mense hén in d'n órlog hil wa èllènde meejgemakt. *Veel mensen hebben in de oorlog heel wat ellende meegemaakt.*

mèèjmònd, *meimaand*

meejspeule, *een rol hebben, meespelen*
Die kwestie mádde nie lôte meejspeule. *Die zaak mag je niet laten meespelen.*

meejvalle, *meevallen* **vélt meej**, *valt mee*
't Vélt mén hónderd percént meej. *Het valt mij honderd procent mee.*

mèène, *menen, bedoelen; mènt, mènnde, gemènd*, *meent, meende, gemeend.*
Hèij mènt dèttie hil wa is. *Hij meent dat hij heel wat is.*
Nê, dè kan ie nie mèène! *Nee, dat kan hij niet bedoelen!*

mèènes, *menens, serieus, in ernst*
We speule vur mèènes. *We spelen voor menens. Het gaat dan om een zaak met een echte inzet.*
't Wâr mèènes mi die knókperteij. *Het was serieus in die vechtpartij.*

meepesant, *meteen, tegelijk; ook meejimpesant*
Ás ge no de mèrt gòt, bréng dan meepesant unne zak èrpel meej. *Als je naar de markt gaat, breng dan meteen een zak aardappelen mee.*

mèèr, *maar, oh*
Mèèr wa èrg! *Maar, wat erg!*

mèèrge, *morgen, de volgende dag; ook mèèrige.*
Mèèrge is 'r wir nen dag. *Morgen is er weer een dag. Het hoeft niet allemaal vandaag klaar.*
Mèèrge doek 't. *Morgen doe ik het.*
Ja heej, mèèrige bréng! *Ja hé, bekijk 't! Ik ben het niet met je eens.*

mèèrk, *merk*
DE is 'n koffiemèèrk. *DE is een koffiemark*

meeter, *meter, peettante*

mèèwe, *zeuren*
Zit 'r toch nie d'n hillen teijd te mèèwe. *Zit toch niet de hele tijd te zeuren.*
't Snuwte dè 't mèèwt. *Het sneeuwt heel hard*

mèijjd, *meisje, dienstmeid* **mèijjdje**, *meisje*
Ik goj venôvund no de mèijjd. *Ik ga vanavond naar mijn meisje.*
De mèijjd kumt mèèrge wir poetse. *De dienstmeid komt morgen weer poetsen.*
Wá'n moj mèijjdje bénde gèij. *Wat een mooi meisje ben jij.*

mekeere, *mankeren, ontbreken*
Èn dizzen èèwen auto mekeert niks èn. *Aan deze oude auto mankeert niets.*

mèkkelek, gemakkelijk

Oo, dè's mèkkelek zat. *Oh, dat is gemakkelijk genoeg.*

mékkere, mauwen

mêl, meel; ook **meel**

mêlwèùrm, meelwormen

mêlzulder, meelzolder

mèlke, uitvragen, melken

Zit 'r toch nie te mèlke. *Vraag hem niet het hemd van het lijf.*

mèlkmik, melkbrood

mén, mij, mijn

Dè boek is van mén. *Dat boek is van mij.*

Dè's mén boek. *Dat is mijn boek.*

Ik bèn uit ménnen doewn. *Ik ben uit mijn gewone doen.*

mên, in 't **mên én 't zên**, het mijne en het zijne

menèijge, mezelf

Ik héb menèijge gestoote. *Ik heb mezelf gestoten.*

menier, manier

Dè's gin manier van doewn. *Dat is geen manier van doen.*

mènnেকে, man, jongetje.

Pas óp vur lillikke mènnekes. *Pas op voor gemene mannen.*

menuujt, minuut **menuutje**, minuutje, ogenblikje

mèr, maar; ook **mèèr**

Hoow mèr, tis genóg. *Ho maar, het is genoeg.*

Mèèr toch, wa èrg. *Maar toch, wat erg.*

mér, meer, vaker; ook **mir**

Nojt mér doewn! *Nooit meer doen!*

Dè doek nojt nie mir. *Dat doe ik nooit meer.*

mèrdie, potverdorie

mèrt, maart, markt

Vier weeverkes zâg m'n ter bòttermèrt gòn. *Vier weverkens zag men ter botermarkt gaan.*

mèrte, markten, ter markt gaan

Ins in de mònd gi óns vrôw mèrte. *Eens in de maand gaat mijn vrouw markten.*

mèrtmister, marktmeester

mès, mest

mèshoop, mesthoop

mesjèster, *manchester, ribfluweel*
Mesjèsterse bóks. *Ribfluwelen broek.*

mesjien, *machine*

mèske, *meisje; ook mèijdje*

méske, *mesje*

Kék dôr 'n mèske mi 'n méske. *Kijk daar een meisje met een mesje.*

méskepik, *vaardigheidsspelletje met een mesje*

mêter, *meter; ook meeter*

Di wèèrk lupt vur ginne mêter. *Dit werk gaat voor geen meter vooruit. Er zit geen vooruitgang in.*

mètje, *matje*

Hee mátje, mak dè mètje nie vèùl. *Hé vriendje, maak dat matje niet vuil.*

meule, *molen*

meulepèrd, *grote, lompe vrouw*

meulewiek, *molenwiek*

mèw, *mouw*

Óns vrôw wit 'r âlt wùl unne mèw èn te pâse. *Mijn vrouw weet er altijd wel een mouw aan te passen.*

mi, *met*

Mi de Pòsse krédde oew neij pak èn. *Met Pasen krijg je jouw nieuwe pak aan.*

middigête, *warm eten, middageten; ook middigeete*

Wèij ête tiggeworrig sôvus middigête. *Wij eten tegenwoordig 's avonds warm eten.*

miej, *domme vrouw*

Dè's me toch 'n miej een. *Dit is me toch een domme vrouw.*

Miej, *Maria, vrouw*

miejèèwe, *zeuren, zielig doen, miauwen*

Lit 'r toch nie zó te miejèèwe. *Lig toch niet zo te zeuren. Doe niet zo zielig.*

Miej Ketoewn

Bijnaam voor een vrouw die met lappen stof langs de deuren kwam.

miejmèèwe, *dreinen, zaniken*

Miej Parrepluuj

Bijnaam voor de vrouw die langs de deuren ging om paraplu's te repareren en te verkopen.

Miej Pik

Bijnaam voor een vrouw die veel borduurt.

Miej Sloew

De eigenares van het winkeltje van "Sloekes" aan de Berg in Nuenen werd zo genoemd.

mieketunneke, sleutelbloem, primula

Mientje Bid

Bijnaam voor de vrouw die de rozenkrans voorbad in de kerk.

Mierle, Mierlo

Mierlesendèijk, Mierlosedijk

mierzèijker, mier

mieseerie, misère

miezêre, kaartterm bij het rikken, misère

mikbòm, schutsboom

Bij het gilde in gebruik om op een houten vogel te schieten.

mikkerd, de stuiter waarmee je knikkert

Hiermee verwacht je het beste te kunnen mikken om een andere knikker te raken.

milkors, modderkruiper

millèij, medelijden

Mi Annas hoefde gin millèij te hébbe, zèij hit 'r zat. Met Anna hoef je geen medelijden te hebben, zij heeft er genoeg. Meestal bedoelt men dan dat zij heel veel geld heeft.

Millis, Van -, Van Melis

Familienaam.

Millus, Milheeze

minneke, geitje

minnigeen, menigeen

minnigte, menigte

mirkirres, meerdere keren

mirrel, merel; ook **mèlling**

misdienaârsvoetbal, voetbalsysteem van misdienaars

Voetbal waarbij iedereen tegelijk achter de bal aan rent. Kleinere uitspraak.

misdiender, misdienaar

Al óns jónges zén bèij de nónne misdiender gewist. Al onze jongens zijn bij de zusters misdienaar geweest.

miskrôm, miskraam

mismakt, mismaakt, misvormd

misse, missen

Nie veul te misse hébbe. *Terneergeslagen zijn.*

misseed, iets verkeerd gezegd, miszegd

Dè's niks misseed. *Daar heb je niets verkeerd mee gezegd.*

missiebuske, collectebusje voor de missie

Stond bij veel winkeliers op de toonbank.

mist, zie veul

mistal, meestal

mistenteyds, meestal, meestentijds

mister, meester, onderwijzer.

Mister Vrhoewve kón in de klas van die ârige dinge doewn. *Meester Verhoeven kon in de klas van die rare dingen doen.*

misvatte, zonder zitten, ernaast grijpen.

Ik zal nie héndig misvatte mi vlis, munnen diepvries lit 'r mi vól. *Ik zal niet gemakkelijk zonder vlees zitten, mijn diepvries ligt er vol mee.*

misvùrmd, misvormd

miw, meeuw

mòdde, mode

Mienierùkskes zén in de mòdde. *Minirokjes zijn in de mode.*

moeje, bemoeien

Moejter oew èijge nie teejgenèn. *Bemoei je er niet mee.*

moejer, moeder

Hi ùllie moejer dè gezeed? *Heeft jullie moeder dat gezegd?*

moewd, moed

Hèwt 'r de moewd mèr in! *Houd er de moed maar in!*

moewzele, met smaak eten, meuzelen, peuzelen

moj, fijn, aangenaam, mooi; mojer, mojst, mooier, mooist

Tis moj te ligge in 't stroj. *Het is fijn te liggen in het stro.*

Moj nie! *Mooi niet!*

D'n hof is nèw óp z'n mojst. *De tuin is nu op zijn mooist.*

môl, een kalf dat geslachtsrijp is, maal

môn, maan

Dè krédde ás de môn drier toote hi. *Dat krijg je als de maan drie tuiten heeft.*

Nooit dus. Dit antwoord krijgt een kind als het alsmaar zeurt om iets te krijgen.

mònd, maand, maanden

mónd, mond

móndbakkes, *mombakkes*

móndmeziekske, *mondharmonica*

mône, *aansporen, manen*; **mònt, mònde, gemònd**, *maant, maande, gemaand*

Ge moet 'm is mône te betâle. Je moet hem eens aansporen te betalen.

Ik héb 'm al driej kirres gemònd. Ik heb hem al drie keer gemaand.

móndfieat, *rap kunnende praten*

Jâ, móndfieat is ie zat, mèr wêrke, hoow mèr! Ja, rap praten kan hij goed, maar als het op werken aankomt, ho maar!

mòndig, *maandag*

móndig, *mondig*

móndmònnieca, *mondharmonica*; ook **móndmeziekske**

mònnieca, *accordeon, harmonica*

mònniecaspeuler, *accordeonist*

mônzôd, *maanzaad*

moor, *waterketel*

Ketel, die gedeeltelijk in de kachel hangt, voor het koken van water.

mooresleere, *afstraffen, hardhandig tot mores brengen*

mooter, *motor*

Mòs, *Maas*

Familienaam.

môt, *vriend, maat* **mátje**, *maatje, vriendje*

Ik goj mi munne môt óp vekantie. Ik ga met mijn maat op vakantie.

môt, *maat, hoeveelheid* **mòtje**, *maatje*

Gif mèr 'n goej môt. Geef maar een goede maat.

Een, twee, in de môt anders wordt de juffrow kôd. Een, twee, in de maat anders wordt de juffrouw kwaad.

môthèèwe, *maathouden*

Zèij wit van gin môthèèwe. Zij weet van geen maathouden. Zij overdrijft in alles.

Óns koor hi goewd môtgehèèwe. Ons koor heeft goed maatgehouden.

môtlát, *maatlat*

môtlíppel, *maatlepel*

môtslòn, *maatslaan*

mózzikke, *vuurtje stoken*

Bénde wir èn 't mózzikke? Ben je weer aan het vuurtje stoken? Vooral gezegd als er veel rookontwikkeling is.

Mriej, *Marie* **Mrietje**, *Marietje*

Mrietje zi âlt vroomlek goeiendag. *Marietje zegt altijd vrolijk goedendag.*

Mrienus, *Marinus*

muffelke, *wolkje (melk)*

muggelek, *mogelijk*

muggelekhèijd, *mogelijkheid*

Mi gin muggelekhèijd lukt mén dè. *Met geen mogelijkheid lukt mij dat.*

mùk, *troep, rotzooi*

Wá'nen èèwe mùk hén ze dôr in huis stòn. *Wat een oude troep hebben ze daar in huis staan. Hiermee worden de meubels bedoeld.*

mùlder, *meikever, molenaar*

mùlderhég, *beukenheg*

mùlkèèj, *vuil ei*

'n Mùlkèèj stinkt verrèkkes. *Een vuil ei stinkt vreselijk.*

mùlk, *karnemelk*

mùlksepap, *karnemelkse pap; ook mùllekepap*

mùpke, *mopje, grapje*

mutserdmijt, *een opgetaste stapel mutserds*

muugighèijd, *vermoeidheid*

Ik val um van muugighèijd. *Ik val om van vermoeidheid.*

muûjg, *moe, vermoeid; muûjger, muûjgst, moeër, moest.*

Ik wâr zu muûjg dè'k nie kós slôpe. *Ik was zo moe dat ik niet kon slapen.*

Iemes muûjg zén. *Van iemand genoeg hebben.*

muûjggestreeje, *moegestreden*

muûjgte, *moeheid*

muure, *in drab roeren*

n

naâm, *naam; ook nôm*

nâcht, *nacht*

nâdje pèt, *waardeloos, knudde*

Tis nâdje pèt! *Het is waardeloos!*

nâkend, *naakt*

Hil de nâkende nòndedjuu. *Alle rotzooi bij elkaar. Uitspraak van iemand die vervelende zaken hartstikke beu is.*

Narrus, *Nard*

natnèk, *verwaande kwast*

nattes, *nattigheid*

Nattes hébbe. *Natte voeten hebben.*

nê, *nee; ook neeje*

Nê, dè nie! *Nee, dat niet!*

neegeneuker, *steenpuist*

nèèje, *naaien, bedriegen, neuken*

Ik vuûjl me genèèjd. *Ik voel me bedrogen.*

Eruit nèèje. *Vluchten, hard weglopen.*

Eróp nèèje. *Erop slaan, afrossen.*

nèèjgárre, *naaigaren*

nèèjmesjien, *naaimachine*

nèèjster, *naaister*

nèèw, *nauw, precies, amper; ook nôw*

Hèij kékt nie zu nèèw. *Hij kijkt niet zo nauw.*

nèèwe, *krap zitten (in geld), nauwen, spannen.*

Wor 't nèèwt, den duujvel snèèwt. *Waar het nauwt, de duivel snauwt. Waar weinig geld is, zal geruzied worden.*

nèèwleks, *nauwelijks, ternauwernood*

néffe, *naast, langs*

Néffe óns huis stòn twee nootebeum. *Naast ons huis staan twee notenbomen.*

Néffe mekaâr hinne leeve. *Langs elkaar heen leven.*

Hèij gleej 'r krèk néffen af. *Hij gleed er precies langs af.*

néffe, *in d'r nèffe doewn, blunderen, naast de pot pissen*

néffenin, *naast elkaar*

M'n bruur en ik woone néffenin. *Mijn broer en ik wonen naast elkaar.*

neij, *nieuw; ook neijt*

Hèij zal de neij èrpel nie mér hâle. *Hij zal de nieuwe aardappelen niet meer halen. Hij gaat waarschijnlijk voor het oogsten van de aardappelen dood.*

Tis neij môn. *Het is nieuwe maan.*

nèijig, *haastig, heftig, gejaagd*

Lóp toch nie zu nèijig, we hén de tijd èn óns èijge. *Loop toch niet zo haastig, we hebben de tijd aan ons zelf. We hebben tijd zat.*

nèijsgierig, *nieuwsgierig*

neijjôr, *nieuwjaar*

Zâlig neijjôr. *Zalig nieuwjaar.*

neijkommers, *nieuwkomers, nieuwe inwoners*

Di buukske is meschien iejt vur ùllie, neijkommers. *Dit boekje is misschien iets voor jullie, nieuwkomers.*

nèk, *nek*

Nèl, *Nel, Nellie*

némme, *nemen; nimt, nóm, genómme, neemt, nam, genomen*

Nimt ze mee. *Neem ze mee! Dit werd iemand wel eens nageroepen als hij een deur hard dichtgooide.*

Ge moet 't goej mi 't kôj némme. *Je moet het goede met het kwade nemen.*

Nèpscheute

Hèij is er inne van Nèpscheute. *Hij is er een van Nepscheute.*

Van Nèpscheute *is een misleidende, verzonnen naam.*

nêst, *bed*

Blé toch nie d'n hullen dag in oewe nêst ligge. *Blijf toch niet de hele dag in je bed liggen.*

nérriges, *nergens; ook nérges*

Hèij wit van niks én kumt van nérriges. *Hij weet van niks en komt van nergens.*

Ik wit nérges af. *Ik weet nergens van.*

Nèt, *Netty*

nèt, *net, weefsel met mazen*

't Nèt óp gòn. *Van internet gebruik gaan maken.*

nèt, *keurig, juist, precies*

Ik woon in 'n nètte buurt. *Ik woon in een keurige buurt.*

Zoo ist mèr nèt! *Zo is het nou precies! Vaak met spottende ondertoon gezegd.*

Nèt goewd. *Precies goed. Dit kan letterlijk of sarcastisch bedoeld zijn.*

nètjes, *fatsoenlijk, keurig, netjes*

Wa gèij dôr doet is nie nètjes. *Wat jij daar doet, is niet fatsoenlijk.*

néts, nieuw

't Néts is eraf. *Het nieuwe is eraf.*

néts, nieuws

Wir wa nèts, 't hèwt mèr nie óp. *Weer wat nieuws, het houdt maar niet op.*

nèts, mep, klap

nètse, slaan, een stevige korte tik geven

nètselang, even lang

Tis nètselang ás 't breed is. *Het is even lang als het breed is.*

neutelig, kortaf, geprikkeld

neujzerik, zakdoek

nèw, nu

Nèw ze getrèuwd is, ziede ze nérges mér. *Nu ze getrouwd is, zie je haar nergens meer.*

nèw, nu; ook now

Nèw zalt gòn gebeure! *Nu zal het gaan gebeuren!*

Dè is now immel zoo. *Dat is nu eenmaal zo.*

nidderlâg, nederlaag

Di glèijkspèl vuult ás 'n nidderlâg. *Dit gelijkspel voelt als een nederlaag.*

nie, niet

Dè zal nojt nie gebeure! *Dat zal zeker niet gebeuren!*

Dè doek nie mér. *Dat doe ik niet meer.*

niemes, niemand

Niemes nie. *Helemaal niemand.*

niggende, negende

niggentig, negentig

Nillus, Cornelis; ook Neel en Nilliske

nir, neer

nirgojje, neergooien

Hèij gojde 't bijltje erbèij nir. *Hij gooide het bijltje erbij neer.*

nirhâle, afkraken, neerhalen

De vurstèlle wiere kèèjhard nirgehald. *De voorstellen werden keihard afgekraakt.*

nirklètse, flauwvallen

nirklottere, neervallen, flauwvallen

nirkomme, neerkomen

nirkuukele, vallen, naar beneden vallen

nirlôte, *neerlaten*

nirslag, *neerslag*

nirring, *nering*

De tirring no de nirring zétte. *De tering naar de nering zetten.*

Nirwètte, *Nederwetten*; ook **Wètte**

Ik kom van Wètte. *Ik kom uit Nederwetten.*

nittel, *brandnetel, netel*

no, *na*

No èùw. *Na u. Na jou.*

nô, *na*

Óp 'n hôr nô gevild. *Op een haar na klaar.*

nô-âpe, *na-apen, nadoen*; **nôgeápt**, *nageaapt*

nô-âper, *na-aper*

nô-âpereij, *na-aperij*

nobbèij, *nabij, dichtbij*

nôbrenge, *nabrengen*

nôbuur, *nabuur*

nôbuurschap, *nabuurschap*

nôd, *naad nêùj, naden*

nòddè, *nadat*

nòddemiddig, *in de namiddag*

Die bódschappe doek nòddemiddig. *Die boodschappen doe ik in de namiddag.*

nòdderhand, *naderhand, later*

Nòdderhand hak 'r spijt af. *Naderhand had ik er spijt van.*

nòddig, *nodig*

Dè veijn ik nérges vur nòddig. *Dat vind ik nergens voor nodig.*

nôdeel, *nadeel*

nôder, *nader, dichterbij*

Nôder ooverlég is nòddig. *Nader overleg is nodig.*

nôderbèij, *dichterbij, naderbij*

Kom is wa nôderbèij. *Kom eens wat dichterbij.*

Oewen èijge nôd nêèje. *Je eigen naad naaien. Je eigen plan trekken.*

nôdiejne, *nadienen, langer in militaire dienst blijven*

Ge moest soms drij mònd nôdiejne. *Je moest soms drie maanden nadienen. In militaire dienst gebruikelijk na een specifieke opleiding.*

nôdoewn, *volgen, achternalopen, nadoen*

Arjôn is 'm tót z'n thuis nôgedòn. *Adriaan is hem tot zijn huis gevolgd.*

Dè doek 'm nie nô! *Dat doe ik hem niet na!*

noemer, *huisnummer, nummer*

nôgeeve, *in staat achten, nageven*

Dè zowde hum nie nôgeeve. *Daar zou je hem niet toe in staat achten.*

nôgòn, *nagaan; zie voor vervoeging gòn*

nojji ghèjd, *tegenslag, tegenspoed*

Dieje mens hi veul nojji ghèjd gehad. *Die man heeft veel tegenslag gehad.*

nojt, *nooit*

Dè zal nojt nie gebeure! *Dat zal zeker nooit gebeuren!*

Zég nojt nojt. *Zeg nooit nooit. Pas op voor een onherstelbare uitspraak.*

nôjôr, *najaar*

nôkomme, *nakomen*

nôkommertje, *nakomertje*

nold, *naald*

nôlôte, *nalaten, verzuimen*

nômaâk, *namaak*

nômâke, *namaken*

nóndedjuuke, *vlinderstrikje*

nóndekèèj, *potverdorie*

Krachtterm.

nóndepie, *potdomme*

nóndetonnêr, *nondeju*

Krachtterm, bastaardvloek.

nooj, *niet graag, node*

Dè disse nooj. *Dat deed zij niet graag. Zij was gedwongen het te doen.*

nôprôte, *napraten, nakaarten, zeggen wat een ander al heeft gezegd.*

nôprôter, *naprater*

nôprôtereyj, *het elkaar napraten*

Tis ammel nôprôtereyj. *Iedereen praat elkaar maar na.*

no, *naar; ook nor*

Wor moet dè toch nor toe? *Waar moet dat toch naar toe?*

Ik go no school. *Ik ga naar school.*

nosmiddes, *in de namiddag*

nòst, *naast, dichtstbijzijnde; vergelijk langs*

Renee is ménne nòste buurman. *René is mijn naaste buurman.*

Ten nòste bèij. *Om en nabij.*

nòste, *naaste, geloofsgenoot*

Ge moet oew nòste liefhébbe. *Je moet je naaste liefhebben.*

nôvlojje, *navlooien, uitzoeken*

nôvuujle, *begrijpen, navoelen*

Vuult oew broekzakke is nô of 'r nog iejt inzit. *Voel je broekzakken eens na of er nog iets inzit.*

nóvvenant, *op elkaar afgestemd, navenant*

Hun zen huis is hillemol nóvvenant ingericht. *Hun huis is helemaal op elkaar afgestemd ingericht.*

now, *nu, nou; ook nêw*

Now, mér wa gèèr! *Nu, maar wat graag!*

nôzit, *nazit*

De nôzit heet tiggeworrig after party. *De nazit heet tegenwoordig after party.*

nôzitte, *achternazitten, nablijven*

nôzómmer, *nazomer*

nôzùrg, *nazorg*

nôzuujke, *opzoeken, naspeuren, nazoeken*

Nuejne, *Nuenen*

Nuejnese, *Nuenenaar, Nuenense*

Nuejne, Van -, *Van Nuenen*

Familienaam.

nulleke, *nulletje*

Tis 'n nulleke of wa teveul. *Het is een nulletje of wat te veel. Het is te duur.*

Nùlleke, *Nolleke, Nolletje*

Nùlleke Itzevlug, *slokop, schranzer, gulzigaard*

Bijnaam voor iemand die snel eet.

nunneke, *nonnetje; nón, non, kloosterzuster*

nùrm, *norm*

nuske, *neusje*

nutjes, *nootjes, nootjeskolen*

Nutjes vier. Nootjeskolen vier. *De vier geeft de grootte van de kooltjes aan.*

nuûjme, *noemen*

Wèij nuûjme gin nâme. *Wij noemen geen namen.*

nuzzik, *omslagdoek*

ô, o

Uiting van bewondering.

Ô, wa knap! O, wat knap!

ochèèrm, ocharm, ach

Uitroep van medelijden.

Ochèèrm kiendje, hédde oew èijge gestoote? *Ocharm kindje, heb jij je gestoten?*

och gèij, ach jij

Uitroep van geringschatting.

Och gèij, ge wit zeejker nie beejter! *Ach jij, je weet zeker niet beter! Ik neem je niet serieus.*

ochgottoch, ach, God toch

Uitroep van verbazing of medelijden.

ochgottegottegottegot, o Heer, heb erbarmen

Roep om mededogen.

Gin géld gin brood, ochgottegottegottegot. *Geen geld geen brood, o Heer, heb erbarmen. Wevers sloegen op dit gezegde de spoel heen en weer.*

oe, jou

Dè hék oe al gezeeld. *Dat heb ik jou al gezegd.*

oejoej, oei, pas op

Uitroep van schrik of waarschuwing.

Oejoej, dè gónk mèr krèk goewd. *Oei, dat ging maar net goed.*

Oejoej, nou zalt gebeure. *Pas op, nu zal het gebeuren.*

oew, je, jouw

Trékt oew schoewn èn, dan gòn we. *Trek je schoenen aan, dan gaan we.*

ógste, oogsten

ógstèppelke, oogstappeltje

ógstmònd, oogstmaand

Dit is de maand augustus.

ojjem, adem

ojjer, ader

Hérmán wier zu kôd, dè z'n ojers óp z'n gezicht kwâme te ligge. *Herman werd zo kwaad, dat de aders op zijn gezicht kwamen te liggen.*

ojt, ooit

Ge wit ojt nojt nie. *Je kunt nooit weten. Er is nog een kansje op een goede afloop.*

ók, ook

Ók dè nog! *Ook dat nog!*

Dè doek ók nie ók. *Dat doe ik zeker niet.*

Hèij duuget ók nog ók! *Hij doet het nog echt ook!*

òllie, olie

D'n Hèlligen Òllie. *De Olie der Zieken.*

òlliebolle, oliebollen

òlliebollekrôm, oliebollenkraam

òlliemeule, oliemolen

De watermolen van Hooydonk was een graan- en oliemolen.

òllienutjes, pinda's

Òlliepeeske, olieman aan de vroegere Boterstraat in Nuenen
Bijnaam.

òlliéstélleke, toestel waar olie in verbruikt wordt

òlling, helemaal, geheel; ook álling

Hèij zât òlling ónder de bulte. *Hij zat helemaal onder de bulten.*

Olst, Aalst

ónbesnut, onbeschoft, ongemanierd

Janus is 'n onbesnut vèèrke. *Jan is een onbeschoft varken. Hij is een ongemanierde lomperik.*

ónbezùrgde, zonder zorgen, bourgondisch

Fóns leeft d'n ónbezùrgde. *Fons leeft bourgondisch.*

ónder, onder

ónderbás, onderbaas

ónderbóks, onderbroek

ónderdur, onderdoor

De pikkerdrôd wâr te lig, ge kónt er nie ónderdur. *De prikkeldraad was te laag, je kon er niet onderdoor.*

Én 't zwôre wèèrk ónderdur gòn. *Aan het zware werk onderdoor gaan.*

óndere, in van óndere, van onderen

Waarschuwing voor een vallend voorwerp.

ónderhèèwe, onderhouden

ónderónsje, onderonsje

óndersnuuwe, ondersneeuwen, overbluffen

ónderteule, *onderploegen*

óndertrèuw, *ondertrouw*

In óndertrèuw gòn. *In ondertrouw gaan. Gaan aantekenen.*

óndervrôge, *ondervragen*

ónderweeges, *onderweg*

Hèij blif lâng ónderweeges. *Hij bleef lang onderweg.*

ónderzuujke, *onderzoeken*

óngelógge, *ongelogen, waarheidsgetrouw, zonder twijfel*

Tis óngelógge wor. *Het is absoluut waarheidsgetrouw.*

óngepèrmenteerd, *ontoelaatbaar, vreselijk, schandalig; ook*

óngepèrrementeerd

óngepèrmeteerd *ontoelaatbaar, vreselijk, schandalig; ook óngepèrremeteerd*

ònjeklònje, *eau de cologne*

En dit was altijd de 4711.

ónneuzel, *onnozel*

Wá'n ónneuzel gedoew allemol. *Wat een onnozel gedoe allemaal.*

ónnoemlek, *vreselijk, onuitsprekelijk, onnoemelijk*

Diejen boer hi ónnnoemlek veul geld. *Die boer heeft vreselijk veel geld.*

De buure makten ónnnoemleke hèrrie. *De buren maakten onnoemelijke herrie.*

óns, ónze, *ons, onze*

Ónze Jan én óns Mien. *Onze Jan en onze Mien.*

ónthèèwe, *onthouden*

Dè zak onthèèwe, jónge! *Dat zal ik onthouden, jongen!*

óntriejve, *tot last zijn*

Ás ik oe nie óntriejf. *Als ik je niet ontrief.*

Beleefdheidszinnetje.

oo, *o, oh*

Oo, zit dè zoo? *O, zit dat zo?*

Constaterende uitroep.

oover, *over, voorbij; zie ook óvver*

'r Zén reeje te oover. *Er zijn redenen te over.*

't Ónweer is oover. *Het onweer is voorbij.*

't Is oover én uit. *Het is over en uit.*

ooverdoewn, *overdoen, herhalen*

Nog is dunnetjes ooverdoewn. *Nog eens dunnetjes overdoen.*

ooverhèèwe, *overhouden, over hebben*

't Hèwt nie oover. *Het houdt niet over. Het kon beter.*

Ik hèèw innen eujroo oover! *Ik heb één euro over!*

oovergòn, *overgaan, voorbijgaan; ook óvvergòn*

Oovergòn tót de orde van de dag. *Overgaan tot de orde van de dag.*

Ik bén oovergegòn! *Ik ben overgegaan! Ik ben bevorderd naar een volgende klas.*

ooverlâst, *overlast*

ooverlivvering, *overlevering*

Dè stu in de óvverlivvering. *Dat staat in de overlevering.*

ooverplètse, *overplaatsen*

ooverschiejte, *overblijven, overschieten*

Ge zâlt 'r nog hèndig ooverschiejte. *Je kunt nog wel eens alleen overblijven. Je blijft wellicht vrijgezel.*

'r Schoot vur mén niks oover. *Er bleef voor mij niets over.*

ooverschoewn, *overschoenen*

ooverschuppe, *overschoppen, nog eens schoppen*

ooverwèèje, *overwaaien*

De bui zal wùl ooverwèèje. *De bui zal wel overwaaien.*

oow, *o*

Uitroep van bewondering, blijdschap of verbazing.

Oow, wa is ze moj! *O, wat is ze mooi!*

ópbloze, *opblazen, laten ontploffen*

Blôst 'm mèr óp! *Dit doe ik niet! Laat het maar ontploffen.*

ópbutse, *opjuinen, ophitsen*

Lòt oew èijge toch nie zu ópbutse. *Laat je toch niet zo opjuinen.*

ópdónderke, *klein, lastig ventje*

ópèn, *naar toe, op aan*

Ik goj óp huis ópèn. *Ik ga naar huis toe.*

Van iemes ópèn kanne. *Van iemand op aan kunnen.*

ópfroemele, *(papier) verkreukelen*

ópgeblôze, *verwaand, trots*

'n Ópgeblôze gèk. *Een verwaande gek.*

ópgelôte, *opgelaten, ermee opgescheept zitten*

Oew èijge ópgelôte vuujle. *Jezelf opgelaten voelen.*

ópperùmd, *opgeruimd, vrolijk*

Ópperùmd stu nètjes. *Opgeruimd staat netjes. Ook gezegd van onaangenaam bezoek, dat vertrokken is.*

Wa bénde toch ópperùmd vendâg. *Wat ben je toch vrolijk vandaag.*

óphâle, *ophalen, omhooghalen; halt óp, halde óp, ópgehald, haalt op, haalde op, opgehaald*

De toffel óphâle. *De tafel dekken.*

Gèld óphâle. *Geld ophalen. Collecteren.*

Bèij Jaântjes kónde ladders in neijlonkèwse lôte óphâle. *Bij Jaan kon je ladders in neylonkousen laten ophalen.*

óphèèwe, *ophouden, stoppen*

Nèw moete is óphèèwe, anders...! *Nu moet je eens ophouden, anders...!*

Oew èijge bóks óphèèwe. *Je eigen broek ophouden.*

ópin, *richting*

Ik goj Nirwètte ópin. *Ik ga richting Nederwetten.*

óplâje, *oplichten, wijsmaken, opladen; ópgelâje, afgezet*

Kék uit vur d'n dieje, hèij zal oe óplâje. *Kijk uit voor hem, hij zal je oplichten.*

Mén lâjde gèij nie óp! *Mij maak jij niets wijs!*

óplôte, *oplaten*

Zalle wèij vliejers gòn óplôte? *Zullen we vliegers gaan oplaten?*

ópnèèje, *opjutten, voor de gek houden, opnaaien*

ópneijt, *opnieuw; ook ópperneijt, óvverneijt*

Ik moes van de mister de sómme ópneijt mâke. *Ik moest van de onderwijzer de sommen opnieuw maken.*

óppenir, *op en neer, heen en weer*

De pónt gong twi kirres per dag óppenir. *De pont ging twee keer per dag op en neer.*

ópruime, *opruimen; rùmt óp, ópgerùmd, ruimt op, opgeruimd*

Rùmt oewe rotsooj toch is óp. *Ruim je rotzooi toch eens op.*

óspeule, *ospelen, protesteren*

ópsteuke, *ophitsen, opruien*

ópsteuker, *onrustzaaier*

ópvèèwe, *opvouwen*

ópwas, *afwas*

ópwâse, *afwassen*

ópwèrme, *opwarmen*

ópzèèwte, *opzouten, ophoepelen*

Dè kande wùl ópzèèwte. *Dat kun je wel opzouten. Dat gebeurt voorlopig zeker niet.*

Ópzèèwte gèij! *Ophoepelen jij!*

orre, *oren urke, oortje*

Gèij? Gèij bént nog nie dreug âchter oew orre! *Jij? Jij bent nog niet droog achter je oren!*

Mi rooj ûrkes hurde zèij 't verhaâl èn. *Met rode oortjes hoorde zij het verhaal aan.*

òs, aas

Aas bij het kaarten.

ossezèijk, kronkelig, slingerend

Dè striepke is nèt n'n ossezèijk. Dat is een erg kronkelig streepje.

óvral, overal, bij iedereen

Tis óvral wa. Het is overal wat.

óvral, overall

Doe nen óvral èn ás ge de vèèrkeskoj gòt uitschiejte. Doe een overall aan als je de varkensstal gaat uitmesten.

ôvund, avond

óvver, over, per; zie ook oover

Óvver drij minuûjte go m'n bus. Over drie minuten gaat mijn bus.

Óvver 't algemeen. In het algemeen genomen.

Dizzen brief kwamp óvver de post. Deze brief kwam per post.

óvverdag, overdag

óvverdrivve, overdreven

óvverdwèrs, overdwars

óvver én weer doewn, weten te geven en te nemen

óvverhinne, overheen

Nie óvverhinne prôte! Niet overheen praten!

Érges óvverhinne komme. Iets verwerken.

óvverleeve, overleven

óvverneijt, opnieuw, overnieuw

P

pâ, pa

Wa zi ónze pâ dôr van? *Wat zegt onze pa daarvan?*

pârs, paars

In de vâste is 'r in de kêrk veul pârs. *Tijdens de vasten is er in de kerk veel paars. Vergelijk pèrs in "pèrs én blèùw".*

pak, pak pèkske, pakje

Óns Jaân is in 't pak gedòn. *Onze Jana is zwanger gemaakt. Haar huwelijk is een moetje.*

pakkendrâger, bagagedrager

Bagagedrager op een fiets.

pampier, papier

Kindertaal.

pân, pan pènneke, pannetje

Gèij bént zeeker óp Goeje Vrèijdig uit de pân gespróng. *Jij bent zeker op Goede Vrijdag uit de pan gesprongen? Gezegde over iemand die heel mager is.*

panhirring, mager persoon, panharing

papkiendje, zwak kindje, papkindje

Ook als scheldwoord gebruikt.

pâr, echtpaar

par, paar

Zèij hi wùl twintig par schoewn. *Zij heeft wel twintig paar schoenen.*

Parkblôzers

Naam van een blaasorkest.

parrepluuj, paraplu

patternât, patronaat

't Patternât stónd in Nuejne vlak néffe de pasterie. *Het patronaat stond in Nuenen direct naast de pastorie.*

pèèjke, paadje

Een door loopgedrag ontstaan weggetje.

peejzerik, pezerik

pèène, kweekgras; ook pèènge en pènge

We hén 'n mând vól pèène uit de grónd getrokke. *We hebben een mand vol kweekgras uit de grond getrokken.*

peeng, pijn;

peeper, peper

Peeper brèngt ne man te pèèrd én 'n vrouw ónder d'èèrd. *Peper maakt een man sterk en een vrouw zwak. Levenswijze uitspraak.*

pèèrdebloem, paardenbloem

pèèrdevoewt, horrelvoet, paardenvoet

pèèste, pesten, eenvoudig kaartspel

peeske trékke, met een zweeptol spelen

peeze, haasten

Eruit peeze. *Haastig weglopen. Ertussenuit knijpen.*

pegatter, vlegeltje

peijpekop, vingerhoedskruid, pijpenkop

pekèt, pakket pekètje, pakketje

pèkske, zie pak

pènneke, zie pân

pèns, buik, pens

Unnen dikke pèns hébbe. *Een dikke buik hebben. Plat gezegde voor iemand met een stevige buik.*

pepier, papier, geld

Zun nèèj huis lópt in de pepiere. *Zo'n nieuw huis loopt in de papieren. Het kost veel geld.*

Tis allemol liefdewèèrk èèw pepier. *Het is allemaal liefdewerk oud papier. Het is onbetaald werk voor het goede doel.*

pépke, pijpje peijp, pijp

perbeere, proberen; ook prebeere

Dè moete nie perbeere! *Dat moet je niet proberen! Uitdaging.*

perbeersel, probeersel

percènt, procent

percès, proces-verbaal

M'n lètste percès kostte mén suffentig eujroow. *Mijn laatste proces-verbaal kostte mij zeventig euro.*

percèssie, processie

De percèssie nor Hándel stopt âlt éfkes in Nuejne. *De processie naar Handel stopt altijd eventjes in Nuenen.*

percies, precies

pèrd, paard pèèrd, paarden

't Pèrd is èngespanne, we kanne gòn. *Het paard is aangespannen, we kunnen gaan.*

pèdrèèje, *paardrijden*

Óns Ankie is pèdrèèje. *Onze Ankie is paardrijden.*

perfèsser, *professor*

Lowieke is 'ne verstrójde perfèsser. *Louis is een verstrooide professor.*

perteij, partij **perteijke**, *partijtje*

Pólletieke pertiej. *Politieke partij.*

Basperteij. *Baspartij.*

pèrs, *paars; vergelijk pârs*

Hèij zie pèrs en blèuw van de kèèw. *Hij ziet paars en blauw van de kou.*

pèrs, *pers*

De pèrs dreejde óp vólle toere. *De pers draaide op volle toeren.*

pestoor, *pastoor*

pèt, *pet*

't Is pèt mi deejteej. *Het is hopeloos.*

petázzie, *stamppot*

petóffel, *pantoffel*

petrèt, *vrouw, portret*

Schòn petrèt. *Vrolijke, koddige vrouw.*

Lâstig petrèt. *Hinderlijke, vervelende vrouw.*

petròntje, *patroontje*

piêjp, *piepjong, jong*

Hèij is nie mér zu piêjp. *Hij is niet meer zo piepjong.*

Ge bént nog vul te piêjp vur verkeerig. *Jij bent nog veel te jong om verkerig te hebben.*

pieleke, *piemeltje*

piels, *afgeroomde melk*

pienantie, *penalty*

Driej corners pienantie. *Voor drie corners krijg je een penalty. Bij straatvoetbal een gebruikelijke regel.*

piering, *pier, regenworm; ook pier*

Piere wiegele. *Pieren uit de grond drijven.*

pierooge, *in ligge te peirooge, op apegapen liggen, uitgeput zijn*

piese, *pissen*

't Piest persas. *Het past precies.*

Woordgrapje.

Piet, in Piet den Dief, Piet de Gruyter

Deze kruidenier werd zo wel eens genoemd.

pikhôk, pikhaak

Gebruikt bij het maaïen met de zicht.

pikkerdrôd, puntdraad, prikkeldraad

pikkerhég, meidoornheg.

Um 't èèw voetbalvèld stónd 'n hóg pikkerhég. Om het oude voetbalveld stond een hoge meidoornheg.

pikkers, brandnetels, stekels

pin, in er 'n pin èn lulle, een eind weg zwammen

pindol, losbol, draaitol pindülleke, jongensgek, draaitolletje

Óns Trees is unne pindol uurste klas. Onze Trees is een losbol eerste klas.

pindolle, met een draaitol spelen

pinteneuker, gierigaard

pipperkoek, peperkoek, ontbijtkoek

Luste 'n sneej pipperkoek mi bòtter? Lust je een snee peperkoek met boter?

pippermunt, pepermint

Pippermuntménneke, Pepermuntmannetje

Bijnaam van een mannetje in Nuenen dat peppermuntjes uitdeelde.

pirke, gloeilampje, peertje peer, gloeilamp, peer pirre, peren

pirrenbòm, perenboom

pis, in gèij makt ménne pis nie lèùw, jij maakt mijn pis niet lauw. Jij maakt mij niet bang.

pisbóks, natte luier, pisbroek

Ónze klènne hi 'n pisbóks. Onze kleine heeft een natte luier.

Ónze klènne is 'n pisbóks. Onze kleine is een pisbroek.

pisputje, haagwinde

pitse, treuzelend eten, met lange tanden eten

Zit 'r toch nie zu te pitse, it dur. Treuzel niet zo met eten, eet door.

pitser, treuzelende eter

plak, plaats, plek

Ge zit óp mén plak, gòt 'r af. Je zit op mijn plaats, ga er af.

plak, in unne schònne plak grónd, een mooi stuk grond

plât, schunnig vrouwmens

planke zóndig, kerkelijke feestdag, die niet op zondag valt

Een kind krijgt dan geen zakgeld. Hemelvaartsdag is zo'n planke zóndig.

plat, *dialect*

Plat prôte. *Dialect spreken.*

pli-j, *plee, schijthuis*

Wèij hán thuis 'n èèw pli-j én 'n neij wc. *Wij hadden thuis een oude plee en een nieuwe wc. Een poepdoos en een watercloset.*

plèk, *plaksel, gom, kleefstof*

Zjém van den EDAH, plèk, plèk. *Jam van de EDAH, puur plaksel! Zangerig gezegde door de volksmond.*

plèk, *smerige vrouw*

Dè's 'n vèùl plèk. *Dat is een vuile, smerige vrouw.*

plèkband, *plakband*

plèkjânus, *smeerkees*

plèkke, *plakken*

Ónzen Theej is wir is bleijve plèkke. *Onze Theo is weer eens blijven plakken. Hij is weer eens lang weggebleven.*

plèkker, *plakker*

plèkkónt, *plakster, persoon die lang op bezoek blijft*

plèkplátje, *plakplaatje, sticker*

plènkske, *plankje*

Picus plènkske. *Triplex plankje*

Picus was een houtbedrijf in Eindhoven dat o.a. triplex maakte.

plèntje, *plantje*

plèts, *plek, plaats, woonerf* **plètske**, *plekje*

Ik weejt 'n moj plètske in 't Nuejnes Broek. *Ik weet een heel mooi plekje in het Nuenense Broek.*

In militaire dienst moete oew plèts weete. *In militaire dienst moet je je plaats weten.*

Is er nog 'n plètske vur mén? *Is er nog een plaatsje voor mij?*

plètsveijne, *plaatsvinden*

De mèrt veijnt plèts óp mòndigmiddig. *De markt vindt plaats op maandagmiddag.*

plezier, *in ás ge mèr plezier hét, als je maar plezier hebt*

De verzekeringsagent die wekelijks de premies (van 52 cent!) kwam ophalen, kwam altijd met dit gezegde, achterom natuurlijk, binnen. Dur kumt "ás ge mèr plezier hét" èn, zei men dan.

pliesie, *politie*

pliesiepèrd, *politiepaard*

pliesiepèt, *politiepet*

plimpe, *wimpers*

ploegról, *(zilveren) munt van een rijksdaalder*

plóf, *in een tweej driej plóf, een twee drie plof*

Opzegdeuntje bij een afvalspelletje.

plôge, *plagen*

plôger, *persoon die plaagt*

plojrùkske, *plooirokje*

Plojrùkskes zén nie mér in de mòdde. Plooirokjes zijn niet meer in de mode.

poddenoster, *rozenkrans, paternoster*

poelekes, *(kinder)vingertjes*

Mi oew poelekes afbleijve, hurre. Met je vingertjes afblijven, hoor.

poeliebuik, *waterbuik, hangbuik*

Van veul pilskes krédde 'ne poeliebuik. Van veel pilsjes krijg je een waterbuik.

poelieje, *met water brassen*

poeliepék, *dropwater*

Poeliepék moes lang in 't dónker stòn, vur ie goewd waâr. Dropwater moest lang in het donker staan, voordat het goed was.

poets, *vrouw die veel poetst*

poezewoeske, *liefje, zacht voorwerp*

Troetelnaam.

poezewoeze, *liefkozen, vertroetelen*

pófbóks, *pofbroek*

pôl, *paal pùlleke, paaltje*

pollippel, *soeplepel*

pòlling, *paling*

't Innigste worvur ik nor de kèrmis goj, is vur 'n buske pòlling. Het enige waarvoor ik naar de kermis ga, is een bosje paling.

pólletiek, *slimmigheidje, truc, politiek*

Dè's pólletiek zeeker? Dat is zeker een slimmigheidje?

poole, *doppen*

Labbònne poole. Tuinbonen doppen.

portefuulie, *portefeuille*

posbooj, *postbode*

pòsèèj, *paasei*

pòslillie, gele narcis, paaslelie

Pòsse, Pasen

Ge krét dè as Pòsse én Pinkstere óp innen dag valle. *Je krijgt dat als Pasen en Pinksteren op een dag vallen. Je krijgt het dus nooit.*

posseegel, postzegel

posstiek, elastiek die postbodes gebruiken

pôter, pater

pótjebâje, pootjebaden

Pótjebâje in 't Witvén in Gèèrve wâr 'n fist. *Pootjebaden in het Witven in Gerwen was een feest.*

pótjehâke, doen struikelen

potleuj, potloden **potlood**, potlood

prakkenke, prakkeseren, denken

Als grap bedoelde samentrekking van prakkeseren en denken.

prèèj, prei

preeke, preken; **prikt**, geprikt, preekt, gepreekt

De pestoor prikt. *De pastoor preekt.*

preut, kont, wijf

prikstoewl, preekstoel

Hèij zit wir is óp zénne prikstoewl. *Hij is weer eens voortdurend aan het woord.*

prikt, zie preeke

prochie, parochie

prochiehuis, parochiehuis

Het vroegere parochiehuis in Nuenen heet De Vank.

próngeluk, per ongeluk

próngeluk exprès, per ongeluk expres

Dè deejde próngeluk exprès zeejker. *Dat deed je per ongeluk expres zeker? Het lijkt een ongelukje maar er is verdenking van opzet.*

prónkzitting, carnavalsavond met humoristische optredens voor Prins Carnaval

prónt, degelijk, netjes

'n Prónte vrôw. *Een degelijke vrouw.*

prôt, praat, gesprek

Dè's de prôt. *Zo doet het praatje de ronde.*

We hén goeje prôt gehad. *We hebben goed zitten buurten.*

Dè's prôt vur de vôk. *Dat is praat voor de vaak. Het is beuzelarij.*

prôte, praten; **prot**, **protte**, **geprot**, praat, praatte, gepraat

Ernéffe prôte. *Wartaal spreken.*

prôtpôl, *praatpaal*

pròtjes, *praatjes*

Veul pròtjes hébbe. *Veel praatjes hebben. Brutaal zijn.*

pruldereij, *gepruts, prullerij, rommel*

't Is pruldereij wa ge nêw gemakt hét. *Het is gepruts wat je nu gemaakt hebt.*

prulleke, *prulletje, lief kind*

Wa bénde me toch 'n prulleken een. *Wat ben je toch een prulletje.*

Prullekeshof

Grasperkje aan de Berg, waarin voor elk in het millenniumjaar geboren kind een steen met naam ligt.

prùpke, *klein dikpersoon, propje*

pruujeve, *proeven, veel (alcohol) drinken*

Pruujf mèr is. *Proef maar eens.*

Grádje pruuift 'm goewd. *Gradje drinkt heel veel.*

puijt, *koude koffie*

pukkele, *pulken, peuteren; ook pulleke*

In oew neus pukkele. *In je neus peuteren.*

pùlleke, *zie pôl*

pulling, *matras, peluw*

Vroeger dikwijls gevuld met kapok of gehakseld stro.

punneke, *zie jepon*

punter, *veerunster*

Jâpie Todde woog zakken todden af met een punter.

pupke, *poppetje póp, pop*

pusjónkele, *aflaat verdienen*

Deze aflaat verdiende je, op 2 november, Allerzielen, zo vaak als je de kerk bezocht.

Pustoors, *Pastoors*

Familienaam.

pùtje, *potje*

't Pùtje is in 't putje gevalle. *Het potje is in het putje gevallen.*

Bèij de geminte hébbe ze vur alles wùl 'n pùtje. *De gemeente heeft voor alles wel een potje (met geld).*

Néffen 't pùtje piese. *Iets doen wat verboden is. Vaak is overspel bedoeld.*

R

râk, *raak*

't Wâr glèijk râk. *Het was meteen raak.*

râke, *raken*; **rakt**, **rakte**, **gerakt**, *raakt, raakte, geraakt*; ook **rôke**

Hèij rakte hur zachjes èn. *Hij raakte haar zachtjes aan.*

Dur dè vurval wâr ik érg gerokt. *Door dat voorval was ik erg geraakt.*

rakkónt, *een vrouw die veel (met de fiets) onderweg is*

Diejn Rak wâr zun rakkónt. *Diejn Rak (bijnaam) was zo iemand.*

ratteplan, *rommeltje, rotzooi, rataplan*

Hoepel toch óp mi hil oew ratteplan. *Hoepel toch op met je hele rommeltje.*

rèchs, *rechts*

rèècht, *recht, niet gebogen*

Rèècht óverénd bleijve stòn. *Recht overeind blijven staan.*

rèècht, *recht, gerechtigheid*

Nor rèècht én reej. *Naar recht en rede. Gegrond.*

rèèchtdur, *rechtdoor*

rèèchte, *naar de rechter gaan, rechten*

Vur zun klénnighèijd gòdde toch nie rèèchte! *Voor zo'n kleinigheid ga je toch niet naar de rechter*

Oewe rug rèèchte. *Je rug rechten. Zich verzetten.*

rèèchtèn, *regelrecht, rechtdoor*

rèèchtmâke, *rechtmaken, rechten*

rèèchttoe rèèchtèn, *rechttoe rechtaan, alsmaar rechtdoor, zonder franje, eenvoudig*

Ge gòt âlt mèr rèèchttoe rèèchtèn. *Je gaat steeds maar rechtdoor.*

Rèèchttoe rèèchtèn leeve. *Rustig en eenvoudig leven.*

rèèchtuit, *onomwonden, rechtuit*

Rèèchtuit zegge! *Onomwonden zeggen!*

rèèchtveruit, *recht naar voren*

reegel, *regel, voorschrift*

reegels, *in de reegels hébbe*, *ongesteld zijn*

rèèje, *rijden, tekeergaan*; **reej**, **gereeye**, *reed, gereden*

Plat rèèje. *Lekke band rijden.*

Ik kan 'm toch zu rèèje, as de pliesie wir is niks duu. *Ik kan toch zo tekeergaan als de politie weer eens niets doet.*

reej, reden reeje, redenen

Dur hittie gin reeje toe. *Daar heeft hij geen redenen voor.*

reeje, rede

't Li nie in de reeje. *Het ligt niet in de rede. Het volgt er redelijkerwijze niet uit.*

reep, hoepel, smalle strook, reep ripke, hoepeltje, smal strookje, reepje

Óp reep gòn. *Op stap gaan om een meisje of jongen te versieren.*

reepdol, persoon die veel sjanst

reepe, sjansen, repen

rèèw, rouw, droefheid

Zés wêke in de rèèw zén. *Zes weken in de rouw zijn. Zes weken rouwkleding dragen was vroeger gewoon.*

rèèwe, rouwen, smart voelen

reij, rij reijke, rijtje

Wir in de reij zén. *Weer in de rij zijn. Na een ziekte het gewone leven weer opgepakt hebben.*

'n Reijke sómme. *Een rijtje sommen.*

Ze nie óp 'n reijke hébbe. *Niet goed snik zijn.*

rèijere, bibberen, trillen

Hèij rèijert ás 'n rietje. *Hij bibbert als een rietje. Hij is doodsbang.*

reijme, rijmen; rémt, gerémd, rijmt, gerijmd

Rémt rémt óp hémd. *Maar niet in het Algemeen Beschaafd Nederlands.*

reijnâgel, schoenveter

rèijtùg, dominant persoon, rijtuig

'n Lâstìg rèijtùg. *Een onhandelbare vrouw*

rèffele, rafelen; gerèffeld, gerafeld

rèffels, rafels

rêk, hooihark, reek

rémt, zie reijme

rémtém, opvliegers

Lâst hébbe van de rémtém. *Last hebben van opvliegers.*

rèndje, randje rând randen

Dè wâr óp 't rèndje. *Dat was op het randje.*

rètteketèt, retteketet, nabootsing van het geluid van een trompet

rètteketèt, vrouw die alsmaar tettert

rèùj, rui

reuke, roken, in rook hangen; rukte, gerukt, rookte, gerookt

Gerukte ham. *Gerookte ham.*

rèùke, *ruiken*; **rùkt**, **gerooke**, *ruikt, geroken*; ook **ruijke**

rèùle, *ruilen*; **rùlt**, **rùlde**, **gerùld**, *ruilt, ruilde, geruild*

Van rèùle kumt hèùle. *Van ruilen komt huilen.*

Wèij zén van plèts gerùld. *Wij hebben van plaats geruild.*

reuske, *roosje* **roôs**, *roos*

rèùt, *ruit* **rùtje**, *ruitje*; ook **ruijt**

rèùw, *rauw*; ook **rèw**

Dè vélt me rèùw óp m'n dak. *Dat valt me rauw op mijn dak.*

Rèw vlis. *Rauw vlees.*

revètje, *sluitringetje*

rèw, *ruw, slordig*

rèw, *zie rèùw*

rewázzie, *wildernis, onkruid*

rèwwighèijd, *veel onkruid, wildernis*

richt, *kant, richting*

D'r is mi hum gin richt te schiejte. *Je kunt met hem geen kant op.*

riddeneere, *redeneren*

riddere, *dominant regelen, druk bezig zijn*

Óns moeder riddert mi gemak óns groot huishèèwe. *Onze moeder regelt met gemak ons grote huishouden.*

riefel, *reep, smalle strook* **riefelke**, *strookje*

Riefels, *carnavalsvereniging op Eeneind*

riêjk, *riek*

Riffeling, *Refeling*

Straat in Nuenen. Vroeger een landbouwgebied.

riksdálder, *rijksdaalder*

rillekwiej, *relikwie*

De rillekwiej vereere. *Een meisje zoenen.*

rimmetiek, *reuma*

rinkeldekinkel, *nabootsing van brekend glas*

ripke, *reepje*

rippereere, *repareren*

ripperâtie, *reparatie*

rippeteere, *repeteren*

rits, vrouw die veel van huis weg is

ritskónt, vrouw die veel op en neer fietst

rôd, raad

Goeje rôd is duûr. *Goede raad is duur.* (Kojje rôd trowwes ók.)

Rôd van Élf. *Raad van Elf. Het gevolg van Prins Carnaval.*

rôdhuus, gemeentehuis

In de Bikstrôt stu 't èwdste rôdhuus van Nuejne. *In de Beekstraat staat het oudste gemeentehuis van Nuenen.*

ròdsel, raadsel

rôdsleej, raadsleden

D'r zén niggentiejn rôdsleej in Nuejne. *Er zijn negentien raadsleden in Nuenen.*

roej, roede

roemele, husselen

Dit wordt bij het kienen vaak geroepen door degene die weinig nummertjes op haar kienkaart krijgt.

roemelpot, rommelpot

Kinderen gebruikten deze om hun lied bij Vastenavond te begeleiden.

roewpe, roepen; **roep**, **ruupt**, **riejp**, **geroewpe**, roep, roept, riep, geroepen

roewt, roet

Zu zwart ás roewt zén. *Pikzwart zijn.*

rog, rogge

rôje, raden

Ge mát driej kirres rôje. *Je mag drie keer raden.*

rojje, rode; zie ook **rooj**

Scheldwoord voor iemand met rood haar.

Rojjèkkers, Rooijakkers

Familienaam

ról, zie **rulleke**

ròllik, gauw, vlug, lichtelijk

Hèij duuget nogal ròllik, ás g't hum vrienlek vrôgt. *Hij doet het nogal gauw, als je het hem vriendelijk vraagt.*

rôm, raam, ramen **rùmke**, raampje

rómboer, melkboer

Is de rómboer al gewist? *Is de melkboer al geweest?*

rómkân, melkkan **rómkènneke**, roomkannetje

rómkâr, melkkar

rómme, *melk*

róms, *rooms (katholiek)*

Rómser zén dan de paus. *Roomser zijn dan de paus.*

Róms zén. *Rooms zijn. Veel melk in de koffie doen.*

Rónd de Linde, *Nuenens weekblad*

róndgòn, *langs de deuren gaan, rondgaan; zie voor vervoeging gòn*

Ingrid góng rónđ vur de kankerbestrijding. *Ingrid ging langs de deuren voor de kankerbestrijding.*

róndrakke, *veel heen en weer fietsen*

róndum, *rondom*

Rooj, *Sint-Oedenrode*

rooj, *rood; rójje*, *rode*

Rooj hôr. *Rood haar.*

Rójje kop. *Rood hoofd.*

roojkólle, *rodekool*

rôpòllie, *raapolie*

Rossus, *Raessens*

Familienaam.

róster, *rooster*

rotjóng, *rotjongen(s)*

rowsdowwer, *ruwe doorzetter*

rozzekrans, *rozenkrans*

rozzenuujke, *rozenhoedje, rozenkransgebed*

Ónder 't bidde van 't rozzenuujke wieren 'r dik streeke uitgehald. *Onder het bidden van het rozenhoedje werden er vaak streken uitgehaald.*

ruddéndrum, *rododendron*

rùkske, *rokje*

rùkt, *zie rèùke*

rulleke, *rolletje ról*, *rol*

Rulleke pippermunt. *Rolletje pepermunt.*

't Lupt óp rullekes. *Het loopt op rolletjes.*

rùlt, *zie rèùle*

rùmte, *ruimte*

Gift 'm de rùmte! *Geef hem de ruimte!*

rundje, *rondje, ommetje*

'n Rundje loope. *Een rondje lopen.*

Berry gift 'n rundje. *Berry geeft een rondje.*

rus, *graszode*

rustigèn, *kalm aan*

russel, *rooster in een kachel*

russele, *poken in een kachel*

ruure, *roeren*

Ruur is dur de snèrt anders brandt ie èn. *Roer eens door de erwtensoep anders brandt hij aan.*

Frank wit z'n mondje wùl te ruure. *Frank weet zijn mondje wel te roeren.*

ruurijzer, *theelepeltje*

Meestal als geintje gezegd.

S

sakkermènt, *sacrament*

De bittere hélfte van m'n sakkermènt. *De betere helft van mijn sacrament.*

Meestal door mannen gebruikt om hun vrouw aan te duiden.

Oneerbiedig gebruikt voor het mannelijke geslachtsdeel.

sakkermèntspèrcèssie, *sacramentsprocessie*

sanderendâgs, *de volgende dag*; ook **sanderdâgs**

Sanderendâgs moes ie al bèij d'n dokter trugkomme. *De volgende dag moest hij al bij de dokter terugkomen.*

santekrôm, *boel, spullen, santenkraam*

Ge mât d'n hille santekrôm hébbe vur 'n appel én 'n èèj. *Je mag de hele boel hebben voor een appel en een ei.*

schabbeliermedállie, *scapuliermedaille*

Kleine ovale medaille met vaak de beeltenis van Maria uit Lourdes.

schâjlek, *schadelijk, met groot verlies*

Rooke is schâjlek vur oew gezóndhèijd. *Roken is schadelijk voor je gezondheid.*

Ás ge dè petroon zoo knipt, vèlt 't schâjlek uit. *Als je dat patroon zo knipt heb je een groot verlies.*

schâfloope, *klaplopen*

schâflooper, *klaploper, profiteur*

schâj, *kosten, schade*

Wá's de schâj? *Wat zijn de kosten?*

Ge komt de schâj mèr is gèèw trughâle. *Je komt de schade maar eens vlug terughalen. Bij vertrek gezegd als uitnodiging voor een snel tegenbezoek.*

schâme, *schamen*; **schámt**, **geschámd**, *schaamt, geschaamd*

Hèij schámt z'n èijge ónnoemlek. *Hij schaamt zich onnoemelijk.*

schând, *schande*

Tis nog schând! *Het is een schande!*

De schând is eraf. *De schande is eraf. Er is een minieme winst geboekt vanuit een uitzichtloze positie.*

schandôl, *schandaal*

Wa bénde toch 'n schandôl mi die pèt óp. *Wat ben je toch een schandaal met die pet op.*

schandollig, *schandalig*

schanshuis, *stiekem, quasi, kwansuis*

schansmuur, *stenen schutting*

schâre, *bijeen sprokkelen, scharen*

Tis schâre um rond te kanne komme. *Het is (geld) bijeen sprokkelen om rond te kunnen komen.*

schars, *scheermes*

Kék uit mi die schars, want die is vlémschèèrp. *Kijk uit met dat scheermes, want dat is vlijmscherp.*

schèèj, *scheiding in het haar*

schèèje, *aan de hand zijn, scheiden*; **scheej**, **gescheeje**, *scheidde, gescheiden*

Óns Triena wit nie mér hillemol wor 't schèèjt. *Onze Trina weet niet meer precies wat er aan de hand is. Ze is wat vergeetachtig.*

Die twee zén gescheeje. *Die twee zijn gescheiden.*

Hoe schèèjt 't? *Hoe is het met je?*

scheel, *deksel*

Gif mén 't scheel van di pènneke is èn. *Geef mij het deksel van dit pannetje eens aan.*

schèèrf, *scherf* **schèèrve**, *scherven*

schèèrp, *scherp*

Óp schèèrp stòn. *Een sterk verlangen hebben om te vrijen.*

Schèèrp Licht, *Scherp Licht*

Bijnaam voor iemand in Nuenen die een sterke carbidlamp op zijn fiets had.

schèèw, *schouw*

schèèwer, *schouder*

Schèèwers d'rónder én 't kumt goewd. *Schouders eronder en het komt goed.*

scheijtbóks, *angsthaas, bangschijter*

scheijte, *schijten*

Scheijt ás ge wult! *Loop naar de bliksem!*

Hunne schònzoon kan bèij ze óp toffel scheijte. *Hun schoonzoon kan zich alles veroorloven.*

scheijthén, *bangerik, watje*

Ook een jongen kan een scheijthén zijn.

scheijthoos, *bangerik*

scheijtlijster, *spreeuw, bange vrouw*

schèl, *hoog en doordringend van klank, fel van licht*

schèl, *bel*

Schél, **De Schél**, *Schellens*

Familienaam.

schêl, *scheel*; ook **scheel**

Schêle oerang oetang.

Scheldwoord voor iemand met een bril.

schélbojjemke, *schillenmandje*

schélft, *hooizolder, schelf*

schélle, *schillen*

Èrpel schélle. *Aardappels schillen.*

schèlle, *schelden*

Schèlle duu nie zeer, mèr biechte moete zuvvulste meer. *Schelden doet niet zeer, maar biechten moet je het zoveel te meer.*

Katholiek kindergezegde als je uitgescholden werd en geen betere reactie wist.

schêr, *schaar*; ook **scheer**

Schérpenheuvel

Fantasienaam.

Willem is 'r inne van Schérpenheuvel. *Willem is een geilaard.*

schêresliep, *scharensleep*

schèts, *schaats*

schètse, *schaatsen*

Óp bótjes kande goewd lêre schètse. *Op botjes kun je goed leren schaatsen.*

schètserèèjer, *schaatsenrijder*

scheut, *in 'n ènd óp scheut zén*, *een flink eind gevorderd zijn*

't Wèèrk is 'n ènd óp scheut. *Het werk is een flink eind gevorderd.*

schèùwe, *stiekemerde, op seks belust persoon*

schèw, *schuw, schuchter*

schiefere, *schiften, klonteren*

De rómme schiefert gèèw mi di heete weer. *De melk schift vlug met dit warme weer.*

schiejte, *schieten, vuren*

Te béd schiejte. *Snel naar bed gaan.*

schiejterd, *grote, stalen knikker*

schiejbol, *knikker*

Speciale knikker waarmee je knikkerde.

schiemere, *wazig zijn, schemeren*

't Schiemert vur m'n ooge. *Ik zie alles wazig.*

schif, *scheef*; **schivver**, **schifst**, *schever, scheefst*

'ne Schivve schèts rèèje. *Een scheve schaats rijden.*

Schildermènneke, *Vincent van Gogh werd zo in Nuenen genoemd*

schille, *schelen, mankeren*; **schóld** of **schilde**, **geschild**, *scheelde, gescheeld*
't Kan me niks schille. *Het kan mij niets schelen.*

Dè schóld wènnig! *Dat scheelde weinig!*

schirmés, *scheermes*

Peer is mi z'n schirmés nét zu handig ás unne jóngleur mi z'n knótse. *Peer is met zijn scheermes net zo handig als een jongleur met zijn knotsen.*

schirzeep, *scheerzeep*

schoefel, *schoffel*

Gérd gu mi schup én schoefel in d'n hof èn 't wèèrk. *Gerd gaat met schop en schoffel in de tuin aan het werk.*

schoefel, in 'n **schoefel hébbe**, *een bochel hebben*

schoefele, *schoffelen*

schoelie, *schoelje, schorem*

Scheldwoord.

schoepe, *jatten, stelen*

schoepie, *schooiers, dieven*

Scheldwoord.

schoere, *schuren, krabben*

Mi oewe rug teejge de muur schoere. *Met je rug tegen de muur schuren.*

schoewn, *schoenen*

Schòn schoewn hédde gèij èn. *Mooie schoenen heb je aan.*

schófte, *schaften*

Wèij zén schófte. *Wij zijn schaften. (En géén schoften!)*

schojje, *schooien, bedelen*

schojjer, *schooier, bedelaar, smeerlap*; **schojster**, *schooister*

Moeder, 'r sto un schojster èn de deur. *Moeder er staat een schooister aan de deur. Dikwijls gebruikt voor een verkoopster van knopen en pleisters.*

Och gèij, schojjer! *Och jij, smeerlap!*

schojjerèèchtig, *asociaal, onbeschaafd*

schojgersvuurke, *aanmaken van een sigaret met een andere sigaret*

schojgerszèèsieke, *kleine zeis*

Kleine zeis om stevig onkruid te maaien.

schojpôter, *schooipater*

Een pater die langs de deur kwam om geld op te halen voor zijn orde.

schôl, *schaal*; ook **schaâl**

Ze kwâme in de kêrk drij kirres mi de schôl rónnd. *Ze kwamen in de kerk drie keer met de schaal rond.*

schóljôr, schooljaar

scholk, schort

Mi dèrtiene is 't 'n schòn toffel volk, zés hén 'r de bóks èn én zeuve de scholk.
Met dertien is het een mooie tafel met mensen, zes hebben een broek aan en zeven een schort. Het is een mooi gezin met zes mannen en zeven vrouwen.

schólmister, onderwijzer, schoolmeester

schómmel, schommel, gezette vrouw

schómmelkónt, vrouw die met haar dikke kont wiegelt

schòn, mooi; **schònner** of **schònder**, **schònst**, mooier, mooist

Nuejne is 'n schòn dùrp mi veul gruûjn. *Nuenen is een mooi dorp met veel groen.*

D'r bénde moj schòn mi. *Daar zit je lelijk mee te kijken.*

Dè's ne schònnen heer, d'n dieje dôr. *Hij daar is een mooi prater.*

schònfemielie, schoonfamilie

schònmâk, schoonmaak

schònmoejer, schoonmoeder

schònvrowkesôvund, carnavalsavond

Speciale carnavalsavond, op vrijdag voor het carnaval, voor mooi uitgedost vrouwvolk.

schoôl, school

Keijnder no schoôl wérke. *Kinderen verzorgen en naar school sturen.*

schôp, schaap, schapen, onnozele vrouw **schùpke**, schaapje

schóp, half open schuur

schóttelslèt, vaatdoek

schrèjebins, schrijlings, wijdbeens

Schrèjebins âchter óp de fiets zitte. *Schrijlings achter op de fiets zitten.*

schreijve, schrijven; **schrif**, **geschrivve**, schreef, geschreven

schrikkeljôr, schrikkeljaar

schroewf, schroef

schroewt, gierigaard, geldwolf

schroewte, geld oppotten

schroewvendrèèjer, schroevendraaier

schrôl, schraal, mager

Schrôle grond. *Schrale grond. Grond waar weinig op groeit.*

Dè schrôl ding wèèjt zoo van durre fiets. *Dat mager meisje waait gemakkelijk van haar fiets.*

schrùwwe, janken, huilen

Ónze Gird schrùwt um 'n scheet. *Onze Gerard jankt om een scheet. Hij brult om niks.*

schùlp, schulp

schùmke, schuimpje, schuimsnoepje

schùmspaân, schuimspaan

schùnsmesjeerder, schuinsmarcheerder

schup, trap, schop, spade **schupke**, schopje, kleine spade

Ge kant 'n schup ónder oew kónt (ook wel het platte "hol") kreijge, meer nie!
Je kunt een trap onder je kont krijgen, meer niet!

schùppe, monsters van melk verzamelen, scheppen

schuppe, schoppen, trappen

schuppe, schoppen, een van de vier figuren op speelkaarten

Ik goj schuppes. *Ik speel een schoppen kaart.*

schuppemiej, schoppenvrouw

schuppemieje, kaartspel, waarbij de ophaler van schoppenvrouw verliest.

schupstoewl, schopstoel

Óp 'ne schupstoewl zitte. *Op een schopstoel zitten.*

schut, gilde

schuttelke, schoteltje **schóttel**, schotel

sebést, flink, heel goed

Hèij hi sebést gewérkt. *Hij heeft flink gewerkt.*

sên, zijne

Ieder 't sên én de kojje niks. *Ieder het zijne en de slechte niets. Ieder krijgt zijn deel en de slechte krijgt niets.*

sèffes, dadelijk, zo direct, seffens

Hèij kumt sèffes. *Hij komt dadelijk.*

sép, drop(water)

sepries, surprise

sevojjekool, savooiekool

sèws, saus, jus

siegâr, sigaar

siegârefrót, sigarenhandelaar

Bijnaam voor een handelaar in tabaksartikelen in Nuenen.

siegrèt, sigaret

siegrèttedeuske, *sigarettendoosje*

siepke, *zacht snoepje*; ook **siepsnuupke**

siepoog, *oog met een etterend puistje*

sik, *gemeentesecretaris*

sikketrie, *secretariaat van de gemeente*

simmenârie, *seminarie*

sins, *sinds*

sintelzift, *zeef om sintels te zeven*

Mi 'n sintelzift kande ók vuggelkes vange. *Met een sintelzeef kun je ook vogeltjes vangen.*

Sinterklòs, *Sinterklaas*

Sint Tunnis, *Sint Anthonis*

sirriejeujs, *serieus*

sipsop, *zeepsop*

sjanfoetere, *tekeergaan, mopperen*

sjanslok, *opzichtige haarlok*

Met zo'n opzichtige haarlok had je meer kans op sjans.

sjappie, *slordig en onverzorgd uitziende man*

sjeemies, *chemisch*

Vaak als grap bedoelde uitspraak van chemisch.

sjékske, *sjekkie*

Sjékske drèèje. Sjekkie draaien.

sjindres-kriejle-van-merante-zég-ik

Uitroep van verbazing.

slachter, *slager*

slâj, *sla*

slâòllie, *slaolie*

slèècht, *niet goed, slecht*

We hébben 't nie slèècht. We hebben het niet slecht. Bedoeld is redelijk goed.

sleeg, *slaag, rammel*

Ónze Joop hi veul sleeg gekrigge óp school. Onze Joop heeft veel slaag gekregen op school.

slèijkvoewte, *slijkvoeten*

slèijpe, *slepen, sleuren*; **slèpt, slépte, geslèpt, sleept, sleepte, gesleept**

Ik héb 't hillemol hierhinne moete slèijpe. *Ik heb het helemaal hierheen moeten slepen.*

Hèij slèpt mi z'n been. *Hij sleept met zijn been.*

slèijpe, *slijpen, wetten*

slèijpsteen, *slijpsteen*

slèngske, *slangetje*

slès, *lol, aardigheid*

We speule vur de slès, nie vur hèèwes. *We spelen voor de lol, niet voor een winst. Er staat niets op het spel.*

sleuj, *sloten sloot, sloot slutje, slootje*

De sleuj zén geschònd. *De sloten zijn ontdaan van begroeiing.*

sleuj, *sloten slot, slot slùtje, slotje*

Alle sleuj zitte óp slot. *Alle sloten zitten op slot.*

slibberbân, *glijbaan van sneeuw of ijs*

Ás 'r 'n bietje snuw la, makte wèij al gèèw 'n slibberbân. *Als er een beetje sneeuw lag, maakten wij al vlug een glijbaan.*

sligmés, *kapmes*

Bént vurzichtig mi dè sligmés. *Wees voorzichtig met dat kapmes.*

slip, *schoot*

De klènne kwamp óp munne slip gekroope. *Het kindje kwam op mijn schoot gekropen.*

sloebere, *hoorbaar eten of drinken, slobberen, opslurpen*

Sloekes, *speelgoedwinkeltje van Mieij Sloew aan de Berg in Nuenen*

Sloew, *zo noemt men in Nuenen alle bewoners van Sloekes*

Heel Nuenen kent Mieij en Grarda Sloew. *Hun echte naam is Van Roosmale.*

slók, *slok slukske, slokje*

slòn, *slaan*

Vervoeging van slòn, slaan.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik sloj	slok	ik sloeg	sloeg ik
gèij slòt	slodde (gèij)	gèij sloegt	sloegde (gèij)
hèij, zèij, 't slo, slu	slòttie, slòsze, slogget ook met u	hèij, zèij, 't sloeg	sloegie, sloeg ze, sloeget
wèij slòn	slòn wèij	wèij sloege	sloege wèij
gullie slòt	slodde gullie	gullie sloegt	sloegde gullie
zèij slòn	slòn zèij	zèij sloege	sloege zèij

Gebiedende wijs: slo. Voltooid deelwoord: geslâge, geslòn.

Hêlp, nie slòn! *Help, niet slaan!*

Ás s'oe slòn, slodde mèr trug. *Als ze jou slaan, sla je maar terug.*

't Hi driej uure geslâge. *Het heeft drie uur geslagen.*

Slo is ás ge dūrft! *Sla eens als je durft!*

slôp, *slaap*

slôpe, *slapen*; **slupt**, **sliejp**, **geslôpe**, *slaapt, sliep, geslapen*

Ónze klènne slupt goewd dur. *Ons baby'tje slaapt goed door.*

slôpdoôs, *persoon die veel slaapt, domme vrouw*

slopkômer, *slaapkamer*

slôpmuts, *persoon die veel slaapt, slaapmuts*

slôpmutske, *slaapmutsje*

sloppùl, *slaapwel, welterusten*

slótkant, *slootkant*

slùrpe, *slurpen*

slutje, *zie sleuj*

slùtje, *zie sleuj*

sluttel, *sleutel*

sluusjón, *bandenplak, Solution*

Wor li de sluusjón now wir? *Waar ligt de bandenplak nu weer?*

sluut, *saluut*

sluut, *slot, niet tikbaar, buiten het spel*

Gebruikt bij kinderspelen. Als je sluut hebt, neem je even niet deel aan het spel en ben je niet te treffen.

smâk, *smaak*

smâke, *smaken*; **smakte**, **gesmakt**, *smaakte, gesmaakt*

't Smakte nérges no. *Het smaakte nergens naar.*

smeeke, *smeken*; **smikt**, **smikte**, **gesmikt**, *smeekt, smeekte, gesmeekt*

smèèrges, *'s morgens*

smèkke, *smakken*

smiddes, *'s middags*; ook **smiddigs**

smiechel, *smiecht, smeerlap*

smikt, *zie smeeke*

smirdèl, *smeerpoes*

smirkees, *smeerlap*

smirlap, *vijg, smeerlap*

smirlappereij, *smeerlapperij*

smirrig, *vuil, smerig*

Smitske, *Smits*

Familienaam.

smòndes, *maandags*

smòndessmèèrges, *maandagmorgen*

smòndessmiddes, *maandagmiddag*

smòndessôvus, *maandagavond*

snâchs, *'s nachts*

snèbbel, *snater, sneb*

Zit 'r toch nie steejds mi oewe snèbbel tusse. Zit er toch niet steeds met je snater tussen.

sneej, *snee sneejke, sneetje*

Sneej mik. Snee witbrood.

snèèje, *snijden; sneej, gesneeje, sneed, gesneden*

In èijge vlis snèèje. In eigen vlees snijden.

Vur hur is dè gesneeje koek. Voor haar is dat gesneden koek.

sneevel, *jenever*

snèèwe, *snauwen*

Snèèw nie zó, ik héb ók 'n moeder. Snauw niet zo, ik heb ook een moeder.

In de veronderstelling dat je tegen je moeder niet snauwt.

snèijbòn, *snijboon*

Râre snèijbòn. Rare snijboon.

snèlzeijker, *broek met een klep*

sneujkele, *snoepen*

Kleine hapjes snoepen aan een lopend buffet.

snoepdoôs, *snoepkont*

snoeperd, *man die vrouwen 't hof maakt, snoeper*

Eèwe snoeperd. Oude snoeper. Bejaarde man die graag naar jonge vrouwen kijkt.

snoeppepier, *vellen (lijkend op vellen papier) snoep*

Snoeppepier kónde bij Sloekes koope. Vellen snoep kon je in het winkeltje van Miej Sloew kopen.

snoeppepierke, *snoeppapiertje*

snoeptrummelke, *snoeptrommeltje*

Trommeltje om snoepjes in te bewaren. In de vastentijd vroeger in gebruik.

snóffe, *de neus ophalen, snotteren*

Zowel letterlijk als figuurlijk.

snófferd, *snufferd*

Hèij higget nie in zénne snófferd. Hij heeft er geen zin in.

snóffel, *anjer snuffelke, kleine anjer*

snotbèl, *snotneus, snottebel, vrucht van de taxus*

snotjóng, *snotaap, snotapen*

Ge bént nog mèr 'n snotjóng, gèij. Jij bent nog maar een snotaap! Kleinerende uitdrukking.

't Zén snotjóng, allemol. Het zijn snotapen, allemaal. Uit boosheid gezegd.

't Zén nog mèr snotjóng. Het zijn nog maar snotapen. Het zijn nog maar kinderen. Vergoelijkend gezegd.

snotpin, *snotneus, klein kind*

Wor moejde oewèijge teegenèn, snotpin dè ge bént? Waar bemoei jij je mee, snotneus?

snuupke, *snoepje*

snuûjt, *gezicht, snuit* **snuutje**, *snuitje*

Ge moet oew snuûjt is wâse, ge ziet zu zwart ás 'ne Moor. Je moet je gezicht eens wassen, je ziet zo zwart als een Moor.

snuw, *sneeuw*

snuwbol, *sneeuwbal*

snuwklùkske, *sneeuwkllokje*

snuwpóp, *sneeuwpop*

snuwèèchtig, *sneeuwachtig*

snuwwe, *sneeuwen*

't Snuwt al d'n állingen dag. Het sneeuwt al de hele dag.

soepoog, *oog, dat niet wil zien*

Hédde gèij soms soepooge? Ben je misschien blind?

soeptrien, *vrouw die graag soep lust, soepterrine*

sómmers, *in de zomer, zomers*

sommigte, *sommige*

sóndes, *zondags*

Sóndese soep. Zondagse soep. Deze soep werd gemaakt van zelf getrokken bouillon; meestal op de zondagen.

Sóndese bóks. Zondagse broek. Broek die je alleen op zondagen draagt.

sóndesgèld, *zakgeld*

Zakgeld dat kinderen op zondag van hun ouders kregen.

sóndessôvus, zondagavond

sórt, soort

Sórt zuukt sórt. Soort zoekt soort.

Meestal heeft deze uitdrukking een negatieve lading.

sotteres, op zaterdag

sotteressôvus, op zaterdagavond

sôvus, 's avonds

spâje, spitten, buffelen

Ik moet nog driej voôre spâje vur ik klôr bén. Ik moet nog drie voren spitten voor ik klaar ben.

Gijs, die kan me toch spâje. Gijs kan toch buffelen.

speek, spaak

Élke speak van 't rad kumt ins boove. Elke spaak van het rad komt eens boven. Vreugde en verdriet wisselen elkaar af.

spèèl, speld; ook **spèèld**

Dur krédde gèij gin spèèl tusse. Daar krijg jij geen speld tussen.

spèlékster, persoon die aan de diarree is

speule, spelen; **spult**, gespuld, speelt, gespeeld; ook **speujle**

Go toch speule! Ga toch spelen! Uitdrukking van ongeloof in wat iemand zegt.

speuler, speler; ook **spulder**

spèùjt, spuit **spùtje**, spuitje

Spèùjt élf gift ók nog modder. Spuit elf geeft ook nog modder. Spottend commentaar op iemand die op het laatst nog iets zegt.

spèùwe, kitsen, overgeven, braken

spèw, spouw

spèwmuur, spouwmuur

spieker, rechte schop, luidspreker

spient, in 't spient 'r glèijk 'n oordeel, het spant er als bij een oordeel
Er is een hooglopende ruzie.

spierke, sprietje

Spierke trékke. Sprietje trekken. Loten met sprietjes stro van ongelijke, verborgen lengtes.

spierts, kits, fluim

spiertse, kitsen, tuffen

Gebruikers van pruimtebak spiertse 'r lustig óp los. *Gebruikers van pruimtabak kitsen er lustig op los.*

spikkelâsiemènneke, *speculaasje*

Luste 'n spikkelâsiemènneke? *Lus je een speculaasje?*

spikkelâsiepóp, *grote pop van speculaas*

Met Sinterklaas heel populair.

spikkeleere, *speculeren, gokken*

spinneke, *magere vrouw, spinnetje*

spolle, *woelen, wild rondhollen*

Ik hé d'n hille nâcht ligge spolle. Ik heb de hele nacht liggen woelen.

spònplaât, *spaanplaat*

sprèèj, *sprei*

sprès, *expres, met opzet*

Dè deejde sprès! Dat deed je expres!

sprikt, *spreekt; spreekke, spreken*

De vorzitter sprikt. De voorzitter spreekt.

spruw, *spreeuw*

Spruw, *in De Spruw*

Bijnaam van de heer Spreeuwenberg, ambtenaar van de burgelijke stand.

Spruwwenbèrg, *Spreeuwenberg*

Familiennaam.

spulgoewd, *speelgoed*

spulketier, *speelkwartier*

spulles, *aardigheid, lol*

We speule vur de spulles. We spelen voor de aardigheid. We willen er slechts lol aan beleven.

spullig, *hitsig, geil*

spulplèts, *speelplaats*

spuls, *speels, ludiek, dartel*

spulster, *speelster*

spùrrie, *spurrie*

Wâst oew órren is, want ge kant 'r ónderhand spùrrie in zèèje. Was je oren eens, want je kunt er onderhand spurrie in zaaien. Dan heb je toch wel heel vieze oren.

spuujle, *spoelen, uitspoelen*

Go oewe mónð spuuje gèij! *Ga je mond spoelen! Gezegde tegen iemand die gemene taal gebruikt.*

stâle, *lijken, gelijken; stalt, stalde, gestald, lijkt, leek, geleken*

Hèj stalt óp hullie vadder. *Hij lijkt op zijn vader.*

Oew gedrag stalde nérges óp. *Jouw gedrag leek nergens op. Dat was erg ongepast.*

stanbild, *standbeeld*

start, *staart, stèrtje, staartje*

Iemes èn zunne start zitte. *Iemand duchtig aanspreken.*

Die zaâk zal nog wùl 'n stèrtje hébbe. *Die zaak zal nog wel een staartje hebben. Er worden nog gevolgen verwacht.*

stèchele, *stechelen, kibbelen*

steejvig, *stevig*

'n Steejvige tante. *Een forse vrouw.*

stèèrve, *sterven, doodgaan*

Jehan li óp stèèrve, zeej ze. *Johan ligt op sterven, zei zij.*

stèèrk, *krachtig, sterk*

Dè's 'n stèèrk stuk in 'n kôj bóks. *Dat is een sterk stuk in een slechte broek. Dat is een ongeloofwaardig sterk verhaal.*

Steijle Jezus, *stijf en vormelijk persoon*

stêke, *steken; stikt, stook, gestooke, steekt, stak, gestoken; ook steejke*

Èrpel stêke. *Aardappelen steken. Aardappelen met de riek uitdoen.*

Stik de lamp èn. *Jeminee, potverdorie. Uitroep van verbazing.*

Ad stook de hând uit de mèwwë. *Ad stak de handen uit de mouwen.*

stêl, *stijl, manier*

Dè's gin stêl! *Dat is geen stijl. Dat is geen manier van doen.*

stêl, *steil*

De wég liejp stêl umhóg. *De weg liep steil omhoog.*

Hèij sloeg er stêl van âchтероover. *Hij sloeg er steil van achterover.*

stêlle, *in er hil wa mi te stêlle hébbe, veel zorgen geven*

Mi ónze tienerdôchter hén we hil wa te stêlle. *Onze tienerdochter geeft ons veel zorgen.*

stêlleke, *stalletje*

stêlleke, *paartje, stelletje, toestelletje*

Chris én Marleen zén 'n schòn stêlleke. *Chris en Marleen zijn een mooi paartje.*

Òlliestêlleke. *Olie toestelletje.*

stép, *kleine, houten glijer, autoped*

steujne, *steunen; stunt, gestund, steunt, gesteund*
Dur dik én dur dun steujne. *Onvoorwaardelijk steunen.*

steuk, *vrouw die opruit*

steuke, *onrust zaaien, stoken, opruien*
Lit 'r toch nie âlt te steuke. *Zaai toch niet altijd onrust.*

steuker, *onruststoker, opruier*

stiefe, *motregenen*
't Stieft. *Het motregent.*

stiefele, *met korte pasjes driftig lopen*

stiefreege, *motregen*

stiefreegene, *motregenen*

stiek, *elastiek*
De stieke van de wèckflésse zén versleejte. *De elastieken van de weckflessen zijn versleten.*

stiekeme streijkerd, *gluiperd, huichelaar*

stierenôvund, *stierenavond*
Op deze avond ontmoetten jongens hun meisje. Meestal werd de woensdagavond bedoeld.

stik, *zie stêke*

stikke, *stikken, benauwd worden, naaien*
Stikt ás ge wult! *Barst toch gauw!*
Verwensing.

't Stikt hier van de mugge die stêke. *Het barst hier van de muggen die steken. Er zijn er heel veel.*

Stik de moord 'rèn hébbe. *Niets kunnen schelen, onverschillig latend.*

Hèij stikt de moord van 't gèld. *Hij heeft heel veel geld.*

stilhèèwe, *verzwijgen, stilhouden, stoppen*

stilleke, *steeltje*

stillekes, *stilletjes, rustig, stiekem*
Dè wâr zeeker in 't jôr stillekes? *Dat was zeker heel lang geleden?*
Nèl kneep 'r stillekes tussen uit. *Nel kneep er stiekem tussen uit. Zij ging er stilletjes vandoor.*

stillekesèn, *stilletjesaan, langzamerhand, z'n gangetje*
Óns Mrietje wordt stillekesèn 'n grote mèijd. *Ons Marietje wordt stilletjesaan een grote meid.*

Hoe gigget. *Hoe gaat het? Och, stillekesèn. Ach, z'n gangetje. Ik mag niet mopperen.*

stilpân, *steelpan stilpènneke, steelpannetje*

Stinbèkkers, *Steenbekkers*

Familienaam.

stinke, *steentje; ook stintje*

We moete allemol óns stinke bèijdrâge. *Wij moeten allemaal ons steentje bijdragen.*

stinkende juffertjes, *afrikaantjes*

stinkòllie, *petroleum*

stinkool, *steenkool*

stinoove, *steenoven, steenfabriek*

stinpuist, *steenpuist*

Stippunt, *Stiphout*

stóbbere, *heetgebakerd (weg)lopen*

Tjeuj stóbberde de deur uit. *Tjeu liep heetgebakerd de deur uit.*

stoewl, *stoel stuuleke, stoeltje stuûjl, stoelen*

stòn, *staan*

Vervoeging van stòn, staan.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik stoj	stok	ik stón	stón ik
gèij stòt	stodde (gèij)	gèij stónd	stónde (gèij)
hèij, zèij, 't sti, sto, stu	stittie, stisze, stigget <i>ook met o of u</i>	hèij, zèij, 't stón	stónnie, stónze, stónnet
wèij stòn	stòn wèij	wèij stónne	stónne wèij
gullie stòt	stodde gullie	gullie stónd	stónde gullie
zèij stòn	stòn zèij	zèij stónne	stónne zèij

Gebiedende wijs: sto. Voltooid deelwoord: gestòn.

Go wég, ge stòt mén in de weeg. *Ga weg, je staat me in de weg.*

Hèij stit'r mèr te stòn. *Hij staat er maar te staan.*

Stugget zoo goewd? *Staat het zo goed?*

Sto nie zu te blêre! *Sta nie zo te janken!*

stònder, *staander*

stòndebins, *staande; ook stònds*

Stòndebins drónk ie zénne koffie. *Staande dronk hij zijn koffie.*

stookòllie, *stookolie*

stoote, *biljarten, stoten*

Vrèijdig's góng'e we dik 'n pertelijke stoote in 't cuffeej van Hanne'sse. *Vrijdags gingen we dikwijls een partijtje biljarten in het café van Hannes.*

stopnold, *stopnaald*

stoppertje, *verstoppertje*

Doede mee stoppertje? *Doe je mee verstoppertje?*
Kinderspelletje.

strant, *vrijpostig, brutaal, astant*

Jèf is 'ne strante veeger. *Sjef is een vrijpostig persoon.*

streeke, *in streeke vèèl hébbe*, *rotstreken uithalen*

strèèwe, *van strooisel voorzien*

De koej strèèwe. *De koeien van strooisel voorzien.*

strèèwsel, *strooisel*

strèijd, *strijd*

'ne Zwôre strèijd gestreeje hébbe. *Een zware strijd gestreden hebben.*

strèije, *strijden*; **streej**, *gestreeje*, *streed*, *gestreden*; ook **strèèje**

streupe, *stropen*; **strupte**, *gestrupt*, *stroopte*, *gestroopt*

streuper, *stoper*

striejp, *streep* **striepeke**, *streepje*; ook **stripke**

Zalle wèij er 'n dikke striejp ónder zétte? *Zullen wij er een dikke streep onder zetten?*

'r Lupt bèij hum 'n striepeke dur. *Er loopt bij hem een streepje door. Hij is niet goed wijs.*

Striepeke veur hébbe. *Streepje voor hebben.*

strikkel, *speen van een koe*

stroj, *stro*; ook **strój**

strojspierke, *strootje*

strónt, *stront*, *poep* **struntje**, *strontje*

Unne verwénde strónt. *Een verwend persoon.*

Strónt, wie hit oe gescheete? *Stront, wie heeft je gescheten?*

Zèij zal 'n smâl struntje scheijte. *Ze zal een smal strontje schijten. Ze zal in armoede leven.*

Jâ heej, strónt mi striedkes. *Ja hé, vertel nou geen onzin.*

stróntbóks, *poepluier*

stróntkâr, *strontkar*

strôt, *straat* **strutje**, *straatje*, *zandpaadje*

strôtbéssem, *straatbezem*

strôtèèrm, *straatarm*

strôtfóks, *foxtrot, straathond*

Grappig bedoelde wisseling van medeklinkers.

strôtlantèèrn, *straatlantaarn*

strôtmus, *huismus*

strôtnâm, *straatnaam*

struijf, *pannenkoek; ook streuf*

stuite, *lof toe zwaaien, prijzen; ook bestuite*

stùkske, *stokje*

Dôr zak is 'n stùkske vur steeke. Daar zal ik eens een stokje voor steken.

stukske, *stukje*

stùlpke, *woninkje*

stumke, *stompje*

De afgeknotte Lindeboom aan de Berg wordt ook wel stumke genoemd.

stùpke, *stopje*

stùrm, *storm*

Weijndkrâcht neege is stùrm. Windkracht negen is storm.

stùrme, *stormen*

stusjón, *station*

stuupke, *stoepje*

't Is dôr 'n glad stuupke. Het is daar een glad stoepje. Gezegd van een gezin waaruit meisjes snel na elkaar trouwen.

suikerklùntje, *suikerklontje*

sùkske, *sokje*

suldôt, *soldaat*

Suldôt mâke. Leegdrinken.

We hájn de flés sneevel binne de kortste kirre suldôt gemakt. We hadden de fles jenever binnen de kortste keren leeggedronken.

sund, *jammer, zonde; ook seund*

Tis nog sund. Het is jammer.

sussie, *snijworst; ook sussies*

suvventig, *zeventig*

sweeks, *wekelijks*

swèrres, *doordeweeks, op werkdagen*

Swèrrese bóks. Doordeweekse broek. Werkbroek.

swoenses, op woensdag, 's woensdags

t

tâchtere, *in de namiddag; ook tâftere*

tând, *tanden* **tèndje**, *tandje*

Mi lîng tând ête. *Met lange tanden eten.*

'n Tèndje d'rbèij zétte. *Een tandje erbij zetten.*

tantantèèwe, *'ne neije vur n'n èèwe, tand tand oude, een nieuwe voor een oude*

Kinderrijmpje. Opgezegd bij het over de schouder gooien van een uitgevallen melktand.

târ, *teer, pek*

tas, *kop*

'n Tas koffie. *Een kop koffie.*

tèèj, *taai*

teejge, *tegen; zie ook tigge*

teejgedrôds, *tegendraads, dwars*

teejgègòn, *tegengaan; zie voor vervoeging gòn*

teejgenhèèwe, *tegenhouden*

teejgenèn, *tegenaan; ook tiggerèn*

Ze gòn 'r steejvig teejgenèn. *Ze gaan er flink tegenaan.*

Dit kan zowel hard werken aan een karwei zijn, alsook stevig knokken in een vechtpartij.

teejgestòn, *tegenstaan; zie voor vervoeging stòn*

tèèjlappe, *risicovol lopen over dooiend, taai ijs*

tèèjtèèj, *taaitaai*

tèène, *aan het einde (van), doodmoe*

Nard wònt tèène de strôt. *Nard woont aan het einde van de straat.*

Ik bèn tèène. *Ik ben doodmoe.*

teen én tânder, *het een en ander*

Ónzen Bénnie hi teen én tânder meejgemakt. *Onze Bernard heeft het een en ander meegemaakt.*

tèèrige, *tergen, jennen*

Mèèrge is tèèrige. *Morgen is tergen. Alsmaar naar morgen schuiven is (jezelf) tergen.*

teijkene, *tekenen, ondertekenen*

Hédde al wùl geteijkend? *Heb je al wel ondertekend?*

tekeergòn, razen, tieren

télle, waarden, gelden, tellen; **têlt, getêld**, waardeert, gewaardeerd

Hèij têt 't mèr wènnig. *Hij waardeert het maar weinig.*

Wie t'r nie is, wordt ók nie getêld. *Wie er niet is, wordt ook niet geteld.*

temiddig, vanmiddag

Dè doek temiddig wùl. *Dat doe ik vanmiddag wel.*

tenâcht, vannacht

't Hi tenâcht óntieglek gereegend. *Het heeft vannacht geweldig veel gereegend.*

têng, nieuws, tijding, bericht

Dè's kôj têng. *Dat is slecht nieuws.*

tèngske, tangetje **tâng**, tang

ténnisbol, tennisbal

ternô, erna, daarna

tèrwe, tarwe

tès, broekzak, tasje, dat men onder een jurk droeg

Halt oew hând uit oew tèsse! *Haal je handen uit je broekzakken!*

tès, meid, vrouw

'n Vèùl tès. *Een vieze vrouw.*

tèske, tasje

Anna, hèwde gèij m'n tèske éfkes vâst? *Anna, houd jij mijn tasje even vast?*

tèsnuzzik, zakdoek; ook **tèsneujzik**

tèttè, dankjewel

Kindertaal.

Zég is moj tèttè teejge tante Toonieja. *Zeg eens mooi dankjewel tegen tante Tonnie.*

tètter, vrouw die luidruchtig, luid en druk praat, snater

tèttèrè, kwetteren, luid en druk praten

teule, ploegen; **tult, getuld**, ploegt, geploegd

Ónze Sjéf kan 't béste teule van alle boere. *Onze Sjef kan het beste ploegen van alle boeren.*

tèùre, aanlijnen, tuieren; **getèùrd**, aangelijnd

De gèijt stu getèùrd. *De geit staat aangelijnd.*

teujtebèl, onnozele vrouw, totebel

tevreeje, tevreden

tevurre, tevoren, eerder

Ás ik dè van tevurre geweejte ha, dan hájk 't nie gedòn. *Als ik dat van tevoren geweten had, dan had ik het niet gedaan.*

tèw, touw; **tèwke**, touwtje

tèwkespringe, touwtjespringen

't Howt, Mierlo-Hout

Tiedoor, Theodoor, Theo

tiejn, tien

tietèèj, kippenei

Kindertaal.

tigge, tegen; zie ook **teejge**

tiggenin, tegenin; ook **teejgenin**

Berry gòt'r âlt dwèrs tiggenin. *Berry gaat er altijd dwars tegenin.*

tiggenôvund, tegen de avond, in de avondschemering; ook **tiggedennôvund**

tiggeworrig, tegenwoordig; ook **tiggesworrig**

't Is tiggeworrig nie mér zoo ás vruuger. *Het is tegenwoordig niet meer zo als vroeger.*

tillefoon, telefoon

Tillefoonstrôt, Telefoonstraat

De vroegere Telefoonstraat is nu de Monseigneur Cuytenlaan.

tilleviezie, televisie

timmerke, timmermannetje

Wimke is óns kôj timmerke. *Wim is ons slecht timmermannetje. Schertsend gezegde.*

timper, beslag voor struif

tip, driehoekig grasveldje ingesloten door wegen, punt van iets

Het veldje rond de lindeboom op de Berg is een dergelijke tip.

Óns moeder deej de èèjer in den tip van hurre scholk. *Onze moeder deed de eieren in de punt van haar schort.*

thirrepie, therapie

Ik bèn bèij Netty ónder thirrepie. *Ik ben bij Netty in therapie.*

tirring, tering, tuberculose

Kré de (vliejgende) tirring. *Krijg de (vliejgende) tering.*

Grove verwensing.

tis, zie **zén**

Tistochniks

Naam van een, opgeheven, carnavalsorkest.

tjan, *tamme kauw*

toddeboer, *voddenhandelaar*

toddejód, *voddenkoopman; ook voddejód*

todhoop, *bed*

Ik zal m'nne todhoop is gòn ópzuujke. Ik zal eens naar bed gaan.

toelezjoere, *boemelen, flierefluiten*

toew, *dicht, toe, tot*

Doe de deur toew. Doe de deur dicht.

Toew, toew is gin gat. Dicht, dicht is niet open. Nee blijft nee. Een reactie op het kindergezeur "toe nou".

Hèij wâr nat van óndere toew boove. Hij was nat van onderen tot boven.

toewbeijne, *toebinden, dichtbinden*

toewkomme, *recht hebben op, toekomen, rondkomen*

Ad kumt de boerdereij toew. Ad heeft recht op de boerderij.

Èn leeze kom ik nie toew. Aan lezen kom ik niet toe.

Ik kom nie toew mi m'n inkomme. Ik kom niet rond met mijn inkomen.

toewmónd, *zwijgzaam persoon*

Nèlleke is 'n toewmónd. Nelleke is een zwijgzaam persoon.

toffel, *tafel* **tùffelke**, *tafeltje*

toffele, *(stiekem) de boel op stelten zetten, tafelen*

De burenen die niet genodigd zijn op de bruiloft, zetten vaak de boel op stelten. Volksgebruik.

toffellâj, *boezem, tafellade*

Óns Leen hi me toch 'n groote toffellâj. Onze Lena heeft een heel grote boezem.

Én dan nog 'n tientje vur de toffellâj. En dan nog tien weesgegreetjes voor de tafellade. In die lade werden de bidprentjes bewaard!

Tókke, *Cato*

Tónna, *Tonny, Tonia; ook Toonja en Toonieja*

tónprôter, *buutreedner*

Spreker op carnavalsavonden met een humoristische voordracht vanuit een ton.

Tòntje, *Toontje*

toorze, *tornen, een naad losmaken*

tórre, *toren, kerktoren*

tót, *tot; ook toew*

Tót dan! Tot dan!

Toew lést wâr ie bèij kénis. Tot zijn dood was hij bij bewustzijn.

tôvund, *vanavond*

Ik kom nie thuis vur tôvund. *Ik kom niet thuis voor vanavond.*

traktemènt, *zakgeld*; zie ook **sondesgèld**

tralderhand, *allerlei, van alles wat*

treej, *stap, trede*

trèèje, *treden*; **trój**, **getrójje**, *trad, getreden*; ook **treeje**

Schùlleke trèèje. *Over schollen lopen.*

Óp de vurgrónd treeje. *Op de voorgrond treden.*

Getrójje zén. *Beledigd zijn.*

tréksluiting, *ritssluiting*

trém, *tram*

trèuj, *trui*

Trèùj, *Truus, slome vrouw*

trèùw, *trouw*

trèùwbuukske, *trouwboekje*

trèùwe, *trouwen*

trèùwereij, *trouwerij*

trèùwfist, *trouwfeest*

trèùwperteij, *trouwpartij*

trèùwziejk, *hunkerend om te trouwen, al te trouwlustig*

Óns Béts is trèùwziejk, ze duu d'n lètsten teijd zu neutelig. *Onze Betsie hunkert te trouwen, ze doet de laatste tijd zo kortaf.*

treujzelkónt, *treuzelaarster*

treujzelmiej, *treuzel, een vrouw die alsmaar treuzelt*

trèpke, *trapje*

triejn, *truttige vrouw, trien*

Vèùl triejn. *Vrouw, die niet poetst.*

trôn, *traan*

Trône mi tuite schrùwwe. *Tranen met tuiten huilen.*

trône, *tranen*

M'n ooge trône alsmèr. *Mijn ogen tranen alsmaar.*

trubbelèèchtig, *rommelig, onrustig, hectisch*

Tis trubbelèèchtig de lètste dâg. *Het is rommelig de laatste dagen.*

trug, *terug*

Dur hédde nie van trug. *Daar heb je niet van terug!*

trugdrèèje, *terugdraaien*

truggòn, *teruggaan; zie voor vervoeging gòn*

trugslòn, *terugslaan; zie voor vervoeging slòn*

Ás s'oe slòn, slodde mèr trug. Als ze jou slaan, sla je maar terug.

trugvrôge, *terugvragen*

trummelke, *trommeltje* **trómmel**, *trommel*

trùske, *trosje*

truste, *welterusten*

tùdje, *todje, vodge*

tuf, *kits, spuug*

tùg, *gepeupel, tuig*

tukke, *verlangen*

Hèij tukt 'r nog nie no. Hij verlangt er helemaal niet naar.

Tummus, *Thomas*

tunneke, *tonnetje* **tón**, *ton*

Tunnis, **D'n Tunnis**, *Teunissen*

Familienaam.

tùrf, *turf*

turnô, *daarna, later*

tùrp, *in 't tùrp*, *het centrum van het dorp*

Óns Diejn wònt in't tùrp. Onze Dien woont in het centrum. Dit centrum bevat globaal de straten rondom het Park in Nuenen.

tussebèèj, *tussenbeide*

tussendur, *tussendoor*

tutjehoola, *sloom, preuts meisje; ook tuthoola*

tut, **tutter**, *fopspeen*

tuttere, *(duim)zuigen*

tutweer, *slecht weer*

tweej, *twee; ook twi*

Tweej kirres rôje. Twee keer raden.

Hèij rôjden 't in twi kirres. Hij raadde het in twee keer.

twidde, *tweede*

De twidde kêr wâr 't raâk. De tweede keer was het raak.

Ik bén twids. Ik ben tweede (aan de beurt)

Gebruik bij spelletjes als iemand al uurst geroepen heeft.

twiddehands, tweedehands

twidubbel, dubbel, tweedubbel

twilling, tweeling

u

uitbilde, *uitbeelden*

uitdoewn, *rooien, uitdoen*

Èrpel uitdoewn. Aardappelen rooien.

uitgelôte, *vrolijk gestemd, uitgelaten*

uitgemeete kreijge, *er van langs krijgen*

uitgòn, *op stap gaan, itgaan,; zie voor vervoeging gòn*

Venôvund gòn we uit. Vanavond gaan we op stap.

't Karske góng bèij 'm uit. Het kaarsje ging bij hem uit. Hij stierf.

uithébbe, *afgedaan hebben*

Nard hi bèij mén z'n èrte uit. Nard heeft voor mij afgedaan. Hij staat niet meer in mijn gunst.

uittdèèle, *uitdelen*

Joow hi bèij 't uitdèèle van de neuze veurèn gestòn. Jo heeft bij het uitdelen van de neuzen vooraan gestaan. Hij heeft een grote neus.

uitdreuge, *uitdrogen*

uithèèwe, *uithouden, volhouden*

Kand't zoo nogal uithèèwe in 't zunnike? Kun je het zo wel goed uithouden in het zonnetje?

uithùrre, *uithoren*

uitin, *uiteen, uitelkaar*

uitlôte, *uitlaten*

uitprôte, *uitpraten*

uitrèffele, *uitrafelen, uittrekken*

uitschâre, *uitlepelen*

Mak de pan uitschâre? Mag ik de pan uitlepelen?

uitschèlle, *uitschelden*

uitschiejte, *uitmesten, uitschieten*

De vèèrkeskoj uitschiejte. De varkenskooi uitmesten.

Oew slóffe uitschiejte. Je sloffen uitschieten. Snel je sloffen uitdoen.

uitveijne, *uitvinden*

Ik moes 't hillemol zèèlf uitveijne hoe 't in mekaâr zât. Ik moest het helemaal zelf uitvinden hoe het in elkaar zat.

uitvrôge, *uitvragen*

uitwèèje, uitwaaien

Lèkker èn 't strand uitwèèje. *Lekker aan het strand uitwaaien.*

uitwèije, uitweiden, al te uitvoerig spreken

Harrie kan toch zu uitwèije ás ie èn 't woord is. *Harrie kan toch zo uitweiden als hij aan het woord is.*

uitzuujke, uitzoeken

ùllie, jullie; ook ùllieje

Ùllie moeder hi di gezeed. *Jullie moeder heeft dit gezegd.*

Ùllieje Jan is flink uit de kluijte gewâse. *Jullie Jan is flink gegroeid.*

um én um, om de beurt, beurtelings

Um én um werd de uitbater van de beugelbaan in Nederwetten genoemd, omdat hij tijdens het beugelen dit wel honderd keer zei.

um, om

In alle woortsoorten hetzelfde.

Zèij wònt hier um den hoek. *Zij woont hier om de hoek.*

Um kort te gòn. *Kortom.*

'm Um hébbe. *Dronken zijn.*

umdè, omdat

Dè doek, umdè 'k dè gèèr doew. *Dat doe ik, omdat ik dat graag doe.*

umdèùwe, omduwen

umdoewn, kappen, vellen, ompspitten, omdoen

Ik héb driej beum lôte umdoewn. *Ik heb drie bomen laten kappen.*

D'n hof umdoewn. *De tuin ompspitten.*

Doe toch nen das um. *Doe toch een das om.*

umdrèèje, omdraaien, van mening veranderen

Èlk dùbbeltje twi kirres umdrèèje. *Elk dubbeltje twee keer omdraaien.*

Zèij drèèjde um ás 'n blad èn n'n bòm. *Zij draaide om als een blad aan een boom.*

umgang, omgang

Umgang hébbe. *Verkering hebben.*

umgòn, omgaan; zie voor vervoeging gòn

't Huuksken umgòn. *Sterven.*

umgònd, omgaand

Gèèr pér umgònd bericht. *Graag per omgaand bericht.*

umhóg, omhoog

umhóghèèwe, omhooghouden

umkappe, omkappen

umlégge, *rooien, omleggen, neerschieten*

N'n bòm umlégge. *Een boom rooien.*

umlig, *omlaag*

umlighâle, *omlaaghalen*

Mi die prôt halde oew èijge mi umlig. *Met die praatjes haal je jezelf omlaag.*

umlulle, *ompraten*

ummers, *immers*

umschuppe, *omschoppen*

umspâje, *omspitten*

umstebeurt, *beurtelings, om de beurt*

Umstebeurt mádde óp de gleijer gleijere. *Beurtelings mag je op de step steppen.*

umteule, *omploegen*

umtrék, *omtrek, omgeving*

In d'n hille umtrék is gin vuggelke te bekénne. *In de hele omgeving is geen vogeltje te bekennen.*

umtrékke, *omkleden, omtrekken*

Ge zâlt oew èijge toch wùl umtrékke vur ge no de kêrk gòt? *Je zult je toch wel omkleden voor je naar de kerk gaat?*

umtrènt, *betreffende, omtrent*

umvèèwe, *omvouwen*

umwèèje, *omwaaien*; **umgewèèjd**, *omgewaaid*

un, **unne**, *een; ook 'n en 'ne*

Un toffel. *Een tafel.*

Unne stoewl. *Een stoel.*

ùrgel, *orgel*

ùrgenist, *organist*

urke, *zie orre*

uupere, *opperen, als opperman werkzaam zijn*

uuperman, *opperman*

uurst, *vroeger, begin, eerst*

Uurst wâren 'r wùl âcht cuffeejs in 't tûrp in Nuejne. *Vroeger waren er wel acht cafés in het centrum van Nuenen.*

Van uurst af èn. *Van begin af aan.*

Uurst én vral. *Ten eerste. Eerst en vooral.*

uurste, *eerste*

Den uurste klap is n'n dálder wèrd. *De eerste klap is een daalder waard.*

uurstes, *ten eerste, eerste*

Uurstes umdè 't te duur is en twiddes ... *Ten eerste omdat het te duur is en ten tweede ....*

Tóm wier uurstes in 't rundje um de kêrk. *Tom werd eerste in het rondje rond de kerk.*

uuvere, *goed kunnen, aansporen*

Borduure uuvert óns Jooke goewd. *Borduren kan onze Joke heel goed.*

Suuccés uuvert! *Succes spoort aan.*

V

vádder, vader

vádderónzer, onzevader

Het gebed des Heren.

Bid vijf vádderónzers ás pinneténtie. *Bid vijf onzevaders als penitentie.*

vájjer, bemoeial, vader

Een variant van vádder. Scheldwoord.

Och gèij, vájjer! Och jij, bemoeial! *Gebruikt tegen een oudere broer die zich al te veel met de jongere bemoeide.*

vâl, vaal, verschoten, verbleekt

Vâlblèùw. *Vaalblauw.*

Valkeswird, Valkenswaard

vandôr, vandaar

Vandôr af is 't nog inne kielemeeter! *Vandaar is het nog één kilometer!*

Oo, vandôr! *Oh, vandaar!*

vange, vangen; **vóng**, ving

Hèij vóng ginneninne vis. *Hij ving geen enkele vis.*

vanin, vaneen, uit elkaar

vank, vang, vangplank

Voorwerp waarmee men iets (op)vangt; onder andere bij een molen.

De vank lichte. *De vang losmaken, zodat de molen gaat draaien.*

vâst, vast

Vâst wèèrk is vâste èèremoej. *Vast werk is vaste armoede. Vroeger gezegd als je bij de overheid werkte.*

vâstbeijne, vastbinden

vâstdrèèje, vastdraaien

vâste, vasten

Vâstenôvund, Vastenavond

vâstfreeter, koek die zwaar op de maag ligt en de stoelgang belet

vâsthèèwe, vasthouden

Hèw vâst hé, nie loslôte! *Hou vast hè, niet loslaten!*

vâstighèijd, zekerheid

vâstmâke, vastmaken

vatte, grijpen, vatten; **viejt**, gevat, vatte, gevat

Hèij viejt ernéffe. *Hij greep mis.*

Dè boek hék zoo vur 't vatte. *Dat boek heb ik zo voor het vatten. Ik weet het precies te liggen*

Èrpel hék âlt vur 't vatte. *Aardappelen heb ik altijd op voorraad.*

veeger, bezem, veger, kerel

Ge bént al nen hille veeger gèij. *Je bent al een hele kerel.*

vèèrke, varken

Vèèrkes van jóng. *Varkens van kinderen. Deze kinderen zijn echte vlegels.*

vèèrkesblâr, paardezuring

vèèrkesblôs, varkensblaas

vèèrkeskoj, varkenskot, varkenskooi

vèèrkeslùllek, vreselijk lelijk, zo lelijk als een varken

vèèrkespótje, varkenspootje

vèèw, vouw

'n Schòn vèèw in oew bóks. *Een mooie vouw in je broek.*

vèèwe, vouwen

De was vèèwe. *De was vouwen.*

'n Bótje vèèwe van pepier. *Een bootje vouwen van papier.*

veijne, vinden; **vón(d)**, **gevónde**, vond, gevonden

Dè veijn ik mèr niks. *Dat vind ik maar niets.*

Ik vón 'n briefke van tiejn. *Ik vond een briefje van tien.*

vejôrdag, verjaardag; ook **verjôrdag**

vekantie, vakantie

Pòsvekantie. *Paasvakantie.*

vèld, veld, akker

Kórrevèld. *Korenveld.*

vélt, valt; **valle**, vallen

'r Vélt snuw. *Er valt sneeuw.*

vemiddig, vanmiddag; ook **temiddig**

Vemiddig komme de kiendjes. *Vanmiddag komen de (klein)kinderen.*

venalles, van alles

Óp de mèrt is venalles te koop. *Op de markt is van alles te koop.*

vendâg, vandaag

venèijges, vanzelf

't Góng venèijges, ik kón 'r niks teege doewn. *Het ging vanzelf, ik kon er niets tegen doen.*

venemèèrge, vanmorgen, deze morgen

venôvund, *vanavond*

vennâcht, *vannacht*

Ik hé venâcht toch zu ârig gedrómd. Ik heb vannacht toch zo vreemd gedroomd.

Vénneke, *grasveldje aan de Papenvoort in Nuenen*

verbéllemonte, *verwaarlozen*

verbieje, *verbieden*; **verbójje**, *verboden*

verbilde, *inbeelden, verbeelden*

Verbild oew èijge mèr niks. Beeld je maar niks in. Doe niet zo verwaand.

verbilding, *verbeelding, inbeelding*

Wá'n verbilding! Wat een verbeelding! Wat een verwaandheid!

verdèèle, *verdelen*

verdikkès, *verdikkeme, verdomd*

Verdikkès nog èn toe! Verdikkeme nog aan toe!

verdommes, *erg, zeer, verdomd*

De barón hi verdommes veul grónd. De baron heeft erg veel grond.

verdrèèjd, *verdraaid, potverdorie*

Verdrèèjd nog èn toe! Potverdorie!

Uitroep van verrassing.

verdrèèje, *verdraaien*

Gèij moet mén woorde nie verdrèèje! Jij moet mijn woorden niet verdraaien.

verdreuge, *verdrogen*

We hén hard reegen nòddig, alle gewas verdreugt. We hebben hard regen nodig, alle gewas verdroogt.

verfroemele, *verfrommelen*

vergeetèèchtig, *vergeetachtig*

vergeetmuts, *vergeetachtige vrouw*

vergeettante, *vergeetachtige vrouw*

vergòn, *vergaan; zie voor vervoeging gòn*

De wirreld vergu. De wereld vergaat.

Ópgestòn is plèts vergòn! Opgestaan is plaats vergaan!

Hoe ist oe vergòn? Hoe is het je vergaan?

verhaffele, *ruilen*

verhèèwe, *verhouden, zich houden*

De bridte verhèwt zich tót de lénge á 3 stu tót 4. De breedte verhoudt zich tot de lengte als 3 staat tot 4.

Ge hégget 'r goewd verhèèwe. Je bent er lang verbleven.

verkèwd, verkouden

Ik bén al zés dâg verkèwd. *Ik ben al zes dagen verkouden.*

verkoope, verkopen; **verkupt**, verkôcht, verkoopt, verkocht

Keej verkupt gruunte óp de mèrt. *Kee verkoopt groenten op de markt.*

verleeje, verleden, vorig; ook **vleej**

Dè's verleeje teijd. *Dat is verleden tijd.*

Vleej jôr. *Vorig jaar.*

verleeje, verleden

Iereene is iemes mi 'n verleeje. *Irene is iemand met een verleden. Zij heeft veel meegemaakt.*

verlieje, verliezen; **verlorre**, verloren

Ik ha m'n ténnisperteij nie hoeve te verlieje. *Ik had mijn tennispartij niet hoeven te verliezen.*

verlorre, kwijtgeraakt, verloren

Wèij wâre óp de hèj verlorre geloope. *Wij waren op de heide de weg kwijtgeraakt.*

Hèij liejp verlorre dur de stad. *Hij liep eenzaam door de stad.*

Ge magt die foto nie verlorre doewn. *Je mag die foto niet kwijtraken.*

vernikse, verspillen

Ge zit oewen teijd te vernikse. *Je bent je tijd aan het verspillen.*

vernuûjme, vernoemen

Kiendjes vernuûjme no de âwlèùj is nie mèr van dizzen teijd. *Kinderen vernoemen naar de ouders is niet meer van deze tijd.*

verôd, verraad

verôje, verraden; **verôjde**, **verôje**, verried, verraden

Zèij verôjt âlt alles. *Zij verraadt altijd alles.*

't Wâr verôje wèèrk. *Het was verraden werk.*

verôjer, verrader

verónzoore, vernielen

verrèkke, verrekken

Verrèk toch gèèw! *Verrekt toch gauw! Loop naar de bliksem!*

verrèkkenis, verdommenis, verdoemenis

Ás ónze Jan zoo blé zuippe, gòttie no de verrèkkenis. *Als onze Jan zo blijft zuipen, gaat hij naar de verdommenis.*

Lóp no de verèkkenis. *Loop naar de verdoemenis. Verwensing*

verrèkkes, erg, zeer; ook **verrèkt**

Verrèkkes lâstig. *Erg lastig.*

't Is verrèkt kôj weer. *'t Is ontzettend slecht weer.*

verrèkt, verdorie, verrekt

Uitroep van verrassing of ongeduld.

Verrèkt, gèij hier? *Verdorie, jij hier?*

Verrèkt, 't lukt nie! *Verrekt, het lukt niet!*

vèrrig, klaar

Bénde vèrrig? *Ben je klaar?*

verrinuuweere, kapotmaken, vernielen, ruïneren

Verrinuuweer dè boek nie. *Maak dat boek niet kapot.*

verschiejte, schrikken, verschieten

Dôr verschiejt ik af. *Daar schrik ik van.*

verschònning, schoon ondergoed, verschoning

verslakkere, verwelken

versleejte, versleten

Tis versleejte wèèrk. *Het is versleten werk.*

Vaak door ouderen gebruikt bij lichamelijke klachten.

versmirrige, smerig maken, vervuilen

verspeule, verspelen; **verspuld**, verspeeld, verloren

Bèij 't rikke verspeul ik nojt veul. *Bij het rikken verspeel ik nooit veel.*

Ik bén veul èn 'm verspuld. Ik vind dat hij er veel minder gezond uitziet.

verstònder, verstaander

Unne goeje verstònder hi mèr 'n half woord nòddig. *Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig.*

verstrikkeld, verstrikt

D'r hóng unne mirrel verstrikkeld in 'n nèt. *Er hing een merel verstrikt in een net.*

vertrèùwd, vertrouwen genietend

Dè wèèrk is bèij hum in vertrèùwde hând. *Dat werk is bij hem in vertrouwde handen.*

vertrèùwe, vertrouwen

Wees vertrèùwd, mèr vertrèùw niemes én 't minst oew èijge keijnder. *Wees vertrouwd maar vertrouw niemand en het minst je eigen kinderen. Eigen kinderen willen nog wel eens jokken om bestwil.*

vertrèùwe, vertrouwen

Goewd van vertrèùwe zén. *Goed van vertrouwen zijn. Lichtgelovig zijn.*

veruit, van tevoren, vooruit

Di hâdde veruit kanne weete. *Dit had je van tevoren kunnen weten.*

Veruit, durloope! *Vooruit, doorlopen!*

Ik kan nog goewd veruit. *Ik kan nog goed vooruit. Ik ben nog goed ter been.*

veruit, vooruit

"Veruit, veruit, âchteruit", zeej de pliesie. *"Vooruit, vooruit, achteruit", zei de politieman.*

Now, veruit dan mèr. *Nu, vooruit dan maar.*

veruitwérke, vooruitwerken, van tevoren werken

verveele, tot last zijn, vervelen; vervilt, vervilde, vervild, verveelt, verveelde, verveeld

verveelnighèijd, trubbels, tegenslag

't Is een én al verveelnighèijd de léste dâg. *Het is een en al trubbels de laatste dagen.*

verwând, verwaand

Verwânde strónt. *Ildeluit.*

verwândighèijd, verwaandheid

verwochte, verwachten; verwocht, verwacht

Di hájk nie van hum verwocht. *Dit had ik niet van hem verwacht.*

verzeed, toegezegd

Die klok hék óns Tónny verzeed vur ás ik dood bén. *Die klok heb ik onze Tonny toegezegd voor na mijn dood.*

verzûrge, verzorgen

verzûrging, verzorging

verzuujke, uitnodigen, verzoeken; verzôcht, uitgenodigd, verzocht

veul, veel; meer, mist, meer, meest

'r Li veul vèul langs de slótkant. *Er ligt veel rommel langs de slootkant.*

veul, veel, in grote mate

Veul kumt veul vur. *Veel komt veel voor.*

Veul lâjde óp 'n kêr. *Veel laad je op een kar. Reactie op een vraag om veel te krijgen.*

vèùl, vuil, viezigheid

Dè li dôr mèr vur èèw vèùl. *Dat ligt daar maar voor oud vuil.*

vèùl, vies, vuil, niet schoon; vuijler, vùlst, vuiler, vuilst

Vèùl hând hébbe. *Vieze handen hebben.*

vèùlstort, vuilnisbelt

In Nuejne li 'n vèùlsort óp de Gulbèrg. *In Nuenen ligt een vuilstort op de Gulberg.*

veur, voor

't Hi z'n veur én z'n teejge. *Het heeft zijn voor en zijn tegen.*

veur, voor

Veur én âchter. *Voor en achter.*

veuraf, vooraf

Veuraf betâle! *Vooraf betalen!*

veurèn, vooraan

Veurèn stòn. *Vooraan staan.*

Zèij is veurèn in de firtig. *Zij is vooraan in de veertig.*

veurhébbe, van plan zijn, voorhebben

Wa zóttie nèw wir veurhébbe? *Wat zou hij nu weer van plan zijn?*

veurhèèwe, voorhouden, doen inzien

Hèwt oewe scholk is veur, dan kan ik ziejn of ie oe stu. *Houd je schort eens voor dan kan ik zien of deze jou staat.*

Iemes unne spiejel veurhèèwe. *Iemand een spiegel voorhouden.*

veuróp, voorop, eerste

Strónt veuróp. *Stront voorop. Gezegde over iemand die zichzelf steeds voorop zet.*

Hèij din veuróp. *Hij ging voorop. Hij nam het initiatief.*

veurschiejte, voordringen, voorschieten

Heej, heej, nie veurschiejte, ik bèn èn de beurt! *Hé, hé, niet voordringen, ik ben aan de beurt!*

Kande mèn 'n par eujroow veurschiejte? *Kun je mij een paar euro voorschieten?*

veurum, aan de voordeur

Veurum wordt nie gebókt. *Aan de voordeur wordt niet gebokt. Aan de voordeur worden geen geiten gedekt. Dit stond op een bord aan de voordeur van bokkenhoudster Hanna Verhagen.*

viejt, zie vatte

virtiejn, veertien

virre, veren virke, veertje

Kiepevé is gevaârlek, umdè ge d'r virre van kant kreijge. *Kippenvel is gevaarlijk, omdat je er veren van kunt krijgen.*

virre, vetveren van een varken

Ás uurste wiere de virre van 't geslachte vèèrke gebrôje. *Als eerste werden de vetveren van het geslachte varken gebraden.*

visman, visboer

In Nuenen kwam een visboer langs de deur die zich "deftig" aankondigde met:
"De visman!"

vissersmiske, vroegmis

Gòdde zóndigemèèrge mee no 't vissersmiske in de Pôterskêrk? *Ga je zondagmorgen mee naar het vissersmiske in de Paterskerk?*

De Paterskerk is de kerk van de Paters Augustijnen in Eindhoven.

vlakbèij, dichtbij

vleej, zie verleeje

vleejgel, vlegel, deugniet

vliejge, vliegen

Lòt die vliejge mèr vliejge. *Laat die vliegen maar vliegen.*

vliejger, vlieger

vliejgere, vliegeren

vliejgerlètje, latje om een vlieger te maken

vliejgertèw, vliegertouw

vliejgmesjien, vliegtuig

vlim, visgraat

Pas óp, 'r zitte vlimme in de vis. *Pas op, er zitten graten in de vis.*

vlis, vlees

Tis vlis noch vis. *Het is vlees noch vis.*

vlismeule, vleesmolen

vloejke, vloeitje

vloj, vlo; vlojje, vlooiën

Vlug véngt men vlojje. *Vlug vangt men vlooiën. Haast me niet zo. Als reactie op een aansporing vlugger te zijn.*

vlojje, vlooiën, van vlooiën ontdoen

"Wa gòdde doewn?" "D'n aâp vlojje". "Wat ga je doen?" "De aap vlooiën".

Gezegd tegen iemand die al te nieuwsgierig is.

voejer, voer

voejere, voeren

Wulde gèij éfkès de vèèrkes voejere? *Wil jij even de varkens voeren?*

voewge, voegen

voewt, voet

Ge mát oew voewte wùl is wâse. *Je mag je voeten wel eens wassen.*

Hil wa voewte in d'èèrd hébbe. *Heel wat voeten in aarde hebben.*

vóggel, vogel; vuggelke, vogeltje

Kék uit, anders vliejgt oew vuggelke wég. *Pas op, want anders vliegt je vogeltje weg. Gezegd tegen iemand die zijn gulp open heeft staan.*

Vóggels, Vogels

Familienaam.

vólhèèwe, volhouden

vóllôg, bij het kaarten alle slagen gehaald, volle laag

Hèij krig de vóllôg. Hij kreeg de volle laag. Hij kreeg er flink van langs.

vólmeule, volmolen

vólmôn, volle maan

vóng, zie vange

vónketrékker, elektricien

Schertsende benaming.

voôre, aangrijpen, ingrijpend zijn, hanteren

't Zal hullie voôre as hunnen èwdste zoon 't huis uit go. Het zal hen aangrijpen als hun oudste zoon het huis uit gaat.

't Huishèèwe voort 'r goewd. Het huishouden hanteert zij goed. Het gaat haar goed af.

vors, vers

Vorse wôrst. Verse worst.

vórt, voortaan, verder vooruit, voort

Dur hék vórt genóg af. Daar heb ik voortaan genoeg van. Ik ben het zat.

Ik kan nie vórt. Ik kan niet verder vooruit. Ik kan niet doorwerken.

vórt, weg, vooruit

Vórt gèij! Weg jij!

Vórt, Voirt

Straatnaam in Nuenen.

vórtdoewn, doorwerken, accorderen

Doe is vórt! Werk eens door! Schiet eens op!

Ge moet goewd sâme vórtdoewn. Je moet samen goed accorderen. Vaak een advies aan een echtpaar dat strubbelingen heeft.

vórtgòn, verder gaan, voortgaan; zie voor vervoeging gòn

Ik zal wir is vórtgòn. Ik zal weer eens verder gaan.

Vórtgònde beweeging. Voortgaande beweging.

vórtvatte, doorwerken, aanpakken

Ge moet is wa vórtvatte. Je moet eens wat doorwerken.

Zèij is 'r een van vórtvatte. Zij weet van aanpakken.

vrèèl, vergrendeling, sluiting vrèlleke, vergrendeling(etje) van een vensterblinde

vrèije, vrijen; vreej, gevreeje, vrijde, gevrijd

Die vrèijt, die lèijt. *Die vrijt, die lijdt. Als je vrijt, is er ook wel eens liefdesverdriet.*

vrèijdes, vrijdags

vrèijer, vrijer

vrèùwvolk, vrouwvolk; ook **vrèèwvolk**

vrimd, onbekend, vreemd

Vrimd volk. *Onbekend volk.*

Vrimd gòn. *Vreemdgaan.*

vrimde, vreemde

Zèij higget van ginne vrimde. *Zij heeft het niet van een vreemde.*

vrimdeling, vreemdeling

vringkloot, dwarsligger, vitter

Ge wit ók nie van óphèèwe, vringkloot dè ge d'r bént. *Je weet ook niet van ophouden, dwarsligger dat je bent.*

vrôg, vraag

vrôge, vragen; **vreugt**, vroeg, **gevrôge**, vraagt, vroeg, gevraagd

vrôgteeke, vraagteken

vrôk, wraak

vrow, vrouw **vrowke**, vrouwtje; ook **vrôw**

Mèèr vrowke toch! *Maar vrouwtje toch!*

'n Goej vrôw, dè's 't ménneke. *Een goede vrouw, dat is het mannetje. Een goede vrouw maakt je gelukkig.*

vrummes, vrouw, vrouwmens

Meestal vriendelijk bedoeld.

vruug, vroeg; **vruuger**, **vruugst**, vroeger, vroegst

Vruug in de wèèj is vruug vèt. *Vroeg in de wei is vroeg vet. Wie op jonge leeftijd vrijt, zal ook jong aan trouwen toe zijn.*

Óp z'n vruugst is dees klus ènd van de mònd klôr. *Op zijn vroegst is deze klus eind van de maand klaar.*

vruuger, vroeger, eerder

Vruuger jâ, toen wâr ik nog jónk. *Vroeger ja, toen was ik nog jong.*

Ménne vruugeren bås wâr ne knappe kèèrel! *Mijn eerdere baas was een knappe kerel!*

vùdje, vodje, slordig hangend kledingstuk

Wa hédde toch 'n vùdje van 'n rùkske èn, 't stòt oe hillemol nie. *Wat heb je toch een vodje van een rokje aan, het staat je helemaal niet.*

Èijge is gin vùdje. *Eigen is geen vodje. De eigen familie gaat voor.*

vuggelke, vogeltje

vuggelkesfemielie, verre verwantschap

vuggelkeskoj, vogeltjeskooi

vulle, veulen

Óns pèrd hi 'n schòn vulle gekrigge. *Ons paard heeft een mooi veulen gekregen. Ás 'n vulle in de wèèj zén. Als een veulen in de wei zijn. Speels en blij zijn.*

vùllighèjd, vuil, rommel, vuiligheid, kwaadsprekerij

vùllik, viezerik, vuilak

vulprôt, brutaal persoon

Iemand met vieze, ruige en/of onbeschofte praatjes.

vulsteveul, veel te veel

Di strafwèèrk is vulsteveul! Dit strafwerk is veel te veel!

vur, voor; zie ook veur

Mi hum kande goewd vur d'n dag komme. Met hem kun je goed voor de dag komen.

Kék vur oew! Kijk voor je!

vur, alvorens, voor

Vur én de reis te beginne, hás ze driej koffers vól mi klirre gepakt. Alvorens aan de reis te beginnen had zij drie koffers vol met kleren gepakt.

vuraf, vooraf, van tevoren

vural, vooral; ook vral

Vural èèw ménse hén lâst van de wèrmte. Vooral oude mensen hebben last van de warmte.

Uurst en vral. Eerst en vooral.

vurbèij, voorbij

Vurbèije dâg komme nie trug. Voorbije dagen komen niet terug.

Marjan wònt vurbèij d'n Lindenbòm. Marjan woont voorbij de Lindenboom.

De teijd vliejgt vurbèij. De tijd vliegt voorbij.

vurdè, voordat

urdeel, voordeel

vurdillig, voordelig

C en Â is toch vurdilliger. C en A is toch voordeliger.

vurhèrd, ruimte tussen keuken en stal van een boerderij, bijkeuken

urjôr, voorjaar

We hén 'n schòn vurjôr gehad. We hebben een mooi voorjaar gehad.

urkèt, vork; ook vùrk

vurkèijnd, voorkind

vurkomme, voorkomen, verhinderen

vurkomme, voorkomen, uiterlijk

Die vrow hi 'n nèt vurkomme. *Die vrouw heeft een beschaafd voorkomen.* Leen hi 'n flink vurkomme. *Lena heeft grote borsten.*

vùrm, vorm, figuur

Bèij di prejèct gigget nie um de vùrm, mèr um de inhèèwd. *Bij dit project gaat het niet om de vorm, maar om de inhoud.*

vùrme, vormen

De mèijskes vùrme sâme 'n kring. *De meisjes vormen samen een kring.*

vurmiddig, voormiddag

vùrmsel, vormsel

Hèllig Vùrmsel. *Heilig Vormsel.*

vurre, voren, vooruit

Van vurre af èn. *Van voren af aan.*

Go is no vurre. *Ga eens naar voren. Ga eens naar de voordeur.*

Ik zal is no vurre stappe. *Ik zal eens naar de baas gaan.*

Hèij wit van vurre nie dèttie van âchtere leeft. *Hij weet van voren niet dat hij van achteren leeft. Hij is er met zijn gedachten niet bij.*

In 't vurre werke. *Vooruit werken.*

vurre, voorraad

Óp vurre hébbe. *Op voorraad hebben.*

vurrig, vorig, voorgaand

Vurrige mònd is ónzen Bérnard getrèuwd. *Vorige maand is onze Bernard getrouwd.*

vurrôd, voorraad

vursmiddles, in de voormiddag, 's morgens

vurstal, stal, die voor een andere, meestal grotere, stal ligt

vurste, voorste

Han is âlt hántje-de-vurste. *Han is altijd haantje-de-voorste.*

vurtuin, voortuin

vurzichtig, voorzichtig

vurzitter, voorzitter

vurzùrg, voorzorg

vuûjge, passen bij, goed afgaan

't Vuûjgt hum goewd. *Het past goed bij hem. Het gaat hem goed af.*

vuujle, voelen; vuûl(t), vuulde, gevuuld, voel(t), voelde, gevoeld

Ik vuûl m'nèijge unnen échte Nuejnese. *Ik voel mezelf een echte Nuenenaar.*
En ás ge oew èijge dè vuult, béndet ók. *En als je jezelf zo voelt, ben je het ook.*
Vuul d'm? *Voel je het aan? Heb je het door?*

vuurkèèj, witte kiezel, vuurkei

Mi tweej vuurkèèje kande vónke trékke. *Met twee witte kiezels kun je vonken trekken. Dit deed je door ze tegen elkaar te ketsen.*

W

wa, wat, iets

In alle woordsoorten wordt wa gebruikt.

Vur wa hurt wa. Voor wat hoort wat.

Wa? Wátter! Wat? Water!

Wátter is een reactie op het als onbeleefd ervaren wa.

Wa zédde me nèw toch? Wat zeg je me nu toch?

Wa gèij? Wat jij? Je bent het toch met me eens?

wá, in wá'n, wat een

Wá'n gedoe um niks. Wat een heisa om niets.

wap, in van de wap zijn, in de war zijn, eraf zijn

Hèij is van de wap. Hij is in de war.

warschôwe, waarschuwen; gewarschôwd, gewaarschuwd

washandschoentje, washandje

washéndje, washandje

waspinneke, wasknijper

wastoffel, wastafel

wátter, water

Wor 't wátter ins kumt, kumt 't dikker. Waar het water eens komt (overstroomt), komt het vaker. Een begane misstap (vaak is overspel bedoeld) zal herhaald worden.

wátterèèchtig, waterachtig

wáttermeule, watermolen

De Ópwèttese wáttermeule. De Opwettense watermolen.

wátterojjer, waterader

Van slôpe boove ne wátterojjer krédde reujma, is de prôt. Van slapen boven een waterader krijg je reuma, wordt gezegd.

wátterrat, waterrat, goede zwemmer

wátterschèej, nieuwsgierig persoon

wáttertórre, watertoren

wátterzucht, oedeem

Weduwe Ciska, wc, toilet

Ik goj no de Weduwe Ciska. Ik ga naar de wc. Schertsend gezegd.

weefgetèw, weefgetouw

weeg, richting, weg

't Is óp goejkommende weeg. *Het gaat de goede richting in.*

't Li mén nie in de weeg. *Het ligt mij niet in de weg. 't Hindert mij niet.*

weege, *recht van overpad geven*

weegentreej, *smalle weegbree*

wèèj, *wei*

wèèje, *weiden, beweiden*

wèèje, *waaien*; **wèèjde**, **gewèèjd**, *waaide, gewaaid*

wèèjpôl, *weidepaal*

De diej hi 'n par steevige wèèjpôle. *Die vrouw heeft een paar stevige benen.*

Een niet zo vleierend gezegde.

weejte, *weten*; ook **weete**

Vervoeging van **weejte**, *weten*.

Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
ik weejt	wik, wit ik	ik wis	wis ik
gèij wit	witte (gèij)	gèij wist	wiste (gèij)
hèij, zèij, 't wit	wittie, wit ze, wittet	hèij, zèij, 't wis	wissie, wis ze, wisset
wèij weejte	weejte wèij	wèij wisse	wisse wèij
gullie wit	weejte gullie	gullie wist	wiste gullie
zèij weejte	weejte zèij	zèij wisse	wisse zèij

Gebiedende wijs: **weejt**. Voltooid deelwoord: **geweejte**.

Witte gèij 'r rôd mi? *Weet jij er raad mee?*

Zèij wit van niks én kumt van nérges. *Zij weet van niets en komt van nergens. Zij houdt zich van den domme.*

Dè wik nie. *Dat weet ik niet.*

Ás ik dè geweejte háj! *Als ik dat geweten had!*

Witte wùl wa ge doet? *Weet je wel wat je doet? Overzie je de consequenties wel?*

Hèij zit 't wir is te weete. *Hij zwamt weer eens.*

weejskiendje, *weeskind*

weejze, *wezen*; ook **weejste** en **wiste**

Ik bèn weejze visse. *Ik ben wezen vissen.*

weejze, *schrik, wezen*

Dôr hék weejze af. *Daar heb ik schrik van.*

weejzelek, *werkelijk, wezenlijk*

Tis weejzelek wor! *Het is werkelijk waar!*

weerbieje, *weerstand bieden*

Ge moet weerbieje ás s'oe plôge. *Je moet weerstand bieden als ze je plagen.*

wèerde, waarde

Ménne fiets hi nie veul wèerde mèr. *Mijn fiets heeft niet veel waarde meer.*

wèerk, werk

Ge hét 'r 'n schòn stukske wèerk af gemakt. *Je hebt er een mooi stukje werk van gemaakt.*

Dè 's gin wèerk wa gèij dôr doet. *Dat is geen manier van doen wat jij daar doet.*

wèerm, warm

Wèerm ête. *Warme maaltijd.*

wèerm dénke, naar bed gaan

Ik goj me wèerm dénke. *Ik ga naar bed. Jonge knullen zeiden dit tegen elkaar om aan te geven dat ze in bed aan hun meisje zouden denken.*

wèermdrèèje, warmdraaien

weetnikskunde, onnozelheid, domheid

Hierin kun je professor zijn, volgens kinderen.

weeze, aard, gevoel; ook weejze

'r Weeze af hébbe. *Er schrik van hebben*

wégdowwe, wegduwen

wégdutte, in slaap sukkelen

wéggerakt, afstand tot ontwikkeld

Ik bén 'r van wéggerakt. *Ik heb er afstand tot ontwikkeld. Mijn betrokkenheid is alsmaar afgenomen.*

wéggojje, weggooien

wéggòn, weggaan; zie voor vervoeging gòn

Go wég, kliêrkop dè ge bént! *Ga weg, klier dat je bent!*

Go wég! *Is dat waar! Uitroep van verbazing.*

wéghâle, stelen, jatten, weghalen

wéghèèwe, weghouden

wégjatte, jatten, stelen, weghalen

Ze hén munne fiets wéggejat. *Ze hebben mijn fiets gestolen.*

wégspuujle, wegspoelen

Zürge wégspuujle. *Zorgen wegspoelen. Vaak door veel sterke drank te drinken.*

wèij, wij; ook wèllie

Wèij loope dur de wèèj. *Wij lopen door de wei.*

weijd, ver, wijd, ruim; weijter of weijer, weijst, verder, verst

Nie weijer kanne. *Niet verder kunnen.*

Willem Wouters wònt weijd wég. *Willem Wouters woont wijd weg.*

Dees trèùj is mén veul te weijd. *Deze trui is me veel te ruim.*
Dees bóks is weijd hinne. *Deze broek is ver heen. Zij is bijna versleten.*

wèije, wijden

Dees medállie hék lôte wèije. *Deze medaille heb ik laten wijden.*

weijergònd, verdergaand

weijeróp, verderop; ook **weijteróp**

Weijeróp is ne vejiver, dur mádde visse. *Verderop is een vijver, daar mag je vissen.*

weijnd, wind; ook **wind**

Wa stut 'r toch ne straffe weijnd. *Wat staat er toch een harde wind.*

De weijnd van vurre kreijge. *De wind van voren krijgen.*

weijndmeule, windmolen

Weijndmeule De Roosdoncke èn de Gèèrfseweg drèèjt dik. *Windmolen De Roosdonck aan de Gerwenseweg draait dikwijls.*

weijteróp, verderop

wèijwátter, wijwater

wèijwáttersvátje, wijwatervaatje

wêk, week; ook **week**

Ik wérk drierj dâg in de wêk. *Ik werk drie dagen in de week.*

wèllie, wij; ook **wèij**

wèngske, wangetje

wènnig, weinig

Wènnig kan ók veul zén. *Weinig kan ook veel zijn.*

Hèij is nog nie zu wènnig. *Hij is nog niet zo weinig. Hij is bijdehand.*

wèrd, waard

Di geridschap is niks mér wèrd. *Dit gereedschap is niets meer waard.*

Ik zé vendâg toch niks wèrd. *Ik ben vandaag niet goed. Ik voel me ziek.*

wèrmt, warmte

Ik kan nie goewd teege die wèrmt. *Ik kan niet goed tegen die warmte.*

wétter, slijper, slijpsteen

Wètters, De Wètters, naam van de carnavalsvereniging in Nederwetten

Weverkeshof, Dorpsboerderij in Nuenen

wiebelkónt, persoon die niet stilzit

wiêjk, grote diepe snee, winkelhaak in een stof

wiêjke, krijsen, gillen; **wiekt**, gewiekt, krijst, gekrijst

Hèij wiekt ás 'n vèèrke dè geslacht wordt. *Hij krijgt als een varken dat geslacht wordt.*

wiêjkènd, *achterste van een varken*

wiemel, *persoon die niet stilzit; ook wiemelkónt*

wiemele, *wiebelen, schommelen*

wiewèèw, *wielewaal*

De eerste blokhut van de verkenners van de Stichting Panta Rhei heet Wiewèèw.

wilde vèèrkes, *pissebedden*

winèèj, *windei; ook weijnèèj*

winterkunningske, *winterkoninkje*

wipsteel, *persoon die niet stilzit*

wir, *weer, opnieuw*

't Is wir moj weer. Het is weer mooi weer.

Hoe zât dè ók al wir? Hoe zat dat ook al weer?

wirbôrsel, *weerborstel*

wirgâj, *weerga, gelijke*

Hèij hi zonne wirgâj nie. Hij heeft zijn weerga niet.

Én nèw ás de wirgâj no béd. En nu als de bliksem naar bed. Ook ás de wiedewirgâj. Dan moet het nog vlugger en zonder tegenspraak!

Ik zuujk de wirgâj van di par schoewn. Ik zoek de tweede schoen van dit paar.

wirhèèwe, *tegenhouden, weerhouden*

Al issie klèèn, 't wirhèwt Pietje 'r nie van kieper te zén. Al is hij klein, het houdt Pietje niet tegen doelman te zijn.

wirhòk, *weerhaak*

wirklank, *gevolgen, reactie*

Ge doet mèr, mèr ge moet dan wùl de wirklank kanne verdrâge. Je doet maar, maar je moet dan wel de gevolgen kunnen verdragen. Dreigende taal.

wirlicht, *bliksem, weerlicht*

Wulde ás de wirlicht mâke dè ge wégkomt. Wil je als de bliksem maken dat je weggaat.

wirlichte, *bliksemen, weerlichten*

wirreld, *wereld*

Tis me 't wirreldje wùl. Het is me het wereldje wel.

wirreldbol, *wereldbol*

wirreldgisteleke, *wereldgeestelijke*

wirresis, *weer eens*

Gèèr tót wirresis. *Graag tot weer eens. Graag tot ziens.*

wirskante, *weerskanten, van beide zijden*

Èn wirskante zén 'r foute gemaakt. *Aan weerskanten zijn er fouten gemaakt.*

Ge moet ruuzies van wirskante bekeijke. *Je moet ruzies van beide zijden bekijken.*

Wirt, *Weert*

wirumstuit, *in van de wirumstuit, als tegenactie*

Van de wirumstuit liejp ie kôd wég. *Als tegenactie liep hij kwaad weg. Vaak is de reactie uit onmacht.*

wirziejn, *weezien, terugzien*

't Wirziejn wâr èrg zwôr. *Het weezien was erg zwaar.*

Tót wirziejns. *Tot weerziens.*

wirziejn, *terugzien, weezien*

Ik hoop ónze jónge gèèw wir te ziejn. *Ik hoop onze zoon gauw terug te zien.*

wis, *twijg, zijtakje*

Unne goeje wis die buigt wùl. *Een goede twijg buigt wel. Gezegd als een man veel groter is dan zijn vrouw. Hij buigt graag om haar te kunnen knuffelen.*

witte, *witten; zie ook weejte*

Witte gèij de weg no Mierle? *Weet jij de weg naar Mierlo? Wit jij de weg naar Mierlo. Dit is een instinkertje. Is het antwoord ja, dan heb je heel veel witsel nodig. Is het antwoord nee, dan ben je een sufferd.*

wittighèij, *verliefdheid*

Tis een én al wittighèij tusse die twee. *Die twee zijn stapelverliefd op elkaar.*

wittewùl, *weet je wel*

Stopwoord.

Zoo ist nèw immel, wittewùl. *Zo is het nu eenmaal, weet je wel.*

witvoeter, *persoon die de onderscheiding "Dwèrsklippel mi wit voetje" heeft ontvangen. Een carnavalsonderscheiding van de Oud-Prinsen.*

wiw, *weduwe; wiws*, *weduwen; ook wuw en wuws*

wochte, *wachten*

wôghals, *waaghals*

Woldre, *Waalre*

wònne, *weet je*

Stopwoord.

't Go goewd, wònne. *Het gaat goed, weet je.*

wònning, *huis, woning*

Mèèrge kreijge wèij de sluttel van ónze wònning. *Morgen krijgen we de sleutel van ons huis.*

woone, *wonen*; **wònde**, **gewònd**, *woonde, gewoond*

't Woone in Nuejne is hil schòn. *Het wonen in Nuenen is heel mooi.*

wor, *waar*

't Is nie wor! *Het is niet waar!*

wor, *waar*

Wor is 't te doewn? *Waar is het te doen?*

wor; *zie worre*

wôr, *waren, goederen*

Goej wôr verkupt hèndig. *Goede waar verkoopt gemakkelijk.*

woraf, *waaraf*

word, *waarheid*; ook **worrent**

De word mag gezeed worre. *De waarheid mag gezegd worden.*

worèèchtig, *waarachtig*

worèn, *waaraan*

Ik wul gèèr weete woraf én worèn. *Ik wil graag weten waar ik aan toe ben.*

wornéffe, *waarnaast, naast wat*

worre, *worden*

Vervoeging van worre, worden.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik wor	wor ik	ik wier	wier ik
gèij wordt	worde (gèij)	gèij wierd	wierde (gèij)
hèij, zèij, 't wordt	wordtie, wordt zèij, worret	hèij, zèij, 't wier	wierie, wier ze, wieret
wèij worre	worre wèij	wèij wiere	wiere wèij
gullie wordt	worde gullie	gullie wierd	wierde gullie
zèij worre	worre zèij	zèij wiere	wiere zèij

Gebiedende wijs: wor. Voltooid deelwoord: geworre.

Ik wor nie goewd van oe. *Ik word niet goed van jou.*

Wierde gèij 'r ziejk af? *Werd jij er ziek van?*

Wa worde gèij látter, Jantje? *Wat word jij later, Jantje?*

Hèij is schólmister geworre. *Hij is schoolmeester geworden.*

Wor nie ziejk! *Word niet ziek!*

worrum, *waarom*; ook **wurruum**

wùl, *wel*

wùlke, *welke*; ook **wúlleke**

Wùlke gék hi dè gezeed? *Welke gek heeft dat gezegd?*

wulle, *willen*; **wulde of wo**, **gewuld**, *wilde, gewild*

Wèij wulle wùl. *Wij willen wel.*

Hèij wo 't nie hébbe. *Hij wilde het niet hebben.*

wùrm, *worm* **wèùrm**, *wormen*

wuunder, *woerd*

wuwwer, *weduwnaar*

Z

zaâl, *zadel, zaal*

zâcht, *zacht*

zâchte, *watje, doetje*

záddoek, *zakdoek*

zakke én verkoope, *bedriegen*

Dieje sloome dôr, die zakke én verkoope ze wor ie zèèlf bèij stu. *Die slome daar, die bedriegen ze waar hij zelf bij staat.*

zalle, *zullen*

Vervoeging van **zalle**, *zullen*

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik zal	zalk, zak	ik zó	zók
gèij zalt, zâlt	zalde, zâlde (gèij)	gèij zót	zódde (gèij)
hèij, zèij, 't zal	zállie, zásze, zallet	hèij, zèij, 't zó,	zoowie, zóttie zoow ze, zoowet
wèij zalle	zalle wèij	wèij zoowe, zón	zoowe, zón wèij
gullie zalt, zâlt	zalde, zâlde gullie	gullie zoowt	zoowde gullie
zèij zalle	zalle zèij	zèij zoowe, zón	zoowe, zón zèij

Gèij zalt 't mèr hébbe! *Je zult 't maar hebben!*

Zoowet zoo goewd zén? *Zou het zo goed zijn?*

Zak oe is éfkes hèèlpe? *Zal ik jou eens even helpen?*

zând, *zand*

De diej hi zând èn d'r kniejes. *Zij heeft zand aan haar knieën. Zij heeft veel grond. Zij zal dus heel rijk zijn.*

Zandfórt, Van - , Van Santvoort

Familienaam.

zâniklut, *zeveraar, zanikerd, zeur*

zánnikke, *zeveren, zaniken; ook zânikke*

Lit 'r toch nie zó te zánnikke. *Zanik toch niet zo.*

zât, *zie zitte*

zeeg, *mak, tam, gedwee*

zèègske, *zaagje; zâg, zaag*

zèèje, *zaaien*

Wánneer gòdde spùrrie zèèje? *Wanneer ga je spurrie zaaien?*

zeekere, *persoon die heel precies is, puntje precies*

zeel, *dik touw, zeel*

zèèlf, *zelf*

Kom hier, ik doew 't zèèlf wùl. *Kom hier, ik doe het zelf wel.*

zeereneus, *serieus*

Een niet serieus bedoelde uitspraak voor "serieus".

zèèrk, *zerk*

zèèsie, *zeis zèèsieke, kleine zeis*

zeeverjèn, *zeveraarster*

zeeverlap, *zeveraar, zeurpiet*

zeeverlèpke, *slab*

zeeverlut, *leuteraar, zeurkous*

zèèwt, *zout; ook zôwt*

Hédde al zèèwt óp d'èrpel gedòn? *Heb je al zout bij de aardappels gedaan?*

zégge, *zeggen*

Vervoeging van **zégge**, *zeggen*.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik zég	zég ik	ik zeej, zin	zeej, zin ik
gèij zégt	zégde (gèij)	gèij zeejt, zint	zeejde, zinde (gèij)
hèij, zèij, 't zi	zittie, zisse, zigget	hèij, zèij, 't zeej, zin	zeejie, zeej ze, zeejet zinnie, zinze, zinnet
wèij zégge	zégge wèij	wèij zeeje, zinne	zeeje, zinne wèij
gullie zégt	zégde gullie	gullie zeejt, zint	zeejde, zinde gullie
zèij zégge	zégge zèij	zèij zeeje, zinne	zeeje, zinne zèij

Gebiedende wijs: zég. Voltooid deelwoord: gezeejd, gezeed.

Hèij zit er ginnen inne. *Hij zegt niets.*

Hèij zin 't nie én hèij zigget nog nie. *Hij zei het niet en hij zegt het nog niet.*

Dè hék nie gezeejd! *Dat heb ik niet gezegd!*

zégmér, *zegmaar*

Stopwoord.

zeij, *zijde, kant*

Nen driehoek hi driej zeije. *Een driehoek heeft drie zijden.*

'n Zeij spèk. *Een zij spek. Spek van een flank van een varken.*

zèij, *zij*

zeije, *zijde, natuurzijde*

Unnen hógge zeije. *Een zwarte hoge, zijden hoed.*

Dè's toch 'ne zeije. *Dat is toch een halfzacht persoon. Hij is een softie.*

zèijk, plas, pis

Iemes in de zèijk zétte. *Iemand te kijk zetten.*

zèijke, zeuren, zeiken; zèkt, zeek, gezeeke, zeurt, zeurde, gezeurd

Ik vuujl me in m'n zakke gezeeke. *Ik voel mij in mijn zakken gezeiken. Ik voel me belazerd.*

Ik moet nòddig zèijke. *Ik moet heel erg zeiken. Ordinaire taal.*

't Reegent dè 't zèkt. *Het stortregent.*

zèijkmoejer, mier

zèkske, zakje

Zèkske blèùw. *Zakje blauw. Historisch zakje blauw bleekmiddel.*

zèllie, zij; ook zullie

zén, zijn

Vervoeging van zén, zijn.

<i>Tegenwoordige tijd</i>		<i>Verleden tijd</i>	
ik bén, zé	bén ik	ik wâr	wâr ik
gèij bént, zét	bénde, zédde (gèij)	gèij wârt	wârde (gèij)
hèij, zèij, 't is	issie, isse, isset	hèij, zèij, 't wâr	wârie, wâr ze, wâret
wèij zén	zén wèij	wèij wâre	wâre wèij
gullie bént, zét	bénde, zédde gullie	gullie wârt	wârde gullie
zèij zén	zén zèij	zèij wâre	wâre zèij

Gebiedende wijs: bént, zét, weejs. Voltooid deelwoord: gewist.

Wèij zén mi z'n alle no Diererijk gewist. *Wij zijn met zijn allen naar Dierenrijk geweest.*

Zét toch vurzichtig! *Wees toch voorzichtig!*

zeum, zoom

Ge hét de zeum ónder oew kleejdje uithange. *Je hebt de zoom onder je jurkje uithangen.*

zeum, zeem

zeume, zomen, van een zoom voorzien; zumt, gezumd, zoomt, gezoomd

Hédde de lôkes al gezumd? *Heb je de lakens al gezoomd?*

zeume, zemen; zimt, gezimd, zeemde, gezeemd

Rôme zeumen. *Ramen zemen.*

zeun, zonen zoôn, zoon

Vádder Âbram ha zeuve zeun. *Vader Abraham had zeven zonen.*

zèurg, leunstoel, zorgen; zie ook zùrg

De zèurg is vur óns vádder. *De leunstoel is voor onze pa.*

Klèèn keijnder klèèn zèùrg, groote keijnder groote zèùrg. *Kleine kinderen kleine zorgen, grote kinderen grote zorgen.*

zeurjèn, *alsmaar zeurende vrouw*

zeveul, *zoveel; zie ook zuvvel*

Ik doe je zoveel ik kan. Ik doe zoveel ik kan.

ziebedees, *onnozele vrouw*

ziejn, *zien; ziej, zâg, geziejn, zie, zag, gezien*

Ik zie je de zón, al schijnt die niet. Ik zie de zon, al schijnt die niet.

Zèij zâg 't niet zitten. Zij zag het niet zitten.

Ik heb je in 't tûrp geziejn. Ik heb je in (het centrum van) het dorp gezien.

zieltje, *beetgaar*

Spruitjes moeten 'n zieltje hebben. Spruitjes moeten beetgaar zijn. Dan smaken ze het beste.

zift, *zeef*

zig, *volgzaam, mak, koest*

Zèij is niet zo volgzaam als zij zich voordoet.

zilletriese, *ijveraarder, collectante, zelatrice*

Vrouw die ijvert als collectante voor een goed doel.

zimt, *zie zeume*

zinnuwèèchtig, *zenuwachtig*

zinnuwwe, *zenuwen*

Ik zit vandaag vol zenuwen. Ik zit vandaag vol zenuwen.

zipnat, *zeepsop*

zipsop, *zeepsop*

zir, *zeer, pijn*

't Duu zir. Het doet pijn.

zitte, *zitten; zât, gezeetje, zat, gezeten*

Hèij zât d'n hillen dag op z'n krént. Hij zat de hele dag op zijn krent. Hij deed de hele dag niets.

Gezeetje in de zèùrg hâttie veel pròts. Gezeten in zijn leunstoel had hij veel praatjes.

Zittie: "Zit ie?"? Zegt hij: "Zit hij?"? Hij vraagt of het een doelpunt is.

Blé zitte wor ge zit én ruurt oewèijge niet, hèwt oewen òjjem in mèr stik niet.

Blijf zitten waar je zit en verroer je niet, houd je adem in maar stik niet.

Opzegversje bij het stoppertje spelen.

zjekèt, *jacquet*

zjimmie, *cakewalk*

zó, zie zalle

zôd, zaad

zoebele, sabbelen

Ás ge óp oew snuupke zoebelt, doe d'r langer mi. *Als je op je snoepje sabbelt, doe je er langer mee.*

zoej, gier

zoeje, gieren, uitrijden van vloeibare mest

zoejkâr, gierkar

zoejschùpper, emmer aan een lange steel; ook zoejémmer

zoejtón, gierton

zoêr, zuur

Dè's zoêr vur hum. *Dat is zuur voor hem.*

zoêrkólle, zuurkool

zoersig, zuur

zóg, zeug

N'n boer en 'n zóg hébbe nojt genóg. *Een boer en een zeug hebben nooit genoeg. Gezegde over iemand die hebberig is.*

zómmer, zomer

Tis deejs dâg vólóp zómmer. *Het is deze dagen volop zomer.*

zómmerdag, zomerdag

zómmere, zomers weer zijn

't Zómmert de lèste dâg. *Het is de laatste dagen zomers weer.*

zóndig, zondag

Tis nie alle dâg zóndig. *Het is niet alle dagen zondag. Het is niet alle dagen feest.*

zóndig, zondig

zóndigôvund, zondagavond; ook zóndiggenôvund

zoo, zo meteen, op die manier; ook zu

Ik kom zoo. *Ik kom zo meteen.*

Zoo kan dè nie. *Op die manier kan dat niet.*

Zu gezeed, zu gedòn. *Zo gezegd, zo gedaan.*

zoo, zo; ook zoow

Zoo, dè's dè. *Zo, dat is dat.*

Hoe zoow? *Hoe zo?*

Oow zoow Koows! *O zo Koos!*

zoo, zoals, zo

Zoo de èèw zónge, zoo piejpe de jónge. *Zoals de ouden zongen, zo piepen de jongen.*

Zoo nie, dan nie! *Zo niet, dan niet!*

zooj, *graszode*

Hèij li ónder de zooj. *Hij is gestorven en begraven.*

zooj, *rotzooi*

De hille zooj is ópgerùmd. *Alle rotzooi is opgeruimd.*

zoowzoow, *matig, niet zo goed*

't Is mèr zoowzoow! *Het is maar zozo!*

zoow, *zie zalle*

zotterig, *zaterdag*

De zotterig kumt vur de zóndig. *De zaterdag komt voor de zondag.*

zotterigôvund, *zaterdagavond*

zu, *zie zoo*

zuidooster, *autobus, bus*

Ik bén mi de zuidooster no de stad gewist. *Ik ben met de bus naar de stad geweest. De Zuid-Ooster was de naam van de busonderneming die Nuenen aandeed.*

zulder, *kruis in een broek, zoldering, plafond, zolder*

Trék oew bóks is wa óp, want oewe zulder héngt tussen oew kniejes. *Trek je broek eens op, want je kruis hangt tussen je knieën.*

De lamp héngt èn de zulder te béngele. *De lamp hangt aan het plafond te slingeren.*

zult, *hoofdkaas*

zulte, *smeulen*

zummèr, *zomaar, zonder aanleiding*

Dè deej ik zummèr. *Dat deed ik zomaar.*

Zummere, *Someren*

zumt, *zie zeume*

zun, **zunne**, *zo'n, zo een, zulke; ook zó'n, zónne*

Zunne goeje hébbe wèij nog nie gehad. *Zo'n goede hebben wij nog niet gehad. Volgens het liedje dan.*

zunnikke, *zonnetje*

Fien is 't zunnikke in huis. *Fien is het zonnetje in huis.*

zùnnig, *zuinig*

zùrg, *zorg, zorgen; ook zèùrg*

Dè zal mén 'n zùrg zén! *Dat zal me een zorg zijn.*

zùrge, *zorgen*; **gezùrgd**, *gezorgd*

Zùrg dè ger bèij bént. *Zorg dat je erbij bent.*

zuujke, *van plan zijn, zoeken*; **zuukt**, **zôcht**, **gezôcht**, *zoekt, zocht, gezocht*

Hèij zuukt 't nie. *Hij is het niet van plan.*

Ik héb óvral gezôcht. *Ik heb overal gezocht.*

zuujt, *zoet*

No 't zoêr kumt 't zuujt. *Na het zuur komt het zoet.*

zuujt, *zoet, braaf, lief*; **zuuter**, **zuutst**, *zoeter, zoetst*

Dizze lèksteel is óntieglek zuujt. *Deze zuurstok is ontieliglijk zoet.*

Stientje is toch zun zuujt mèijdje. *Stientje is toch zo'n braaf meisje.*

Bèij oomen Bèrt is 't krèk ne zuujten inval. *Bij oom Bert is het een zoete inval.*

Men treft daar een grote gastvrijheid aan.

zuutighèijd, *zoetigheid*

zuutjesèn, *zoetjesaan, langzamerhand*

Ik goj zuutjesèn óp huis ópin. *Ik ga zoetjesaan naar huis toe.*

Van hum krék zoo zuutjesèn genóg af. *Van hem krijg ik zo langzamerhand genoeg.*

zuvvel, *zoveel*; zie ook **zeveul**

Zuvvel mùlders hék nog nojt bèij mekaâr gezien. *Zoveel meikevers heb ik nog nooit bij elkaar gezien.*

zuvvelste, *zoveelste*

Gèij bént de zuvvulste die hierno vrôgt. *Jij bent de zoveelste die hiernaar vraagt.*

't Zuvvelste part is vur èùw. *Het zoveelste deel is voor jou.*

zuvvelste, *des te, zoveel te*

Hoe meer gèld dè ge hét, zuvvelste meer wulde hébbe. *Hoe meer geld dat je hebt, des te meer wil je hebben.*

zuvventiejn, *zeventien*

zwamdol, *persoon die zwamt*

zwartmoor, *smerig persoon*

zwart zén, *in onmin leven*

Tusse die bèèj femielies is 't al lânk zwart. *Die beide families leven al lang in onmin.*

zwèèje, *zwaaien, wuiven*

Doe nie, of 'r zal wa zwèèje. *Doe niet, of er zal wat zwaaien.*

zwèèrm, *zwerm*

zweete, *zweeten*; **zwit**, **gezwit**, *zweet, gezweet*

Piet zwit ás unne kepotten does. *Piet zweet als een kapotte douche.*

zwégstil, *praat me er niet van, zwijg stil*

zwélling, *zwaluw*

zwètsbuukske, *zwetsboekje*

Fotoboekje van je (klein)kinderen.

zwètskloot, *opschepper, zwetser*

zwiepke, *zweepje, buigzaam stokje; ook zwipke*

zwierkaârt, *bierviltje*

Een bierviltje, gebruikt als een frisbee.

zwoerts, *dunne stront*

Èn de zwoerts zén. Aan de schijterij zijn.

zwoertse, *dun schijten*

zwôger, *zwager*

zwôr, *zwaar*

Zwôr geschut inzétte. Zwaar geschut inzetten.

Bònne valle dik zwôr. Bonen liggen vaak zwaar op de maag.

zwôr, *ernstig, erg, zwaar*

Zwôr ziejk zén. Ernstig ziek zijn.

Olga higget zwôr te pakke. Olga is zwaar verliefd. Olga is zwaar ziek.

zwôrlèijvig, *dik, gezet*

zworrighèijd, *zorgen, moeilijkheden*

Diêp in de zworrighèijd zitte. Diep in de zorgen zitten.

zworte, *zwaarte*

a

aaïen, èèje
Aalst, Olst
aan te raden, gerôje
aan, èn, langs
aanduwen, èndeuwe, èndowwe
aangaan, èngòn
aangenaam, moj
aangeven, èngeeve
aanhalen, ènhâle
aanhebben, ènhébbe
aanhouden, ènhèèwe
aanhoudend, alzeleeve, ènhèèwend
aanhouder, ènhèèwer
aankunnen, afkénne, ènkanne
aanleggen, ènlégge
aanleren, ènlêre, ènleere
aanlijnen, tèùre
aanlopen, ènzétte
aanmaken, ènmâke
aanpassen, ènpâse
aanpraten, ènprôte
aanraden, ènrôje
aanreiken, èngeeve
aanrijden, ènrèèje
aanslaan, ènslòn
aansnijden, ènsnèèje
aansporen, uuvere, ènuuvere
aanstaan, gâje, ènstòn
aanstaande, kommende, ènstònde
aansteker, ènstooker
aanstellerij, ènstéllerietus
aantrekken, ènhâle

aanvegen, ènkeere
aanvoelen, ènvuuje, nôvvuuje
aanwaaien, ènwèèje
aanwensel, ènwénsel
aanzeggen, ènzégge
aanzitten, ènzitte
aard, aârd
aardappel(en), èrpel
aardappeleter, èrpeleeter
aardappelkuil, èrpelkèul
aardappelraper, èrpelrâper
aardappelriek, èrpelriek
aardappelschillen, èrpelschélle
aardappelschilmandje,
èrpelschélmèèndje
aardappelschilmesje,
èrpelschélméske
aarde, èèrd
aardig vinden, gèèr lèije
aardig, ârdig, ârig
aardigheid, slès, ârighèijd
Aarle-Rixtel, Aâle, Âale-Riksel
aas, òs
accordeon, mònnieca
ach ja, bèij jâ
ach jij, och gèij
ach nee, bè nè
acht, acht
Acht, Âcht
achternagaan, âchternôgòn
achternazitten, nôzitte
achterom, âchterum, achterdur
achterover, âchтероover
achterste, van een varken, wiejkènd
achteruit, âchteruit

achteruitboeren, âchteruitboere
 achteruitgaan, âchteruitgòn
 achtervolgen, nôdoewn
 achterwerk, preut, kónt
 adem, ojjem
 ader, ojjer
 advocaat, avvekôt
 afbranden, affikke
 afdakje, afdèkske
 afdrogen, afdreuge, dreugmâke
 aflaat, aflôt
 aflaat verdienen, pusjónkele
 afmeten met de voeten, aftrèèje
 afraden, afrôje
 afrafelen, afrèffele
 afranselen, uróp nèije, uróp peere,
 afdreuge
 afscheiding, afschèèjing
 afslaan, afslòn, uróp peere
 afspreken, afprôte
 afstand ontwikkelen, ervan wegrâke
 afstraffen, mooresleere
 afweten, afweete
 afwassen, ópwâse
 afwerken, afdoewn
 afwimpelen, afslòn,
 afzetten, óplâje
 ajuin, jung
 akker, èkker
 alleen, állinnig
 allemaal, allemol, gelèijk, ammel
 allerheiligen, allerhèllige
 allerlei, alderânder, tralderhand
 alles, al, glèijk
 alles bij elkaar, ammel
 allochtoon, buitendûrpse

als, ás
 alstublieft, ásteblieft
 altijd, âlt, alzeleeve
 altijd wel, lichelek
 amper, nèew
 andersom, andersum
 angsthaas, scheijtbóks
 anjer, snóffel
 apegapen, op - liggen, pierooge,
 âpegâpe
 apezuur, klapzuur
 appelboom, appelenbòm
 appeltje, èppelke,
 arm, èèrm
 armoede hebben, nèewe
 armoede, èèremoej
 armoedig, èèremoejig
 askruisje, askrúske
 asociaal, schojjerèèchtig, nie veul
 soeps
 assen uitdragen, asse uitdrôge
 au, èw
 autoped, gleijer
 autoped, kleine, houten - , stèp
 avond, ôvund
 avond, tegen de - , tiggenôvund,
 tiggedenôvund

b

baalkatoen, bôlketoewn
baantje, bántje
baardje, bardje
baas, bás
baas, naar de - stappen, no vurre gòn
baby, klènne
bagagedrager, pakkendrâger
bagatel, hónsgezèijk
bah, ajakkes, èèk, iêk
Bakel, Bôkel
bakeliet, hènur
baker, bôkster
bakje, bèkske
bal, bol
bandenplak, sluusjón
bangerik, scheijthén, scheijthoos
bankje, bèkske
baren, inkoop
barrevoets, bèrrevoets
barst, stik, stik de moord
bazelen, zitte te weete
bed, naar - gaan, zich wèèrm dénke
bed, nèèst, todhoop
bedelaar, schojjer
bederven, bedèèrve
bedevaart, beevert
bedonderen, gemakkelijk te - , zakke én verkoope
bedorven, bedùrve
bedriegen, foetele, foezele
bedrijfje, gedoentje
beek, loop
Beekstraat, Bikstrôt

beeld, bild
beentje, bingke
beer, bêr
beerput, birput
beest, bist
beestachtig, bistèèchtig
beestenbende, bistebènde
beetje, bietje, wènnig, klètje, kwèkske
beetje, een - , iejt of wa, ietskes
beetgaar, zieltje
beetnemen, óp de lut hébbe
begaan met, begòn mi
begin, uurst
beginnen (bv van school) èngòn
begraven, begrôve
begrijpen, ènvuuje, durhébbe, nôvvuule
begrijpen, helemaal - , 'r alles af weete
behagen, ènstòn
behouden, behèèwe
beide kanten, wirskante, bèèj kante
beide, bèèj
bekijk het, butskèèje, jâ dâg
bekijken, bekeijke
bekijks, bekéks
bemerken, afmèrke
bemoelial, vájjer
benauwd, benèèwd
bende, bènde, zooi
beneden, beneeje
beneden, naar -, bultaf
benen, stevige - , wèèjpôle
berenmuts, birremuts
bericht, têng
beroerte, beslag

Bert, Bêr
berusten, ermi ènkloote
beschaamd, beschámd
bescheiden, beschèèje
beschouwd, goed - , èigelek
beschuitenpap, lèùjweijvepap
beslag, timper
beslommeringen hebben,
trubbelèèchtig zén
besluit, beschèijð
Best, Bèèst
beste, het – ermee, howdoe
besteden, besteeje
beter, bitter, beejer
beteren, bittere, beejtere
betoeterd, belâjtâfeld
Betsie, Bèts
beukenheg, mùlderhég, buujkehég
beurtelings, umstebeurt, um én um
bevoorraden, uupere
bezem, béssem
bezieling, zonder - , lowloene
 bezig, bizzig, beejzig
bezigen, bizzige
bezighouden, bizzighèèwe
bezoek, onverwachts op – komen,
kómme ènwèèje
bezorgd, bezùrgd
bezorgdheid, bezùrgdhèijð
bezuren, asse uitdrôge
bezwijken, erèn ónderdur gòn
bibberen, rèijere
bidden, bidde
bidprentje, dódspréntje
bieden, bieje
bierviltje, zwierkaârt

big, bag
biggetjes werpen, bagge
bij (nabij), bèij
bij (bijen), bieje
bij elkaar, bèijin, bè mekaâr
bijdehand, bèddehand
bijeen, bèijin, bè mekaâr
bijeenhouden, bèijinhèèwe
bijenkorf, biêkùrf
bijenzwerm, biejezwèèrm
bijhoren, beschèèje
bijhouden, bèijhèèwe
bijkeuken, vurhèrd
bijna, hòst, bekant
bijtijds, bèttéds
bijzonders, biezunders
bijzonders, niet veel - , wa lèkkers
biljartbal, buljartbol
biljarten, buljarte, een stoote
billenkoek, billekeskérmiss
binden, beijne
binnendoor, binnendur
binnenstebuiten, lings
bisschop, biskop
blaadje, blèèjke
blaar, blojjer, blôr
blaas, blôs
blaaskapel, blôskepél
blaaslucht voor een
muziekinstrument, ammazuur
blaaspijpje, blôspépke
bladeren, blâr, blâjer
blaken, blôke
blaten, blêre
blauw, blèùw
blazen, blôze

bleekweide, **blèèk**
 blekschop, **blékschup**
 blij, **freet, blêj**
 blijken, **bleijke**
 blijven, **bleijve**
 blik, **blék**
 blik, om mee te knallen, **klapbus**
 blikken, **blékke**
 bliksem, als de - , **ás de wirgâj**
 bliksem, **wirlicht**
 bliksemen, **wirlichte**
 bloed, **bloewd**
 bloeden, **bloeje**
 bloedverwant, **nòste**
 blokje, **blùkske**
 bloot hoofd, met - , **blótkops**
 blote, op - voeten, **bèrrevoets**
 bluffen, **bamzèèje**
 blut, **kwèps**
 bodem, **bojjem**
 boekhouder, **boekhèèwer**
 boekje, **buukske**
 boel, **dil**
 boel troep, **santekrôm**
 boemelen, **toelezjoere**
 boerderijtje, **gedoentje**
 boeren, **bèùke**
 boerenkiel, **bázeroen**
 boerenknecht, **boereknèècht**
 boerenkoolstamp,
boeremoespetàzzie
 boerenwormkruid, **hémsknùpkes**
 boeten, **besniejte**
 boezem, grote - , **kassa**
 boezem, **toffellâj**
 boezeroen, **bázeroen**

bokken, **bókke**
 bokken, houder van - , **bókkenboer**
 bokking, **bukkem**
 bolletje, **bùlleke**
 bonnenboekje, **bónbuukske**
 bonnetje, **bunneke**
 bont, het - maken, **begâje**
 bonzen, **bónke**
 boodschap, **bódschap**
 boom, **bòm**
 boomgaard, **boogerd**
 boon, **bòn**
 boos, **kò, kôd**
 bord, **burd**
 borduren, **beduure**
 borduurgaren, **beduurgárre**
 borstel, **bôrsel**
 borstelen, **bôrsele**
 bosje, **buske**
 Bossche bol, **chóclâdenbol**
 boterfabriek, **bòtterfebriek**
 boterham, **bòttram**
 boterhammetje, **bòttrèmke**
 boterjus, **bòttersèws**
 botervet, **bòttervét**
 Bourgondisch, **d'n ónbezùrgde**
 bouw, **bèw**
 boven, **boove, bòvve**
 boven, naar -, **bultóp**
 bovenaan, **boovenèn**
 bovendien, **dan d'rbèij**
 bovenin, **bóvvenin, boovenin**
 bovenkamer, **boovekâmer**
 bovenop, **boovenóp**
 braadpan, **brôjpân**
 braaf, **zuûjt**

braambessen, brémbiezje
braden, brôje
braken, spèùwe
brandnetels, nittels, pikkers
brassen, poelieje
brasser, braskloot
breed, breej
breedte, bridte
breien op een klosje, klosjebreij
breinaald, brèèjnòld
bretels, galligen
briketten, klùtjes
broeden, broeje
broek met klep, snélzèijker
broek, bóks
broekzak, tès
broekzakken waar een gat in zit,
biejescoopzakke
broer, bruur
brokje, brùkske
brok zout, lèksteen
broodje, breujke
broodje, zacht - , kedètje
brosje, brùske
Brouwhuis, Browwus
bruiloft, brulluft
brutaal, strant
Budel, Buul
buffelen, spâje
buikje, buikske
buil, bèùl
buitenspel, afseijt
bulken, bulleke
bult, knoebel
bus, zuidooster
bussel stro, schop

buutreedner, tónprôter
c
cadeautje, ârighèijdje
cadeautje bij kraamvisite,
krómmenèèrm
café, cuffeej
cakewalk, zjimmie
carbide, curbiet
carbolineum, carboleejum
carnaille, cnájje, curnallie
carnavalsavond voor vrouwen,
schònvrouwkesôvund
carnavalsvereniging Eeneind, De
Riefels
carnavalsvereniging Gerwen, De
Narrekappen
carnavalsvereniging Nederwetten,
De Wètters
carnavalsvereniging Nuenen, De
Dwèrsklippels
catechismus, cattechissemus
Cato, Cuttó, Tókke
chauffeur, chuffeur
chemisch, sjeemies
chocolade, cheklâde
Clemensparochie, Climménsprochie
clown, cloon
cognac, cujjak
collectante, zillatriese
collectebusje voor de missie,
missiebuske
communie, cummuunie
coöperatie, cópperâtie
corselet, cursjèt
crematorium, crimmeterium
cultivator, cultiefâter

d

daar, dér, dôr, dur, dorrentoew
daaraan, dôrèn
daaraan toe, dorrentoew
daardoor, dôrdur
daarheen, dôrhinne
daarin, dôrin
daarna, turnô
daarom, durrum, dôrum
dadelijk, bedinne, dâlek, zoo
dadelijk, sèffes
dag, de hele -, de
godsganslukkendag
dag, de volgende -, sanderendâgs
dagen, dâg
dakgoot, dakgeut
dakje, dèkske
dankjewel, tètè, dankoewùl
dansmarieke, dansmarietje,
huppelpupke
dansmarieke, dat lelijk kijkt,
huppeltrutje
dansmariekes, een groep -,
dansgarde
darm, dèèrm
dartel, spuls
dasje, dèske
dat, dè
deel, gedilte
degelijk, prónt
deksel, scheel
delen, dèèle
delen in, meejdèèle
dement, kèijnds
denken, dénke

dennenappel, krutje
derde, driedes
deugen, deujge
deugniet, lillikkerd, deujgeniêjt
deuren, durre
deurwaarder, durwèèrder
deze, dees
dialect, plat
diarree, zwoerts
dicht bij elkaar, óp 'n klùtje
dicht, toew
dichtbij, nobbèij, kortbèij
dichtstbijzijnde, nòste
die, ginne
dienstmeid, mèijd
dieven, schoepie
dik maken, ènzètte
dik persoon, foep
dik, zwôrleijvig
dikkopje, dikkùpke
dikwijls, dik
dikzak, foepkónt, foep, foepzak
dingetjes, dinger
dinsdag, dinsdig
dinsdags, dinzes, dinsdes
direct, mee
dit, di, van't
doekje, duukske
doen, doewn, klôrmâke
doen inzien, veurhèèwe
doen, niet -, te hoeste hébbe
doetje, èij
dolgedraaid, dólgedrèèjd
domkop, gummigalge
domoor, onhandige -, galpert
donderdag, dónderig

donderdags, dónderes
dood, kásjeweijsle, kepot
doodgaan, doodgòn
doodmoe, tèène, doodmuûjg
doodop, èn, kèèjkepot
doodsbenauwd, dódsbenèèwd
doof, dóf
dooien, dojje
dooier, dojjer
doopsel, dópsel
doordeweeks, swèrres
doordouwen, durdèùwe
doordraaien, durdrèèje
dooreen, durin
doorgaan, durgòn, vórtgòn
doorgaans, durgòns
doorhebben, ènvuujsle, durhébbe
doorheen, durhinne
doorlaten, durlôte
doorlatend, durlôtend
doorleren, durlêre
doorslapen, durslôpe
doorsnede, dursneej
doorstaan, meemâke, durstòn
doorwerken, vórtvatte, vórtdoewn,
durdoewn, ènpote
doorzetter, durdèùwer,
rowsdowwer
doorzoeken, afstreupe, durzuujke
doosje, deuske
dopje, dùpke
doppen, poole
dorp, dùrp dorpje, dùrpke
dorpel, dùrpel
dorpscentrum, tùrp
dorpspomp, dùrpspómp

dorpwerkplaats, dùrpswerkplèts
douchen, doese
draad, drôd
draaiboom, drèèjbóm
draaien, drèèje
draaijer, drèèjer
draaikont, drèèjkónt
draaimolen, drèèjmeule,
mallemeule
draaiorgel, drèèjùrgel
draairaam, drèèjrôm
draaitafel, drèèjtoffel
draaitol, pindol
dragen, drôge, drâge
dreinen, miejmèèwe
drentelen, dèbbere
drie, driej
driehoekig veldje, tip
driekoningen, driejkunninge
drinken, veel - , pruûjve, 'm gèèr
lusse
drogen, dreuge
drolletje, drülleke
droog, dreug
drooghouden, dreughèèwe
drooglijn, drugt
droogmaken, dreugmâke
droogmolen, dreugmeule
droogstoppel, dreuge
droogte, drugte
dropje, drùpke
dropwater, poeliepék, sép
drukknoopje, drukknùpke
drukke, bezwèèj
druppeltje, drùpke
dubbel, dobbel, twidubbel

duidelijkheid, woraf én worèn

duikelen, kuukele

duimpje, dùmke

duimzuigen, tuttere

duivel, duujvel

duizend, duujzend

duizendste, duujzendste

duizendschonen, liejvemènnenes

durven, dùrve

duw, dèùw

duwen, dèùwe

dwars, dwèrs

dwarsdoorsnede, dwèrsdursneej

dwarsfluit, dwèrsfluit

dwarsgestreept, dwèrsgestriept

dwarskop, dwèrskop

dwarsliggen, tiggénin gòn

dwarsligger, dwèrsligger, vringkloot

Dwarspad, Dwèrspad

dwarsstraat, dwèrsstrôt

dweil, dwèèl

dweilen, dwèijle

e

eau de cologne, ònjeklònje

echtgenoot, méns

echtpaar, pâr

eekhoorn, inkhórn

eelt, ilt

een, inne, un

een en ander, teen én tânder

één, niet - , ginneninne

eend, ind

Eeneind, Dinnènd, Djinnènd

eenmaal, immel, ins

eens, ins, is

eens zo veel, inseveul

eenvoudig, hèndig

eer, ir

eerder, irder, tevurre

eerlijk, irlek, rèèchtuit

Eersel, Irsel

eerste, uurste

eerwaarde, irwaârde

eetkamer, itkâmer

eeuwig, iwwig

egaal, gif

ei, èèj

ei, vuil - , mùlkèèj

eierdopje, èèjerdùpke

eigen, èijge, èijgeste

eigendunk, èijgendunk

eigengereid, èijgegerèijd

eikel, èijkel

einde, ènd, tèène

Eindhoven, Èijndoove

elastiek, illestiek, stiek

elektricien, vónketrekker

elektrische, illéktrieke
ellendeling, klookjavaan
embouchure, ammazuur
emotie, zonder - , éffenaf, lowloene
enige, innigste
enigerlei, innigerleij
enigszins, innigzins
eraan, erèn
erdoor, erdur
ere, irre
erf, plèts
erg, lillik, verrèkte, verrèkkes,
vèèrekes, èrg
ergens, érges
erin, erin
erkennen, nôgeeve
erlangs, erlangs, ernéffe
erna, ernô, ternô
ernaar, erno, ernor
ernaast, ernéffe
erom, erum
eromheen, erumhinne
erop, eróp
ertussendoor, ertussendur
ervaren hebben, gewaâr geworre
erven, èèrve
ervoor, erveur, ervur
eten, ête, bikke
eten, met smaak - , moewzulle
eten, veel - , inlâje, spâje
etensrestje, klètje
etter, étterbèùl
euro, eujroow
evangelie, ivangillie
even, eeve, éffe, éfkes
evenknie, gelèijke

evenlang, nètselang, éffelank
evenoud, éffenèèwd
eventjes, éfkes
evenveel, eeveveul, spek en bònne
evenwel, évél
ex, âw
expres, sprès

fabriek, febriek
failliet, fujjiet
familie, femielie
familie, ver verwante -,
vuggelkesfemielie
fatsoen, fesoewn
fatsoenlijk, fesoewnlek
fauteuil, fátuuël
feest, fist
feestavond, fistôvund
feesten, fiste
feestjaar, fistjôr
feestvarken, fistvèèrke
feestvierder, fistbist
feliciteren, fielseeteere
fier, gróts
fietsen, hard en ruw - , rakke
fijn, moj
flauw, flèùw
flauwekul, flèùwekul, klètsprôt
flauwerik, flèùwerik
flauwvallen, van de wap gòn, van
z'n èijge valle, flèùwvalle, nirkletse,
nirklottere, van oew klùtje afgòn
flikflooien, fielifèèwe, haffele,
hopzakke
flink, sebést
flirten, reepe
flodder, flodderjèn, floddermiej
fluitketel, fluitmoor, fluitkittel
fluitje, flùtje
foefelen, foetele
fooi, foj
fopspeen, tut, tutter, frutje
fortuin, fertuin

foto maken, (foto) knippe
franjes, frannies
friemelen, pukkele, friemele
frommelen, froemele
frunniken, frótte, frutte
frutselen, friemele
fundamenteel, weejelek

gaan, gòn
 gaan, naar toe-, óp afdoewn, nor
 toew gòn
 gaandeweg, gòndewég
 gaans, gòns
 gadverderrie, gètverdèrrie
 galop, driejklèts
 gang, loop
 gangetje, gèngske
 garage, graâs
 garen, gárre
 gauw, gèèw
 gauw, nog al eens - , lichvèrrig
 gauwigheid, gèwwighèijd
 gebeente, gebinte
 gebeuren, geneuk
 geboden, gebooje, gebóije
 geboorte, gebórte
 geboren, gebórre
 gebruiken, bizzige
 gedaan, gedòn
 gedachte, gedocht
 gedeelte, gedilte, dèijl
 gedoe, kriejm
 gedreven, gedrivve
 gedronken hebben, uithébbe
 geen, gin
 geeneens, ginins
 geenszins, ginsins
 geest, gist
 geestelijke, gisteleke
 geestelijkheid, gistelekhèijd
 geeuwhonger, gihónger
 gegeten, ruim genoeg - , kónt strak
 geheel, álling, òlling, hil

gehoorzaam, zeeg, geworrig
 geit, gèijt, gèùjt, gèèjt
 geitje, minneke
 gejaagd, nèijig
 gek doen, kwalle
 geld oppotten, schroewte
 geldwolf, schroewt
 geleden, geleeje
 geleidelijk aan, gòndeweg
 gelijk, inder, lèk, nètinder, glèijk,
 gelèijk
 gelijke, gelèijke
 gelijken, lèijke, gelèijke
 geld, - geven, afschiejte
 gelijktijdig, meepesant
 geloven, gleuve
 gemaakt, gemakt
 gemakkelijk, lichelek, hèndig,
 mèkkelek, ròlik
 gemakkelijk afgaan, goewd voore
 gemeen, lillik
 gemeenschap, kójjighèijd
 gemeente, geminte
 gemeentehuis, rôdhuis
 gemeenteraad, geminterôd
 gemeentesecretaris, sik
 gemenerik, ékkerman, lillikkerd
 Gemert, Gimmert
 gemotiveerd, freet
 genoeg, geneujgt
 gepeupel, tûg
 geplukt zijn, eraf zén
 gepraat, geprôt
 gepruts, gepiel, geprul, pruldereij
 geraakt, gerakt
 Gerard, Girrard

gerecht, gerèècht
gereedkomen, klôrkomme
gereedschap, geridschap, getùg
gereformeerd, geriffurmeerd
gerookte ham, gerukte ham
Gerwen, Gèèrve
geschreeuw, gekwèèk
gespeel, gespeul
gesprek, prôt
gestreept, gestriekt
getouw, getèw
getrouw, getrèùw
gevaarte, bezwèèj
geven, geeve
gevoel, gevuûjl
gevolgen, wirklink
gevorderd, óp scheut
gewaarworden, gewârworre
geweldig, enûrm
gewoonte, gewònte
geworden, geworre
gezanik, gezánnik, gezânik
gezeglijk, geworrig
gezellig kletsen, âwoêre
gezeten, gezeejte
gezicht, fruûjt, snuûjt
gezond(er), bitter
gezond, hèl
giechel, gibelkónt
gier uitrijden, zoeje
gier, zoej
gieremmer, zoejschùpper
gierig zijn, schroewte
gierigaard, schroewt, cèntepik,
cènteneuker, pinteneuker
gierputje, zoejputje

gierton, zoejtón
gierwagen, zoejkâr
gij, gèij
gilde, guld, schut
gillen, kwèèke, wiejke
ginder, ginsweijd
gindse, ginne
glaasje, glèèske
glad, glattig
gladheid, glattighèijd
glijbaan van sneeuw of ijs,
slibberbân
glijden, gleije
glijden over een ijsbaantje, slibbere
gloeiend, gloejendig
gluiperd, hánnik, stiekeme
streijkerd
gluiperdje, étterménneke
gluurder, bliejkerd
god-zal-me-liefhebben,
godsammeliefhébbe
god weet, godwit
goed, goewd, goej
goed afgaan, uuvere, vuûjge
goed genoeg, goewdzat
goed werkje, goeike
goede kant opgaand, op
goejkommende weeg
goedendag verder, howdoe
goedheid, goejighèijd
goedje, grèèj
goedkoper, goejekópper
gokken, spikkeleere
gom, plèk
gooien, gojje
goot, geut
gootsteen, geut, gótsteen

gorgelen, gùrgele
 goud, gèèwd
 graag, gèèr
 graaien, grèèje
 grappenmaker, juin
 graszode, rus, zooj
 gratis, grâties
 grauw, vâl, grèùw
 graven, fruûjte
 griet, domme -, gèèjt
 grijpen, ernaast -, misvatte
 groen, gruûjn
 groenten, gruuntes
 groentetuin, gruuntetuin, hof
 groepje, gruppe
 groot iets, bezwèèj
 groot snoepgoed, bakkesvól
 grootmoeder, grótmoejer grutje,
opoe
 groots, gróts, gruts
 grootvader, grótvádder
 grote, dik
 groter, grótter
 gruzelementen, groezelemènte
 gulp, gùlp
 gulzigaard, freetbèùl, freetzak
 gymnastiek, gimmetiek,
 gimmelestiek

haagwinde, pispùtje
 haak, hòk
 haak (bij het maaien), bèijhòk
 haan, hân, hân
 haar, hòr, hur
 haarlok, opzichtige -, sjanslok
 haast, hòst, gèwwighèij
 haasten, peeze, hòste
 haastig, hòstig, nèijig
 hakselen, hèksele
 halt, hoow
 hand, hând
 handjes, poelekes, hèndjes
 handvol, haffel
 hangoren, hangórrer
 haren, hòr, hòre
 haring, herring
 hark, griesel
 harken, griesele, schâre
 harmonie, hèrmeniej
 haverklap, hóndsgezèijk
 hebzuchtige, hébberd
 heel zijn leven, alzeleeve
 heel, hil, hul
 heen, hinne
 heensnellen, hinnejâge
 Heerendonk, Hirrendónk
 heeroom, hiroom
 heerschap, sinjeur
 heertje, hirke
 hees, his
 heet, hies, heejt
 Heeze, Hees
 heftig, nèjjig
 heggenmus, blùwke
 heide, hèèj

heilig, hèlilig
heiligendag, hèlligendag
heimelijk, hèmmelek, stillekes
helemaal, hillemol, òlling
Helmond, Hèllemónd, Hélliemónd
helpen, hèèlpe
Helsestraat, Hèl
hem, hum
hemel, himmel
hemelen, himmele
hen, kiek
hengsten, fokker met - ,
hèngstenboer
hennenkooi, kiekpekoj, hènnekoj
heremijntijd, ochgottegottegottegot
herrie schoppen, toffele
herrie, luwèèjt, hèrrie
hersensbloeding, beslag
hersens, bóvvekâmer, hèrses,
harses
heten, hèijte
hetzelfde, inder, krèkinder
heup, hamschenk
hiernaast, hiernéffe
hij, hèij
hinder, lâst
hinderen, in de weeg ligge
hinderlijk, lâstig
hing, hóng
hinkelen, britse
hinkelveld, hinkelbrits
ho, hów, huu
hoeden, huuj
hoekje, huukske
hoesten, bùldere
hoeveel, hoewveul, hoeveul

hoeveelheid, kleine - , kwèkske
hokje, hùkske
holletje, hùlleke
hondje, hundje
hondstrouw, hóndstrèuw
honing, hònning
honingbij, hònningbèij
hoofd, bóvvekâmer
hoofdje, kùpke, bùlleke, boebeske
hoofdje, gestoten - , boetsenbol
hoog, hóg
hoogfeest, hógfist
hoogmoed, hógmoewd
hoogstens, hógstes
hooi, hoj
hooien, hojje
hooihark, rêk
hooivork, hojvùrk
hooizolder, hojzulder, schélft
hoopje, hupke
hoor, hurre
hoorn, hórñ
hoorns, hórres
hopeloos, pèt mi deetee
horen, hurre
horloge, lózzie
horrelvoet, pèerdevoewt
horzel, heurs
houden, hèèwe
hout, hèwt
houtbundeltje, hèwtbusselke
houten, hèwttere
houtworm, hèwtwèùrm
huichelaar, stiekeme streijkerd
huilen, schrùwwe
huis, wònning, huis

huis, bouwvallig - , knip
huishouden, huishèèwe
huishouden, slordig - , rèw ketier
huismus, strôtmus
huisraad, huisrôd
humeurig, kummelek
hummeltje, kuttelke
hun, hullie
hutselen, roemele, hussele

iemand, iemes, iemend
iets, wa, iejt
ietsjes, ietskes
ijdelruit, verwaânde strónt
ijs, èijs
ijsheiligen, èijshèlligge
ijveraarster, zillatriese
ijveren, uuvere
immers, ummers
in elkaar, inin
inbeelden, inbilde
inbeelding, inbiding
inbinden, inbeijne
inderdaad, weejelek
ineens, inins
ingelegde, ingeleeje
inhouden, inhébbe, inhèèwe
initiatief nemen, veuróp doewn
initiatiefnemer, èndowwer
inkomen, inkomme
inladen, inlâje
interessant, intersant, intresant
intussen, impesant, meejimpesant
inwonen, gaan - , intrékke

j

jaar, jôr
jaarboekje, jôrbuukske
jaargetijde, jôrgeteij
jaarinkomen, jôrinkomme
jaarmarkt, jôrmèrt
jaartal, jôrtal
jaarwisseling, jôrwisseling
jammer, sund
jammeren, joenkere,
jeeriemieneeje
Jana, Jaân
janken, schrùwwe, kèèrme, blêre
januari, janoeârie
japon, jepón
jaquet, zjekèt
jasje, jèske
jatten, schoepe, weghâle, wegjatte
jeminee, stik de lamp èn
jenever, sneevel, klôre
jennen, eejzele
jeremiëren, jeeriemieneeje
jeuken, jeuke
jij, gèij
jodenkerk, jóddekérk
jodenvet, jóddevèt
jong varken, bag
jong, jóng
jongen, die vuil is, zwartmoor
jongen, jónge
jongensachtig, jóngesèèchtig
jongensgek, jóngesgèk, kwikbil,
pindol
jongetje, jungske, mènneke
jongste, in een gezin, klènste,
bénjammin

jood, jód
jou, oe, èùw
jouw, oew
jullie, gèllie, ùllie, gullie
jus, sèws

kaantjes, kooje, koojkes
kaars, kárs
kaart, kaârt
kaart, schoppen - , schuppjes
kaas, kês, kees
kaatsbal, kètsenbol
kaatsen, kètse
kachelhoutjes, kachelhèwtjes
kadaster, kedaster
kadaver, kedâver
kadetje, kedetje, bloot kuntje
kalender, klénder
kalf, dat geslachtsrijp is, môl
kalfje, kèèlfke
kamer, kômer
kameraad, kámmerôd
kamgaren, kamgárre
kammetje, kèmkje
kampje, kèmpke
kanaal, knaâl
kanarie, knâriepiet
kanariekooi, knâriekoj
kanarievogeltje, knârievuggelke
kanjer, knoepêrd
kannetje, kènneke
kant, de goede – opgaand, óp
goeijkommendeweeg
kant, die – op, ginsóp
kantje, kèntje
kapel, kepèl
kapelaan, keplôn
kapmes, sligmes
kapot, kepoerewiets, kásjeweijsle,
kepot

kapotmaken, verruïneere,
kepotmâke
kapotspelen, kepotspeule
kappen, umdoewn
kapsoneslijer, kaljakker
kar, hoge - , hógkâr
karbonade, kèrmenèèj
karnemelk, mùlk
karnemelkse pap, mùlksepap
karnen, buttere
karwei, kurwèèj
kastanje, kustanje
kastje, kèske
katoenverver, blèùwvèrver
katoenververij, blèùwvèrvereij
kattenkwaad, kattekôd
kauw, kèw
kauw, tamme - , tjan
kauwen, kèèwe
kauwen, onbeschoft - , knèèwe
keelgat, kilsgat
keer, kêr
Kees, Keejs
kei, kèèj
keigoed, kèèjgoewd
kerel, kèèrel, kjèl
kermen, joenkere, kèèrme
kerstmis, kèrsmus, korsmus
kerstkindje, kèrskiendje
kerststalletje, kèrsstèlleke
ketel, kittel
ketelbikker, kittelbuunder
keurmeester, kurmister
keutel, kuttel
kiepkar, èrdkâr
kiezen, kiejsje

kijken, **keijke**
 kind, **jóng, joong**
 kinderachtig, **flèùw, kiendjesèèchtig**
 kinderen, **keijnder, joong, jóng**
 kinderen, vervelende - , **klótjóng**
 kinderkopje, **kinderkùpke**
 kindje, **kiendje**
 kindje, dat weinig durft, **papkiendje**
 kindje, lief - **prulleke**
 kindje, dat net kan lopen, **dèbberke**
 kinds, **kèijnds**
 kip, **kiep**
 kippenei, **tietèèj, kiepeèèj**
 kippenhok, **hénnekoj, kiepekoj**
 kippenkont, **hénnepreut, kiepekónt**
 kippenkooi, **kiepekoj, hénnekoj**
 kippenopkoper, **hénnepriester**
 kippensorteerder, **hénnepriester**
 kippenstront, **kiepestrónt**
 kippenvel, **kiepevèl**
 kistje, **kisje**
 kits, **spierts**
 kitsen, **tuffe, spiertse, kitse**
 klaar, **klôr, vèrrig**
 klaarkomen, **klôrkomme**
 klaarmaken, **klôrmâke, klôrbrôje**
 klaarspelen, **klôrspeule**
 klaarstaan, **klôrstòn**
 klagen, **klôge, klâge**
 klager, **klôger**
 klaplopen, **schâfloope**
 klaploper, **schâflooper**
 klaveren, **klivvere**
 kleden, **kleeye**
 kledingstuk, slordig hangend - ,
vùdje

kleeje, **kleedje**
 kleefstof, **plèk**
 kleeborstel, **klirbôrsel**
 kleermaker, **klirmâker**
 klein, **klèèn**
 kleinigheid, **klènnighèijd, kattepies**
 klepel, **klippel**
 kleren, **klirre, dinge**
 kletsen, **âwbètte, âwoere**
 kletskont, **luloer, klètskónt**
 kletskous, **âwoer, klets, lulfiep**
 kletsmajoor, **âwbèt, lulpetat,**
lulpestoor, lulbóks
 kletsmeier, **luloer, lulhoer**
 kletspraat, **kwats, klètsprôt,**
flèùwekul
 kleuren, **klurre**
 kleuterschool, **bewaârschool**
 kliederaar, **knoeibêr**
 klier, **klierkop, rotjóng**
 klikspaan, **kléptoot**
 klikster, **klépspaân**
 klokje, **klùkske**
 klompje, **klumke**
 klonteren, **schiefere**
 klontje, **kluntje**
 klooster, **klóster**
 kloosterfeest, **klósterfist**
 kloodzak, **kloodjavaan**
 klosje, **klùske**
 klucht, **klócht**
 klungel, **èùr**
 kluns, **lózze, fietsemâker**
 knaapje, **jungske**
 knecht, **knèècht**
 knie, **kniej**

knikker, grote stalen - , schiejterd
knikker, schiejtbol
knikkeren met grote stalen kogels,
bestindere
knippen, manier van - , knips
knipschaar, knipscheer
knoeien met eten, brasse
knoeierd, knoeibêr, braskloot
knoest, knoôk
knolletje, knûlleke
knolraap, knòlderôp
knoop, kneup, knubbel
knoopsgaten, knupsgâte
knopen, kneupe
knudde, nâdje pèt
knuffelen, ènhâle
knulletje, knulleke
knuppel, klippel
koe, koew
koeientepel, strikkel
koek, grote droge - , vâstfreeter
koekje, kuukske
koest, zig
koffie, koude - , puijt
koffie, slappe - , loerie
koffiedik, dras
koffiedrinken, loom - , loerieje
koffiesurrogaat, peejkoffie
koken, ête klôrmâke
komen, komme
konijn, knijn
koning, kunning
koningin, kunningin
kont, kónt, preut, fiejool
kontlikker, fielezoof, kóntekruiper
kooi, koj

kool, kólle
koolduif, kólduif
koolzaad, kólzôd
koordje, kurdje
koorts, kórts
kop, kânes
kop, tas
kopen, koope
koper, kópman, kooper
koper, kópper
koperblazer, kópperblôzer
kopje, keumke, kumke, kùpke, tas
koppig, bolstierig
kordaat, kurdôt
korstje, korsje
korstje van een mik, kuntje
korzelig, afgemeete
koster, kùster
korf, kùrf
kortaf, trèùwziej, neutelig,
afgemeete
kotsen, spèùwe
kotsmoe, kitsmuûjg
kou, koud, kèèw
koude schotel, kèèwschóttel
koukleum, kèèwkrimp(er)
kous, kèws
kraai, krèèj
kraaien, krèèje
kraakbeen, knoerel
kraam, króm
kraantje, krántje
kraanwater, kraânwátter
krantje, krèntje
kreng, foors
krentenbrood, krintemik

kreunen, **kèèrme**
 kreupelhout, **boesboes**
 krijgen, **kreijge**
 krijzen, **joenkere, wiejke, krèijse**
 kroelen, **hopzakke**
 kruidentuintje, **kruijetùntje**
 kruidnagel, **kruijnâgel**
 kruien, **kruije**
 kruikje, **krùkske**
 kruimels, **grummels**
 kruintje, **krùntje**
 kruipen, **kruijpe**
 kruis, in een broek, **zulder**
 kruisbes, **kroesel**
 kruisje, **krùske**
 kruiwagen, **kreujge, kruijwâge**
 krukje, **krukske**
 kuieren, **kèùre, kuijere**
 kuil, **kèùl**
 kunnen, **kanne**
 kunnen, goed - , **uuvere**
 kwaad, **kôd**
 kwaad zijn, 'm **rèèje, kôd zén**
 kwajongen, **kwojjóngé**
 kwalijk, **kwèllek**
 kwallig, **kwallig**
 kwartier, **ketier**
 kwebbel, **lulbèt**
 kweekgras, **pèène, pènge**
 kwezel, **kweejzel**
 kwibus, **kwâst**
 kweik, **fief**
 kwikstart, **kwikstaart**

1

laag, **lig**
 laag, **lôg**
 laagje, **lôgske**
 laat, **laât, lôt**
 laatkomer, **laâtmars**
 ladder, **lêr**
 lade, **lâj**
 laden, **lâje**
 laken, **lôke, lâke**
 Lambert, **Lambêr**
 lamlendigheid, **lammighèijd**
 lampje, **lèmke**
 lamstraal, **bèùl**
 lang, **lânk, lâng**
 lang duren, **inhébbe**
 lang, dubbel zo - , **inselang, inselank**
 langer worden, **lénge**
 langpootmug, **hojwâge**
 langs, **néffe, néffenaf, langsaf**
 langs, er van - krijgen, **uitgemeete**
kreijge
 langzamerhand, **zuutjesèn,**
stillekesèn, allèngskes
 lantaarn, **lantèèrn**
 lantaarnpaal, **lantèèrnpôl**
 lapje, **lèpke**
 lastig, **lâstig**
 laten, **lôte**
 latje, **lètje**
 latje om een vlieger mee te maken,
vliejgerlètje
 lawaai, **lewèijt, lewèèj**
 lebben, **loerieje**
 leden, **leej**
 leegeten, **uitschâre**

leemkuil, limkèùl
Leende, Lind
leer, lêr
leertje, lirke
leesplankje, leesplènkske
leeuw, luw
lefgozer, kaljakker
lei, lèèj
leiden, lèije
leidsels, leijsels
lelijk (gemeen), lillik
lelijk (niet mooi), lùllek
lelijkerd, lillikkerd, lùllekerd
lenden, lèène
lenen, veurschiepte
lepel, lippel
lepeltje, ruurijzer
leren, lêre
leren, lirre
lesrooster, lésróster
leugen, leujge
leugenaar, liejgbèùl, liejgbakkes,
leujgenâr
leuk, eejnig
leuning, lunning
leunstoel, zèùrig
leuteraar, âwfiep, klètsjanus,
zeeverlut
leuteren, âwfiepe, fiepe
levend, livvend
levendig, hèl, fief, livvendig
leveren, livvere
levertraan, leevertrôn
licht, lócht
lichtzinnig, lócht
lieden, lèùj

lief, zuûjt
liefje, poezewoeske
liefkozen, haffele, poezewoeze
liegbankje, liejgbènkske
liegbeest, liejgbist
liegen, liejge
Lieshout, Liesunt
Lieshoutseweg, Liesuntseweg
lieveheersbeestje, lieveheerebisje
liever, liejverkuukske
liggen, ligge
lijden, lèèje
lijk, lèijk
lijken, lèijke
lijken op, stâle óp
lijster, lèijster
lijzig, lèijzig
likken, lèkke
likmevestje, lèkmevésje
lindeboom, lindenbòm
links, lings
litanie, litteniej
loeder, foors
loeren, bliejke
lof toe zwaaien, stuite
lol, voor de - , slès
lomp, ónbesnut, boerèèchtig
lomperik, knùrft, knoest
lonken, loense
loof, lóf
loops, lups
lopen, gòn, trèèje, loope
losbol, pindol
lostornen, losteurze
lotje, lùtje
Louis, Lewie, Lewieke

louter, allemol
lucht, lócht
luchtig, lóchtig
lui, lèùj
luiden, lùjje
lurken, loerieje
lusje, liske
lusten, lusse

maanzaad, mônzôd
maar, mèt, mèèr
maart, mèrt
maat, môt
maatlat, môtlát
maatlepel, môtlíppel
maatslaan, môtslòn
machine, mesjien
machine, - voor snijden van
mangelwortels, mangelmesjien
madeliefje, mèèjbluumke
maden, mâte
mag je, mádde
magazijn, maggezên
mager, schrôl
mak, zeeg, zig
maken, het beste ervan - , mi én
tùldere
maken, mâte
makkelijk, hèndig, mèkkelek
mallemlen, drèèjmeule,
mallemeule
manchester, mesjèster
man, als minnaar, 'nen andere
man, die -, d'n dieje
man, die kliert, klierkop
man, die klikt, kléptoot
man, die knoeit, knoeibêr
man, die leutert, âwfiep
man, die liegt, liejgbèul
man, die nieuwsgierig is,
bliejkbakkes
man, die opruit, steuker
man, die veel kletst, klètsjanus,
âwoer, lulfiep, luloer, klets,
lulpestoor

m

maaien, mèèje
maan, môn
maand, mònd
maandag, mòndig
maandagmorgen,
smòndessmèeriges

man, die veel zevert, zeeverlap, zeeverlut
man, die veel zwetst, zwètskloot
man, fatsoensrakker, hiroom
man, groot, sterk en ruw, mânskèèrel
man, halfzachte - , zeij-je
man, lamstraal, bèul
man, lompe - , kuus
man, lomperik, knùrft, knoest
man, met lef, kèèrel
man, onhandige - , klótveeger
man, onnozelaar, gèkke Hénkie
man, slome - , dookes
man, slordig en onverzorgd, sjappie
man, verachtelijke - , klootjavaan
mand, mând, bèn
mandje, mènendje
manen, mône
manier, menier
manier, op deze - , zoo
mankeren, mekeere, schille
mannen, mânsvolk
manskerel, mânskèèrel
manvolk, mânsvolk
Marie, Mriej
mariekoekje, mariejkuukske
Marinus, Mrienus
markt, mèt
markten, merte
marktmeester, mèrtmister
matje, mètje
matras, pulling
mauwen, mèkkere
mayonaise, maggenêz
medaille, mudállie

mededelen, meejdeejle
medelijden, millèij
mee, meej
meeblazen, meejblôze
meedelen, meejdèele
meegaan, meejgòn
meegaand, meejgònd
meekomen, meejkomme
meel, mêl, meel
meelwormen, mêlwèurm
meelzolder, mêlzulder
meenemen, meejneejme
meer, mêr, mer, mir
meerder, mêrder, mirder
meespelen, meejspeule
meest, mist
meestal, mistal, diksenteijd
meestentijds, mistenteijds
meester, mister
meeuw, miw
mei, mènèj
meidoornheg, pikkerheg
meikever, mùlder
meimaand, mènèjmònd,
meisje, djùrske, dùrske, mènijd, mènijdje, mèske
meisje, innemend, lief - , drùlleke
meisje, mager - , schrôl dingeske
meisje, sloom - , deuske
meisje, vies, zedenloos - , dèlleke
melig, kwallerig
melk, afgeroomde - , piels
melk, rómme
melkbrood, mélkmik
melkkan, rómkân
melkkannetje, rómkènneke

menen, mène
mengen, hussele
menigeen, minnigeen
menigte, minnigte
mensen, die niet netjes of eerlijk zijn,
klótjesvolk
merel, mirrel, melling
merkwaardig, vrimd
mesje, méske
mest, mès
mesthoop, mèshoop
met, mi
meteen, glèijk, gelèijk, mee
meteen, zo - , medinne, bedinne,
zoo
meuzelen, moewzele
mezelf, menèijge
middageten, middigête
middernacht, tot ver na - , halfnâcht
mier, mierzèijker, zèijkmoejer
Mierlo, Mierle
Mierlo-Hout, 't Hôwt
Mierlosedijk, Mierlesendèijk
mij, mén
mijn, mén
mijne, mên
Milheeze, Millus
minuut, menuujt
misdienaar, misdiender
misère, mieseerie, miezêre
miskleunen, ernéffe doewn
miskraam, miskrôm
mismaakt, mismákt, misvùrmd
miszegd, misseed
modderkruiper, milkors
mode, mòdde

moe, muûjg
moeder, moejer
moegestreden, muûjggestreeje
moeheid, muûjgte, muûjghèijd
moeilijk doen, zèijke
moeilijkheden, zworrighèijd
moestuin, gruuntentuin, hof
mogelijk, muggelek
mogelijkheid, geleeegenighèijd,
muggelijkhèijd
mogen, magge
moker, breekhammer
mokken, bókke
molen, meule
molenaar, mùlder
mond, mónđ, bikkesemènt
mond, grote - , kwèèk
mondharmonica, mónđmeziekske
mooi, moj, eejnig, schòn
mooiprater, schònne
moorkop, chuclâdenbol
mopperen, sjanfoetere
mopperen, vreselijk - , lillik doewn
morgen, mèèrige
motiveren, uuvere
motregen, stiefreege
motregenen, stiefe, stiefreegene
mouw, mèw
mutserds, een stapel - ,
mutserdmeijt

n

na, no, nô, âchterèn
naad, nôđ
naaien, nèèje
naaigaren, nèèjgárre
naaimachine, nèèjmesjien

naald, nold
naar toe, ópèn
naar, nor, no
naast elkaar, néffenin
naast, néffe, nòst, bezêjes
naaste, nòste
nabij, nobèij
nabootsing brekend glas,
rinkeldekinkel
nabrengen, nôbrénge
nadat, nodè
nadeel, nôdeel
nader, nôder
naderbij, nôderbèij
naderhand, nòdderhand
nadienen, nôdiejne
nadoen, nôdoewn
nagaan, nôgòn
nageven, nôgeeve
naïef, zôft
nakomen, nôkomme
nakomertje, koffiezetsterke,
nôkommertje
namiddag, nòddemiddig,
nosmiddes
namiddag, in de - , tâchtere, tâftere
napraten, nôprôte
napraten, het - , nôprôtereij
naprater, nôprôter
narcis, gele - , pòslillie
naspeuren, nôzuujke
natte voeten, nattes
nauwkeurig, nèèw
navenant, nówvenant
navlooien, nôvlojje
navoelen, nôvuujle
nazomer, nôzómmër

nazorg, nôzùrg
nederlaag, niddelraâg, niddelrôg
Nederwetten, Nirwètte, Wètte
nee, nê, neeje
neer, nir
neergooien, nirgojje
neerkomen, nirkomme
neervallen, nirklottere, nirkuukele,
nirklètse
negende, niggende
negentig, niggentig
nemen, némme
nergens, nérges, nérriges
nering, nerring
netjes, prónt
niemand, ginneninne, niemes,
ginvanalle
niet graag, nooj, nie gèèr
niet, nie
nieuw, neij, neijt
nieuwjaar, neijjôr
nieuwkomers, neijkommers
nieuws, néts, têng
nieuwsgierig persoon, bliejkbakkes
nieuwsgierig, nèijsgierig
node, nooj, nie gèèr
nodig, nòddig
Nolletje, Nùlleke
nonchalant, lóchtig
nooit, nojt
nooit, absoluut - , ammenojtnie
nootjes, nutjes
norm, nùrm
nu, nèw
Nuenen, Nuejne
nulletje, nullleke

nonnetje, nunneke

omduwen, umdèùwe

omgaan, umgòn

omgaan met, 'rmi ènkloote

omheinen, afmâke

omhoog, umhóg

omhooghalen, óphâle

omhooghouden, umhóghèèwe

omkappen, umdoewn

omkiepen, umkiepere

omkleden, umtrékke

omlaag, umlig

omploegen, umteule

ompraten, umlulle

omschoppen, umschuppe

omslagdoek, nuzzik

omspitten, umspâje, umdoewn

omstandigheid, geleegeenighèijd

omstreeks, zoo umtrènt

omtrek, umtrék

omtrek, umtrènt

omvang, grote - , diekumsa

omvouwen, umvèèwe

omwaaien, umwèèje

onbehouden, boerèèchtig

onbekend, vrimd

onbeschaafd, ónbesnut,

schojjerèèchtig

onbeschoft, ónbesnut

onbezorgd, ónbezùrgd, lóchtig

onderbaas, ónderbás

onderbroek, ónderbóks

onderdoor, ónderdur

onderhouden, ónderhèèwe

onderonsje, ónderónsje

onderploegen, ónderteule

ondersneeuwen, óndersnuwwe

○

o, ô

och, oô

ocharm, ochèèrm

oedeem, wátterzucht

oei, oejoej

oh, mèèr

oh, god toch, ochgottoch

olie, òllie

oliebollen, òlliebolle

oliebollenkraam, òlliebollekrôm

olietoestel, òlliestélleke

omdat, umdè

omdraaien, umdrèèje

ondertrouw, óndertrèùw
 onderuitgaan, flèùwvalle
 ondervragen, óndervrôge
 onderweg, ónderweeges
 onderwijzen, lère
 onderwijzer, mister
 onderzoeken, ónderzuujke
 ondeugdelijk, nâdje pèt
 ongeduldig, hòstig
 ongedurig, hòstig
 ongelogen, óngelógge
 ongeluk, per - , próngeluk
 ongeveer, tenòstenbèij
 ongevoelig, éffenaf
 onhandelbaar, bolstierig
 onkruid, gruuinighèijd
 onkruid, veel - , rewázzie
 onlangs, korts, lést
 onnoemelijk, ónnoemlek
 onnozel, ónneuzel
 onruststoker, steuker, ópsteuker
 onrustzaaier, vringkloot
 ontbijtkoek, pipperkoek
 ontgelden, besniejte
 onthouden, ónthèèwe
 ontoelaatbaar, óngepèrmeteerd
 onverschillig, vrij - , lowloene
 onvriendelijk, ko
 onzevader, vádderónzer
 onzin, flèùwekul, kwats
 oog met pus, siepoog
 oogje, eugske
 ooit, ojt
 ook, ók
 ook, nog echt - , ók nog ók
 oorvijg, handpeer

op en neer, óppenir
 opblazen, ópblôze
 opeens, inins, ópins
 opgelaten, ópgelôte
 opgescheept, mee – zitten, schòn mi
 zén, mi èngemákt zén
 opgeruimd, ópgerùmd
 ophalen, óphâle
 ophitsen, ópbutse, ópsteuke
 ophouden, afschèèje, óphèèwe
 opjuinen, ópbutse
 opjuten, ópnèèje, bamzèèje
 opknappen, bekomme
 oplaten, óplôte
 opletten, óppâse
 opleveren, óplivvere
 oplichten, óplâje
 opnemer van het
 elektriciteitsverbruik, lichtmènneke
 opnieuw, ópneijt, wir, oover,
 óvverneijt, ópperneijt
 opperen, uupere
 opperman, uuperman
 opruien, ópsteuke, steuke
 opruier, steuker
 opschepper, zwètskloot
 opschieten, affeseere, apparéntie
 mâke
 opsomming, droge - , litteniej
 opspelen, ópspeule
 opstoken, ópnèèje, ópstooke
 opvliegers, heetevijfmenuujte,
 rémtém
 opvouwen, ópvèèwe
 opwarmen, ópwèrme
 opzet, met - , sprès
 opzij, van - , bezeijes

opzoeken, nôzuujke, ópzuujke
 opzouten, ópzèèwte
 oren, orre
 organist, ùrgenist
 orgel, ùrgel
 oud, âw
 oud, èèwd
 Oude Dijk, Èèwen Dèijk
 ouderdom, âwerdóm
 ouders, âwlèùj
 ouderwets, âwerwéts, âwverwétst
 oudjaar, èèwjôr
 oud-prinsen, âw-prinse
 over, óvver, vurbèij, oover
 overal, óvral
 overblijven, ooverschiejte
 overdag, óvverdag
 overdoen, ooverdoewn
 overdreven, óvverdrivve
 overdwars, óvverdwèrs
 overeenkomstig, nówvenant
 overeenstemming, ins
 overgeven, spèùwe, oovergeeve
 overheen, óvverhinne
 overhemd, bázeloen
 overhouden, ooverhèèwe
 overkant, ginnekant
 overlast, ooverlâst
 overlevering, ooverlivvering
 overnieuw, óvverneijt
 overpad, recht van - geven, weege
 overplaatsen, ooverplètse
 overschieten, ooverschiejte
 overschoenen, óvverschoewn
 overschoppen, ooverschuppe
 overwaaien, ooverwèèje

P

pa, pâ
paadje, pèèjke
paal, pôl
paar (echtpaar), pār
paar (twee), par
paar, andere van een - , wirgâj
paard, pèrd
paardenbloemen, pèèrdebloeme
èrdschalle, gânzetónge
paardezuring, vèèrkesblâr
paardrijden, pèdrèèje
paartje, stèlleke
paasei, pòsèèj
pak rammel geven, afslòn
pakje, pèkske
pakket, pekèt
paling, pòlling
pan, pân
pannenkoek, struijf, streuf
pannetje, pènneke
pantoffel, petóffel
papier, pepier
papieren, pepiere, beschèèje
papieren zak, bèul
papiergeld, pepiere
parochie, prochie
parochiehuis, patternaât,
prochiehuis
partij, perteij
pas op, oejoej, kék uit
Pasen, Pòsse
passen bij, vuûjge
pastoor, pestoor
pater, pôter
paternoster, poddenoster

patroontje, petròntje
pek, târ
peluw, pulling
penalty, pienantie
pennetje, pènneke
pepermunt, pippermunt
pepermuntmannetje,
pippermuntmènneke
peren, pirre
perenboom, pirrenbòm
perenjaar, pirrejôr
persoon, brutaal en praatziek,
vulprôt
persoon, die al te deftig doet, strónt
persoon, die alsmaar zeurt,
zeeverlut
persoon, die gierig is, schroewt,
centepik, centeneuker, pinteneuker
persoon, die graag snoept, lèksnub,
lèktoewt
persoon, die het vaak koud heeft,
kèèwkrimper
persoon, die lang uitslaapt,
slôpdoôs
persoon, die mank loopt, manken
tjoep
persoon, die niet stilzit, wiebelkont,
wipsteel, wiemel
persoon, die onknap is, lùllekkerd
persoon, die onrust stookt, steuker,
ópsteuker
persoon, die steeds tegenwerkt,
vingkloot
persoon, die stijf en vormelijk is,
Steile Jezus
persoon, die veel flirt, reepdol
persoon, die veel kletst, lulfiep,
luloer, lulpetat

persoon, die veel liegt, liejgbèùl
persoon, die veel snoept, snoepkónt
persoon, die zevert, zâniklut
persoon, die zwamt, zwamdol
persoon, geniepig - , lillikerd, loors
persoon, gierig - , pin
persoon, klein dik - , prùpke
persoon, lang en dun - , lâng ènd
persoon, lang en mager - , panlat
persoon, mager - , panhirring
persoon, nieuwsgierig - ,
wátterschèej, van de gèijt gehad
persoon, onhandig - , lózzie
persoon, verwaand - , natnèk
persoon, verzonnen - , Nèpscheute
persoon, zwijgzaam - , toewmónd
pesten, pèeste
pet, klak, pèt
petroleum, brómòllie
peultjes, hâuwkes
peuteren, pukkele
Philips Gloeilampenfabrieken,
Lèmkesfebriek
pick-up, drèèjtoffel
piemeltje, fluuterke
pier, pïering
pieren vangen, pïere wiegele
pietje precies, pinteneuker
pijn, zir, peeng
pijpje, pèpke
pikken, weghâle, wegjatte
pimpelmees, biemeeske
pinda, òllienutje
pisbroek, pisbòks
pissebedden, wilde vèèrkes
pissen, èrpel afgiejte, zèijke

plee, huiske, pli-j
plaats, plak, plèts
plafond, zulder, plefón
plagen, plôge, kulle
plager, plôger
plakken, plèkke
plakplaatje, plèkplátje
plaksel, plèk
plankje, plènkske
planten, gruunighèjd
plantje, plèntje
plassen, zèijke
plek, plèts
plezier, ârighèjd
ploegen, teule
plooirokje, plojrùkske
plotseling, inins
plus four, pófbóks
poepen, dun - , zwoertse
poespas, zonder - , rèèchttoe
rèèchtèn
pofbroek, pófbóks
poken, in een kachel - , russele
politie, pliesie
politiek, pólletiek
pootjebaden, pótjebâje
poppetje, pupke
populier, cánniedas
poreus, durlôtend
portefeuille, portefuulie
portret, petrèt
postbode, posboj
postzegel, posseegel
potje, pùtje
potloden, potleuj

potverdorie, mèrdie, nòndetonnêr,
stik de lamp èn

praat me er niet van, zwèstil

praat, prôt

praten, prôte

pratend, rap - , móndfieat

precies, nèèw, krèk, krèkinder,
percies

preekstoel, prikstoewl

prijzen, suite, bestuite

prikkeldraad, pikkerdrôd

principe, in - , èijgelek

proberen, perbeere

processie, percèssie

proces-verbaal, percès

proeven, pruuje

professor, perfèsser

profiteur, schâflooper

propje, prùpke, prulleke, frutje

protesteren, ópspeule

prullerij, pruldereij

prutsen, frótte, frutte

pulken, pukkele

punniken, klosje breij

punt, pin

punt draad, pikkerdrôd

quasi, schanshuis

quatsch, kwats

raad, rôd
raadsel, ròdsel
raadsleden, rôdsleej
raam, rôm
raapolie, rôpòllie
raar, ârig
raden, rôje
rafelen, rèffele
rafels, frannies, rèffels
rakker, kneuter
rammel, sleeg
randje, rèndje
rauw, rèùw
reactie, wirklink
recht hebben, toewkomme
recht, rèècht
rechtdoor, rèèchtdur, rèèchttoe
rèèchtèn
rechten, rèèchte
rechter, naar de - gaan, gòn rèèchte
rechter, rèèchter
rechtmaken, rèèchtmâke
rechts, rèchs
rede, reej
reden, reej
redeneren, riddeneere
redeneren, zonder structuur - ,
klázzieneere
reek, rêk
reep, riefel
reepje, ripke
Refeling, Riffeling
regelrecht, rèèchtèn
regenworm, piering
repareren, rippereere

reparatie, ripperâtie
repeteren, rippeteere
restje eten, klèdje
reuma, rimmetiek
ribfluweel, mesjèster
richting, ópin
riek, riejk
rij, reij
rijken, reijke
rijksdaalder, karrewiel, ploegról,
riksdálder
rijshout, èrtreijze
rijtuig, rèijtùg
ritssluiting, treksluiting
rode, rooje, rojje
rodekool, roojkólle
rododendron, rudéndrum
roede, roej
roepen, hard - , kwèèke
roeren, in drab - , muure
roeren, ruure
roet, roewt
rogge, rog
roggemeel, roggemêl
roken, reuke, rooke
rokje, rùkske
rolletje, rulleke
rommel, vùllighèijjd, vèùl,
pruldereij, bènde
rommel, grote - , bistebènde
rommelpot, roemelpot
rondfietsen, rakke, róndrakke
rondgaan, róngòn
rondje, rundje
rondkomen, toewkomme
rondom, zoo umtrènt, rónдум

ronduit, vlakaf

rooien, umdoewn, umlegge,

umzâge, uitdoewn

roomboter, goejbòtter

rooms, róms, Róms

rooster, róster

rooster, in een kachel, russel

rotzak, lillikerd

rotzooi, bènde, mùk, ratteplan

rouw, rèèw

rouwen, rèèwe

rozenhoedje, rozzenuujke

rozenkrans, poddernoster,

rozzekrans

rozenkransgebed, rozzenuujke

rug, mars

rui, rèùj

ruiken, rèùke

ruilen, vurhaffe

ruimte, rùmte

rustig, stillekes

ruw, rèw

ruzie hebben, zwart zén

S

's avonds, sôvus

's maandags, smòndes

's middags, smiddes

's morgens, smèèrges

's nachts, snâchs

's winters, winterdag

's woensdags, swoenses

's zomers, zómmerdag

saamhorig zijn, hinne doewn

sabbelen, zoebele

sacrament, sakkermènt

salade, gruunighèij

saluut, sluut

saus, sèws

savooiekool, sevojjekool

scapuliermedaille,

schabbeliermedállie

schaap, schôp

schaar, scheer

schaats, schèts

schaatsen, schètse

schaatsenrijder, schètserèijer

schade, schâj

schadelijk, schâjlek

schaften, schófte

schakel van een ketting, brak

schamel, èèremoejig

schamen, schâme

schandaal, schandôl

schandalig, óngepèrrementeerd,

schandôlig

schande, schând

scharensleep, schêresleep

schatje, drùlleke, poezewoeske

scheef, schif

scheel, schêl
scheermes, schars, schirmés
scheerzeep, schirzeep
scheiden, schèèje
scheiding, schèèjing
scheiding in haren, schèèj
schelen, schille
schemeren, schiemere
scheppen, schùppe
scherp, schèèrp
scheten laten, broekhoeste
scheurbuik, schurbuik
schiften, schiefere
schikken, zich – in, ermi ènkloote
schillen, schélle
schillen, van schors ontdoen, blékke
schillenmandje, schélbojjemke
schoelje, schoelie, schoepie
schoen, schoewn
schoen, achterkant van een - ,
kóntefoor
schoenveter, reijnâgel
schoffel, schoefel
schoffelen, schoefele
schoften, schoelie, schoepie
schommelen, wiemele, schómmele
schooien, schojje
schooier, schojjer, schoepie
schooipater, schojpôter
schooljaar, schóljôr
schoon, schòn
schoonfamilie, schònfemielie,
kèèwe kant
schoonmaak, schònâmâk
schoot, slip
schop, rechte - , spieker

schop, schup
schoppen, schuppe
schopstoel, schupstoewl
schort, scholk
schoteltje, schuttelke
schotten voor een kiepkar, hékkers
schouder, schèèwer
schouw, schèèw
schraag, zaâgbók
schraal, schrôl
schrande zijn, nie wènnig zén
schranzer, nùlleke itzevlug
schreeuwen, lillik down, kwèèke
schreeuwlelijk, kwèèker
schrijfbord van leisteel, lèèj
schrik, er - van hebben, 'r weeje af
hébbe
schrikkeljaar, schrikkeljôr
schrikken, verschieje
schroef, schroewf
schroevendraaier,
schroewvendreèjer
schuchter, schèùw
schudden, door elkaar - , hussele,
roemele
schuimpje, schùmke
schuimspaan, schùmspân
schuinsmarscheerder,
schùnsmesjeerder
schut, guld
schutsboom, mikbòm
schutting, stenen - , schansmuur
schuw, schèùw
secretariaat, sikketrie
secretaris, sik
seffens, sèffes
seminarie, simmenârie

serieus, vur mèènes, sirriejeujs,
zeereneus
sering, kruijnâgel
sigaar, siegâr
sigaret, siegrèt
sigarettendoosje, siegrètèdeuske
simpel, hèndig
sinaasappel, appelsien
Sint Anthonis, Sint Tunnis
Sint Oedenrode, Rooj
sinterklaas, sinterklòs
sjekkie, sjékske
slaag, sleeg, billekeskermis
slaan, nètse, slòn
slaan, erop - , eróp peere
slaap, slôp
sla, slâj
slaap, in - sukkelen, wegduutte
slaapkamer, slopkômer
slaapwel, sloppùl
slabbertje, zeeverlèpke
slager, slachter
slangetje, slènkske
slaolie, slâòllie
slapen, slôpe
slecht, kôj, nâtje pèt, slèècht
slechtheid, kôjjighèij
slepen, slèijpe
sleuren, slèijpe
sleutel, sluttel
sleutelbloemen, mieketunnikes
slijkvoeten, slèijkvoewte
slijmbal, fieliemoof, kóntekruiper
slijmerd, fieliemoof
slijpen, slèijpe
slijper, wètter, slèijper

slijpsteen, slèijpsteen
slok, slók
slokop, nùlleke itzevlug, slókóp
slome, dookes, doók
slons, flodderjèn, floddermiej
sloom, dutselèèchtig
slootje, slutje
slordig, rèw, slès
slot, op - , sluut
sloten, sleuj
sluiting, vrèl
sluistringetje, revètje
slurpen, sloebere, slùrpe
smakken, smèkke
smeerlap, schojjer, smirlap, smirdèl,
smirkees, smiegel
smeerlapperij, smirlappereij
smeerpoets, smirpoes
smeken, smeeke
smerig, smirrig
smeulen, zulte
smiecht, smiegel
snater, snèbbel
snauwen, snèèwe
snee, diepe - , wiejk, sneej
sneeuw, snuw
sneeuwbal, snuwbol
sneeuwen, snuwwe
sneeuwen, dreiging tot - ,
snuwèèchtig
sneeuwklókje, snuwklùkske
sneeuwpop, snuwpóp
sneeuwwater, snuwwáttér
snijden, snèèje
snijworst, sussie, sussies
snoep, vellen - , snoeppepier

snoepdoos, snoepkónt
snoepen van een buffet, sneujkele
snoeper, lèksnup, snoepert
snoepje, snuupke
snotjongen, snotjóng
snotneus, snotbèl, snotpin
snottebel, snotbèl
snufferd, snófferd
snuif, snuûjt
soeplepel, pollippel
sokje, sùkske
soldaat, suldôt
Someren, Zummere
sommige, sommige
soort, sórt
spaanplaat, spònplaat
spade, schup
speculaasje, spikkelâsiemènneke
speculaaspop, spikkelâsiepóp
speculeren, spikkeleere
speelgoed, spulgoewd
speelplaats, spulplèts
speels, spuls
speelster, spulster
speen, fiep
speld, spèèld
spelen, speujle, speule
speler, speujler, speuler
sperwer, klamper
sperziebonen, breekbòntjes
spinnetje, spinneke
spitten, spâje
spoelen, spuûjle
spouw, spèw
spouwmuur, spèwmuur
spreekt, sprikt

spreeuw, kèrsendief, scheijlijster,
spruw
sprietje, spierke
spul, grèèj, santekrôm
staaf snoep, lèksteel, lèkstok
staan, stòn
staandebeens, stòndebins, stòns
staander, stònder
staart, start
stalletje, stèlleke
stamppot, petázzie
stangen, kulle, eejzele, kachele
stap, treej
stappen, bonzjoeren, dwèijle
station, stusjón
steeds, alzeleeve
steelpan, stilpân
steeltje, stilleke
steen, kèèj
steen, grote - , bakkeskèèj
steentje, stinke
steenpuist, neegeneuker, stinpuist
steil, stêl
stekels, pikkers
stelen, schoepe, weghâle
stelletje, stélleke
sterk, stèèrk
sterven, stèèrve
stevig, steejvig
sticker, plèkplátje
stiekem kijken, bliejke
stiekem, hèmmelek, schanshuis
stiekemer, schèuwe
stijfkoppige, foors
stijfkoppig kind, foorske
stijl, stêl

stilhouden, stilhèèwe
stilletjesaan, zuutjesèn, stillekesèn
Stiphout, Stippunt
stoel, stoewl
stoepje, stuupke
stofblik, blék
stoken, onrust -, steuke
stoken, vuur -, mózzikke, stooke
stokje, stùkske
stomdronken, goewd zat,
klaplâzerus
stompje, stumke
stookolie, stookòllie
stop, hoow
stopje, stùpke
stopnaald, stopnold
stoppen, óphèèwe, stilhèèwe
storm, stùrm
stormen, stùrme
stortregenen, zèijke
straat, strôt
straatarm, strôtèèrm
straatbezem, strôtbéssem
straatlantaarn, strôtlantèèrn
straatnaam, strôtnaâm
streep, striejp
stro, stroj
strontje, struntje
strontkar, stróntkâr
stropen, streupe
stroper, streuper
strosprietje, strojspierke
stuiter, mikkert
stuk grond, plak (grónd)
suffig, dutselèèchtig
surprise, sepries

t

taai, tèèj
taaitaai, tèèjtèèj
tabee, howdoe
tachtig, tachentig
tafel, toffel
tafeldekken, toffel óphâle
tafellade, tofellâj
tam, zeeg
tanden, tând
tangetje, tèngske
tarwe, tèrwe
tasje, tèske
tater, snèbbel
taxusvrucht, snotbèl
te kort doen, óntriejve
te voet, mi d'n billewage, te voewt
teer, târ
tegelijktijd, meejimpesant,
impesant
tegen, teejge, tigge
tegenaan, teejgenèn
tegendraads, teejgenrôds, dwèrs
tegengaan, teejgegòn
tegenhouden, teejgenhèèwe
tegenin, tiggenin
tegenop, tiggenóp
tegenslag, nojjighèijid
tegenvallen, voore
tegenwerker, vringkloot
tegenwoordig, tiggeworrig
tekeergaan, d'n bêr rèèje,
huishèèwe, èngòn, lilik doewn,
sjanfoetere , tekeergòn

tekenen, **teijkene**
 Telefoonstraat, **Tillefoonstrôt**
 televisie, **tilleviezie**
 teneergeslagen zijn, **nie veul te misse hébbe**
 tergen, **tèèrige**
 tering, **tirring**
 ternauwernood, **nèèwleks**
 terug, **trug**
 terugdraaien, **trugdrèèje**
 teruggaan, **truggòn**
 terugslaan, **trugslòn**
 terugvragen, **trugvrôge**
 teveel, **oover, teveul**
 tevoren, **tevurre**
 tevreden, **tevreeye**
 therapie, **thirrepie**
 Thomas, **Tummus**
 thuiskomen, laat - , **bleijve plèkke**
 tieren, **lillik doewn, tekeergòn**
 tijd, (te) lange - , **halfz'nteijd**
 tijdje, **hortje, lutske**
 timmerman, **houtwèùrm**
 toegeven, **nôgeeve, toewgeeve**
 toegezegd, **verzeed**
 toeper, die vaak past, **lèèjtoeper**
 toestelletje, **stèlleke**
 toetakelen, **eróp peere**
 toevoegen, **bèijzette, toewvoewge**
 toilet, **Weduwe Ciska**
 tollen, **keijle**
 tonnetje, **tunneke**
 toontje, **tòntje**
 toren, **tórre**
 tortelen, **haffele**
 totebel, **teujtebél**

tot weerziens, **tót wirresis**
 totaal, **álling**
 touw, **tèw, koôrd, zeel**
 touwtje, **kurdje, tèwke**
 touwtjespringen, **tèwkespringe**
 traan, **trôn**
 traktement, **sóndesgeld**
 tralie, **trállie**
 tram, **trem**
 tranen, **trône**
 trap, **schup**
 trapje, **trèpke**
 trappen, **schuppe**
 treiterij, **bistereij**
 treuzelaarster, **treujzelkónt,**
treujzelmiej
 treuzelend eten, **pitse**
 trillen, **rèijere**
 triplex plankje, **picus plènkske**
 troep, **zooi, mùk, bócht**
 trommeltje, **trummelke**
 trosje, **trùske**
 trots, **freet, gruts**
 trouw, **trèùw**
 trouwboekje, **trèùwbuukske**
 trouwen, **trèùwe**
 trouwfeest, **trèùwfist**
 trouwpartij, **trèùwperteij**
 trubbels, **verveelnighèijd**
 trubbels, vol met – zitten,
trubbelèèchtig zén
 trui, **trèùj**
 Truus, **Trèùj**
 tuberculose, **tirring**
 tuffen, **spiertse**
 tuieren, **tèùre**

tuig, tùg, getùg
tuin, hof
tuinbonen, flodderbònne, labbònne
tuinieren, heuve
turf, klot, tùrf
tussenbeide, tussebèij
tussendoor, tussendur
tussenuit knippen, eruit peeze
twee, twi, tweej, twee
tweede, twids, twidde
tweedehands, twiddehands
tweedrachtzaaier, vringkloot
tweeling, twilling
twijg, wis

uitdelen, uitdèèle
uitdrogen, uitdreuge
uiteen, uitin
uiterlijk, vurkomme
uitgaan, uitgòn, bonzjoere
uithalen, vèèl hébbe
uithoren, uithùrre, mèlke
uithouden, uithèèwe
uitmesten, uitschiejte
uitnodigen voor bezoek, verzuujke
uitpraten, afprôte
uitrafelen, uitrèffele
uitroep van zelfmedelijden, zwèstil
uitroep van verbazing, sjindrus
kriejle van merante zég ik, mèèr
toch
uitschelden, uitschèlle
uitsluitsel, beschèijd
uitspugen, uittuffe, uitspèùwe
uittrekken, uitrèffele
uitvaartdienst, lèijkmis
uitvinden, uitveijne
uitvragen, uitvrôge, mèlke
uitvreten, vèèl hébbe
uitwaaien, uitwèèje
uitweiden, uitwèije
uitzoeken, uitzuujke, nôvlojje
unieke, innigst

u

ui, juin
uiensaus, juinsèws, jungsèws
uitbeelden, uitbilde

vaak genoeg, dikzat

vaak, dik

vaal, vâl

vaatdoek, schóttelslèt

vakantie, vekantie

val dood, stik de moord

Valkenswaard, Valkeswird

vallen, klottere, kuukele

vals spelen, foetele

valt mee, vélt mee

van plan zijn, veurhébbe, van plan

zén, zuujke

van tevoren, veuraf

van voren, van vurre

vanalles, venalles

vanavond, venôvund, tôvund

vandaag, vendâg

vandaar, vandôr

vaneen, vanin

vang, vank

vangen, vange

vanmiddag, vemiddig, temiddig

vanmorgen, venemèerge

vannacht, tenâcht, vennâcht

vanzelf, venèijges

vanzelfsprekend, dè sprikt

varken, vèèrke, kuus

varkensblaas, vèèrkesblôs

varkenskooi, vèèrkeskoj

varkenspootje, vèèrkespótje

varkensvoer, vèèrkesvoejer

vast, vâst

vastbinden, vâstbeijne

vastdraaien, vâstdrèèje

vasten, vâste

vastenavond, vastenôvund

vastmaken, ènhâle, vâstmâke

vatten, vatte

vechten, vèèchte, bôrsele

veel teveel, vulsteveul

veel, dik, dil, veul, hil wa

veel, heel - , stikt de moord

veertien, virtiejn

veertig, firtig

veerunster, punter

vegen, bésseme

vellen, umdoewn

ventje, klein lastig - , ópdónderke

ver, weijd

verbeelding, verbildig

verbieden, verbieje

verbleven, verhèèwe

verbreiden, uitdrôge

verdelen, afhéffe

verder, wijter, vórt

verderop, wijteróp

verdikkeme, verdikkes

verdomd, gedommies

verdommenis, verrèkkenis,

verdoemenis

verdraaien, verdrèèje

verdragen, lèèje

verdrogen, verdreuge

veren, virre

verfrommelen, verfroemelen

vergaan, vergòn

vergeetachtig, dutsulèèchtig

vergrendeling, vrèèl

verjaardag, vejôrdag

verkopen, verkoope

verkouden, verkèwd
verkoudheid, klèts, kèèw
verkreukelen, ópfroemele
verleden, verleeje, vleej
verliefdheid, wittighèij
verloren, verlórre
vermicelli, férmeceëlle
vermoeid, muûjg, èn
vermoeidheid, muûjgighèij
vernielen, verónzoore, verruïneere,
verniejle
verraad, verôd
verraden, verôje
verrader, verôjer
verre, weijte
verrekken, verrèkke
vers, vors
verschieten, verschiejle
verschil, geen - , nètinder, krèkinder
verschoning, verschònning
verslechteren, van o.a. zaken,
âchteruitboere
versleten, bijna - , weijd hinne
verspelen, verspeule
verspillen, vernikse
verstaander, verstònder
verstoppertje, stoppertje
verstrikt, verstrikkeld
verte, in de -, ginsweijd
vertellen, meejdeejle
vertrekken, ènrèèje
vertroetelen, poezwoeze
vertrouwd, èijge
vertrouwen, van ópèn kanne,
vertrèuwe
verwaand, verwând
vervuilen, versmirigge

verwaand doen, vrèèl hébbe
verwaandheid, grótsighèij,
verwândighèij
verwaarlozen, verbellemonte
verwachten, verwachte
verwelken, verslakkere
verwerken van ziekte, bekomme
verzoeken, verzuujke
verzorgen, verzùrrigge
verzwijgen, stilhèèwe
vetleren, vètliirre
vetveren, virre, vètvirre
veulen, vulle
vies, èèk, iêk
viespeuk, vètkees
viezerik, vùllik, smirlap
vijg, smirlap
Vincent van Gogh,
Schildermènneke
vinden, vejne
vingerhoedskruid, pijpekop
vingers, fikkes
vingertjes, onervaren - ,
klótjesvingers
vingertjes, poelekes
viool, fiejool
vioolspele, fiejoolspeule
visboer, visman
visgraat, vlim
witter, vringkloot
vlaamse gaai, markùrf
vlak, gelèijk, gif
vlakbij, tenòstenbèij
vlees, vlis
vleesmolen, vlismeule
vleeswaren, gesneeje
vlegel, vleejgel

vlegeltje, pegatter
vleier, fielezoof, fiellezoof
vliegen, vlieje
vlieger, vliejer
vlieger, eenvoudige - , knipvlieger
vliegeren, vliegere
vliegertouw, vliegertew
vliegmaschine, vliegmesjien
vlierenfluitje, fliereflùtje
vlinderstrikje, nòndedjuuke
vlo, vloj
vlooiën, vlojje
vluchten, eruit nèèje
vlug, gèew, ròllik
vlug, nog al eens - , lichvèrrig
voddenboer, Jâpie Todde
voddenhandelaar, toddeboer
voddenkoopman, toddejód,
voddenjód
vodje, vùdje
voelen, vuujle, gewârworre
voer, voejer, freete
voeren, voejere
voet, voewt
voet, te - , loopes
voetballen, foeballe, foebolle
voetballen, met één doel, mâte
vogeltje, net uit het ei, kwab
vogeltje, vuggelke
vogeltjes, die op uitvliegen staan,
vlug jóng
vogeltjeskooi, vuggelkeskoj
Voirt, Vórt
volgzaam, zig, meejgònd
volhouden, vólhèèwe, uithèèwe
volle laag, vóllôg

volle maan, vólmon
volmolen, vólmeule
voor de grap, zumèr, vur de flèuwe
kul
voor elkaar gekregen, klôr gekrigge
voor je, vuroew
voor, vur, veur
vooraan, veurèn
vooraf, vuraaf, veuraaf
vooral, vural, vral
voorbij, vurbèij, verleeje, oover,
gedòn, geleeje
voordat, vurdè
voordelig, vurdillig
voordringen, veurschieje
voorhouden, veurhèèwe
voorjaar, vurjôr
voorkomen, vurkomme,
veurkomme
voormiddag, vurdemiddig,
vurmiddig
voormiddag, in de - , vursmiddles
voorum, veurum
voorop gaan, veuróp doewn
voorop staan, veuróp stòn
voorop, veuróp
voorraad, op - hebben, óp vurre
hébbe
voorraad, vurrôd
voorschieten, veurschieje
voorstal, vurstal
voorst, vurst
voort, vórt
voortaan, vórt
voortdurend, ènhèèwend,
godsganslukkendag, als mèr,
alzeleeve

voortgaan, **vórtgòn**, durdoewn
 voortleven, berustend - , **èntùldere**
 vooruit, **veruit**, in vurre
 vooruit werken, in vurre **wérke**
 voorzichtig, **vurzichtìg**
 voorzien van stro, **strèèwe**
 voorzitter, **vurzitter**
 voorzorg, **vurzùrg**
 voren, **vurre**
 vorig, **vurrig**, vleej
 vork, **vurkèt**, **vùrk**
 vorm, **vùrm**
 vormen, **vùrme**
 vormsel, **vùrmsel**
 vouw, **vèèw**
 vouwen, **vèèwe**
 vraag, **vrôg**
 vraagteken, **vrôgteejke**
 vragen, **vrôge**
 vreemd, **ârig**, **vrimd**
 vreemde, **vrimde**
 vreemdeling, **vrindeling**
 vreetbuil, **freetbèul**
 vreselijk, **lillik**
 vreten, **freete**
 vriend, **môt**
 vriendin, **mèijd**
 vrijdags, **vrèijdes**
 vrijen, **vrèije**, **nèèje**
 vrijheid hebben, **bèsssem hébbe**
 vrijpostig, **strant**
 vroeger, **vruuger**, **uurst**, **âw**
 vrolijk, **óngerùmd**
 vroom, al te - persoon, **kweejzel**
 vrouw, **vrôw**, **vrow**
 vrouw, bange - , **scheijtlijster**

vrouw, die - , **de diej**
 vrouw, die alsmaar zeurt, **zeurjèn**
 vrouw, die graag soep lust,
soeptrien
 vrouw, die hard praat, **luwèèjt**
 vrouw, die klikt, **klépspaân**
 vrouw, die lang op bezoek blijft,
plèkkónt
 vrouw, die onhandelbaar is, **lâstig**
rèijjtùg
 vrouw, die slordig is, **flodderjèn**,
floddermiej
 vrouw, die stookt, **steuk**
 vrouw, die tettert, **rètteketèt**
 vrouw, die treuzelt, **treujzelkónt**,
treujzelmiej
 vrouw, die veel kletst, **klètskèws**,
klètsmiej, **kletskónt**, **klètsmuts**,
tètter
 vrouw, die veel onderweg is,
ritskónt, **rits**, **rakkónt**
 vrouw, die veel poetst, **poets**
 vrouw, die veel praat, **lulbèt**
 vrouw, die veel slaapt, **slôpdoôs**
 vrouw, die veel snoept, **snoepdoôs**
 vrouw, die veel zeurt, **zeurjèn**
 vrouw, die vergeetachtig is,
vergeetmuts, **vergeettante**
 vrouw, die weinig poetst, **vèul triejn**
 vrouw, die zevert, **zeeverjèn**
 vrouw, dikke - , **hoempa**
 vrouw, dikke, domme - , **brôj**
 vrouw, domme - , **doôs**, **trèuj**, **gèijt**,
miej
 vrouw, druk bezige - , **hôwmôw**,
 vrouw, gemene - , **hèèrk**
 vrouw, goedaardige - , **vrummes**

vrouw, goede -, **goej**
 vrouw, grote en stevige -,
mânskèèrel
 vrouw, grote lompe -, **meulepèrd**
 vrouw, hinderlijke, vervelende -,
lâstig petrèt
 vrouw, lichtzinnige -, **hollewèèj**
 vrouw, loeder, **foors**
 vrouw, magere -, **spinneke**
 vrouw, met een brutale mond,
kwèèk
 vrouw, met een stevige kont,
dikkónt
 vrouw, met een stevige wiegelende
 kont, **schómmelkónt, schómmel**
 vrouw, met minder goede zeden,
flèùjt
 vrouw, onhandelbare -, **lâstig**
rèijtùg
 vrouw, onnozele -, **ziebedees,**
schôp, teujtebél
 vrouw, ruimdenkende -, **blâj**
 vrouw, schunnig –mens, **plaât**
 vrouw, slechte -, **kôj**
 vrouw, slome -, **doôs**
 vrouw, slome, preutse -, **tutjehoola**
 vrouw, slordige -, **floddermiej,**
flodderjèn
 vrouw, smerige -, **plèk**
 vrouw, truttige -, **triejn**
 vrouw, vieze, slordige -, **vèùl tès**
 vrouw, vrolijke koddige -, **schòn**
petrèt
 vrouwke, **vrùwke, vrowke**
 vrouwtje, **vrowke**
 vrouwvolk, **vrôwvolk, vrèèwvolk**
 vuil, **smirrig, vèùl**

vuilak, **vùllik, vuijlak**

W

waaien, **wèèje**
 Waalre, **Woldre**
 waar, **wor, wôr**
 waaraan, **worèn**
 waarachtig, **worèèchtig**
 waaraf, **woraf**
 waard, **wèrd**
 waarde, **wèèrde**
 waarde, van weinig -, **nie veul**
soeps, nie veul wèrd
 waardeloos, **lèkmevésje, nâdje pèt**
 waarden, **télle**
 waarheid, **worhèjd, wort**
 waarheidsgetrouw, **óngelógge**
 waarnaast, **wornéffe**
 waarom, **worum**
 waarschuwen, **warschôwe**
 wacht, **hów**
 wachten, **wochte**
 waffel, **snèbbel, klép**
 walm, **blôk**
 walmen, **blôke**
 wangetje, **wèngske**
 wanneer, **hoeneer**
 warm eten, **middigête, wèèrm ête**
 warm, **wèèrm**
 warmdraaien, **wèèrmdrèèje**
 warmte, **wèrmt**
 washandje, **badhandschoentje,**
washandschoentje, washèndje
 wasknijper, **waspinneke**
 wastafel, **wastoffel**
 wat, **wa**

water, wátter
waterachtig, wátterèèchtig
waterader, wátterojjer
waterbuik, poeliebuik
waterketel, moor
watermolen, wáttermoule
waterput, wátterput
waterrat, wátterrat
watertoren, wáttertórre
watje, èij, scheijthén
wc, weduwe Ciska
weduwe, wiw
weduwenaar, wuwwer
weefgetouw, weefgetèw
weegbree, grote - , weegentreej
weegbree, smalle - , eejzelsoor
week, deze - , dees wêk
week, wêk
weeklagen, lamménteere
weer, slecht - , tutweer
weer, wir, ópneijt
weerborstel, wirbôrsel
weerhaak, wirhòk
weerlichten, wirlichte
weerstand bieden, oewen kant
ènkeere, weerbieje
Weert, Wirt
weerzien, wirziejn
weerziens, tot - , tót wirziejns, tót
wirresis
weet je wel, wittewùl
weet je, wònne, witte
weg, wég, ewég
wegblijven, lang - , bleijve plèkke
wegdoen, verlorre doewn
wegduwen, wegdownwe

wegen, straten, weeg
weggaan, wéggòn
weggebleven, verhèèwe
weggooien, wéggòjje
weglopen, eruit nèèje
wegrennen, stóbbere
wegrijden, ènrèèje
wegspelen, kweijtspeule
wegspoelen, wégspuujle
wegwezen, oprassen
wei, wèèj
weidepaal, wèèjpòl
weigeren, afslòn, ópblòze
weinig, wènnig
wekelijks, sweeks
wel, wùl
welja, bèij jâ
welnee, bè nèè
welke, wùlke
welterusten, truste, sloppùl
welwillendheid, goejighèijd
wereld, wirreld
wereldbol, wirreldbol
wereldgeestelijke, wirreldgisteleke
werk, begin van een - , ènwèèrk
werk, wèèrk
werkelijk, weejelek
werken, in 't voren - , veruitwérke,
in vurre wérke
werkkleding, klófje
werktuigbouwer, fietsemâker
werptol, kaptol
weten, het even niet meer - , eraf
zén
wetten, slèijpe, wètte
wezen, weeje

wezenlijk, **weejelek**
 wiebelen, **wiemele**
 wielewaal, **wiewèèw**
 wij, **wèij, wèllie**
 wijdbeens, **schrèijebins**
 wijden, **wèije**
 wijs, niet goed - , **besjokke**
 wijsmaken, **ópnnèèje**
 wijwater, **wèijwátter**
 wijwatervaatje, **wèijwáttersvátje**
 wildernis, **rèwwighèijd, rewázzie**
 willen, **wulle**
 wimpers, **plimpen**
 wind, **weijnd**
 windei, **weijnèèj**
 winderig, **broekhoest**
 windhoos, **hòwmôw**
 windmolen, **weijndmeule**
 winnen, overtuigend - , **kweijtspeule**
 winst, **hèèwes**
 wisselen, geld - , **geld kort mâke**
 woelen, **spolle**
 woensdagavond, **stierenôvund,**
woensdigôvund
 woerd, **wuunder**
 wonen, **woone**
 woning, **wònning**
 woninkje, **stùlpke, wònningke**
 woonerf, **plèts**
 woonkeuken, **hèrd**
 worden, **worre**
 worm, **wèùrm**
 wrat, **frat**
 wroeten, **fruûjte**

Z

zaad, **zôd**
 zaagje, **zèègske**
 zaaien, **zèèje**
 zacht, **zâcht**
 zacht (te strelen) voorwerp,
poezewoeske
 zachtjesaan, **stillekesèn**
 zadel, **zaâl**
 zakdoek, **tèsnuzzik, záddoek,**
neujzerik
 zakgeld, **traktemènt, sòndesgèld**
 zakje, **zèkske**
 zakje blauw, **zèkske blèùw**
 zakmes, **kniejp**
 zand, **èèrd, zând**
 zandpaadje, **strùtje, zândpèèjke**
 zaniken, **miejmèèwe, zánnikke**
 zat, 't - zijn, 't muûjg **zén**
 zaterdag, op - , **sotteres**
 zaterdag, **zotterig**
 zaterdagavond, **zotterigôvund,**
sotteressôvus
 zeef, **zift**
 zeef, om sintels te zeven, **sintelzift**
 zeem, **zeum**
 zeepsop, **zipsop, zipnat**
 zeer, **verrèkkes, verrèkte, vèèrekes**
 zeer, **zir**
 zeggen, **zégge**
 zegmaar, **zégmèr**
 zeiken, **zèijke**
 zeis, **zèèsie**

zeker, grif, gerust, zeeker
zeker niet, ók nie ók, ók nie ók nie
zekerheid, vâstighèijð
zelf, zèèlf
zemen, zeume
zenuwen, zinnuwwe
zenuwachtig, zinnuwèèchtig
zerk, zèèrk
zeug, zóg
zeuren, mèèwe, miejèèwe, zèijke,
lamménteere, zânikke
zeurkous, zeeverlut
zeurpiet, dreijnoor
zeventien, zuvventiejn
zeventig, suvventig
zeveraar, zâniklut
zeveraarster, zeeverjèn
zielig doen, miejèèwe
zielig, wat - , ochèèrm
zij, zèij, hullie, zèllie, zullie
zijden, zèije
zijkant, aan de - , bezêjes
zijn gang laten gaan, lôte geworre
zijn, hum
zijn, zén, zên
zijne, sên
zin, snófferd
zin hebben, zuujke
zin hebben in, tukke no
zitten, zitte
zo meteen, bedinne, medinne
zo ongeveer, zoo-umtrènt
zo, zu, zoo
zo'n, zun
zoals, lèk, zoás
zoeken, zuujke

zoet, zuûjt
zoetigheid, zuutighèijð
zolder, zulder
zomaar, zummèr
zomen, zeume
zomer, zómmer
zomers weer zijn, zómmeren
zondag, zóndig
zondagavond, op - , sóndessôvus
zondagavond, zóndigôvund
zondags, sóndes
zonde, sund
zonder meer, grif
zonder zitten, misvatte
zonen, zeun
zonnetje, zunnikke
zoom, zeum
zoon, jónge
zorgen, zèùrig, zùrge, zworrighèijð
zorgen, zonder - , d'n ónbezùrgde
zout, zèèwt
zoveel, zeveul, zuvvel
zoveelste, zuvvelste
zuinig, zùnnig
zuinig zijn, schâre
zuiplap, drankùrgel
zulke, zunne
zullen, zalle
zurig, zoerig
zuring, vèèrkesblâr
zuur, zoêr
zuurkool, zoêrkólle
zuurstok, lèksteel, lèkstok
zwaar, zwôr
zwaluw, zwélling
zwammen, zitte te weete

zwanger zijn, 'n kiendje bestéld
zwanger, èngetéld
zweepje, zwiepke, peeske
zweeptol, spelen met een - , peeske
trékke

zwerm, zwèèrm
zwetsboekje, zwètsbuukske
zwetsen, bitter weete, zwètse
zwijg stil, zwéstil, zwégstil

Bijlage 1

Gebruikte bronnen voor dit Nuejnes buukske

Brabants gebekt, Brabants boekenweekboek 2009
Brabants Mooiste Woord; Wim Daniëls
De Brabantse Koffietafel; Nelleke de Laat & Cor Swanenberg
DE BRABANTSE SPREEKWOORDEN; drs H. Mandos & M. Mandos- van de Pol
De dialecten van Noord-Brabant; prof.dr. A.A. Weijnen
DE ZUIVERE UITSPRAAK VAN HET NEDERLANDS; P. LINTHORST/G. LEERKAMP
EINDHOVEN-IN-BEELD.NL
Grutvaojers skrifje; Grutvaojer
het Groene Boekje; Woordenlijst Nederlandse Taal
het dialect van HET LAND van RAVENSTEIN . . .; Arnold Zegers
Het Dialect van Nuenen; Jan van Bakel
HET JUISTE WOORD; standaard betekeniswoordenboek der Nederlandse taal
Hirooms bewaordéuske; Pietje van ons Jo
Hoe schrijf ik mijn dialect? Een referentiespelling voor alle Brabantse dialecten
Van Dale Groot woordenboek der Nederlandse taal
Van Dale Groot woordenboek hedendaags Nederlands
Van Gummigallegen; Heemkundekring Reusel
Wiej wè bewaort...; Cor Swanenberg
Woordenboek van Brabantse Dialecten; Katholieke Universiteiten van Nijmegen en Leuven
Woordenboek van de Tilburgse taal; Wil Sterrenborg
Zouwe kenne waai Hellemonders mekaar vurstaan; Heemkundekring "Beistervelds Broek"

Bijlage 3

Personen die zich hebben ingezet door woorden, uitspraken en dergelijke aan te leveren, dan wel teksten hebben verbeterd, op de spelling hebben gelet en geadviseerd over uitvoering.

Harrie van de Boogaard

Jan van Bakel

Jos Swanenberg

Lambert de Laat

Lucas Lijten

Piet van Hoorn (door een interview op band via het Meertens instiut)

Peter de Groot

Peter van Overbruggen

Rens Kuijten

Theo Beks

Ties van den Berge

Toon de Groot (door een interview op band)

En vele anderen, die spontaan woorden of uitspraken hebben aangereikt.

Dè ge bedankt zét, dè witte!